

Na osnovu člana IV 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na _____ sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____ 2010. godine, i na _____ sjednici Doma naroda, održanoj _____ 2010. godine, donijela je

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA

DIO PRVI - OPĆI DIO

GLAVA I OSNOVNA NAČELA

Član 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom regulišu se obligacioni odnosi u Bosni i Hercegovini.
- (2) Obligacioni odnos je pravni odnos na osnovu koga je jedan subjekt (povjerilac) ovlašten da zahtijeva od drugog subjekta (dužnik) određeno ponašanje, koje se može sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju, a druga strana je dužna da to ispuni.

Član 2.

(Shodna primjena propisa)

Na odnose koji nisu uređeni ovim zakonom shodno se primjenjuju propisi kojima su uređeni slični odnosi, a u slučaju nepostojanja takvih propisa primjenjuju se načela utvrđena ovim zakonom i dobri poslovni običaji.

Član 3.

(Osnovi nastanka obligacije)

Obligacioni odnos nastaje iz ugovora, uzrokovanja štete, stjecanja bez osnova, posloводства bez naloga, jednostrane izjave volje i na druge zakonom utvrđene načine.

Član 4.

(Ravnopravnost strana u obligacionom odnosu)

- (1) Strane u obligacionim odnosima mogu biti fizički i pravni subjekti.
- (2) Strane u obligacionim odnosima su ravnopravne.

Član 5.

(Savjesnost i poštenje)

U zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja.

Član 6.

(Autonomija volje)

- (1) Strane u obligacionim odnosima su slobodne, u granicama prinudnih propisa, javnog poretka i dobrih običaja, da svoje odnose urede prema svojoj volji.

- (2) Strane mogu svoj obligacioni odnos urediti drugačije nego što je ovim zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovog zakona ili iz njenog smisla ne proizlazi nešto drugo.

Član 7.

(Dobri poslovni običaji)

- (1) Strane u obligacionim odnosima dužne su postupati u skladu s dobrim poslovnim običajima.
- (2) Na obligacione odnose primjenjuju se uzanse, ako su strane u obligacionim odnosima ugovorile njihovu primjenu ili ako iz okolnosti proizlazi da su njihovu primjenu htjele.

Član 8.

(Zabrana zloupotrebe prava)

Zabranjeno je vršenje prava iz obligacionih odnosa protivno cilju zbog kojeg je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.

Član 9.

(Zabrana uzrokovanja štete)

Svako je dužan uzdržati se od postupka kojim se drugom može uzrokovati šteta.

Član 10.

(Dužnost ispunjenja obaveza)

- (1) Strane u obligacionim odnosima dužne su izvršiti svoju obavezu i odgovorne su za njeno ispunjavanje.
- (2) Obaveza se može ugasiti samo saglasnošću volja strana u obligacionim odnosima ili na osnovu Zakona.

Član 11.

(Dužna pažnja)

- (1) Strane u obligacionim odnosima u izvršavanju svoje obaveze dužne su postupati s pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obligacionih odnosa (pažnja dobrog domaćina, odnosno pažnja dobrog privrednika).
- (2) Strane u obligacionim odnosima dužne su da u izvršavanju obaveza iz svoje profesionalne djelatnosti postupaju s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).
- (3) Strane u obligacionim odnosima, u ostvarivanju svog prava, dužne su uzdržati se od postupaka kojima bi se otežalo izvršenje obaveze druge strane.

Član 12.

(Jednake vrijednosti davanja)

- (1) U zasnivanju i ispunjavanju dvostrano obaveznih ugovora strane se pridržavaju načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja.

- (2) Zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje toga načela povlači pravne posljedice.

Član 13.

(Područje primjene)

- (1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za ugovore u privredi ili potrošačke ugovore nije izričito drugačije određeno.
- (2) Odredbe ovog zakona koje se odnose na ugovore shodno se primjenjuju i na druge pravne poslove.

Član 14.

(Privrednik)

Privrednik, u smislu ovog zakona, je fizički ili pravni subjekt koji prilikom zaključivanja pravnog posla djeluje u vršenju svoje privredne ili samostalne profesionalne djelatnosti.

Član 15.

(Potrošač)

Potrošač, u smislu ovog zakona, je svaki subjekt koji zaključuje neki pravni posao u svrhu koja ne spada u njegovu privrednu ili samostalnu profesionalnu djelatnost.

Član 16.

(Rješavanje sporova na miran način)

Strane u obligacionim odnosima nastojat će da sporove rješavaju usaglašavanjem, posredovanjem ili na drugi miran način.

GLAVA II NASTANAK OBAVEZA

Odjeljak A Ugovor

Odsjek 1. Zaključenje ugovora

I Saglasnost volja

Član 17.

(Trenutak zaključenja ugovora)

Ugovor je zaključen onda kad su se ugovorne strane saglasile o važnim elementima ugovora.

Član 18.

(Obavezno zaključenje i obavezni sadržaj ugovora)

- (1) Ako je neko prema zakonu obavezan zaključiti ugovor, zainteresovani subjekt može zahtijevati da se takav ugovor bez odgađanja zaključi.
- (2) Odredbe propisa kojima se, djelimično ili u cijelosti, određuje sadržaj ugovora sastavni su dijelovi tih ugovora te ih upotpunjuju ili stupaju na mjesto ugovornih odredbi koje nisu u skladu s njima.

Član 19.
(Izjava volje)

- (1) Volja za zaključenje ugovora može se izjaviti riječima, uobičajenim znacima ili drugim ponašanjem iz kojeg se sa sigurnošću može zaključiti o njenom postojanju.
- (2) Izjava volje mora biti učinjena slobodno i ozbiljno.

Član 20.
(Dozvola i odobrenje)

- (1) Kad je za zaključenje ugovora potrebna saglasnost trećeg subjekta, ta saglasnost može biti data prije zaključivanja ugovora kao dozvola, ili poslije njegovog zaključivanja kao odobrenje, ako zakonom nije nešto drugo propisano.
- (2) Dozvola, odnosno odobrenje, daje se u obliku propisanom za pravni posao na koji se odnosi.

Član 21.
(Retroaktivno djejestvo odobrenja)

- (1) Odobrenje djeluje od trenutka zaključivanja pravnog posla, ako nije drugačije određeno.
- (2) Retroaktivno djejestvo odobrenja ne utječe na punovažnost raspolaganja preduzetih prije datog odobrenja.

Član 22.
(Pregovori)

- (1) Pregovori koji prethode zaključivanju ugovora ne obavezuju i svaka ih strana može prekinuti kada hoće.
- (2) Međutim, strana koja je vodila pregovore bez namjere da zaključi ugovor odgovara za štetu nastalu vođenjem pregovora.
- (3) Odgovara za štetu i strana koja je vodila pregovore u namjeri da zaključi ugovor, pa odustane od te namjere bez osnovanog razloga i time drugoj strani prouzrokuje štetu.
- (4) Ako se drugačije ne sporazumiju, svaka strana snosi svoje troškove u vezi s pripremama za zaključivanje ugovora, a zajedničke troškove snose na jednake dijelove.

Član 23.
(Vrijeme i mjesto zaključenja ugovora)

- (1) Ugovor je zaključen onog trenutka kad ponudilac primi izjavu ponudnog da prihvata ponudu.
- (2) Smatra se da je ugovor zaključen u mjestu u kojem je ponudilac imao svoje sjedište, odnosno prebivalište u trenutku kad je učinio ponudu.

Član 24.
(Ponuda)

- (1) Ponuda je prijedlog za zaključivanje ugovora sačinjen određenom subjektu, koji sadrži sve važne elemente ugovora, tako da bi se njegovim prihvatanjem mogao zaključiti ugovor.
- (2) Ako su ugovorne strane, nakon postignute saglasnosti o važnim elementima ugovora, ostavile neke sporedne tačke za kasnije, ugovor se smatra zaključenim, a sporedne tačke, ako sami ugovarači ne postignu saglasnost o njima, uredit će sud vodeći računa o prethodnim pregovorima, utvrđenoj praksi između ugovarača i običajima.

Član 25.
(Opća ponuda)

Prijedlog za zaključivanje ugovora sačinjen neodređenom broju subjekata koji sadrži važne elemente ugovora, čijem je zaključivanju namijenjen, važi kao ponuda, ako drugačije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Član 26.
(Izlaganje robe)

Izlaganje robe s naznakom cijene smatra se ponudom, ako drugačije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Član 27.
(Slanje kataloga ili oglasa)

- (1) Slanje kataloga, cjenika, tarifa i drugih obavijesti te oglasi objavljeni u štampi, lecima, radiju, televiziji ili na neki drugi način ne predstavljaju ponudu za zaključenje ugovora, nego samo poziv da se učini ponuda pod objavljenim uvjetima.
- (2) Pošiljalac takvih poziva odgovarat će za štetu koju bi pretrpio ponudilac, ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

Član 28.
(Isporuka nenaručenih činidbi)

- (1) Isporukom nenaručenih stvari ili vršenjem nenaručenih činidbi od privrednika prema potrošaču ne zasniva se obligacioni odnos.
- (2) Pošiljalac može zahtijevati samo vraćanje stvari. Primalac odgovara za propadanje ili oštećenje stvari samo ako je nastalo iz namjere ili krajnje nepažnje.
- (3) Primalac može i sam vratiti nenaručenu stvar ili obavijestiti pošiljaoca da je u primjerenom roku preuzme o svom trošku. Ako pošiljalac nakon traženja od primaoca ne preuzme stvar, svi zahtjevi pošiljaoca su isključeni i primalac može tom stvari slobodno raspolagati.

Član 29.
(Narudžbe elektronskim putem)

- (1) Ako se privrednik radi zaključenja ugovora o isporuci roba ili pružanja usluga posluži telekomunikacijskim ili medijskim uslugama (ugovor o elektronskom poslovanju), dužan je drugoj strani (korisniku) staviti na raspolaganje primjerene,

efikasne i pristupačne tehničke mogućnosti, uz čiju pomoć korisnik može uočiti i otkloniti greške unošenja podataka prije predaje narudžbe.

- (2) Privrednik je dužan prije predaje takve narudžbe informisati korisnika najmanje o:
 - a) pojedinačnim tehničkim koracima koji vode zaključivanju ugovora;
 - b) tome da li se nakon zaključivanja ugovora tekst ugovora memoriše i je li on pristupačan korisniku;
 - c) tehničkim sredstvima za prepoznavanje i korekciju grešaka prilikom unošenja podataka prije predaje narudžbe;
 - d) jezicima koji stoje na raspolaganju za zaključivanje ugovora;
 - e) i pravilima ponašanja, kojima podliježe privrednik te o mogućnostima elektronskog pristupa ovim pravilima.
- (3) Prispijeće narudžbe privrednik je dužan bez odgađanja potvrditi korisniku elektronskim putem.
- (4) Uvjeti ugovora, uključujući opće uvjete poslovanja, stavljaju se na raspolaganje korisniku na način koji omogućava njihovo pohranjivanje i reprodukciju.
- (5) Stavovi (1) i (2) ovog člana ne primjenjuju se:
 - a) ako je ugovor zaključen isključivo putem razmjene elektronske pošte (e-mail) ili slične individualne komunikacije, ili
 - b) ako se između privrednika dogovori nešto drugo.

Član 30.

(Djejtvo ponude i opoziv)

- (1) Ponudilac je vezan ponudom, osim ako je svoju obavezu da održi ponudu isključio ili ako to isključenje proizlazi iz okolnosti posla.
- (2) Ponuda se može opozvati samo ako je ponuđeni primio opoziv prije prijema ponude ili istovremeno sa njom.

Član 31.

(Do kada ponuda obavezuje)

- (1) Ponuda u kojoj je određen rok za njeno prihvatanje obavezuje ponudioca do istjecanja tog roka.
- (2) Ako je ponudilac u pismu ili telegramu odredio rok za prihvatanje, smatrat će se da je taj rok počeo teći od datuma označenog u pismu, odnosno od dana kad je telegram predat pošti.
- (3) U slučaju da pismo nije datirano, rok za prihvatanje ponude teče od dana kada je pismo predano pošti.
- (4) Ponuda sačinjena odsutnom subjektu, u kojoj nije određen rok za prihvatanje, vezuje ponudioca za vrijeme koje je redovno potrebno da ponuda stigne ponuđenom, da je on razmotri, o njoj odluči i da odgovor o prihvatanju stigne ponudiocu.

Član 32.

(Forma ponude)

- (1) Ponuda ugovora, za čije zaključenje zakon zahtijeva posebnu formu, obavezuje ponudioca samo ako je učinjena u istoj formi.
- (2) Isto važi i za prihvatanje ponude.

Član 33.

(Prihvatanje ponude)

- (1) Ponuda je prihvaćena onda kad ponudilac primi izjavu ponuđenog da prihvata ponudu.
- (2) Ponuda je prihvaćena i onda kad ponuđeni pošalje stvar ili plati cijenu, kao i kad učini neku drugu radnju koja se, na osnovu ponude, prakse utvrđene između zainteresovanih strana ili običaja, može smatrati izjavom o prihvatanju.
- (3) Prihvatanje se može opozvati, ako ponudilac primi izjavu o opozivanju prije izjave o prihvatanju ili istovremeno s njom.

Član 34.

(Prihvatanje neposredne ponude)

- (1) Ponuda učinjena prisutnom subjektu smatra se odbijenom, ako nije prihvaćena bez odgađanja, osim ako iz okolnosti proizlazi da ponuđenom pripada izvjestan rok za razmišljanje.
- (2) Ponuda učinjena telefonom, neposrednom radiovezom ili tokom videokonferencije ili na drugi način, pomoću njima izjednačenih sredstava neposredne komunikacije, smatra se ponudom prisutnom subjektu.

Član 35.

(Prihvatanje ponude sa prijedlogom da se izmijeni)

Ako ponuđeni izjavi da prihvata ponudu i istovremeno predloži da se ona u nečemu izmijeni ili dopuni, smatra se da je ponudu odbio i da je sa svoje strane učinio drugu ponudu svome ranijem ponudiocu.

Član 36.

(Šutnja ponuđenog)

- (1) Šutnja ponuđenog ne znači prihvatanje ponude.
- (2) Nema djejtvo odredba u ponudi da će se šutnja ponuđenog ili neko drugo njegovo propuštanje (naprimjer, ako ne odbije ponudu u određenom roku ili ako poslanu stvar, u vezi s kojom mu se nudi ugovor, ne vrati u određenom roku i sl.) smatrati prihvatanjem.
- (3) Izuzetno, kad se ponuđeni nalazi u stalnoj poslovnoj vezi s ponudiocem u smislu određene robe, smatra se da je prihvatio ponudu koja se odnosi na takvu robu, ako je nije odmah ili u ostavljenom roku odbio.
- (4) Subjekt koji se ponudio drugom da izvršava njegove naloge za obavljanje određenih poslova, te subjekt u čiju poslovnu djelatnost spada obavljanje takvih naloga, dužan je izvršiti dobijeni nalog, ako ga nije odmah odbio.
- (5) Ako u slučaju iz prethodnog stava (4) ovog člana ponuda, odnosno nalog, nije odbijen, smatra se da je ugovor zaključen u trenutku kad je ponuda, odnosno nalog stigao ponuđenom.

Član 37.

(Zakasnjelo prihvatanje i zakasnjela dostava izjave o prihvatanju)

- (1) Prihvatanje ponude izvršeno sa zakašnjenjem smatra se novom ponudom ponuđenog.

- (2) Ako je izjava o prihvatanju, koja je učinjena pravovremeno, stigla ponudiocu nakon prolaska roka za prihvatanje, a ponudilac je znao ili je mogao znati da je izjava otposlana pravovremeno, ugovor je zaključen.
- (3) Ipak, ugovor u takvom slučaju nije zaključen ako ponudilac odmah, a najkasnije prvog idućeg radnog dana poslije prijema izjave ili i prije prijema izjave, a nakon prolaska roka za prihvatanje ponude, obavijesti ponuđenoga da se zbog zakašnjenja ne smatra vezan svojom ponudom.

Član 38.

(Smrt ili nesposobnost jedne strane)

Ponuda ne gubi dještvo, ako je smrt ili nesposobnost jedne strane nastupila prije njenog prihvatanja, osim ako suprotno proizlazi iz namjere strana, običaja ili prirode posla.

Član 39.

(Predugovor)

- (1) Predugovor je takav ugovor kojim se preuzima obaveza da se kasnije zaključi drugi, glavni ugovor.
- (2) Propisi o formi glavnog ugovora važe i za predugovor, ako je propisana forma uvjet za punovažnost ugovora.
- (3) Predugovor obavezuje, ako sadrži važne elemente glavnog ugovora.
- (4) Na zahtjev zainteresovane strane sud će narediti drugoj strani, koja odbija pristupiti zaključivanju glavnog ugovora, da to uradi u roku koji će joj odrediti.
- (5) Zaključivanje glavnog ugovora može se zahtijevati u roku šest mjeseci od prolaska roka predviđenog za njegovo zaključivanje, a ako taj rok nije predviđen, onda od dana kad je, prema prirodi posla i okolnostima, ugovor trebalo da bude zaključen.
- (6) Predugovor ne obavezuje, ako su se okolnosti od njegovog zaključivanja toliko izmijenile, da ne bi bio ni zaključen da su takve okolnosti postojale u to vrijeme.

II Predmet

Član 40.

(Predmet ugovorne obaveze)

- (1) Ugovorna obaveza može se sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju.
- (2) Ona mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno odrediva.

Član 41.

(Ništavnost ugovora)

Kad je predmet obaveze nemoguć, nedopusšten, neodređen ili neodrediv, ugovor je ništavan.

Član 42.

(Naknadna mogućnost)

Ugovor zaključen pod uvjetom ili rokom odgađanja punovažan je, ako je predmet obaveze, koji je u početku bio nemoguć, postao moguć prije ostvarenja uvjeta ili prolaska roka.

Član 43.

(Nedopušteni sadržaj ugovora)

Predmet obaveze je nedopušten, ako je suprotan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.

Član 44.

(Potreba odredivosti)

Predmet obaveze je odrediv, ako ugovor sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile jednoj od njih ili nekom trećem subjektu da ga odredi.

Član 45.

(Određivanje predmeta obaveze od jednog ugovarača)

- (1) Ako predmet obaveze treba da bude određen od jednog ugovarača, ukoliko nisu utvrđeni drugi kriteriji, smatra se da određivanje treba da se obavi u skladu sa načelom pravednosti.
- (2) Određivanje predmeta obaveze vrši se izjavom drugoj strani.
- (3) Ako određivanje predmeta obaveze nije u skladu sa načelom pravednosti, odnosno ako nije učinjeno u primjerenom roku, predmet obaveze će odrediti sud.

Član 46.

(Određivanje predmeta obaveze od nekog trećeg)

- (1) Ugovorne strane mogu odrediti samo kriterije i ovlastiti trećeg subjekta da, u okviru tih kriterija i prema principima pravednosti, odredi predmet obaveze.
- (2) Ako to određivanje treba da izvrši više trećih subjekata, u slučaju sumnje potrebna je usaglašenost svih.
- (3) Izuzetno, ako se odrede različiti iznosi novčane obaveze, mjerodavan je prosječan iznos.
- (4) Određivanje predmeta obaveze koje je prepušteno nekom trećem vrši se izjavom jednog od ugovarača.
- (5) Određivanje predmeta obaveze od trećeg subjekta nije obavezujuće za ugovarače, ako je očigledno nepravedno.
- (6) Ako određivanje obaveze od trećeg nije pravedno, odnosno ako nije učinjeno u primjerenom roku, predmet obaveze će odrediti sud.

III Osnov

Član 47.

(Dopušten osnov)

- (1) Svaka ugovorna obaveza mora imati dopušten osnov.
- (2) Osnov je nedopušten, ako je suprotan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.
- (3) Pretpostavlja se da obaveza ima osnov, iako nije izražen.

Član 48.

(Ništavnost ugovora zbog osnova)

Ako osnov ne postoji ili je nedopušten, ugovor je ništavan.

Član 49.

(Pobude za zaključenje ugovora)

- (1) Pobude iz kojih je ugovor zaključen ne utječu na njegovu punovažnost.
- (2) Ako je nedopuštena pobuda važno utjecala na odluku jednog ugovarača da zaključi ugovor i ako je to drugi ugovarač znao ili morao znati, ugovor će biti bez dještva.
- (3) Ugovor bez naknade nema pravno dještvo i kad drugi ugovarač nije znao da je nedopuštena pobuda važno utjecala na odluku njegovog saugovarača.

IV Sposobnost

Član 50.

(Ugovori pravnog subjekta)

- (1) Pravni subjekt može zaključivati ugovore u pravnom prometu u okviru svoje pravne sposobnosti.
- (2) Ugovor zaključen suprotno odredbi Stava (1) ovog člana nema pravno dještvo.
- (3) Savjesna strana može zahtijevati naknadu štete koju je pretrpjela usljed zaključenja ugovora koji nema pravno dještvo.

Član 51.

(Saglasnost za zaključenje ugovora)

- (1) Kad je statutom ili drugim općim aktom pravnog subjekta određeno i u sudski registar upisano da njegov zastupnik može zaključiti određeni ugovor samo uz saglasnost nekog organa, saglasnost se može dati prethodno, istovremeno ili naknadno, ako nešto drugo nije upisano u registar.
- (2) Druga strana ima pravo pozvati pravnog subjekta da se njegov ovlaštenu organ u primjerenom roku izjasni daje li saglasnost, pa ako to ovaj ne učini, smatrat će se da saglasnost nije data.
- (3) Naknadna saglasnost ima povratno dještvo, ako drugačije nije ugovoreno.
- (4) Ako saglasnost nije data, smatra se da ugovor nije ni zaključen.
- (5) Kad se prema odredbama ovog člana smatra da ugovor nije zaključen, savjesna strana može zahtijevati od pravnog subjekta pravednu naknadu.
- (6) Odredbe prethodnih stavova primjenjuju se i u slučaju kad je statutom ili drugim općim aktom pravnog subjekta određeno da zastupnik može zaključiti neki ugovor samo zajedno s određenim organom tog pravnog subjekta.

Član 52.

(Ugovor poslovno nesposobnog subjekta)

- (1) Za zaključenje punovažnog ugovora potrebno je da ugovarač ima poslovnu sposobnost koja se traži za zaključenje tog ugovora.
- (2) Ograničeno poslovno sposobni subjekt može bez saglasnosti svog zakonskog zastupnika zaključivati samo one ugovore, čije mu je zaključivanje zakonom dopušteno.
- (3) Ostali ugovori tih subjekata, ako su zaključeni bez saglasnosti zakonskog zastupnika, rušljivi su, ali mogu biti osnaženi njegovim naknadnim odobrenjem.

Član 53.

(Prava saugovarača poslovno nesposobnog subjekta)

- (1) Saugovarač poslovno nesposobnog subjekta, koji nije znao za njegovu poslovnu nesposobnost, može odustati od ugovora koji je zaključio s njim bez saglasnosti njegovog zakonskog zastupnika.
- (2) Isto pravo ima i saugovarač poslovno nesposobnog subjekta koji je znao za njegovu poslovnu nesposobnost, ali je bio prevaren od njega da ima saglasnost svog zakonskog zastupnika.
- (3) To se pravo gasi nakon trideset dana od saznanja za poslovnu nesposobnost druge strane, odnosno za odsustvo odobrenja zakonskog zastupnika, ali i ranije ako zakonski zastupnik bude odobrio ugovor prije nego što taj rok prođe.

Član 54.

(Pozivanje zakonskog zastupnika da se izjasni)

- (1) Saugovarač poslovno nesposobnog subjekta koji je zaključio ugovor s njim bez odobrenja zakonskog zastupnika može pozvati zakonskog zastupnika da se izjasni odobrava li taj ugovor.
- (2) Ako se zakonski zastupnik u roku trideset dana od ovog poziva ne izjasni da ugovor odobrava, smatrat će se da je odbio dati odobrenje.

Član 55.

(Stjecanje poslovne sposobnosti nakon zaključenja ugovora)

Poslovno sposobni subjekt može zahtijevati da se poništi ugovor koji je bez potrebnog odobrenja zaključio u vrijeme svoje ograničene poslovne sposobnosti, samo ako je tužbu podnio u roku tri mjeseca od dana stjecanja potpune poslovne sposobnosti.

V Mane volje

Član 56.

(Prijetnja)

- (1) Ako je ugovorna strana ili neko treći nedopuštenom prijetnjom ili upotrebom sile izazvao opravdani strah kod druge strane, tako da je ona zbog toga zaključila ugovor, druga strana može tražiti da se ugovor poništi.
- (2) Strah se smatra opravdanim, ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, tijelo i drugo značajno dobro ugovorne strane ili trećeg subjekta.

Član 57.

(Važna zabluda)

- (1) Zabluda je važna, ako se odnosi na važna svojstva predmeta, na subjekt s kojim se zaključuje ugovor, ako se zaključuje s obzirom na tog subjekta, te na okolnosti koje se prema običajima u prometu ili prema namjeri stranaka smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi, inače, zaključila ugovor takvog sadržaja.

- (2) Strana koja je u zabludi može tražiti poništenje ugovora zbog važne zablude, osim ako pri zaključenju ugovora nije postupala s pažnjom koja se u prometu zahtijeva.
- (3) U slučaju poništenja ugovora zbog zablude, druga savjesna strana ima pravo tražiti naknadu pretrpljene štete.
- (4) Strana koja je u zabludi ne može se na nju pozivati, ako je druga strana spremna izvršiti ugovor kao da zablude nije bilo.

Član 58.

(Zabluda o pobudi kod ugovora bez naknade)

Kod ugovora bez naknade važnom zabludom smatra se i zabluda o pobudi koja je bila odlučna za preuzimanje obaveze.

Član 59.

(Nesporazum)

Kad strane vjeruju da su saglasne, a ustvari među njima postoji nesporazum o prirodi ugovora ili o osnovu ili o predmetu obaveze, ugovor ne nastaje.

Član 60.

(Posredna izjava)

Zabluda subjekta posredstvom koje je strana izjavila svoju volju smatra se da je ista kao i zabluda u vlastitom izjavljivanju volje.

Član 61.

(Prevara)

- (1) Ako jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na zaključenje ugovora, druga strana može zahtijevati poništenje ugovora i onda kada zabluda nije važna.
- (2) Strana koja je zaključila ugovor pod prevarom ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete.
- (3) Ako je prevaru učinio treći subjekt, prevara utječe na sam ugovor, ukoliko je druga ugovorna strana u vrijeme zaključenja ugovora znala ili morala znati za prevaru.
- (4) Ugovor bez naknade može se poništiti i kad je prevaru učinio treći subjekt, bez obzira na to je li druga ugovorna strana u vrijeme zaključenja ugovora znala ili morala znati za prevaru.

Član 62.

(Prividan ugovor)

- (1) Prividan ugovor nema dejstva među ugovornim stranama.
- (2) Ako prividan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi važi ako su ispunjeni uvjeti za njegovu pravnu valjanost.
- (3) Prividnost ugovora ne može se isticati prema trećem savjesnom subjektu.

VI Forma ugovora

Član 63.

(Neformalnost ugovora)

- (1) Zaključivanje ugovora ne podliježe nikakvoj formi, osim ako je zakonom drugačije određeno.
- (2) Zahtjev zakona da ugovor bude zaključen u određenoj formi važi i za sve kasnije izmjene ili dopune ugovora.
- (3) Izuzetno od odredbe Stava (2) ovog člana, punovažne su kasnije usmene dopune o sporednim tačkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno, ako to nije suprotno cilju zbog kojeg je forma propisana.
- (4) Punovažne su i kasnije usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obaveze jedne ili druge strane, ako je posebna forma propisana samo u interesu ugovornih strana.

Član 64.

(Raskid formalnih ugovora)

Formalni ugovori mogu biti raskinuti neformalnim sporazumom, osim ako je za određeni slučaj zakonom predviđeno nešto drugo, ili ako cilj zbog kojega je propisana forma za zaključivanje ugovora zahtijeva da raskid ugovora bude obavljen u istoj formi.

Član 65.

(Ugovorna forma)

- (1) Ugovorne strane mogu se sporazumjeti da posebna forma bude uvjet punovažnosti njihovog ugovora.
- (2) Ugovor za čije je zaključivanje ugovorena posebna forma može biti raskinut, dopunjen ili na drugi način izmijenjen i neformalnim sporazumom.
- (3) Ako su ugovorne strane predvidjele određenu formu samo da osiguraju dokaz svoga ugovora ili da postignu nešto drugo, ugovor je zaključen onda kad je postignuta saglasnost o njegovom sadržaju, a za ugovarače je u isto vrijeme nastala obaveza da ugovoru daju predviđenu formu.

Član 66.

(Sankcija nedostajanja potrebne forme)

- (1) Ugovor koji nije zaključen u propisanoj formi nema pravno djejestvo, ako iz cilja propisa kojim je određena forma ne proizlazi nešto drugo.
- (2) Ugovor koji nije zaključen u ugovorenoj formi nema pravno djejestvo, ako su stranke punovažnost ugovora uvjetovale posebnom formom.

Član 67.

(Pretpostavka potpunosti dokumenta)

- (1) Ako je ugovor zaključen u posebnoj formi, bilo na osnovu zakona, bilo prema volji stranaka, važi samo ono što je u toj formi izraženo.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, bit će punovažne istovremene usmene pogodbe o sporednim tačkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno, ako nisu u suprotnosti s njegovim sadržajem ili ako nisu suprotne cilju zbog koga je forma propisana.
- (3) Punovažne su i istovremene usmene pogodbe, kojima se smanjuju ili olakšavaju obaveze jedne ili objiju strana, ako je posebna forma propisana samo u interesu ugovornih strana.

Član 68.
(Pismena forma)

- (1) Kad je za zaključivanje ugovora potrebno sastaviti dokument, ugovor je zaključen kad dokument potpišu sve ugovorne strane.
- (2) Ugovarač koji ne zna pisati stavit će na dokument rukoznak ovjeren od dva svjedoka ili suda, odnosno drugog organa.
- (3) Za zaključivanje dvostranog ugovora dovoljno je da obje strane potpišu jedan dokument ili da svaka od strana potpiše primjerak dokumenta namijenjen drugoj strani.
- (4) Zahtjev pismene forme ispunjen je, ako strane razmijene pisma ili se sporazumiju nekim drugim sredstvom koje omogućuje da se sa izvjesnošću utvrde sadržaj i davalac izjave.
- (5) Ako zakon ne određuje izričito nešto drugo, pismena forma se zamjenjuje i izjavama elektronskim putem, na koje se primjenjuju odredbe posebnog zakona.

Član 69.
(Izvršenje ugovora kojem nedostaje pismena forma)

Ugovor, za čije se zaključenje zahtijeva pismena forma, smatra se punovažnim, iako nije zaključen u toj formi, ako su ugovorne strane izvršile, u cijelosti ili u pretežnom dijelu, obaveze koje iz njega nastaju, osim ukoliko iz cilja zbog kojega je forma propisana očito ne proizlazi nešto drugo.

VII Uvjet

Član 70.
(Uvjeti i njihovo dejstvo)

- (1) Ugovor je zaključen pod uvjetom ako njegov nastanak ili prestanak zavisi od neizvjesne buduće činjenice.
- (2) Ako je zaključen pod odgodnim uvjetom pa se uvjetu udovolji, ugovor djeluje od trenutka njegovog zaključenja, osim ako iz zakona, prirode posla ili volje strana ne proistječe nešto drugo.
- (3) Ako je zaključen pod raskidnim uvjetom, ugovor prestaje važiti kada se uvjetu udovolji.
- (4) Smatra se da je uvjet ostvaren ako njegovo ostvarenje, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, spriječi strana na čiji je teret određen, a smatra se da nije ostvaren, ako njegovo ostvarenje, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje strana u čiju je korist određen.

Član 71.
(Nedopušten ili nemoguć uvjet)

- (1) Ništavan je ugovor u kojem je postavljen odgodni ili raskidni uvjet suprotan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.
- (2) Ugovor zaključen pod nemogućim odgodnim uvjetom, ništavan je, a nemoguć raskidni uvjet smatra se nepostojećim.

Član 72.

(Osiguranje uvjetnog prava)

Ako je ugovor zaključen pod odgodnim uvjetom, povjerilac čije je pravo uvjetovano može zahtijevati odgovarajuće osiguranje tog prava, ako je njegovo ostvarenje ugroženo.

VIII Rok

Član 73.

(Računanje vremena)

- (1) Rok određen u danima počinje teći prvog dana poslije događaja od koga se rok računa, a završava se prolaskom posljednjeg dana roka.
- (2) Rok određen u sedmicama, mjesecima i godinama završava se onog dana koji se prema imenu i broju poklapa sa danom nastanka događaja od koga rok počinje teći, a ako takvog dana nema u posljednjem mjesecu, rok završava posljednjeg dana tog mjeseca.
- (3) Ako posljednji dan roka pada na zakonom određen neradni dan, kao posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan.
- (4) Početak mjeseca označava prvi dan u mjesecu, sredinu - petnaesti, a kraj - posljednji dan u mjesecu, ako nešto drugo ne proizlazi iz namjere stranaka ili iz prirode ugovornog odnosa.

Član 74.

(Primjena pravila o uvjetu)

Kada djestvo pravnog posla počinje od određenog vremena, shodno se primjenjuju pravila o odgodnom uvjetu, a kada pravni posao prestaje prolaskom određenog vremena, shodno se primjenjuju pravila o raskidnom uvjetu.

IX Kapara i odustanica

1. Kapara

Član 75.

(Vraćanje i uračunavanje kapare)

- (1) Ako je u trenutku zaključenja ugovora jedna strana dala drugoj izvjesni iznos novca ili izvjesnu količinu drugih zamjenjivih stvari kao znak da je ugovor zaključen (kapara), ugovor se smatra zaključenim kad je kapara data, ako nije nešto drugo ugovoreno.
- (2) Kapara se uračunava u ispunjenje obaveze, a ako to nije moguće vraća se u vrijeme ispunjenja.

- (3) Ako nešto drugo nije ugovoreno, strana koja je dala kaparu ne može odustati od ugovora ostavljajući kaparu drugoj strani, niti to može učiniti druga strana vraćanjem dvostruke kapare.

Član 76.
(Neizvršenje ugovora)

- (1) Ako je za neizvršenje ugovora odgovorna strana koja je dala kaparu, druga strana može prema svom izboru tražiti izvršenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete, a kaparu uračunati u naknadu ili vratiti ili se zadovoljiti primljenom kaparom.
- (2) Ako je za neizvršenje ugovora odgovorna strana koja je primila kaparu, druga strana može, prema svom izboru tražiti izvršenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete i vraćanje kapare, ili tražiti vraćanje dvostruke kapare.
- (3) U svakom slučaju, kad druga strana traži izvršenje ugovora, ona ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog zakašnjenja.
- (4) Sud može na zahtjev zainteresovane strane smanjiti pretjerano veliku kaparu.

Član 77.
(Djelimično ispunjenje obaveze)

- (1) U slučaju djelimičnog ispunjenja obaveze povjerilac ne može zadržati kaparu, nego može tražiti ispunjenje ostatka obaveze i naknadu štete zbog kašnjenja, ili tražiti naknadu štete zbog nepotpunog ispunjenja, ali se u oba slučaja kapara uračunava u naknadu.
- (2) Ako povjerilac raskine ugovor i vrati ono što je primio kao djelimično ispunjenje, on može birati između ostalih zahtjeva koji pripadaju jednoj strani kad je ugovor ostao neizvršen krivicom druge.

2. Odustanica

Član 78.
(Odustanica)

- (1) Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustane od ugovora davanjem odustanice.
- (2) Kad strana u čiju je korist ugovorena odustanica izjavi drugoj strani da će dati odustanicu, ona više ne može zahtijevati izvršenje ugovora.
- (3) Strana ovlaštena da odustane dužna je dati odustanicu istovremeno s izjavom o odustajanju.
- (4) Ako ugovarači nisu odredili rok do kojeg ovlaštena strana može odustati od ugovora, ona to može učiniti sve dok ne protekne rok određen za ispunjenje njene obaveze.
- (5) To pravo odustajanja od ugovora prestaje i kad strana, u čiju je korist ugovorena odustanica, počne ispunjavati obaveze iz toga ugovora ili primati ispunjenje od druge strane.

Član 79.

(Kapara kao odustanica)

- (1) Kad je uz kaparu ugovoreno pravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra odustanicom i svaka strana može odustati od ugovora.
- (2) U tom slučaju, ako odustane strana koja je dala kaparu, ona je gubi, a ako odustane strana koja je primila kaparu, ona je vraća u dvostrukom iznosu.

Odsjek 2. Zastupanje

I O zastupanju uopće

Član 80.

(Mogućnost zastupanja)

- (1) Ugovor kao i drugi pravni posao može se preduzeti i posredstvom zastupnika.
- (2) Ovlaštenje za zastupanje zasniva se na zakonu, općem aktu pravnog subjekta, aktu nadležnog organa ili izjavi volje zastupanog (punomoć).

Član 81.

(Primjena posebnih propisa)

Odredbe ovog odsjeka primjenjuju se, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

Član 82.

(Vrste zastupanja)

- (1) Ako zastupnik postupa u ime zastupanog (neposredni zastupnik), primjenjuju se propisi o neposrednom zastupanju, pri čemu je nevažno je li identitet zastupanog poznat prilikom preduzimanja radnje ili u nekom kasnijem vremenskom periodu.
- (2) Ako neko djeluje prema uputama i za račun, ali ne i u ime zastupanog (posredni zastupnik), primjenjuju se propisi o posrednom zastupanju, bez obzira na to zna li treća strana za isto.

II Neposredno zastupanje

1. Opći propisi

Član 83.

(Djejestvo zastupanja)

- (1) Izjava volje data u ime zastupanog ili primljena za zastupanog u okviru ovlaštenja za zastupanje djeluje neposredno za zastupanog.
- (2) Ako zastupnik nije učinio jasnim da izjavu daje u ime zastupanog, ne može je pobijati kao datu u vlastito ime. Ovim se ne isključuje primjena odredbi o posrednom zastupanju.

Član 84.

(Neimenovani zastupani subjekt)

Ako zastupnik zaključi ugovor u ime zastupane osobe, čiji identitet treba da se otkrije u nekom kasnijem trenutku, ali to ne učini u okviru roka određenog zakonom ili ugovorom, a u nedostatku takvog roka, u okviru primjerenog roka, smatrat će se da je ugovor zaključen sa zastupnikom, osim ako iz ugovora ne proizlazi nešto drugo.

Član 85.

(Ograničeno poslovno sposoban zastupnik)

Punovažna je izjava volje koju u ime zastupanog daje ili za zastupanog prima zastupnik sa ograničenom poslovnom sposobnošću.

Član 86.

(Mane volje i savjesnost)

- (1) Mane volje i druge okolnosti koje utječu na pravne posljedice izjave volje cijene se prema ličnosti zastupnika.
- (2) Zastupani se ne može pozivati na odredbe prethodnog stava, ako je znao ili morao znati za nedostatke, a zastupnik je postupao prema njegovim uputstvima.

Član 87.

(Sukob interesa)

Zastupnik ne može, ako mu nije drugačije dopušteno, u ime zastupanog subjekta sa sobom, u vlastito ime ili kao zastupnik trećeg zaključiti pravni posao, osim ako se taj pravni posao sastoji isključivo u ispunjenju određene obaveze ili ako zastupani ne trpi štetne pravne posljedice.

Član 88.

(Zloupotreba ovlaštenja za zastupanje)

- (1) Ako zastupnik postupa u okviru datog ovlaštenja, a pri tome prekorači ograničenja koja za njega proizlaze iz pravnog odnosa sa zastupanim, zaključeni pravni posao proizvodi pravno djelovanje za zastupanog.
- (2) Ako je treća strana znala ili morala znati za postojanje ograničenja, pravni posao će nastati samo ako ga zastupani naknadno odobri.

Član 89.

(Zaključenje ugovora od neovlaštenog subjekta)

- (1) Ugovor koji neki subjekt zaključi kao punomoćnik u ime drugoga bez njegovog ovlaštenja obavezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.
- (2) Strana s kojom je ugovor zaključen može zahtijevati od neovlašteno zastupanog da se u primjerenom roku izjasni odobrava li ugovor.
- (3) Ako neovlašteno zastupani ni u ostavljenom roku ugovor ne odobri, smatra se da ugovor nije ni zaključen.
- (4) U tom slučaju, strana s kojom je ugovor zaključen može od subjekta koji je kao punomoćnik bez ovlaštenja zaključio ugovor tražiti naknadu štete, ako u trenutku zaključenja ugovora nije znala niti je morala znati da taj subjekt nije imao ovlaštenje za zaključenje ugovora.

Član 90.

(Obaveza naknade štete zastupnika bez ovlaštenja)

- (1) Ko je zaključio ugovor kao zastupnik obavezan je, ako ne dokaže svoje ovlaštenje za zastupanje, drugoj strani nadoknaditi štetu, ako zastupani odbije odobrenje ugovora.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana primjenjuje se i ako navodno zastupani u stvarnosti ne postoji.
- (3) Ako zastupnik nije znao za nedostatke ovlaštenja za zastupanje, obavezan je na naknadu one štete koju druga strana trpi zbog toga što vjeruje u ovlaštenje za zastupanje, ali ne putem iznosa interesa koga bi druga strana imala da je ugovor punovažan.
- (4) Zastupnik nije odgovoran, ako je druga strana znala ili je morala znati za nedostatke ovlaštenja za zastupanje. Zastupnik nije odgovoran ni onda, ako je bio poslovno nesposoban ili ograničeno poslovno sposoban, osim ako je djelovao uz saglasnost svog zakonskog zastupnika.

Član 91.

(Jednostrani pravni posao)

U slučaju jednostranog pravnog posla nije dopušteno zastupanje bez ovlaštenja.

2. Dodatni propisi u vezi sa punomoći

Član 92.

(Punomoć)

- (1) Punomoć je ovlaštenje za zastupanje koje vlastodavac pravnim poslom daje punomoćniku. Davanje punomoći vrši se izjavom prema onom ko se opunomoćuje ili subjektu sa kojim zastupani stupa u pravni odnos. Punomoćnik može odbiti prihvatanje punomoći.
- (2) Postojanje i obim punomoći nezavisni su od pravnog odnosa na osnovu koga je punomoć data.
- (3) Izdavanje punomoći ne ograničava vlastodavca da i dalje neposredno preduzima pravne poslove.
- (4) Punomoćnik može biti i pravni subjekt.

Član 93.

(Posebna forma punomoći)

Forma propisana zakonom za neki ugovor ili neki drugi pravni posao važi i za punomoć za zaključenje tog ugovora, odnosno za preduzimanje tog pravnog posla.

Član 94.

(Obim ovlaštenja)

- (1) Punomoćnik može preduzimati samo one pravne poslove za čije je preduzimanje ovlašten.
- (2) Punomoćnik kome je data opća punomoć može preduzimati samo pravne poslove koji spadaju u redovno poslovanje.
- (3) Posao koji ne spada u redovno poslovanje punomoćnik može preduzeti samo ako je posebno ovlašten za preduzimanje tog posla, odnosno vrste poslova među koje on spada.

- (4) Punomoćnik ne može bez posebnog ovlaštenja za svaki pojedini slučaj preuzeti mjeničnu obavezu, zaključiti ugovor o jemstvu, o poravnanju, o izabranom sudu, a ni odreći se nekog prava bez naknade.

Član 95.

(Pretpostavljena punomoć)

- (1) Onaj ko trpi da zastupnik koga on nije opunomoćio ponovljeno nastupa kao njegov punomoćnik na način koji je pogodan da treći vjeruje u postojanje punomoći, mora tom trećem, ako ovaj za nedostatak opunomoćenja nije znao niti morao znati, dopustiti da prema njemu postupa kao da je on pretpostavljenom zastupniku izdao punomoć.
- (2) Onaj ko nije znao za ponovljeno djelovanje pretpostavljenog opunomoćenog, ali je na osnovu okolnosti to morao znati, mora dopustiti da se prema njemu postupa pod pretpostavkama iz Stava (1) ovog člana.

Član 96.

(Zajedničko zastupanje)

- (1) Ako je za više subjekata zajednički izdata jedna punomoć, oni mogu zastupati samo zajednički, ukoliko nije određeno nešto drugo.
- (2) Ako zastupanom treba dati izjavu volje, dovoljno ju je dati jednom od subjekata opunomoćenih za zajedničko zastupanje.
- (3) Subjekti opunomoćeni za zajedničko zastupanje mogu ovlastiti pojedince između sebe da preduzimaju određene poslove ili određene vrste poslova. Shodno se primjenjuju odredbe o odobrenju.
- (4) Kad je više subjekata opunomoćeno zajedničkom punomoći, mane volje ili savjesnost, odnosno nesavjesnost (znanje ili obaveza znanja za izvjesne okolnosti ili postojanje neke volje) koja postoji kod samo jednog od njih, utječe na valjanost poduzetog pravnog posla.

Član 97.

(Punomoć ograničeno poslovno sposobnog subjekta)

Punomoćnik ograničeno poslovno sposobnog subjekta može preduzeti pravne poslove u granicama poslovne sposobnosti vlastodavca.

Član 98.

(Prenošenje ovlaštenja)

- (1) Zastupnik ne može prenijeti svoja ovlaštenja na drugog, osim kad mu je to izričito dopušteno zakonom ili ugovorom.
- (2) Izuzetno od odredbe Stava (1) ovog člana, zastupnik može prenijeti svoja ovlaštenja na drugog, ako je spriječen okolnostima da posao lično obavi, a interesi zastupanog zahtijevaju neodgodivo preduzimanje pravnog posla.

Član 99.

(Opozivanje i sužavanje punomoći)

- (1) Vlastodavac može prema svojoj volji suziti ili opozvati punomoć, čak i ako se ugovorom odrekao tog prava.
- (2) Opozivanje i sužavanje svake punomoći može se učiniti izjavom bez posebne forme.
- (3) Ako je opozivanjem ili sužavanjem punomoći povrijeđen ugovor o nalogu ili ugovor o djelu ili neki drugi ugovor, punomoćnik ima pravo na naknadu time nastale štete.

Član 100.

(Djestvo prestanka i sužavanja punomoći prema trećem subjektu)

- (1) Opozivanje punomoći te njeno sužavanje nema djestva prema trećem subjektu koji je zaključio ugovor s punomoćnikom ili obavio drugi pravni posao, a nije znao niti je morao znati da je punomoć opozvana, odnosno sužena.
- (2) U tom slučaju, vlastodavac ima pravo zahtijevati od punomoćnika naknadu štete koju bi zbog toga pretrpio, osim kad punomoćnik nije znao ni morao znati za opozivanje, odnosno sužavanje punomoći.
- (3) Odredbe stavova (1) i (2) primjenjuju se i u drugim slučajevima prestanka punomoći.

Član 101.

(Drugi slučajevi prestanka punomoći)

- (1) Punomoć prestaje okončanjem pravnog subjekta kao punomoćnika, ako zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Punomoć prestaje smrću punomoćnika.
- (3) Punomoć prestaje prestankom pravnog subjekta, odnosno smrću osobe koja je dala punomoć, osim ako se početi posao ne može prekinuti bez štete za pravne nasljednike ili ako punomoć važi i u slučaju smrti davaoca, bilo prema njegovoj volji, bilo s obzirom na vrstu posla.

Član 102.

(Djestvo prestanka punomoći u odnosu na trećeg subjekta)

- (1) Punomoć data neposredno trećem smatra se da postoji sve dok se tom subjektu ne saopći njen prestanak od davaoca punomoći.
- (2) Punomoć data posebnim saopćenjem trećem subjektu ili javnim obavještenjem smatra se da postoji sve dok se na isti način ne saopći njen prestanak.
- (3) Sa posebnim saopćenjem o opunomoćenju od davaoca punomoći izjednačava se slučaj kad je ovaj zastupniku uručio dokument punomoći, a zastupnik je predočio trećem subjektu. Smatra se da ovlaštenje za zastupanje postoji sve dok dokument punomoći ne bude vraćen davaocu punomoći ili dok se ne stavi izvan snage.
- (4) Odredbe stavova (1)-(3) ovog člana ne primjenjuju se, ako je treći subjekt prilikom preduzimanja pravnog posla znao ili morao znati za prestanak ovlaštenja za zastupanje.

Član 103.

(Jednostrani pravni posao)

Jednostrani pravni posao koji punomoćnik preduzima prema nekom drugom nije punovažan, ako drugoj strani najkasnije do trenutka preduzimanja pravnog posla nije predodčen dokument o punomoći.

Član 104.

(Vraćanje dokumenta o punomoći)

Nakon prestanka punomoći punomoćnik mora na zahtjev vratiti sva pismena iz kojih proizlazi punomoć ili dozvoliti da vlastodavac na njima stavi zabilješku da je punomoć prestala. Punomoćnik nema pravo na zadržavanje dokumenta o punomoći.

Član 105.

(Ovlaštenja trgovačkog putnika)

- (1) Trgovački putnik ovlašten je preduzimati samo one poslove koji se odnose na prodaju robe i koji su navedeni u punomoći.
- (2) U slučaju sumnje, smatra se da trgovački putnik nije ovlašten zaključivati ugovore, nego samo prikupljati narudžbe, ali će ipak ugovor koji je zaključio ostati na snazi ako ga davalac punomoći naknadno odobri.
- (3) Trgovački putnik koji je ovlašten prodavati robu nije ovlašten naplatiti cijenu, a ni prodavati robu na kredit, osim ako za to ima posebno ovlaštenje.
- (4) Trgovački putnik je ovlašten za davaoca punomoći primati reklamacije zbog nedostatka robe i ostale izjave u vezi sa izvršenjem ugovora zaključenog njegovim posredovanjem te u ime davaoca punomoći preduzimati potrebne mjere za očuvanje njegovih prava iz tog ugovora.

3. Ovlaštenja subjekata koji obavljaju određene poslove

Član 106.

(Ovlaštenja subjekata koji obavljaju određene poslove)

Subjekti koji rade poslove čije je obavljanje u vezi sa zaključivanjem i ispunjenjem određenih ugovora, kao što su prodavači u prodavnicama, osobe koje obavljaju određene usluge u ugostiteljstvu, osobe na poslovima šalterske službe u pošti, banci i sl., samim tim su ovlašteni na zaključivanje i ispunjenje tih ugovora.

III Posredno zastupanje

Član 107.

(Djestvo posrednog zastupanja)

- (1) U slučaju posrednog zastupanja ugovor nastaje između posrednog zastupnika i trećeg subjekta.
- (2) Zastupani i treći subjekt međusobno su povezani samo pod uvjetima navedenim u odredbama članova 107.-110. ovog zakona.

Član 108.

(Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obaveze u odnosu na zastupanog)

- (1) Ako posredni zastupnik postane platežno nesposoban ili znatnije povrijedi obavezu u odnosu na zastupanog ili ako je prije dospijeća činidbe jasno da će nastupiti takva povreda obaveze:
 - a) posredni zastupnik na traženje zastupanog mora mu saopćiti ime i adresu treće strane;
 - b) zastupani može prema trećem subjektu vršiti prava koja su od posrednog zastupnika stečena za njegov račun.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, treća strana zadržava pravo na prigovore koje ima prema posrednom zastupniku.
- (3)

Član 109.

(Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obaveze u odnosu na treću stranu)

- (1) Ako posredni zastupnik postane platežno nesposoban ili mu se na teret stavi znatnija povreda obaveze u odnosu na treću stranu ili je prije dospijeća činidbe jasno da će nastupiti takva povreda obaveze:
 - a) posredni zastupnik mora na traženje treće strane saopćiti ime i adresu posredno zastupanog;
 - b) treća strana može prema zastupanom vršiti prava koja joj pripadaju u odnosu na posrednog zastupnika.
- (2) U slučaju iz Stava (1) zastupani zadržava pravo na prigovore koje ima posredni zastupnik prema trećoj strani.

Član 110.

(Potreba saopćenja)

Prava iz članova 114. i 115. ovog zakona mogu se vršiti samo nakon saopćenja posrednom zastupniku i trećoj strani, odnosno zastupanom. Od prijema tog saopćenja treća strana ili zastupani više nisu ovlašteni da ispune obaveze posrednom zastupniku.

Odsjek 3. Tumačenje ugovora

Član 111.

(Primjena odredbi i tumačenje spornih odredbi)

- (1) Odredbe ugovora primjenjuju se onako kako glase.
- (2) Pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja upotrijebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovarača te odredbu tako razumjeti kako to odgovara svrsi koju su ugovorne strane imale na umu prilikom zaključenja ugovora.

Član 112.

(Nemogućnost utvrđivanja zajedničke namjere)

Kad nije moguće utvrditi zajedničku namjeru ugovornih strana, ugovor treba tumačiti onako kako bi ga shvatile razumne osobe istog svojstva u istim okolnostima.

Član 113.

(Važne okolnosti prilikom tumačenja ugovora)

Prilikom tumačenja ugovora posebnu pažnju treba obratiti na:

- a) okolnosti pod kojima je ugovor zaključen, uključujući i prethodne pregovore;
- b) ponašanje ugovornih strana u vrijeme i nakon zaključenja ugovora;
- c) prirodu i svrhu ugovora;
- d) tumačenje koje su ugovorne strane već primijenile na slične odredbe i praksu koju su međusobno uspostavile;
- e) značenje koje se obično pridaje odredbama i izrazima u odgovarajućoj struci.

Član 114.

(Nejasne odredbe u posebnim slučajevima)

U slučaju kad je ugovor zaključen prema unaprijed odštampanom sadržaju, ili kad je ugovor na drugi način pripremila i predložila jedna ugovorna strana, nejasne odredbe tumačit će se u korist druge strane.

Član 115.

(Dopunsko pravilo)

Nejasne odredbe u ugovoru bez naknade treba tumačiti u smislu koji je manje težak za dužnika, a u teretnom ugovoru u smislu kojim se ostvaruje pravedan odnos uzajamnih davanja.

Član 116.

(Izvansudsko tumačenje ugovora)

- (1) Ugovorne strane mogu predvidjeti da će, u slučaju nesaglasnosti kad je riječ o smislu i domašaju ugovornih odredbi, neko treći tumačiti ugovor.
- (2) U tom slučaju, ako ugovorom nije drugačije predviđeno, strane ne mogu pokrenuti spor pred sudom ili drugim nadležnim organom, dok prethodno ne pribave tumačenje ugovora, osim ako treći subjekt odbije dati tumačenje ugovora.

Odsjek 4. Nevažnost ugovora

I Ništavnost ugovora

Član 117.

(Ništvost)

- (1) Ugovor koji je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima je ništavan, ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje nešto drugo.

- (2) Ako je zaključenje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije nešto drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snosit će odgovarajuće posljedice.

Član 118.

(Posljedice ništavnosti)

- (1) U slučaju ništavnosti ugovora, svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila na osnovu takvog ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivi vraćanju, daje se odgovarajuća novčana naknada, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ako zakon nešto drugo ne određuje.
- (2) Ako je ugovor ništavan zbog toga što je prema svom sadržaju ili cilju protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima, sud može odbiti, u cjelini ili djelimično, zahtjev nesavjesne strane za vraćanje onog što je drugoj strani dala, a može i odlučiti da druga strana ono što je primila na osnovu zabranjenog ugovora preda općini na čijoj teritoriji ona ima sjedište, odnosno prebivalište ili boravište.
- (3) Pri odlučivanju sud će voditi računa o savjesnosti jedne, odnosno obje strane, o značaju ugroženog dobra ili interesa te o moralnim shvatanjima.

Član 119.

(Djelimična ništavnost)

- (1) Ništavnost neke odredbe ugovora ne povlači ništavnost i samog ugovora, ako on može opstati bez ništavne odredbe, i ako ona nije bila uvjet ili odlučujuća pobuda njegovom zaključenju.
- (2) Ugovor će ostati na snazi, čak i ako je ništavna odredba bila uvjet ili odlučujuća pobuda ugovora u slučaju kad je ništavnost ustanovljena upravo da bi ugovor bio oslobođen te odredbe i važio bez nje.

Član 120.

(Konverzija ništavnog ugovora)

Kad ništavan ugovor ispunjava uvjete za punovažnost nekog drugog ugovora, onda će među ugovaračima važiti taj drugi ugovor, ako bi to bilo u saglasnosti sa ciljem koji su ugovarači imali na umu kada su ugovor zaključili i ako se može uzeti da bi oni zaključili taj ugovor da su znali za ništavnost svog ugovora.

Član 121.

(Naknadni nestanak uzroka ništavnosti)

- (1) Ništavan ugovor ne postaje punovažan kad zabrana ili neki drugi uzrok ništavnosti naknadno nestane.
- (2) Ali, ako je zabrana bila manjeg značaja, a ugovor je izvršen, ništavnost se ne može isticati.

Član 122.

(Odgovornost subjekta krivog za ništavnost ugovora)

Ugovarač koji je kriv za zaključenje ništavnog ugovora odgovoran je svome saugovaraču za štetu koju trpi zbog ništavnosti ugovora, ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništavnosti.

Član 123.

(Isticanje ništavnosti)

Na ništavnost sud pazi prema službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaki zainteresovani subjekt.

Član 124.

(Neograničeno isticanje ništavnosti)

Pravo na isticanje ništavnosti se ne gasi.

II Rušljivi ugovori

Član 125.

(Kada je ugovor rušljiv)

Ugovor je rušljiv kad ga je zaključila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovom zaključenju bilo nedostataka u smislu volje strana, kao i kad je to ovim zakonom ili posebnim propisom određeno.

Član 126.

(Poništenje ugovora)

- (1) Ugovorna strana, u čijem je interesu rušljivost ustanovljena, može tražiti da se ugovor poništi.
- (2) Saugovarač subjekta koji ima pravo tražiti da se ugovor poništi može od istog tražiti da se u određenom roku, ali ne kraćem od trideset dana, izjasni ostaje li pri ugovoru ili ne.
- (3) Ako se pozvana ugovorna strana u ostavljenom roku ne izjasni ili ako izjavi da ne ostaje pri ugovoru, smatra se da je ugovor poništen.

Član 127.

(Posljedice poništenja)

- (1) Ako je na osnovu rušljivog ugovora koji je poništen nešto bilo ispunjeno, izvršit će se vraćanje, a ako to nije moguće ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivi vraćanju, dat će se odgovarajuća naknada u novcu.
- (2) Naknada u novcu daje se prema cijenama u vrijeme vraćanja, odnosno donošenja sudske odluke.

Član 128.

(Vraćanje i naknada u slučaju poništenja ugovora ograničeno poslovno sposobnog subjekta)

U slučaju poništenja ugovora zbog ograničene poslovne sposobnosti jednog ugovarača, saugovarač takvog subjekta može zahtijevati vraćanje samo onog dijela ispunjenja koji se nalazi u imovini ograničeno poslovno sposobnog subjekta ili je upotrijebljen u njegovu korist, te onog što je namjerno uništeno ili otuđeno.

Član 129.

(Odgovornost za poništenje ugovora)

Ugovarač, na čijoj je strani uzrok rušljivosti, odgovoran je svom saugovaraču za štetu koju trpi zbog poništenja ugovora, ako ovaj nije znao niti je morao znati za postojanje uzroka rušljivosti ugovora.

Član 130.

(Odgovornost ograničeno poslovno sposobnog subjekta)

Ograničeno poslovno sposobni subjekt odgovara za štetu nastalu poništenjem ugovora, ako je lukavstvom uvjerio svog saugovarača da je poslovno sposoban.

Član 131.

(Prestanak prava)

- (1) Pravo zahtijevanja poništenja rušljivog ugovora prestaje prolaskom roka jedne godine od saznanja za razlog rušljivosti, odnosno od prestanka prinude.
- (2) To pravo u svakom slučaju prestaje istjecanjem roka tri godine od dana zaključenja ugovora.

Odsjek 5. Dvostrani ugovori

I Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke stvari

Član 132.

(Odgovornost u dvostrano obavezujućim ugovorima)

- (1) Kod ugovora sa naknadom svaki ugovarač odgovara za materijalne nedostatke svog ispunjenja.
- (2) Ugovarač odgovara i za pravne nedostatke ispunjenja i dužan je štititi drugu stranu od prava i zahtjeva trećih subjekata kojima bi njeno pravo bilo isključeno ili suženo.
- (3) Na ove obaveze prenosioca na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovog zakona o odgovornosti prodavca za materijalne i pravne nedostatke, ako za određeni slučaj nije nešto drugo propisano.

II Prigovor neispunjenja ugovora

Član 133.

(Pravilo istovremenog ispunjenja)

- (1) U dvostranim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obavezu, ako druga strana ne ispuni ili nije spremna istovremeno ispuniti svoju obavezu, osim ukoliko je nešto drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ukoliko nešto drugo proizlazi iz prirode posla.
- (2) Ali, ako na sudu jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obavezu dok i druga strana ne ispuni svoju, sud će joj narediti da ispuni svoju obavezu kad i druga strana ispuni svoju.

Član 134.

(Neizvjesno ispunjenje obaveze jedne strane)

- (1) Ako je ugovoreno da prvo jedna strana ispuni svoju obavezu, pa se nakon zaključivanja ugovora materijalne prilike druge strane pogoršaju u toj mjeri da je neizvjesno hoće li ona moći ispuniti svoju obavezu, ili ako ta neizvjesnost proizlazi iz drugih ozbiljnih razloga, strana koja se obavezala da prva ispuni svoju obavezu može odgoditi njeno ispunjenje dok druga strana ne ispuni svoju obavezu ili dok ne da dovoljno osiguranje da će je ispuniti.
- (2) To važi i kad su materijalne prilike druge strane bile u istoj mjeri teške još prije zaključenja ugovora, ako njen saugovarač to nije znao niti je morao znati.
- (3) U tim slučajevima, strana koja se obavezala da prva ispuni svoju obavezu može zahtijevati da joj se osiguranje pruži u primjerenom roku, a poslije prolaska tog roka bez rezultata može raskinuti ugovor.

III Raskid ugovora zbog neispunjenja

Član 135.

(Prava jedne strane kada druga strana ne ispuni obavezu)

U dvostranim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obavezu, druga strana može, ako nije nešto drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obaveze ili, pod uvjetima predviđenim u idućim članovima, raskinuti ugovor jednostavnom izjavom, ukoliko raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Član 136.

(Ispunjenje u roku kao važni element ugovora)

- (1) Kad ispunjenje obaveze u određenom roku predstavlja važan element ugovora, pa dužnik ne ispuni obavezu u tom roku, ugovor se raskida prema samom zakonu.
- (2) Ali, povjerilac može održati ugovor na snazi ako nakon istjecanja roka, bez odgađanja obavijesti dužnika da zahtijeva ispunjenje ugovora.
- (3) Nakon što je povjerilac zahtijevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor.

- (4) Pravila predviđena ovom odredbom primjenjuju se kako u slučaju kad su ugovorne strane predvidjele da će se ugovor smatrati raskinutim ako ne bude ispunjen u određenom roku, tako i onda kad je ispunjenje ugovora u određenom roku važan element ugovora prema prirodi posla.

Član 137.

(Ispunjenje u roku koje nije važni element ugovora)

- (1) Kad ispunjenje obaveze u određenom roku nije važni element ugovora, dužnik zadržava pravo da i nakon istjecanja roka ispunji svoju obavezu, a povjerilac da zahtijeva njeno ispunjenje.
- (2) Izuzetno, ako povjerilac želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje.
- (3) Ako dužnik ne ispunji obavezu u naknadnom roku, nastupaju iste posljedice kao i u slučaju kad je rok važni element ugovora.

Član 138.

(Raskid ugovora bez ostavljanja naknadnog roka)

Povjerilac može raskinuti ugovor bez ostavljanja dužniku naknadnog roka za ispunjenje, ako iz dužnikovog držanja proizlazi da on svoju obavezu neće izvršiti ni u naknadnom roku.

Član 139.

(Raskid ugovora prije roka)

Kad je prije istjecanja roka za ispunjenje obaveze očito da jedna strana neće ispuniti svoju obavezu iz ugovora, druga strana može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Član 140.

(Raskid ugovora sa uzastopnim obavezama)

- (1) Kad u ugovoru sa uzastopnim obavezama jedna strana ne ispunji jednu obavezu, druga strana može, u razumnom roku, raskinuti ugovor u smislu svih budućih obaveza, ako je iz datih okolnosti očito da ni one neće biti ispunjene.
- (2) Ugovorna strana može raskinuti ugovor ne samo u smislu budućih obaveza, nego i u smislu već ispunjenih obaveza, ako njihovo ispunjenje bez izostalih ispunjenja nema interesa za nju.
- (3) Dužnik može održati ugovor, ako da odgovarajuće osiguranje.

Član 141.

(Dužnost obavještanja)

Povjerilac koji zbog neispunjenja dužnikove obaveze raskida ugovor dužan je to saopćiti dužniku bez odgađanja.

Član 142.

(Nemogućnost raskida ugovora)

Ugovor se ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dijela obaveze.

Član 143.

(Djestvo raskida ugovora)

- (1) Raskidom ugovora obje strane su oslobođene svojih obaveza, osim obaveze na naknadu eventualne štete.
- (2) Ako je jedna strana izvršila ugovor potpuno ili djelimično, ima pravo da joj se vrati ono što je dala.
- (3) Ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje datog, uzajamna vraćanja obavljaju se prema pravilima za izvršenje dvostranih ugovora.
- (4) Svaka strana dužuje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno nadoknaditi.
- (5) Strana koja vraća novac dužna je platiti zateznu kamatu od dana kad je isplatu primila.

Član 144.

(Izjava o raskidu)

Raskid se vrši izjavom prema drugoj strani.

Član 145.

(Nedjeljivost prava na raskid)

Ako kod nekog ugovora na jednoj ili drugoj strani ima više učesnika, pravo na raskid može se vršiti samo od svih ili protiv svih. Ako pravo na raskid prestane za jednog ovlaštenika, ono prestaje i za ostale.

IV Pravo opoziva i povrata kod potrošačkih ugovora

Član 146.

(Pravo opoziva kod potrošačkih ugovora)

- (1) Ako se potrošaču ovim ili nekim drugim zakonom priznaje pravo na opoziv, on može izjavu volje upravljenu na zaključenje ugovora sa privrednikom u predviđenom roku opozvati. Opoziv ne mora biti obrazložen, a daje se podneskom ili na bilo kom drugom trajnom nosaču podataka. Značaj opoziva ima i samo vraćanje naručene stvari.
- (2) Opoziv mora uslijediti u roku petnaest dana od date izjave o opozivu ili predaje stvari na otpremu, kada vraćanje stvari ima značaj opoziva.
- (3) Rok počinje teći od dana kada je potrošaču na nekom trajnom nosaču podataka stavljena na znanje jasno sastavljena pouka o pravu na opoziv, kojom se, zavisno od prirode upotrijebljenog sredstva komunikacije, potrošač na potpun način obavještava o njegovim pravima. Pouka mora sadržavati ime i adresu primaoca opoziva i uputu o početku roka, te ukazati na prava iz stavova (1) i (2) ovog člana.
- (4) Ako potrošački ugovor nije notarski obrađen, pouka iz Stava (3) ovog člana mora biti posebno potpisana ili na nju stavljen kvalifikovani elektronski potpis. Ako se

ugovor mora pismeno zaključiti, potrošaču mora biti predana u izvorniku ili prijepisu ugovorni dokument ili pismena ponuda potrošača za zaključenje ugovora.

- (5) Teret dokazivanja na okolnost početka roka za opoziv je na privredniku.

Član 147.

(Pravo na povrat kod potrošačkih ugovora)

- (1) Ako je ugovor zaključen na osnovu prodajnog prospekta, njime se može predvidjeti, ako je to zakonom izričito dopušteno, da se pravo na opoziv iz Člana 153. ovog zakona zamjenjuje pravom na povrat stvari.
- (2) Pretpostavke za primjenu Stava (1) ovog člana su:
 - a) da prodajni prospekt sadrži jasnu pouku o pravu na povrat;
 - b) da je potrošač mogao prodajni prospekt u odsustvu privrednika iscrpno razmotriti;
 - c) i da je potrošaču priznato pravo na povrat na nekom trajnom nosaču podataka.
- (3) Pravo na povrat ostvaruje se samo pravovremenim vraćanjem stvari, a ako stvar nije moguće poslati kao paket, slanjem zahtjeva za preuzimanje stvari.

Član 148.

(Pravne posljedice opoziva i povrata)

- (1) U slučaju ostvarivanja prava na opoziv i povrat, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o raskidu ugovora, s tim da privrednik dolazi u kašnjenje, ako ne vrati primljeni iznos cijene u roku trideset dana od davanja izjave o opozivu, odnosno od kada mu je stvar otposlana.
- (2) Potrošač je obavezan da izvrši slanje natrag na trošak i rizik privrednika. Ako postoji pravo na opoziv, na potrošača za narudžbe do iznosa osamdeset (80) KM mogu se ugovorno prenijeti redovni troškovi slanja, osim ako isporučena roba ne odgovara naručenju.
- (3) Daljnji zahtjevi su isključeni.

Član 149.

(Trajni nosač podataka)

- (1) Informacije ili izjave stavljene su potrošaču na raspolaganje na trajnom nosaču podataka, ako su mu dostavljene u obliku nekog dokumenta ili u drugoj čitljivoj formi koja omogućava potrošaču reprodukciju informacija nepromijenjenog sadržaja tokom koje odgovara zahtjevima pravnog posla.
- (2) Potpunost i sadržaj informacije i izjave mora dokazati privrednik.

V Raskid ili izmjena ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Član 150.

(Pretpostavke za raskid)

- (1) Ako nakon zaključenja ugovora nastupe okolnosti koje otežavaju ispunjenje obaveze jedne strane, ili ako se zbog njih ne može ostvariti svrha ugovora, a u jednom i u drugom slučaju u toj mjeri da je očito da ugovor više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i da bi prema općem mišljenju bilo nepravedno održati ga na snazi takvog kakav je, strana kojoj je otežano ispunjenje obaveze, odnosno strana koja zbog promijenjenih okolnosti ne može ostvariti svrhu ugovora, može zahtijevati da se ugovor raskine ili izmijeni.
- (2) Raskid ugovora ne može se zahtijevati, ako je strana koja se poziva na promijenjene okolnosti bila dužna u vrijeme zaključivanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjeći ili savladati.
- (3) Strana koja zahtijeva raskid ugovora ne može se pozivati na promijenjene okolnosti koje su nastupile nakon istjecanja roka određenog za ispunjenje njene obaveze.
- (4) Ugovor se neće raskinuti, ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajući uvjeti ugovora pravedno izmijene.
- (5) Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtjev druge strane obavezati stranu koja ga je zahtijevala da nadoknadi drugoj strani pravedan dio štete koju trpi zbog toga.

Član 151.

(Dužnost obavještanja)

Strana koja je ovlaštena da zbog promijenjenih okolnosti zahtijeva raskid ili izmjenu ugovora dužna je o svojoj namjeri obavijestiti drugu stranu, čim sazna da su takve okolnosti nastupile, a ako to ne učini, odgovara za štetu koju je druga strana pretrpjela zbog toga što joj zahtjev nije bio na vrijeme saopćen.

Član 152.

(Okolnosti značajne za odluku suda)

Pri odlučivanju o raskidu ugovora, odnosno o njegovoj izmjeni, sud se rukovodi načelima poštenog prometa, vodeći računa naročito o cilju ugovora, o normalnom riziku kod ugovora odnosne vrste, o općem interesu, te o interesima obiju strana.

Član 153.

(Odricanje od pozivanja na promijenjene okolnosti)

Strane se mogu ugovorom unaprijed odreći pozivanja na određene promijenjene okolnosti, osim ako je to u suprotnosti s načelom savjesnosti i poštenja.

VI Nemogućnost ispunjenja

Član 154.

(Nemogućnost ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana)

- (1) Kada je ispunjenje obaveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, gasi se i obaveza druge strane, a ako je ova nešto ispunila od svoje obaveze, može zahtijevati vraćanje prema pravilima o vraćanju stečenog bez osnove.
- (2) U slučaju djelimične nemogućnosti ispunjenja zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, druga strana može raskinuti ugovor, ako djelimično ispunjenje ne odgovara njenim potrebama, inače ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo zahtijevati srazmjerno smanjenje svoje obaveze.

Član 155.

(Nemogućnost ispunjenja za koju odgovara druga strana)

- (1) Kad je ispunjenje obaveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji odgovara druga strana, njena obaveza se gasi, a ona zadržava svoje potraživanje prema drugoj strani, s tim što se smanjuje za onoliko koliko je ona mogla imati koristi od oslobođenja od vlastite obaveze.
- (2) Osim toga, odgovorna strana za nemogućnost ispunjenja dužna je ustupiti drugoj strani sva prava, koja bi imala prema trećim subjektima u vezi sa predmetom svoje obaveze, čije je ispunjenje postalo nemoguće.

VII Prekomjerno oštećenje

Član 156.

(Očigledna nesrazmjera uzajamnih davanja)

- (1) Ako je između obaveza ugovornih strana u dvostranom ugovoru u vrijeme zaključenja ugovora postojala očigledna nesrazmjera, oštećena strana može zahtijevati poništenje ugovora, ukoliko za pravu vrijednost tada nije znala niti je morala znati.
- (2) Pravo da se zahtijeva poništenje ugovora prestaje istjecanjem jedne godine od njegovog zaključenja.
- (3) Odricanje unaprijed od ovog prava nema pravnog djeljstva.
- (4) Ugovor će ostati na snazi, ako druga strana ponudi dopunu do prave vrijednosti.
- (5) Zbog ove nesrazmjere, poništenje ugovora ne može tražiti privrednik, niti se može tražiti poništenje ugovora o igrama na sreću, javne prodaje, kao ni onda kad je za stvar data viša cijena iz posebne naklonosti.

VIII Zelenaški ugovor

Član 157.

(Zelenaški ugovor)

- (1) Ništavan je ugovor kojim neko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugog, njegovim nedovoljnim iskustvom, lakomislenošću ili zavisnošću, ugovori za sebe ili nekog trećeg korist, koja je u očitoj nesrazmjeri sa onim što je u dogrom dao ili učinio, ili se obavezao dati ili učiniti.

- (2) Ako oštećeni zahtijeva da se njegova obaveza smanji na pravedan iznos, sud će udovoljiti takvom zahtjevu, ako je to moguće, a u tom slučaju ugovor sa odgovarajućom izmjenom ostaje na snazi.
- (3) Oštećenik može podnijeti zahtjev za smanjenje obaveze na pravedan iznos u roku pet (5) godina od zaključenja ugovora.

IX Opći uvjeti formularnih ugovora

Član 158.

(Pojam)

- (1) Opći uvjeti formularnih ugovora su svi uvjeti ugovora unaprijed formulisani za niz istovrsnih ugovora, koje jedna ugovorna strana, sastavljač, postavlja drugoj ugovornoj strani prilikom zaključivanja ugovora, bilo da su sadržani u dokumentu ugovora, bilo da se na njih ugovor poziva.
- (2) Opći uvjeti formularnih ugovora dopunjuju posebne pogodbe utvrđene među ugovaračima u istom ugovoru, i prema pravilu obavezuju kao i ove.
- (3) U slučaju neslaganja općih uvjeta i posebnih pogodbi, važe posebne pogodbe.

Član 159.

(Opći uvjeti kao sastavni dio ugovora)

- (1) Opći uvjeti formularnih ugovora postaju sastavni dio nekog ugovora, samo onda ako priređivač prilikom zaključivanja ugovora:
 - a) drugu ugovornu stranu izričito uputi ili vidljivim objavljivanjem oglasa na mjestu zaključivanja ugovora uputi na njih, u slučaju da je izričita uputa zbog načina zaključivanja ugovora moguća samo uz nesrazmjerne poteškoće;
 - b) osigura mogućnost drugoj ugovornoj strani da se na prihvatljiv način upozna sa njihovim sadržajem, i
 - c) ako je druga ugovorna strana saglasna sa njihovom primjenom.
- (2) Ugovorne strane mogu za određenu vrstu pravnih poslova unaprijed dogovoriti važenje određenih općih uvjeta formularnih ugovora, uz poštivanje zahtjeva utvrđenih u Stavu (1) ovog člana.

Član 160.

(Neuobičajene odredbe)

Odredbe u općim uvjetima formularnih ugovora koje su prema okolnostima, a posebno prema vanjskom izgledu ugovora, tako neuobičajene da ugovorni partner priređivača (određivača) na njih ne mora računati, ne postaju sastavni dio ugovora.

Član 161.

(Ništavnost pojedinih odredbi općih uvjeta)

- (1) Ništavne su odredbe općih uvjeta koje su suprotne samom cilju zaključenog ugovora ili dobrim poslovnim običajima, čak i ako su opći uvjeti koji ih sadrže odobreni od nadležnog organa.
- (2) Sud može odbiti primjenu pojedinih odredbi općih uvjeta koje lišavaju drugu stranu prava da stavi prigovore ili onih na osnovu kojih ona gubi prava iz ugovora ili gubi rokove, ili onih koje su inače nepravedne ili pretjerano stroge prema toj strani.

Član 162.

(Zabrana znatnijeg oštećenja)

- (1) Odredbe u općim uvjetima formularnih ugovora nisu punovažne, ako ugovornog partnera priređivača, suprotno načelima savjesnosti i poštenja te dobrim poslovnim običajima, znatnije oštećuju.
- (2) Smatra se da znatnije oštećenje postoji, ako neka odredba općih uvjeta ugovora dovodi do znatne nejednakosti u ugovornim pravima i obavezama na štetu ugovornog partnera priređivača, odnosno znatnije odstupa od njegovog opravdanog očekivanja, ili tako ograničava važna prava i obaveze koje proizlaze iz prirode ugovora, da je ugroženo postizanje svrhe ugovora.
- (3) Odredbe stavova (1) i (2) ovog člana ne primjenjuju se na one odredbe općih uvjeta formularnih ugovora, čiji je sadržaj preuzet iz važećih propisa ili se prije zaključenja ugovora o njima pojedinačno pregovaralo, a druga je strana pritom mogla utjecati na njihov sadržaj te na odredbe o predmetu i cijeni ugovora, ako su jasne, razumljive i lako uočljive.

Član 163.

(Područje primjene)

- (1) Odredbe članova 152.-155. ovog zakona ne primjenjuju se na opće uvjete ugovora, ako su ugovorne strane privrednici.
- (2) Kod ugovora između privrednika i potrošača primjenjuju se odredbe članova 152.-155. ovog zakona, u skladu sa sljedećim mjerilima:
 - a) opći uvjeti ugovora važe kao da ih je privrednik priredio, osim ako su oni u ugovor uneseni od potrošača;
 - b) odredbe članova 154. i 155. ovog zakona primjenjuju se na prethodno formulisane uvjete ugovora i onda ako su oni određeni samo za konkretni pravni posao i ako potrošač nije mogao utjecati na njihov sadržaj;
 - c) prilikom prosuđivanja znatnog oštećenja, prema odredbi Člana 155. ovog zakona, uzimaju se u obzir i okolnosti koje su pratile zaključenje ugovora.
- (3) Odredbe članova 151.-155. ovog zakona ne primjenjuju se kod ugovora iz oblasti radnog, nasljednog i porodičnog prava, kao i kod ugovora o statusnom organizovanju privrednih društava/preduzeća.

Odsjek 6. Ustupanje ugovora

Član 164.

(Uvjeti ustupanja)

- (1) Svaka strana u dvostranom ugovoru može, ako na to pristane druga strana, ustupiti ugovor nekom trećem subjektu koji time postaje nosilac svih njenih prava i obaveza iz tog ugovora.
- (2) Ustupanjem ugovora ugovorni odnos između ustupioaca i druge strane prelazi na primaoca i drugu stranu u trenutku kada je druga strana pristala na ustupanje, a ako je druga strana unaprijed dala svoj pristanak, u trenutku kad je obaviještena o ustupanju.
- (3) Druga strana može unaprijed datu saglasnost opozvati, samo ako je to pravo zadržala.
- (4) Pristanak na ustupanje ugovora punovažan je samo ako je dat u formi koja je zakonom propisana za ustupljeni ugovor.

Član 165.

(Određivanje roka za davanje saglasnosti i posljedice odbijanja saglasnosti)

- (1) Svaka strana koja je zaključila ugovor o ustupanju ugovora može onome čija je saglasnost potrebna za punovažnost ugovora ostaviti primjeren rok za davanje saglasnosti. Ako ovaj rok protekne bez rezultata, smatra se da je saglasnost odbijena.
- (2) Ako punovažnost ugovora o ustupanju zavisi od saglasnosti druge strane i ako je ova odbila svoju saglasnost, smatra se da ugovor nije zaključen.

Član 166.

(Odgovornost ustupioaca)

- (1) Ustupilac odgovara primaocu za punovažnost ustupljenog ugovora.
- (2) Ustupilac mu ne jemči da će druga strana ispuniti svoje obaveze iz ustupljenog ugovora, osim ako se na to naročito obavezao.
- (3) Ustupilac ne jemči drugoj strani da će primalac ispuniti obaveze iz ugovora, osim ako se na to naročito obavezao.

Član 167.

(Prigovori)

Druga strana može istaći primaocu sve prigovore iz ustupljenog ugovora, a i one koje ima iz drugih odnosa s njim, ali ne i prigovore koje ima prema ustupioacu.

Član 168.

(Prelazak sporednih prava)

- (1) Nakon što ustupanje ugovora postane punovažno, sporedna prava koja postoje uz ustupljeno potraživanje ili služe za njegovo osiguranje, ostvaruju se prema dužniku.
- (2) Založna prava i hipoteke na nekom dobru koje pripada jednoj od strana, a koja služe osiguranju potraživanja koje je ustupljeno, nastavljaju i dalje postojati, ali takva prava na nekom dobru koje ne pripada stranama i prava iz jemstva prestaju, ako založni ili hipotekarni dužnik ili jemac nisu na to pristali.
- (3) Kamatu i ugovornu kaznu duguje raniji dužnik, ako su one dospjele prije ustupanja ugovora.

Odsjek 7. Ugovor u korist trećih subjekata

Član 169.

(Neposredno pravo trećeg)

- (1) Kad neko ugovori u svoje ime potraživanje u korist trećeg, treći stječe vlastito i neposredno pravo prema dužniku, ako nije nešto drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz okolnosti posla.
- (2) Ugovarač ima pravo zahtijevati da dužnik izvrši prema trećem ono što je ugovoreno u korist trećeg subjekta.

Član 170.

(Opozivanje koristi za trećeg)

- (1) Ugovarač koristi za trećeg može opozvati ili izmijeniti sve dok treći ne izjavi da prihvata ono što je ugovoreno u njegovu korist.
- (2) Ako je ugovoreno da će dužnik izvršiti ono na šta se obavezao u korist trećeg tek nakon smrti ugovarača, ovaj sve dotle, pa i svojim testamentom, može opozvati korist ugovorenu za trećeg, ukoliko iz samog ugovora ili okolnosti ne proizlazi nešto drugo.

Član 171.

(Prigovori dužnika prema trećem)

Dužnik može istaći trećem sve prigovore koje ima prema ugovaraču na osnovu ugovora, kojim je ugovorena korist za trećeg.

Član 172.

(Odbijanje trećeg)

Ako treći odbije korist koja je ugovorena za njega ili je ugovarač opozove, korist pripada ugovaraču, ako nešto drugo nije ugovoreno ili ne proizlazi iz prirode posla.

Član 173.

(Obećanje radnje trećeg subjekta)

- (1) Obećanje učinjeno drugom da će treći nešto učiniti ili propustiti, trećeg ne obavezuje, a obećavalac odgovara za štetu koju bi drugi pretrpio zbog toga što treći neće da se obaveže ili izvrši ili propusti određenu radnju.
- (2) Obećavalac neće odgovarati, ako je drugom obećao da će se samo zauzeti kod trećeg da se ovaj obaveže da nešto učini ili propusti, a u tome nije uspio i uprkos svom potrebnom zalaganju.

Odjeljak B Prouzrokovanje štete

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 174.

(Šteta)

Šteta je umanj enje nečije imovine (obična šteta), sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist) i povreda prava ličnosti (nematerijalna šteta).

Član 175.

(Prava ličnosti)

- (1) Pod pravima ličnosti, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost ličnog i porodičnog života, slobodu i dr.
- (2) Pravni subjekt ima sva navedena prava ličnosti, osim onih koja su u vezi sa biološkom biti fizičke ličnosti, a posebno pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno firmu, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.

Član 176.

(Osnovi odgovornosti)

- (1) Ko drugome prouzrokuje štetu dužan ju je nadoknaditi, ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.
- (2) Za štetu stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost od štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivicu.
- (3) Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 177.

(Zahtjev da se ukloni opasnost od štete)

- (1) Svako može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili neodređenom broju subjekata, kao i da se uzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uznemiravanje ili opasnost štete, ako se nastanak uznemiravanja ili štete ne može spriječiti odgovarajućim mjerama.
- (2) Sud će na zahtjev zainteresovanog subjekta narediti da se preduzmu odgovarajuće mjere za sprečavanje nastanka štete ili uznemiravanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.
- (3) Ako šteta nastane prilikom obavljanja općekorisne djelatnosti, za koju je dobijena dozvola nadležnog organa, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi normalne granice.
- (4) Izuzetno od propisanog u Stavu (4) ovog člana, može se zahtijevati preduzimanje društveno opravdanih mjera za sprečavanje nastupanja štete ili za njeno smanjenje.

Član 178.

(Zahtjev da se prestane sa povredom prava ličnosti)

- (1) Svako ima pravo zahtijevati od suda ili drugog nadležnog organa da naredi prestanak radnje, kojom se povređuje pravo njegove ličnosti i uklanjanje njome izazvanih posljedica.

- (2) Sud, odnosno drugi nadležni organ, može narediti prestanak radnje pod prijetnjom plaćanja izvjesnog novčanog iznosa, određenog ukupno ili prema jedinici vremena u korist povrijeđenog.

Odsjek 2. Odgovornost na osnovu krivice

Član 179.

(Postojanje krivice)

- (1) Krivica postoji kad je štetnik prouzrokovao štetu namjerno ili nepažnjom.
- (2) Pri posmatranju je li subjekt koji je štetu prouzrokovao kriv ili ne, to jeste da li se ponašao kako je trebao, sud vodi računa o redovnom toku stvari i o tome šta se od razumnog i pažljivog čovjeka moglo osnovano očekivati u datim okolnostima.

Član 180.

(Osobe koje nisu potpuno odgovorne)

- (1) Osoba koje usljed duševnog oboljenja, zaostalog mentalnog razvoja ili nekih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje, ne odgovara za prouzrokovanu štetu, osim ako se dokaže da je štetu prouzrokovala u vrijeme kada je bila sposobna za rasuđivanje.
- (2) Ko drugom uzrokuje štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje odgovoran je za nju, osim ako dokaže da nije svojom krivicom dospio u to stanje.
- (3) Ako je u stanje dospio tuđom krivicom, za štetu će odgovarati onaj koji ga je u to stanje doveo.

Član 181.

(Odgovornost maloljetnika)

- (1) Maloljetnik do navršene sedme godine ne odgovara za štetu koju uzrokuje.
- (2) Maloljetnik od navršene sedme godine do navršene četrnaeste godine ne odgovara za štetu, osim ako se dokaže da je pri uzrokovanju štete bio sposoban za rasuđivanje.
- (3) Maloljetnik s navršenih četrnaest godina odgovara prema općim pravilima odgovornosti za štetu.

Član 182.

(Nužna odbrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog)

- (1) Ko u nužnoj odbrani uzrokuje štetu napadaču nije dužan nadoknaditi je, osim u slučaju prekoračenja nužne odbrane.
- (2) Ako neko uzrokuje štetu u stanju nužde, oštećenik može zahtijevati naknadu od subjekta koji je kriv za nastanak opasnosti štete ili od subjekata od kojih je šteta otklonjena, ali od ovih posljednjih ne više od koristi koju su imali od toga.
- (3) Ko pretrpi štetu, otklanjajući od drugog opasnost štete, ima pravo zahtijevati od njega naknadu one štete kojoj se razumno izložio.

Član 183.

(Dopuštena samopomoć)

- (1) Ko u slučaju dopuštene samopomoći uzrokuje štetu subjektu koji je izazvao potrebu samopomoći nije dužan da je nadoknadi.

- (2) Pod dopuštenom samopomoći podrazumijeva se pravo svakog subjekta da otkloni povredu prava kad neposredno prijeti opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Član 184.

(Pristanak oštećenika)

- (1) Ko na svoju štetu dopusti drugome preduzimanje neke radnje, ne može od njega zahtijevati naknadu štete uzrokovane tom radnjom.
- (2) Ništavna je izjava oštećenika, kojom je pristao da mu se učini šteta radnjom koja je zakonom zabranjena.

Odsjek 3. Odgovornost za drugog

Član 185.

(Duševno oboljeli i zaostali u mentalnom razvoju)

- (1) Za štetu koju uzrokuje osoba koja zbog duševnog oboljenja ili zaostalog mentalnog razvoja ili nekih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje odgovara onaj ko je na osnovu zakona ili odluke nadležnog organa ili ugovora dužan voditi nadzor nad njom.
- (2) On se može osloboditi odgovornosti, ako dokaže da je obavljao nadzor na koji je obavezan ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

Član 186.

(Odgovornost roditelja)

- (1) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzrokuje drugom njihovo dijete do navršene sedme godine, bez obzira na svoju krivicu.
- (2) Roditelji se oslobađaju odgovornosti, ako postoje razlozi za isključenje odgovornosti prema pravilima o odgovornosti, bez obzira na krivicu.
- (3) Roditelji ne odgovaraju, ako je šteta nastala dok je dijete bilo povjereno drugom subjektu i ako je taj subjekt odgovoran za štetu.
- (4) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzrokuje drugom njihovo maloljetno dijete koje je navršilo sedam godina, osim ako dokažu da je šteta nastala bez njihove krivice.

Član 187.

(Solidarna odgovornost)

Ako osim roditelja odgovara za štetu i dijete, njihova je odgovornost solidarna.

Član 188.

(Odgovornost drugog subjekta za maloljetnika)

- (1) Za štetu koju drugome prouzrokuje maloljetnik, dok je pod nadzorom staratelja, škole ili druge ustanove, odgovara staratelj, škola, odnosno druga ustanova, osim ako dokažu da su nadzor obavljali na način na koji su obavezani ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.
- (2) Ako za štetu odgovara i maloljetnik, odgovornost je solidarna.

Član 189.

(Posebna odgovornost roditelja)

- (1) Ako dužnost nadzora nad maloljetnom osobom ne pripada roditeljima, već nekom drugom subjektu, oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu od roditelja onda kad je šteta nastala zbog lošeg odgoja maloljetnika, loših primjera ili poročnih navika koje su ga roditelji naučili ili se i inače šteta može pripisati u krivicu roditelja.
- (2) Subjekt na kojem u ovom slučaju leži dužnost nadzora ima pravo od roditelja tražiti da mu nadoknade isplaćeni iznos, ako je on isplatio naknadu oštećenika.

Član 190.

(Odgovornost na osnovu pravednosti)

- (1) U slučaju štete što ju je prouzrokovao subjekt koji za nju nije bio odgovoran, a naknada se ne može dobiti od subjekta koji je bio dužan voditi nadzor nad njim, sud može, kad to pravednost zahtijeva, a naročito s obzirom na materijalno stanje štetnika i oštećenika, osuditi štetnika da nadoknadi štetu, potpuno ili djelimično.
- (2) Ako je štetu prouzrokovao maloljetnik sposoban za rasuđivanje, koji je ne može nadoknaditi, sud može, kad to pravednost zahtijeva, a naročito s obzirom na materijalno stanje roditelja i oštećenika, obavezati roditelje da nadoknade štetu, potpuno ili djelimično, iako za nju nisu krivi.

Odsjek 4. Odgovornost poslodavca i drugih pravnih subjekata prema trećem

Član 191.

(Odgovornost poslodavca)

- (1) Za štetu koju uposlenik u radu ili u vezi sa radom prouzrokuje trećem subjektu odgovara poslodavac kod kojeg je uposlenik radio u trenutku prouzrokovanja štete, osim ako dokaže da je uposlenik u datim okolnostima postupao onako kako je trebalo.
- (2) Oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu štete i neposredno od uposlenika, ako je štetu prouzrokovao namjerno.
- (3) Subjekt koji je oštećeniku nadoknadio štetu, koju je uposlenik prouzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom, ima pravo od tog uposlenika zahtijevati naknadu plaćenog iznosa.
- (4) Pravo iz Stava (3) zastarijeva u roku šest mjeseci od dana isplaćene naknade štete.
- (5) Odredbom Stava (1) ovog člana ne dira se u pravila o odgovornosti za štetu koja potječe od opasne stvari ili opasne djelatnosti.

Član 192.

(Odgovornost pravnog subjekta za štetu koju prouzrokuje njegov organ)

- (1) Pravni subjekt odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem subjektu u obavljanju ili u vezi sa obavljanjem svojih funkcija.
- (2) Ako za određeni slučaj nije nešto drugo zakonom određeno, pravni subjekt ima pravo na naknadu od subjekta koji je štetu skrivio namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (3) Pravo iz Stava (2) ovog člana zastarijeva u roku šest mjeseci od dana isplaćene naknade štete.

Odsjek 5. Odgovornost za štetu nastalu od opasne stvari ili opasne djelatnosti

I Opće odredbe

Član 193.

(Pretpostavka uzročnosti)

Šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću, smatra se da potječe od te stvari, odnosno djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete.

Član 194.

(Odgovornost za štetu)

Za štetu nastalu od opasne stvari odgovara njen vlasnik, a za štetu nastalu od opasne djelatnosti odgovara subjekt koji se njome bavi.

Član 195.

(Protivpravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika)

Ako je vlasniku oduzeta opasna stvar na protivpravan način, za štetu koja od nje potječe ne odgovara on, nego onaj ko mu je oduzeo opasnu stvar, ukoliko vlasnik nije za to odgovoran.

Član 196.

(Predaja stvari trećem subjektu)

- (1) Umjesto vlasnika stvari, i isto kao on, odgovara subjekt kojem je vlasnik povjerio stvar da se njome služi ili subjekt koji je, inače, dužan da je nadgleda, a nije kod njega na radu.
- (2) Osim nje, odgovarat će i vlasnik stvari, ako je šteta proizašla iz nekog skrivenog nedostatka ili skrivenog svojstva stvari na koje joj nije skrenuo pažnju.
- (3) U tom slučaju, odgovorni subjekt koji je isplatio naknadu oštećeniku ima pravo zahtijevati cijeli njen iznos od vlasnika.
- (4) Vlasnik opasne stvari, koji ju je povjerio subjektu koji nije osposobljen ili nije ovlašten rukovati njome, odgovara za štetu nastalu od te stvari.

Član 197.

(Oslobađanje od odgovornosti)

- (1) Vlasnik se oslobađa odgovornosti, ako dokaže da šteta potječe od nekog drugog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti, niti izbjeći ili otkloniti.

- (2) Vlasnik stvari oslobađa se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika ili trećeg subjekta, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti.
- (3) Vlasnik se djelimično oslobađa odgovornosti, ako je oštećenik djelimično doprinio nastanku štete.
- (4) Ako je nastanku štete djelimično doprinio treći subjekt, on odgovara oštećeniku solidarno sa vlasnikom stvari, a dužan je snositi naknadu srazmjerno težini svoje krivice.
- (5) Subjekt kojim se vlasnik poslužio pri upotrebi stvari ne smatra se trećim subjektom.

II Odgovornost za štetu nastalu od životinja i građevina

Član 198.

(Odgovornost za štetu nastalu od životinja)

- (1) Za štetu koju prouzrokuje životinja odgovara njen vlasnik, bilo da je životinja kod njega, bilo da je zalutala ili pobjegla.
- (2) Vlasnik odgovara za štetu koju je uznemirena životinja prouzrokovala subjektu koji je dobrovoljno pokušao da je uhvati ili zadrži.
- (3) Za štetu koju prouzrokuju životinje povjerene na čuvanje, liječenje ili brigu osobama ili ustanovama koje se time bave, odgovaraju te osobe i ustanove onako kako bi odgovarao vlasnik.
- (4) Vlasnik koji je predao životinju drugome da se njom služi, ili na čuvanje ili brigu u smislu Stava (3) ovog člana, dužan je skrenuti mu pažnju na mane životinje, ako ih ima, inače će odgovarati za štetu.
- (5) Posjednik zemljišta ima pravo uhvatiti tuđu životinju koja na tom zemljištu čini štetu i zadržati je kao zalog za naplatu naknade.
- (6) Subjekt iz Stava (5) ovog člana dužan je da vlasnika životinje bez odgađanja obavijesti o šteti i zadržavanju, a ako ne zna ko je vlasnik, dužan je bez odgađanja obavijestiti nadležni općinski organ.

Član 199.

(Odgovornost za štetu nastalu od građevina)

- (1) Vlasnik zgrade, stana i svake druge građevine odgovoran je za štetu koju ona prouzrokuje svojim rušenjem, padom nekog njenog dijela te padom bilo kog drugog predmeta ili na neki drugi način.
- (2) Vlasnik se oslobađa odgovornosti, ako dokaže da se šteta dogodila usljed više sile ili krivicom oštećenika.
- (3) Vlasnik ima pravo tražiti naknadu od subjekata koji su krivi za štetu koja se dogodila.
- (4) Odredbe ovog člana važe i za posjednika.

III Odgovornost za motorna vozila

Član 200.

(Odgovornost u slučaju nesreće izazvane motornim vozilima u pokretu)

- (1) U slučaju nesreće izazvane motornim vozilima u pokretu, koja je uzrokovana isključivom krivicom jednog vlasnika, primjenjuju se pravila o odgovornosti na osnovu krivice.
- (2) Ako postoji obostrana krivica, svaki vlasnik odgovara za ukupnu štetu koju su oni pretrpjeli srazmjerno stepenu svoje krivice.
- (3) Ako nema krivice nijednog, vlasnici odgovaraju na ravne dijelove, ukoliko razlozi pravednosti ne zahtijevaju nešto drugo.
- (4) Za štetu što je pretrpe treći subjekti, vlasnici motornih vozila odgovaraju solidarno.

IV Odgovornost proizvođača za neispravan proizvod

Član 201.

(Odgovornost proizvođača)

- (1) Proizvođač nekog proizvoda odgovara za štetu koja je prozrokovana neispravnim proizvodom.
- (2) Oštećeni mora dokazati neispravnost proizvoda, štetu i uzročnu vezu između neispravnosti i štete.
- (3) Odgovornost je isključena, ako proizvođač dokaže:
 - a) da on nije stavio taj proizvod u promet;
 - b) da s obzirom na okolnosti, proizlazi da nedostatak koji je prouzrokovao štetu nije postojao kad je proizvod s njegove strane bio stavljen u promet, ili da je ovaj nedostatak nastao kasnije;
 - c) da on taj proizvod nije proizveo niti za prodaju ili neku drugu vrstu prometa sa ekonomskom svrhom niti ga je proizveo ili stavio u promet u okviru svoje profesionalne djelatnosti;
 - d) da je nedostatak nastao zbog toga što proizvod odgovara prinudnim pravnim propisima, koji su bili na snazi kad je proizvod s njegove strane bio stavljen u promet;
 - e) da postojeći nedostatak, prema stanju nauke i tehnike u trenutku stavljanja datog proizvoda u promet nije mogao biti uočen;
 - f) da ukoliko se radi o proizvodu koji se ugrađuje u drugi, nedostatak je prouzrokovao konstrukcijom tog drugog proizvoda, ili zbog pogrešnog uputstva proizvođača tog proizvoda.

Član 202.

(Proizvod)

- (1) Proizvod u smislu ovog zakona je bilo koja pokretna stvar te samostalni dio ugrađen u neku pokretnu i nepokretnu stvar.
- (2) Proizvod je električna i drugi oblici energije.

Član 203.

(Neispravan proizvod)

- (1) Proizvod je neispravan, odnosno ima grešku, ako ne nudi sigurnost koja se s pravom može očekivati uzimajući u obzir sve okolnosti, a naročito: predavljanje proizvoda, upotrebu proizvoda s kojom se razumno može računati te trenutak u kome je proizvod stavljen u promet.
- (2) Proizvod nije neispravan samo zbog toga što je kasnije u promet stavljen neki poboljšani proizvod.

Član 204.

(Proizvođač)

- (1) Proizvođač u smislu ovog zakona je proizvođač finalnog proizvoda, osnovne materije ili nekog ugrađenog proizvoda te svaki subjekt koji se predavlja kao proizvođač, tako što stavlja svoje ime, zaštitni znak ili neki drugi znak prepoznavanja na proizvod.
- (2) Svaki subjekt koji uvozi neki proizvod u svrhu prodaje, iznajmljivanja, lizinga ili neke druge vrste prometa u okviru svoje poslovne aktivnosti u Bosnu i Hercegovinu (uvoznik), odgovara solidarno s proizvođačem tog proizvoda.
- (3) Ako je proizvođač proizvoda nepoznat, na njegovo mjesto stupa subjekt koji proizvod stavlja u promet u smislu odgovornosti za greške u proizvodu, osim ako on oštećenome u primjerenom roku imenuje proizvođača, odnosno uvoznika.

Član 205.

(Obim odgovornosti)

- (1) Odgovornost iz članova 201.-207. ovog zakona obuhvata samo: štetu prouzrokovanu smrću i tjelesnom povredom i oštećenje ili uništenje neke druge stvari, osim samog proizvoda s greškom, odbivši vlastito učešće u iznosu 500 KM, ako je ta stvar:
 - a) takve vrste da je uobičajeno određena za privatnu upotrebu ili potrošnju, ili
 - b) primjenjivana od oštećenog uglavnom za privatnu upotrebu ili potrošnju.
- (2) Odgovornost proizvođača se ne umanjuje, kad je šteta prouzrokovana neispravnim proizvodom i istovremenom radnjom nekog trećeg.
- (3) Odredbe članova 201.-207. ovog zakona ne isključuju i ne ograničavaju primjenu odredbi o naknadi nematerijalne štete i o podijeljenoj odgovornosti.

Član 206.

(Zabrana ograničenja ili isključenja odgovornosti)

Ništavne su odredbe ugovora, kojima se unaprijed ograničava ili isključuje odgovornost proizvođača utvrđena u članovima 201.-207. ovog zakona.

Član 207.

(Odgovornost uređena općim odredbama)

Zahtjevi koje oštećeni može ostvariti na osnovu općih i posebnih odredbi o ugovornoj ili izvanugovornoj odgovornosti ne ograničavaju se niti isključuju odredbama članova 201.-207. ovog zakona.

Član 208.

(Rokovi ostvarivanja prava)

(1) Zahtjev za popravlanje štete prouzrokovane neispravnim proizvodom zastarijeva u roku tri godine od dana kada je oštećeni saznao ili morao saznati za štetu, neispravnost i ličnost proizvođača.

(2) Pravo na popravlanje štete prouzrokovane neispravnim proizvodom gasi se u roku deset godina od dana njegovog stavljanja u promet, osim ako je u tom roku protiv proizvođača pokrenut postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja ili ostvarivanja prava na popravlanje štete iz ovog odsjeka.

V Odgovornost za reklamu

Član 209.

(Odgovornost za reklamu)

Onaj ko je lično, potpuno ili djelimično, odredio ili dao da se odredi sadržaj i forma reklame, koja prema zakonskim propisima o zaštiti potrošača, potrošača dovodi u zabludu, odgovara za štetu prouzrokovanu tom reklamom, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice i da ne odgovara za štetu ni iz nekog drugog razloga.

Član 210.

(Teret dokazivanja)

Onaj ko je lično odredio ili dao da se odredi sadržaj reklame snosi teret dokazivanja u smislu tačnosti i potpunosti činjenica koje su sadržane u saopćenju (reklami) ili se njima sugeriše i na kojima počiva karakter saopćenja za koji se tvrdi da dovodi u zabludu, osim ako ovakva podjela tereta dokazivanja u pojedinačnom slučaju nije pravedna.

Odsjek 6. Posebni slučajevi odgovornosti

Član 211.

(Odgovornost za štetu nastalu usljed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija)

(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog subjekta usljed akata nasilja ili terora, te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara Bosna i Hercegovina, entiteti, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, kanton, grad i općina, čiji su organi prema važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu.

(2) Organizatori, učesnici, podstrekači i pomagači u aktima nasilja i terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmjerene na podrivanje ustavnog uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovom osnovu.

- (3) Bosna i Hercegovina, entiteti, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, kanton, grad i općina imaju pravo i obavezu zahtijevati naknadu isplaćenog iznosa od subjekta koji je štetu prouzrokovao.
- (4) To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

Član 212.

(Odgovornost organizatora priredbi)

Organizator okupljanja većeg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru odgovara za štetu nastalu smrću ili tjelesnom povredom, koju neko pretrpi usljed izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati, kao što je gibanje masa, opći nered i slično.

Član 213.

(Odgovornost zbog uskraćivanja nužne pomoći)

- (1) Ko bez opasnosti za sebe uskrati pomoć osobi čiji su život i zdravlje očito ugroženi, odgovara za štetu koja je zbog toga nastala, ako je on tu štetu prema okolnostima slučaja mogao predvidjeti.
- (2) Ako pravednost zahtijeva, sud može takvog subjekta osloboditi obaveze da nadoknadi štetu.

Član 214.

(Odgovornost u vezi sa obavezom zaključenja ugovora)

Subjekt koji se prema zakonu obavežno zaključiti neki ugovor dužan je nadoknaditi štetu, ako na zahtjev zainteresovanog subjekta bez odgađanja ne zaključi taj ugovor.

Član 215.

(Odgovornost u vezi sa obavljanjem poslova od općeg interesa)

Organizacije koje obavljaju komunalnu ili drugu sličnu djelatnost od općeg interesa odgovaraju za štetu, ako bez opravdanog razloga obustave ili neredovno obavljaju uslugu.

Odsjek 7. Naknada štete

I Naknada materijalne štete

Član 216.

(Uspostavljanje prijašnjeg stanja i naknada u novcu)

- (1) Odgovorni subjekt dužan je uspostaviti stanje kakvo je bilo prije nego što je šteta nastala.
- (2) Ako uspostavljanje prijašnjeg stanja ne uklanja štetu potpuno, odgovorni subjekt dužan je za ostatak štete dati naknadu u novcu.

- (3) Kad uspostavljanje ranijeg stanja nije moguće, ili kad sud smatra da nije nužno da to učini odgovorni subjekt, sud će odrediti da on isplati oštećeniku određeni iznos novca na ime naknade štete.
- (4) Sud će dosuditi oštećeniku naknadu u novcu kad on to zahtijeva, osim ako okolnosti datog slučaja opravdavaju uspostavljanje prijašnjeg stanja.

Član 217.

(Naknada troškova)

Materijalnom štetom se smatraju i:

- a) primjereni troškovi radi sprečavanja ili umanjenja šteta koje su se mogle očekivati kao posljedica događaja za koji se odgovara, bez obzira na postizanje rezultata;
- b) primjereni troškovi radi utvrđivanja štete i odgovornosti;
- c) primjereni troškovi radi ostvarivanja prava na naknadu štete, ako ne ulaze u troškove koji su regulisani posebnim propisima.

Član 218.

(Kad dospijeva obaveza naknade)

Obaveza naknade štete smatra se dospelom od trenutka nastanka štete.

Član 219.

(Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način)

Vlasniku stvari oduzete na nedopušten način pripada pravo na naknadu štete i kada je stvar propala usljed više sile.

Član 220.

(Naknada u obliku novčane rente)

- (1) U slučaju smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja, naknada se određuje, u pravilu u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vrijeme.
- (2) Novčana renta dosuđena na ime naknade štete plaća se mjesečno unaprijed, ako sud ne odredi nešto drugo.
- (3) Povjerilac ima pravo zahtijevati potrebno osiguranje za isplatu rente, osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.
- (4) Ako dužnik ne da osiguranje koje sud odredi, povjerilac ima pravo zahtijevati da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos, čija se visina određuje prema visini rente i vjerovatnom trajanju povjeriočevog života, uz odbitak odgovarajućih kamata.
- (5) Zbog ozbiljnih uzroka povjerilac može i u drugim slučajevima zahtijevati, odmah ili kasnije, da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos.

II Obim naknade štete

Član 221.

(Obična šteta i izmakla korist)

- (1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.
- (2) Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, osim slučaja kada zakon određuje nešto drugo.
- (3) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.
- (4) Kad je stvar uništena ili oštećena krivičnim djelom učinjenim sa umišljajem, sud može odrediti visinu naknade prema vrijednostima koju je stvar imala za oštećenika.

Član 222.

(Potpuna naknada)

Sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije uzrokovanja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban, da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Član 223.

(Sniženje naknade)

- (1) Sud može, vodeći računa o materijalnom stanju oštećenika, narediti odgovornom fizičkom subjektu da isplati manju naknadu nego što iznosi šteta, ako ona nije uzrokovana ni namjerno ni krajnjom nepažnjom, a odgovorni subjekt je slaboga imovinskog stanja te bi ga isplata potpune naknade dovela u oskudicu.
- (2) Ako je štetnik prouzrokovao štetu radeći nešto zbog koristi oštećenika, sud može odrediti manju naknadu, vodeći računa o brižljivosti koju štetnik pokazuje u vlastitim poslovima.

Član 224.

(Podijeljena odgovornost)

- (1) Oštećenik, koji je doprinio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmjerno smanjenu naknadu.
- (2) Kada je nemoguće utvrditi koji dio štete potječe od oštećenikove radnje, sud će dosuditi naknadu, vodeći računa o okolnostima slučaja.
- (3) Štetnik i oštećeni snose teret dokazivanja za doprinos onog drugog u prouzrokovanju i za uzročnost tog doprinosa za štetu i njenu visinu.

Član 225.

(Ustupanje zahtjeva za naknadu štete)

Ko mora izvršiti naknadu štete zbog gubitka ili oštećenja stvari ili prava u ime drugog, obavezan je na tu naknadu samo ako mu ovlaštenik na naknadu ustupi zahtjeve koji mu pripadaju na osnovu vlasništva te stvari ili na osnovu prava prema trećem.

Član 226.

(Prebijanje koristi sa štetom)

- (1) Ako je štetnim događajem za oštećenog nastala i neka imovinska korist, uračunat će se u naknadu štete, ukoliko to odgovara svrsi naknade i ukoliko to ne bi bilo nepravedno za oštećenog.
- (2) Dobrovoljna davanja trećeg prema oštećenom povodom štetnog događaja uračunavaju se u naknadu štete, samo ako je davalac imao namjeru da time olakša položaj štetnika.
- (3) Koristi koje se zasnivaju na vlastitim činidbama oštećenog izazvanim štetnim događajem ne uračunavaju se, ako prelaze obavezu oštećenog radi sprečavanja ili umanjavanja štete.

III Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja

Član 227.

(Izgubljena zarada i troškovi liječenja i sahrane)

- (1) Ko uzrokuje nečiju smrt dužan je nadoknaditi uobičajene troškove njegove sahrane.
- (2) On je dužan nadoknaditi i troškove njegovog liječenja od zadobijenih povreda i druge potrebne troškove u vezi sa liječenjem, te zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad.

Član 228.

(Pravo subjekta kojeg je poginuli izdržavao)

- (1) Subjekt kojeg je poginuli izdržavao ili redovno pomagao, a i onaj koji je prema zakonu imao pravo zahtijevati izdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom izdržavanja, odnosno pomaganja.
- (2) Ova se šteta nadoknađuje plaćanjem novčane rente, čiji se iznos odmjerava s obzirom na sve okolnosti slučaja, a koji ne može biti veći od onoga što bi oštećenik dobivao od poginulog da je ostao u životu.

Član 229.

(Naknada štete u slučaju tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja)

- (1) Ko drugome nanese tjelesnu povredu ili mu naruši zdravlje dužan je nadoknaditi mu troškove liječenja i druge potrebne troškove u vezi s tim, a i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad u vrijeme liječenja.
- (2) Ako povrijeđeni zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegovog daljnjeg razvijanja i napredovanja uništene ili umanjene, odgovorni subjekt dužan je plaćati povrijeđenom određenu novčanu rentu, kao naknadu za štetu.

Član 230.

(Izmjena dosuđene naknade)

Sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtjev štetnika smanjiti ili ukinuti, ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao na umu pri donošenju ranije odluke.

Član 231.

(Neprenosivost prava)

- (1) Pravo na naknadu štete u obliku novčane rente usljed smrti bliske osobe ili usljed povrede tijela ili narušavanja zdravlja ne može se prenijeti drugom subjektu.
- (2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti drugome, ako je visina naknade određena pismenim sporazumom strana ili pravosnažnom sudskom odlukom.

IV Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda

Član 232.

(Opća odredba)

- (1) Ko drugom povrijedi čast, a i ko iznosi ili prenosi neistinite navode o prošlosti, o znanju, sposobnosti drugog subjekta ili o nečem drugom, a zna ili bi morao znati da su neistiniti, i time mu prouzrokuje materijalnu štetu, dužan ju je nadoknaditi.
- (2) Za prouzrokovanu štetu ne odgovara onaj ko objavi neistinito saopćenje o drugome ne znajući da je ono neistinito, ako je on ili onaj kome je saopćenje objavio imao u tome ozbiljnog interesa.

V Naknada nematerijalne štete

Član 233.

(Objavljivanje presude ili ispravke)

U slučaju povrede prava ličnosti, sud može narediti, na trošak štetnika, objavljivanje presude, odnosno ispravke, ili narediti da štetnik povuče izjavu kojom je povreda učinjena, ili nešto drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže pravednom novčanom naknadom.

Član 234.

(Pravedna novčana naknada)

- (1) U slučaju povrede prava ličnosti, sud će, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravednu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.
- (2) Pri odlučivanju o visini pravedne novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojem služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom naravi i društvenom svrhom.
- (3) Za povredu ugleda i drugih prava ličnosti pravnog subjekta sud će, ako procijeni da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravednu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

Član 235.

(Subjekti koji imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju smrti ili teškog invaliditeta)

- (1) U slučaju smrti neke osobe sud može dosuditi članovima njene uže porodice (bračni drug, djeca i roditelji) pravednu novčanu naknadu za njihove duševne bolove.
- (2) Naknada iz Stava (1) ovog člana može se dosuditi i braći i sestrama, ako je između njih i umrlog postojala trajnija životna zajednica.
- (3) U slučaju naročito teške invalidnosti ili naročito teške narušenosti zdravlja neke osobe, sud može dosuditi njenom bračnom drugu, djeci i roditeljima pravednu novčanu naknadu za njihove duševne bolove.
- (4) Naknada iz stavova (1) i (3) ovog člana može se dosuditi i izvanbračnom drugu, ako je između njega i umrlog, odnosno povrijeđenog, postojala trajna životna zajednica.

Član 236.

(Satisfakcija u posebnim slučajevima)

Pravo na pravednu novčanu naknadu zbog pretrpljenih duševnih bolova ima osoba koja je prevarom, prinudom ili zloupotrebom nekog odnosa potčinjenosti ili zavisnosti navedena na kažnjivu obljubu ili kažnjivu bludnu radnju, a i osoba prema kojoj je izvršeno neko drugo krivično djelo protiv dostojanstva ličnosti i morala.

Član 237.

(Naknada buduće štete)

Sud će, na zahtjev oštećenika, dosuditi naknadu i za buduću nematerijalnu štetu, ako je prema redovnom toku izvjesno da će ona trajati i u budućnosti.

Član 238.

(Nasljeđivanje i ustupanje potraživanja naknade nematerijalne štete)

- (1) Potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednika, samo ako je oštećeni podnio pismeni zahtjev ili tužbu (priznate pravosnažnom odlukom ili pismenim sporazumom).
- (2) Pod istim uvjetima to potraživanje može biti predmet ustupanja, prebijanja i prinudnog izvršenja.

Član 239.

(Podijeljena odgovornost i sniženje naknade)

Odredbe o podijeljenoj odgovornosti i sniženju naknade, koje važe za materijalnu štetu, shodno se primjenjuju i na nematerijalnu štetu.

Odsjek 8. Odgovornost više subjekata za istu štetu

Član 240.

(Solidarna odgovornost)

- (1) Za štetu koju je više subjekata prouzrokovalo zajedno svi učesnici odgovaraju solidarno.

- (2) Podstrekač i pomagač te onaj koji je pomagao da se odgovorni subjekti ne otkriju odgovaraju solidarno s njima.
- (3) Solidarno odgovaraju za uzrokovanu štetu i subjekti koji su je prouzrokovali, radeći nezavisno jedan od drugog, ako se ne mogu utvrditi njihovi udjeli u prouzrokovanoj šteti.
- (4) Kad je nesumnjivo da je štetu prouzrokovao neki od dva ili više određenih subjekata koji su na neki način međusobno povezani, a ne može se utvrditi koji je od njih štetu prouzrokovao, ti subjekti odgovaraju solidarno.

Član 241.

(Solidarna odgovornost naručioca i izvođača radova)

Naručilac i izvođač radova na nekretnini solidarno odgovaraju trećem subjektu za štetu koja mu nastane u vezi sa izvođenjem tih radova.

Član 242.

(Regres isplatioca)

- (1) Solidarni dužnik, koji isplati više nego što iznosi njegov udio u šteti, može tražiti od svakog od ostalih dužnika da mu nadoknadi ono što je platio za njega.
- (2) Koliko iznosi udio svakog pojedinog dužnika sud određuje, s obzirom na težinu njegove krivice i težinu posljedica koje su proizašle iz njegovog djelovanja.
- (3) Ako se udjeli dužnika ne mogu utvrditi, na svakog pada jednak dio, osim ako pravednost zahtijeva da se u konkretnom slučaju drugačije odluči.

Odsjek 9. Pravo oštećenika nakon zastarjelosti prava da zahtijeva naknadu

Član 243.

(Pravo oštećenika nakon zastarjelosti prava da zahtijeva naknadu)

Nakon nastupanja zastarjelosti prava da zahtijeva naknadu štete, oštećenik može zahtijevati od odgovornog subjekta, prema pravilima koja važe u slučaju stjecanja bez osnove, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzrokovana šteta.

Odjeljak C Stjecanje bez osnova

Odsjek 1. Opća pravila

Član 244.

(Pojam)

- (1) Kad je neki dio imovine jednog subjekta na bilo koji način prešao u imovinu nekog drugog subjekta, a taj prijelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, stjecatelj ga je dužan vratiti, a kad to nije moguće, nadoknaditi vrijednost postignutih koristi.

- (2) Obaveza vraćanja, odnosno obaveza naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi, s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Član 245.

(Stjecanje bez osnova iz neobavezne činidbe)

Ko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo zahtijevati vraćanje, osim ukoliko je zadržao pravo da traži vraćanje ili ukoliko je platio da bi izbjegao prinudu.

Član 246.

(Dvostruka isplata duga)

Ko je isti dug platio dva puta, pa makar jednom i po osnovu izvršnog dokumenta, ima pravo tražiti vraćanje, prema općim pravilima o stjecanju bez osnova.

Član 247.

(Izvršenje neke prirodne obaveze ili neke moralne ili društvene dužnosti)

Ne može se tražiti ono što je dato ili učinjeno na ime izvršenja neke prirodne obaveze ili neke moralne ili društvene dužnosti.

Član 248.

(Obim vraćanja)

Kad se vraća ono što je stečeno bez osnova, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata, i to ako je stjecatelj nesavjestan, od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

Član 249.

(Naknada troškova)

Stjecatelj ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja uvećanje vrijednosti u trenutku vraćanja.

Član 250.

(Zadržavanje primljenog)

Ne može se tražiti vraćanje neosnovano plaćenih iznosa na ime naknade štete zbog povrede tijela, narušavanja zdravlja ili smrti, ukoliko je isplata izvršena savjesnom pribaviocu.

Član 251.

(Upotreba stvari u tuđu korist)

Ako je neko svoju ili tuđu stvar upotrijebio u korist trećeg, a nema uvjeta za primjenu pravila o poslovodstvu bez naloga, treći je dužan vratiti stvar odnosno, ako to nije moguće, nadoknaditi njenu vrijednost.

Član 252.

(Izdatak za drugog)

Ko za drugog učini kakav izdatak ili nešto drugo što je drugi prema zakonu bio dužan učiniti, ima pravo zahtijevati naknadu od njega.

Član 253.

(Upotrebljavanje tuđe stvari u svoju korist)

Kad je neko tuđu stvar upotrijebio u svoju korist, imalac može zahtijevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu iste, da mu se nadoknade koristi od upotrebe te stvari.

Odjeljak D Posloводство bez naloga

Odsjek 1. Opća pravila

Član 254.

(Pojam i pretpostavke)

- (1) Posloводство bez naloga je vršenje tuđih poslova, pravnih ili materijalnih, bez naloga ili ovlaštenja, ali za račun onoga čiji su poslovi, a radi zaštite njegovih interesa.
- (2) Obavljanju tuđeg posla može se nepozvano pristupiti samo ako posao ne trpi odgađanje, te predstoji šteta ili propuštanje očigledne koristi.

Odsjek 2. Obaveze i prava poslovođe bez naloga

Član 255.

(Obaveze poslovođe bez naloga)

- (1) Poslovođa bez naloga dužan je obavijestiti o svom postupku što je moguće prije onog čiji je posao i nastaviti započeti posao, ako mu je to razumno moguće, dok vlasnik posla ne bude mogao preuzeti brigu o njemu.
- (2) Nakon završenog posla, on je dužan položiti račun i ustupiti vlasniku posla sve što je pribavio obavljajući njegov posao.
- (3) Ako nije nešto drugo zakonom propisano, poslovođa bez naloga ima obaveze nalogoprimca.

Član 256.

(Dužna pažnja i odgovornost)

- (1) Pri obavljanju tuđeg posla poslovođa bez naloga dužan je rukovoditi se stvarnim ili vjerovatnim namjerama i potrebama vlasnika posla.
- (2) Poslovođa bez naloga dužan je postupiti s pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina.

- (3) Sud može, s obzirom na okolnosti u kojima se neko nepozvano prihvatio tuđeg posla, smanjiti njegovu odgovornost ili ga sasvim osloboditi odgovornosti za nepažnju.
- (4) Za odgovornost poslovno nesposobnog poslovođe bez naloga važe pravila o njegovoj ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti.

Član 257.

(Prava poslovođe bez naloga)

- (1) Poslovođa bez naloga, koji je u svemu postupio kako treba i radio ono što su okolnosti zahtijevale, ima pravo zahtijevati da ga vlasnik posla oslobodi svih obaveza što ih je zbog toga posla uzeo na sebe, da preuzme sve obaveze koje je zaključio u njegovo ime, da mu nadoknadi sve nužne i korisne izdatke, te da mu nadoknadi pretrpljenu štetu, čak i ako očekivani rezultat nije postignut.
- (2) Njemu pripada i primjerena naknada za trud, ako je otklonio štetu od subjekta čiji je posao ili ako mu je pribavio korist koja u svemu odgovara njegovim namjerama i potrebama.

Član 258.

(Obavljanje tuđih poslova u namjeri da se drugom pomogne)

Ko obavlja tuđi posao u namjeri da drugom pomogne, a nisu ispunjeni uvjeti za poslovodstvo bez naloga, pripada mu pravo na naknadu učinjenih troškova, ali najviše do visine koristi koju je drugi postigao.

Član 259.

(Odnosnje dodatka)

Svaki poslovođa bez naloga ima pravo odnijeti stvari kojima je povećao tuđu imovinu, a za koje mu se učinjeni izdaci ne nadoknađuju, ako se one mogu odvojiti bez oštećenja stvari kojoj su dodane, ali vlasnik posla može zadržati te dodatke, ukoliko nadoknadi njihovu sadašnju vrijednost.

Odsjek 3. Obavljanje tuđih poslova protiv zabrane

Član 260.

(Odgovornost poslovođe)

- (1) Ko se prihvati tuđeg posla i uprkos zabrani vlasnika posla, a za zabranu je znao ili je morao znati, nema prava koja pripadaju poslovođi bez naloga.
- (2) Subjekt iz Stava (1) ovog člana odgovara za štetu koju je prouzrokovao miješanjem u tuđe poslove, čak i ako je do nje došlo bez njegove krivice.
- (3) Kad je zabrana obavljanja posla protivna zakonu ili moralu, a naročito ako je neko zabranio da drugi ispuni neku njegovu zakonsku obavezu koja ne trpi odgađanje, važe opća pravila o poslovodstvu bez naloga.

Odsjek 4. Nepravo poslovodstvo

Član 261.

(Obavljanje tuđeg posla za vlastiti račun)

- (1) Ko obavlja tuđi posao u namjeri da za sebe zadrži postignute koristi, iako zna da je posao tuđi, dužan je na zahtjev onoga čiji je posao položiti račun kao poslovođa bez naloga i predati mu sve postignute koristi.
- (2) Vlasnik posla može zahtijevati i vraćanje stvari u prethodno stanje, te naknadu štete.

Odsjek 5. Odobrenje

Član 262.

(Odobrenje vlasnika posla)

Ako vlasnik posla naknadno odobri ono što je izvršeno, poslovođa bez naloga smatra se nalogoprincem koji je od početka radio prema nalogu vlasnika posla.

Odjeljak E Jednostrana izjava volje

Odsjek 1. Javno obećanje nagrade

Član 263.

(Obaveznost javnog obećanja nagrade)

- (1) Javnim oglasom učinjeno obećanje nagrade onome ko izvrši određenu radnju, postigne neki uspjeh, nađe se u određenoj situaciji ili ako je obećanje učinjeno pod nekim drugim uvjetom, obavezuje obećavaoca da ispunji obećanje.
- (2) Obećavalac nagrade ili bilo kakvog nagradnog takmičenja dužan je odrediti rok za takmičenje, a ako ga ne odredi, svako ko želi učestvovati u takmičenju ima pravo tražiti da sud odredi odgovarajući rok.

Član 264.

(Opoziv obećanja)

- (1) Obećanje se može opozvati onako kako je učinjeno, te ličnim saopćenjem, ali onaj koji je izvršio radnju, a nije znao niti je morao znati da je obećanje nagrade opozvano, ima pravo zahtijevati obećanu nagradu, a onaj koji je do opoziva učinio potrebne izdatke radi izvršenja radnje određene u javnom oglasu ima pravo na njihovu naknadu, osim ako obećavalac dokaže da su oni učinjeni uzalud.
- (2) Obećanje nagrade ne može se opozvati, ako je oglasom određen rok za izvršenje radnje, odnosno za obavještanje o postignutom rezultatu ili o ostvarenju određene situacije.

Član 265.

(Pravo na nagradu)

- (1) Pravo na nagradu ima onaj ko prvi izvrši radnju za koju je nagrada obećana.
- (2) Ako je više subjekata izvršilo radnju istovremeno, svakom pripada jednak dio nagrade, ukoliko pravednost ne zahtijeva drugačiju podjelu.

Član 266.

(Slučaj nadmetanja)

- (1) O dodjeli nagrade u slučaju nadmetanja odlučuje organizator nadmetanja ili jedan ili više subjekata koje on odredi.
- (2) Ako su u uvjetima nadmetanja ili nekim općim propisima koji važe za određeno nadmetanje postavljena pravila prema kojima nagrada treba da bude dodijeljena, svaki učesnik u nadmetanju ima pravo zahtijevati poništenje odluke o dodjeli nagrade, ukoliko nagrada nije dodijeljena u skladu s tim pravilima.
- (3) Vlasništvo ili neko drugo pravo na djelu nagrađenom na nadmetanju stječe organizator nadmetanja, samo ako je to navedeno u oglasu nadmetanja.

Član 267.

(Prestanak obaveze)

Obaveza obećavaoca nagrade prestaje, ako mu niko ne saopći u roku određenom u oglasu, da je izvršio radnju ili postigao uspjeh ili uopće ispunio uvjete postavljene u javnom oglasu, a ukoliko rok nije određen, prolaskom perioda jedne godine od oglasa.

Odsjek 2. Vrijednosni papiri

I Opće odredbe

Član 268.

(Pojam)

Vrijednosni papir je pismeni dokument kojim se njegov izdavalac obavezuje ispuniti obavezu upisanu na tom dokumentu njegovom zakonitom imaocu.

Član 269.

(Važni elementi)

- (1) Vrijednosni papir mora sadržavati ove važne elemente:
 - a) naznaku vrste vrijednosnog papira;
 - b) firmu, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište izdavaoca vrijednosnog papira;
 - c) firmu, odnosno naziv ili ime subjekta na kojeg, odnosno prema čijoj naredbi, vrijednosni papir glasi, ili naznaku da papir glasi na donosioca;
 - d) tačno naznačenu obavezu izdavaoca koja proizlazi iz vrijednosnog papira;
 - e) mjesto i datum izdavanja vrijednosnog papira, a kod onih koji se izdaju u seriji i njegov serijski broj;
 - f) potpis izdavaoca vrijednosnog papira, odnosno faksimil potpisa izdavaoca vrijednosnih papira koji se izdaju u seriji.
- (2) Posebnim zakonom za pojedine vrijednosne papire mogu biti određeni i drugi važni elementi.
- (3) Dokument koji ne sadrži bilo koji od važnih elemenata ne važi kao vrijednosni papir.
- (4) Vrijednosni papiri izdati u seriji, koji ne sadrže bilo koji od važnih elemenata, nemaju pravno dještvo.

Član 270.

(Na koga vrijednosni papir može glasiti)

Vrijednosni papir može glasiti na donosioca, na ime ili prema naredbi.

Član 271.

(Nastanak obaveze)

Obaveza iz vrijednosnog papira nastaje u trenutku kada izdavalac vrijednosni papir preda njegovom korisniku.

Član 272.

(Posebni uvjeti za izdavanje vrijednosnog papira u seriji)

Posebnim zakonom određuju se drugi uvjeti za izdavanje vrijednosnih papira u seriji.

II Ostvarivanje prava

Član 273.

(Prava iz vrijednosnog papira)

- (1) Potraživanje iz vrijednosnog papira u vezi je sa samim papirom i pripada njegovom zakonitom imaoču.
- (2) Zakonitim imaočem vrijednosnog papira na donosioca smatra se njegov donosilac.
- (3) Zakonitim imaočem vrijednosnog papira na ime ili prema naredbi smatra se subjekt na kojeg vrijednosni papir glasi, odnosno subjekt na kojeg je uredno prenesen.
- (4) Savjesni pribavilac vrijednosnog papira na donosioca postaje njegov zakoniti imalac i stječe pravo na potraživanje upisano na njemu i kad je vrijednosni papir izašao iz ruku njegovog izdavaoca, odnosno njegovog prijašnjeg imaoča i bez njegove volje.

Član 274.

(Ispunjenje prava iz vrijednosnog papira)

Ispunjenje potraživanja iz vrijednosnog papira može zahtijevati, uz njegovo podnošenje, samo njegov zakoniti imalac, odnosno subjekt kojeg on ovlasti.

III Prijenos vrijednosnog papira

Član 275.

(Prijenos prava iz vrijednosnog papira na donosioca)

Pravo iz vrijednosnog papira na donosioca prenosi se njegovom predajom.

Član 276.

(Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime)

- (1) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se cesijom.
- (2) Posebnim zakonom može biti određeno da se pravo iz vrijednosnog papira na ime može prenositi i indosamentom.
- (3) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se ubilježavanjem na samom papiru firme, odnosno naziva ili imena novog imaoča, potpisivanjem prenosioca i upisom prijenosa u registar vrijednosnih papira, ukoliko se takav registar vodi kod izdavaoca.

Član 277.

(Prijenos prava iz vrijednosnog papira prema naredbi)

Pravo iz vrijednosnog papira prema naredbi prenosi se indosamentom.

Član 278.

(Vrste indosamenata)

- (1) Indosament može biti puni, bjanko i na donosioca.
- (2) Puni indosament sadrži izjavu o prijenosu i firmu, odnosno naziv ili ime subjekta na kojeg se pravo iz vrijednosnog papira prenosi (indosatar), i potpis prenosioca (indosant), a može sadržavati i druge podatke (mjesto, datum i dr).
- (3) Blanko indosament sadrži samo potpis indosanta.
- (4) U slučaju prijenosa na donosioca, umjesto imena indosatara stavlja se riječ „donosiocu“.
- (5) Indosament na donosioca važi kao blanko indosament.
- (6) Ništavan je djelimični indosament.

Član 279.

(Prijenos punomoći i prijenos za zalog)

- (1) Vrijednosni papir može se prenijeti kao prijenos punomoći, odnosno kao prijenos za zalog.
- (2) Prilikom prijenosa punomoći stavlja se klauzula „vrijednost u punomoći“, a prilikom prijenosa za zalog „vrijednost za zalog“ ili slično.

Član 280.

(Djejtvo prijenosa prava)

- (1) Prijenosom prava iz vrijednosnog papira njegov novi imalac stječe sva prava koja su pripadala prethodnom imaocu.
- (2) Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime, bilo da se vrši cesijom ili indosamentom, nema djejtva prema izdavaocu, dok on o tome ne bude pismenim putem obaviješten, odnosno dok taj prijenos ne bude ubilježen u registar vrijednosnih papira na ime, ako se takav registar vodi kod izdavaoca.
- (3) Cedent, odnosno indosant, ne odgovara za neispunjenje obaveze od izdavaoca, osim u slučaju drugačije zakonske odredbe ili ako postoji suprotna odredba upisana na samom vrijednosnom papiru.

Član 281.

(Djejtvo prijenosa punomoći i prijenosa za zalog)

Imalac vrijednosnog papira, koji je na njega prenesen kao „prijenos punomoći“ ili „prijenos za zalog“, može vršiti sva prava koja iz toga vrijednosnog papira proistječu, ali papir može prenijeti na drugog, samo kao prijenos punomoći.

Član 282.

(Dokazivanje zakonitosti prijenosa)

- (1) Posljednji indosatar dokazuje svoje pravo iz vrijednosnog papira neprekidnim nizom indosamenata.
- (2) Pravilo iz Stava (1) ovog člana na odgovarajući način primjenjuje se i na posljednjeg cesionara.

Član 283.

(Zabrana prijenosa)

- (1) Zabrana prijenosa indosamentom vrijednosnog papira prema naredbi vrši se izrazom „ne prema naredbi“ ili stavljanjem slične klauzule koja ima isto značenje.
- (2) Pravo iz vrijednosnog papira, čiji je prijenos indosamentom zabranjen, može se prenijeti samo cesijom.
- (3) Prijenos indosamentom mogu zabraniti izdavalac i indosant.
- (4) Posebnim zakonom ili izjavom izdavaoca upisanoj na samom vrijednosnom papiru na ime može se zabraniti svako njegovo prenošenje.

IV Promjene kod vrijednosnih papira

Član 284.

(Promjene koje vrši izdavalac)

- (1) Vrijednosni papir na donosioca ili prema naredbi izdavalac može, na zahtjev i o trošku imaoca papira, promijeniti u papir na ime.
- (2) Ako promjenu nije izričito zabranio, izdavalac vrijednosnog papira na ime može ga, na zahtjev i o trošku imaoca, promijeniti u papir na donosioca ili prema naredbi.

Član 285.

(Promjene koje vrši imalac pri prijenosu)

- (1) Vrijednosni papir prema naredbi indosant može prenijeti indosamentom na donosioca, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Vrijednosni papir na ime cedent, odnosno indosant, može prenijeti samo na određenog subjekta.
- (3) Vrijednosni papir na donosioca može se indosamentom prenijeti na određenog subjekta.

Član 286.

(Sjedinjavanje i dijeljenje vrijednosnih papira)

- (1) Vrijednosni papiri izdati u seriji, mogu se, na zahtjev i o trošku imaoca, sjediniti u jedan ili više vrijednosnih papira.
- (2) Vrijednosni papir može se, na zahtjev i o trošku imaoca, podijeliti u više vrijednosnih papira manjeg iznosa, ali oni ne mogu biti ispod iznosa najnižeg apoena papira izdatog u toj seriji.

V Ispunjenje obaveze iz vrijednosnog papira

Član 287.

(Prestanak obaveze)

- (1) Obaveza iz vrijednosnog papira prestaje ispunjenjem od izdavaoca papira zakonitom imaoću.
- (2) Potraživanje iz vrijednosnog papira prestaje i onda kad on pripadne izdavaocu, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.
- (3) Savjesni izdavalac vrijednosnog papira na donosioca oslobađa se obaveze ispunjenjem donosiocu i onda kad ovaj nije zakoniti imalac vrijednosnog papira.

Član 288.

(Zabrana ispunjenja)

- (1) Ako je izdavalac vrijednosnog papira na donosioca znao ili morao znati da donosilac nije zakoniti imalac papira, niti je ovlašten od zakonitog imaoća, dužan je odbiti ispunjenje, inače odgovara za štetu.
- (2) Izdavalac vrijednosnog papira ne može punovažno ispuniti svoju obavezu, ako mu je to nadležni organ zabranio, ili kad je znao ili morao znati da je pokrenut postupak za amortizaciju ili poništenje vrijednosnog papira.

Član 289.

(Isplata kamate i drugih prinosa nakon isplate glavnice)

Dužnik koji je isplatio glavnicu imaoću vrijednosnog papira dužan je isplatiti kupone kamata, odnosno drugih prinosa s istog papira koji mu budu podneseni na isplatu nakon isplate glavnice, ako ta potraživanja nisu zastarjela.

Član 290.

(Prigovori na zahtjev za ispunjenje obaveze)

- (1) Protiv zahtjeva imaoća vrijednosnog papira izdavalac može istaći samo prigovore koji se tiču izdavanja samog papira, kao što je falsifikat; zatim prigovore koji proizlaze iz sadržaja papira, kao što su rokovi ili uvjeti; i najzad, prigovore koje ima prema samom imaoću papira, kao što su kompenzacija, nedostatak zakonom propisanog postupka za stjecanje vrijednosnog papira i odsustvo ovlaštenja.
- (2) Izdavalac može protiv zahtjeva imaoća, kojem je on ustupio vrijednosni papir, istaći nedostatke pravnog posla na osnovu koga je prijenos izvršen, ali te nedostatke ne može istaći protiv zahtjeva nekog potonjeg imaoća.
- (3) Ako je imalac vrijednosnog papira, primajući papir od svog prethodnika, znao ili morao znati da mu ovaj predaje vrijednosni papir da bi izbjegao prigovor koji izdavalac ima prema njemu, izdavalac može istaći taj prigovor i prema imaoću papira.
- (4) Posebnim zakonom mogu se odrediti i druge vrste prigovora kod pojedinih vrsta vrijednosnih papira.

VI Legitimacioni papiri i znaci

Član 291.

(Legitimacioni papiri)

Na željezničke karte, pozorišne i druge ulaznice, bonove i druge slične isprave koje sadrže određenu obavezu za njihovog izdavaoca, a u kojima nije označen povjerilac, niti iz njih ili okolnosti u kojima su izdate proizlazi da se mogu ustupati drugome, shodno se primjenjuju odgovarajuće odredbe o vrijednosnim papirima.

Član 292.

(Legitimacioni znaci)

- (1) Garderobni ili slični znaci, koji se sastoje od komada papira, metala ili drugog materijala, na kojima je obično utisnut neki broj ili naveden broj predatih predmeta, a koji obično ne sadrže nešto određeno o obavezi njihovog izdavaoca, služe samo da pokažu ko je povjerilac u obligacionom odnosu pri čijem nastanku su izdati.
- (2) Izdavalac legitimacionog znaka oslobađa se obaveze kad je u dobroj vjeri izvrši donosiocu, ali za donosioca ne važi pretpostavka da je on pravi povjerilac ili da je ovlašten zahtijevati ispunjenje, te je u slučaju spora dužan dokazati to svoje svojstvo.
- (3) Povjerilac može zahtijevati ispunjenje obaveze, iako je izgubio legitimacioni znak.
- (4) Kad je riječ o pitanjima koja nisu regulisana stavovima (1)-(3) ovog člana, u svakom pojedinom slučaju treba se držati zajedničke volje izdavaoca i primaoca znaka te onoga što je uobičajeno.

VII Ostale odredbe

Član 293.

(Zamjena oštećenog vrijednosnog papira)

Imalac oštećenog vrijednosnog papira koji nije podoban za promet, ali čija se istinitost i sadržaj mogu tačno utvrditi, ima pravo zahtijevati izdavanje novog vrijednosnog papira u istom iznosu, s tim da vrati oštećeni papir i nadoknadi troškove.

Član 294.

(Amortizacija vrijednosnog papira)

Izgubljen vrijednosni papir može se amortizovati samo ako glasi na ime ili prema naredbi, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Član 295.

(Zastarjelost potraživanja iz vrijednosnog papira)

Za zastarjelost potraživanja iz vrijednosnog papira važe pravila o zastarjelosti, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

GLAVA III DEJSTVA OBAVEZA

Odjeljak A Povjeriočeva prava i dužnikove obaveze

Odsjek 1. Pravo na naknadu štete

I Opća pravila

Član 296.

(Ispunjenje obaveze i posljedice neispunjenja)

- (1) Povjerilac u obligacionom odnosu ovlašten je od dužnika zahtijevati ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.
- (2) Kad dužnik ne ispuni obavezu ili zakasni sa ispunjenjem, povjerilac ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je usljed toga pretrpio.
- (3) Za štetu zbog zakašnjenja ispunjenja odgovara i dužnik kome je povjerilac dao primjeren naknadan rok za ispunjenje.
- (4) Dužnik odgovara i za djelimičnu ili potpunu nemogućnost ispunjenja, iako tu nemogućnost nije skrivio, ako je nastupila nakon njegovog dolaska u kašnjenje za koje odgovara.
- (5) Dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu, ako dokaže da bi stvar koja je predmet obaveze slučajno propala i da je on svoju obavezu na vrijeme ispunio.

Član 297.

(Oslobađanje dužnika od odgovornosti)

Dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu, ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obavezu, odnosno da je zakasnio sa ispunjenjem obaveze zbog okolnosti nastalih poslije zaključivanja ugovora koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći.

Član 298.

(Odgovornost za zakonskog zastupnika i pomoćnika)

Dužnik odgovara za krivicu svog zakonskog zastupnika i onih subjekata kojima se on služi radi ispunjenja svoje obaveze u istom obimu, kao i za vlastitu krivicu.

Član 299.

(Uračunavanje naknade)

Ako povjerilac umjesto potraživanja iz ugovora zahtijeva naknadu štete, u tu naknadu ne može se uračunavati vrijednost tog potraživanja.

Član 300.

(Ugovorno proširenje odgovornosti)

Ugovorom se može proširiti odgovornost dužnika i na slučaj za koji on, inače, ne odgovara, ako to nije u suprotnosti sa načelom savjesnosti i poštenja.

Član 301.

(Ograničenje i isključenje odgovornosti)

- (1) Odgovornost dužnika za namjeru ili krajnju nepažnju ne može se unaprijed ugovorom isključiti.
- (2) Sud može, na zahtjev zainteresovane ugovorne strane, poništiti i ugovornu odredbu o isključenju odgovornosti za običnu nepažnju, ako je takav sporazum proizašao iz monopolskog položaja dužnika ili uopće iz neravnopravnog odnosa ugovornih strana.
- (3) Punovažna je odredba ugovora, kojom se određuje najviši iznos naknade, ako tako određeni iznos nije u očitom nesrazmjeru sa štetom i ako za određeni slučaj nije nešto drugo zakonom određeno.
- (4) U slučaju ograničenja visine naknade, povjerilac ima pravo na potpunu naknadu, ako je nemogućnost ispunjenja obaveze uzrokovana namjerno ili krajnjom nepažnjom dužnika.

Član 302.

(Obim naknade)

- (1) Povjerilac ima pravo na naknadu obične štete i izmakle koristi, koje je dužnik u vrijeme zaključivanja ugovora morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate.
- (2) U slučaju prevare ili namjernog neispunjenja te neispunjenja zbog krajnje nepažnje, povjerilac ima pravo zahtijevati od dužnika naknadu cjelokupne štete koja je nastala zbog povrede ugovora, bez obzira na to što dužnik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.
- (3) Ako je pri povredi obaveze osim štete nastao za povjerioca i neki dobitak, o njemu će se prilikom određivanja visine naknade voditi računa u razumnoj mjeri.
- (4) Strana koja se poziva na povredu ugovora dužna je preduzeti sve razumne mjere da bi se smanjila šteta izazvana tom povredom, inače druga strana može zahtijevati smanjenje naknade.
- (5) Odredbe ovog člana na odgovarajući se način primjenjuju i na neispunjenje obaveza koje nisu nastale iz ugovora, ako za pojedine od njih nije ovim zakonom nešto drugo predviđeno.

Član 303.

(Krivica povjerioca)

Kad za nastalu štetu ili njenu veličinu ili za dovođenje dužnika u još teži položaj postoji krivica povjerioca ili subjekta za kojeg on odgovara, naknada se smanjuje srazmjerno.

Član 304.

(Odgovornost zbog propuštanja obavijesti)

Ugovorna strana koja je dužna obavijestiti drugu stranu o činjenicama, koje su od utjecaja na njihov međusobni odnos, odgovara za štetu koju pretrpi druga strana, zbog toga što nije bila na vrijeme obaviještena.

Član 305.

(Primjena odredbi o prouzrokovanju štete)

Ako odredbama ovog odsjeka nije drugačije propisano, na naknadu ove štete na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovog zakona o naknadi izvanugovorne štete.

II Ugovorna kazna

Član 306.

(Opća pravila)

- (1) Povjerilac i dužnik mogu ugovoriti da će dužnik platiti povjeriocu određeni novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist, ukoliko ne ispuní svoju obavezu ili ukoliko zakasni sa njenim ispunjenjem (ugovorna kazna).
- (2) Ako nešto drugo ne proizlazi iz ugovora, smatra se da je kazna ugovorena za slučaj da dužnik zakasni sa ispunjenjem.
- (3) Ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obaveze.

Član 307.

(Način određivanja)

- (1) Ugovorne strane mogu odrediti visinu kazne prema svojoj volji, u ukupnom iznosu, u postotku, ili za svaki dan zakašnjenja, ili na neki drugi način.
- (2) Ugovorna kazna mora biti ugovorena u formi propisanoj za ugovor iz koga je nastala obaveza, na čije se ispunjenje odnosi.

Član 308.

(Akcesornost)

- (1) Sporazum o ugovornoj kazni dijeli pravnu sudbinu obaveze, na čije se ispunjenje odnosi.
- (2) Sporazum gubi pravno dještvo, ako je do neispunjenja ili zakašnjenja došlo zbog uzroka za koji dužnik ne odgovara.

Član 309.

(Povjeriočeva prava)

- (1) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja obaveze, povjerilac može zahtijevati ili ispunjenje obaveze ili ugovornu kaznu.
- (2) Povjerilac gubi pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, ako je zatražio isplatu ugovorne kazne.
- (3) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja, dužnik nema pravo isplatiti ugovornu kaznu i odustati od ugovora, osim ako je to bila namjera ugovarača kad su kaznu ugovorili.

- (4) Kad je kazna ugovorena za slučaj da dužnik zakasni sa ispunjenjem, povjerilac ima pravo zahtijevati i ispunjenje obaveze i ugovornu kaznu.
- (5) Povjerilac ne može zahtijevati ugovornu kaznu zbog zakašnjenja, ako je primio ispunjenje obaveze, a nije bez odgađanja saopćio dužniku svoje pravo na ugovornu kaznu.

Član 310.

(Smanjenje iznosa ugovorne kazne)

Sud će, na zahtjev dužnika, smanjiti iznos ugovorne kazne, ako nađe da je ona nesrazmjerno visoka, s obzirom na vrijednost i značenje predmeta obaveze.

Član 311.

(Ugovorna kazna i naknada štete)

- (1) Povjerilac ima pravo zahtijevati ugovornu kaznu i onda kad njen iznos premašuje visinu štete koju je pretrpio, a i onda kad nije pretrpio nikakvu štetu.
- (2) Ako je šteta koju je povjerilac pretrpio veća od iznosa ugovorne kazne, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Član 312.

(Zakonom određena naknada i ugovorna kazna)

Ako je za neispunjenje obaveze ili za slučaj zakašnjenja sa ispunjenjem zakonom određena visina naknade pod nazivom penala, ugovorne kazne, naknade ili pod nekim drugim nazivom, a ugovorne strane su osim toga ugovorile kaznu, povjerilac nema pravo zahtijevati i ugovornu kaznu i naknadu određenu zakonom, osim ukoliko je to samim zakonom dopušteno.

III Zatezna kamata

Član 313.

(Dugovanje zatezne kamate)

- (1) Dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, osim glavnice i zateznu kamatu, prema stopi utvrđenoj posebnim zakonom.
- (2) Zatezna kamata na potraživanja novčane naknade štete zbog oštećenja ili uništenja stvari i na naknadu nematerijalne štete teče od podnošenja pismenog zahtjeva za plaćanje (opomena ili tužba).
- (3) Ako je stopa ugovorene kamate veća od stope zatezne kamate, ona se primjenjuje i poslije dužnikovog zakašnjenja.

Član 314.

(Pravo na potpunu naknadu)

- (1) Povjerilac ima pravo na zateznu kamatu, bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikovog zakašnjenja.

- (2) Ako je šteta koju je povjerilac pretrpio zbog dužnikovog zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Član 315.

(Kamata na kamatu)

- (1) Na dospjelu, a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu ne teče zatezna kamata, osim kad je to zakonom određeno.
- (2) Na iznos neisplaćene kamate može se zahtijevati zatezna kamata, samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njenu isplatu.

Odsjek 2. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

Član 316.

(Opće pravilo)

- (1) Svaki povjerilac, čije je potraživanje dospjelo za isplatu, i bez obzira na to kad je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je preduzeta na štetu povjerioca.
- (2) Smatra se da je pravna radnja preduzeta na štetu povjerioca, ako usljed njenog izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje povjeriočevog potraživanja.
- (3) Pod pravnom radnjom podrazumijeva se i propuštanje zbog koga je dužnik izgubio neko materijalno pravo ili kojim je za njega nastala neka materijalna obaveza.

Član 317.

(Uvjeti pobijanja)

- (1) Teretno raspolaganje može se pobijati, ako je u vrijeme raspolaganja dužnik znao ili mogao znati da preduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim povjeriocima i ako je trećem subjektu, s kojim je ili u čiju je korist pravna radnja preduzeta, to bilo poznato ili moglo biti poznato.
- (2) Ako je treći subjekt dužnikov suprug(a) ili srodnik po krvi u pravoj liniji, ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, ili po tazbini do istog stepena, pretpostavlja se da mu je bilo poznato da dužnik preduzetim raspolaganjem nanosi štetu povjeriocu.
- (3) Kod besplatnih raspolaganja i s njima izjednačenih pravnih radnji, smatra se da je dužnik znao da preduzetim raspolaganjem nanosi štetu povjeriocu, te se za pobijanje tih radnji ne zahtijeva da je trećem subjektu to bilo poznato ili moglo biti poznato.
- (4) Odricanje od nasljedstva smatra se besplatnim raspolaganjem.

Član 318.

(Isključenje pobijanja)

Ne mogu se pobijati zbog oštećenja povjerilaca uobičajeni prigodni pokloni, nagradni pokloni, te pokloni učinjeni iz zahvalnosti, srazmjerni materijalnim mogućnostima dužnika.

Član 319.
(Način pobijanja)

- (1) Pobijanje se može vršiti tužbom ili prigovorom.
- (2) Tužba za pobijanje podnosi se protiv trećeg subjekta kojem je ili u čiju korist je preduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno protiv njegovih univerzalnih pravnih nasljednika.
- (3) Ako je treći otuđio nekim teretnim poslom korist pribavljenu raspolaganjem koje se pobija, tužba se može podići protiv pribavioca samo ako je ovaj znao da se pribavljanje njegovih prethodnika moglo pobijati, a ukoliko je tu korist otuđio poslom bez naknade, tužba se može podići protiv pribavioca, i ako on to nije znao.
- (4) Tuženi može izbjeći pobijanje, ako ispuni dužnikovu obavezu.

Član 320.
(Djejestvo pobijanja)

Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi djejestvo samo prema tužiocu i samo koliko je potrebno za ispunjenje njegovih potraživanja.

Član 321.
(Rok za podnošenje tužbe)

- (1) Tužba za pobijanje može se podnijeti u roku jedne godine za raspolaganja iz Člana 324. stava (1) ovog zakona, a za ostale slučajeve u roku tri godine.
- (2) Rok iz Stava (1) ovog člana računa se od onog dana kada je preduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno od dana kada je trebalo preduzeti propuštenu radnju.

Odsjek 3. Pravo zadržavanja

Član 322.
(Vršenje prava zadržavanja)

- (1) Povjerilac dospjelog potraživanja, koji drži neku dužnikovu stvar, ima pravo zadržati je dok mu ne bude plaćeno potraživanje.
- (2) Ako je dužnik postao nesposoban za plaćanje, povjerilac može vršiti pravo zadržavanja, iako njegovo potraživanje nije dospjelo.
- (3) Pravo zadržavanja stvari nastavlja se i nakon nastupanja zastarjelosti potraživanja.

Član 323.
(Izuzeci)

- (1) Povjerilac nema pravo zadržavanja kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je izašla iz njegovog posjeda protiv njegove volje, ili kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je predata povjeriocu na čuvanje ili služenje njom.
- (2) On ne može zadržati ni punomoć dobijenu od dužnika, a ni druge dužnikove dokumente, legitimacije, prepisku i ostale slične stvari, kao ni druge stvari koje se ne mogu izložiti prodaji.

Član 324.

(Obaveza vraćanja stvari prije ispunjenja obaveze)

Povjerilac je dužan vratiti stvar dužniku, ako mu on da odgovarajuće osiguranje njegovog potraživanja.

Član 325.

(Djeinstvo prava zadržavanja)

Povjerilac koji drži dužnikovu stvar na osnovu prava zadržavanja ima pravo isplatiti sebe iz njene vrijednosti na isti način kao založni povjerilac, ali je dužan prije nego što pristupi ostvarenju naplate o svojoj namjeri pravovremeno obavijestiti dužnika.

Odjeljak B Povjeriočeva prava u nekim posebnim slučajevima

Član 326.

(Obaveza koja se sastoji u davanju stvari određenih prema rodu)

Kad se obaveza sastoji u davanju stvari određenih prema rodu, a dužnik dođe u kašnjenje, povjerilac, pošto je prethodno o tome obavijestio dužnika, može prema svom izboru nabaviti stvari istoga roda i zahtijevati od dužnika naknadu cijene i naknadu štete, ili zahtijevati vrijednost dugovanih stvari i naknadu štete.

Član 327.

(Obaveza koja se sastoji u činjenju)

Kad se obaveza sastoji u činjenju, a dužnik tu obavezu nije na vrijeme ispunio, povjerilac može, obavjestivši o tome prethodno dužnika, sam o trošku dužnika uraditi ono što je dužnik bio dužan uraditi, a od dužnika zahtijevati naknadu štete zbog kašnjenja, te naknadu druge štete, koju bi imao zbog ovakvog načina ispunjenja.

Član 328.

(Obaveza koja se sastoji u nečinjenju)

- (1) Kad se obaveza sastoji u nečinjenju, povjerilac ima pravo na naknadu štete samim tim što je dužnik postupio suprotno svojoj obavezi.
- (2) Ako je nešto sagrađeno suprotno obavezi, povjerilac može zahtijevati da se to ukloni o trošku dužnika i da mu dužnik nadoknadi štetu koju je pretrpio u vezi sa građenjem i uklanjanjem.
- (3) Sud može, kad nađe da je to očito korisnije, uzimajući u obzir društveni i opravdani interes povjerioca, odlučiti da se ne ruši ono što je sagrađeno, već da se povjeriocu nadoknadi šteta u novcu.

Član 329.

(Pravo zahtijevanja naknade umjesto dosuđenog)

- (1) Ako dužnik ne ispunji svoju obavezu u roku koji mu je određen pravosnažnom odlukom, povjerilac ga može pozvati da je ispunji u naknadnom primjerenom roku i izjaviti da nakon istjecanja tog roka neće primiti ispunjenje, nego da će tražiti naknadu štete zbog neispunjenja.

- (2) Nakon istjecanja naknadnog roka, povjerilac može zahtijevati samo naknadu štete zbog neispunjenja.

Član 330.

(Sudski penali)

- (1) Kad dužnik ne izvrši u roku neku svoju nenovčanu obavezu utvrđenu pravosnažnom odlukom, sud može, na zahtjev povjerioca, odrediti dužniku naknadni primjereni rok i izreći, radi utjecanja na dužnika i nezavisno od svake štete, da će dužnik, ako ne izvrši svoju obavezu u tom roku, biti dužan isplatiti povjeriocu izvjesni iznos novca za svaki dan kašnjenja ili za neku drugu jedinicu vremena, počevši od istjecanja tog roka.
- (2) Kad dužnik naknadno ispuni obavezu, sud može smanjiti tako određeni iznos, vodeći računa o svrsi zbog koje je naredio njegovo plaćanje.

GLAVA IV PRESTANAK OBAVEZA

Odjeljak A Opće pravilo

Član 331.

(Opće pravilo)

- (1) Obaveza prestaje saglasnošću volja ugovornih strana, ispunjenjem te u drugim zakonom određenim slučajevima.
- (2) Prestankom glavne obaveze gase se jemstvo, zalog i druga sporedna prava.

Odjeljak B Ispunjenje

Odsjek 1. Opća pravila o ispunjenju

I Ispunjenje od dužnika ili trećeg subjekta i troškovi ispunjenja

Član 332.

(Ispunjenje od dužnika ili trećeg subjekta)

- (1) Obavezu može ispuniti ne samo dužnik, nego i treći subjekt.
- (2) Povjerilac je dužan primiti ispunjenje od svakog subjekta koji ima neki pravni interes da obaveza bude ispunjena, čak i kad se dužnik protivi tom ispunjenju.
- (3) Povjerilac je dužan primiti ispunjenje od trećeg subjekta, ako je dužnik s tim saglasan, osim kad prema ugovoru ili prirodi same obaveze, ovu treba da ispuni dužnik lično.
- (4) Povjerilac može primiti ispunjenje od trećeg subjekta bez dužnikovog znanja, pa i u slučaju kad ga je dužnik obavijestio da ne pristaje da treći subjekt ispuni njegovu obavezu.
- (5) Ako je dužnik ponudio da sam ispuni odmah svoju obavezu, povjerilac ne može primiti ispunjenje od trećeg subjekta.

Član 333.

(Ispunjenje poslovno nesposobnog)

- (1) Poslovno nesposobni dužnik može punovažno ispuniti obavezu, ako je postojanje obaveze nesumnjivo i ako je dospio rok za njeno ispunjenje.
- (2) Ispunjenje se može osporavati, ukoliko je takav subjekt isplatio zastarjeli dug ili dug koji potječe iz igre ili oplade.

Član 334.

(Troškovi ispunjenja)

Troškove ispunjenja snosi dužnik, ako ih nije prouzrokovao povjerilac.

II Ispunjenje sa subrogacijom

Član 335.

(Ispunjenje sa prelaskom prava na ispunioca - subrogacija)

- (1) U slučaju ispunjenja tuđe obaveze, svaki ispunitelj može ugovoriti sa povjeriocem prije ispunjenja ili pri ispunjenju da ispunjeno potraživanje pređe na njega sa svim ili samo sa nekim sporednim pravima.
- (2) Povjeriočeva prava mogu preći na ispunioca i na osnovu ugovora između dužnika i ispunioca, zaključenog prije ispunjenja.
- (3) U ovim slučajevima, subrogacija ispunioca u prava povjerioca nastaje u trenutku ispunjenja.

Član 336.

(Zakonska subrogacija)

- (1) Kad obavezu ispuni subjekt koji ima neki pravni interes u tome, prema samom zakonu, u trenutku ispunjenja na njegov prelazi povjeriočevo potraživanje sa svim sporednim pravima.
- (2) Pravila o ustupanju potraživanja shodno se primjenjuju i na odnose između dužnika i novog povjerioca, ukoliko zakonom nije drugačije određeno.

Član 337.

(Subrogacija u slučaju djelimičnog ispunjenja)

- (1) U slučaju djelimičnog ispunjenja povjeriočevog potraživanja, na ispunioca prelaze sporedna prava kojima je osigurano ispunjenje tog potraživanja, samo ako nisu potrebna za ispunjenje ostatka povjeriočevog potraživanja.
- (2) Povjerilac i ispunitelj mogu ugovoriti da će se koristiti garancijama srazmjerno svojim potraživanjima, a mogu ugovoriti i da će ispunitelj imati pravo prvenstvene naplate.

Član 338.

(Dokazi i sredstva osiguranja)

- (1) Povjericilac je dužan predati ispuniocu sredstva kojima se potraživanje dokazuje ili osigurava.
- (2) Izuzetno od propisanog Stavom (1) ovog člana, povjericilac može predati ispuniocu stvar koju je primio u zalog od dužnika ili nekoga drugog, samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod povjerioca da je drži i čuva za račun ispunioca.

Član 339.

(Koliko se može zahtijevati od dužnika)

Ispunilac na kojeg je prešlo potraživanje ne može zahtijevati od dužnika više nego što je isplatio povjeriocu.

Član 340.

(Isključenje odgovornosti povjerioca za postojanje i naplativost potraživanja)

- (1) Povjericilac koji je primio ispunjenje od trećeg subjekta ne odgovara za postojanje i naplativost potraživanja u vrijeme ispunjenja.
- (2) Ovim se ne isključuje primjena pravila o stjecanju bez osnova.

III Ovlašteni subjekt

Član 341.

(Ovlašteni subjekt)

- (1) Ispunjenje mora biti izvršeno povjeriocu ili subjektu određenom zakonom, sudskom odlukom, ugovorom između povjerioca i dužnika ili od samog povjerioca.
- (2) Ispunjenje je punovažno i kad je izvršeno trećem subjektu, ako ga je povjericilac naknadno odobrio ili ako se njime koristio.

Član 342.

(Ispunjenje poslovno nesposobnom povjeriocu)

- (1) Ispunjenje izvršeno poslovno nesposobnom povjeriocu oslobađa dužnika, ako je bilo korisno za povjerioca ili ako se predmet ispunjenja još nalazi kod njega.
- (2) Poslovno nesposoban povjericilac može odobriti, pošto postane poslovno sposoban, ispunjenje koje je primio u vrijeme svoje poslovne nesposobnosti.

IV Predmet ispunjenja

Član 343.

(Sadržaj obaveze)

- (1) Ispunjenje se sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obaveze, te niti ga dužnik može ispuniti nečim drugim, niti povjericilac može zahtijevati nešto drugo.
- (2) Nema punovažnog ispunjenja, ako ono što je dužnik predao kao dugovanu stvar i povjericilac kao takvu primio to zaista nije, i povjericilac ima pravo vratiti ono što mu je predato i zahtijevati dugovanu stvar.

Član 344.
(Zamjena ispunjenja)

- (1) Obaveza prestaje, ako povjerilac u sporazumu sa dužnikom primi nešto drugo umjesto onoga što mu se duguje.
- (2) U tom slučaju, dužnik odgovara isto kao prodavac za materijalne i pravne nedostatke stvari date umjesto toga što je dugovao.
- (3) Povjerilac, umjesto zahtjeva po osnovu odgovornosti dužnika za materijalne ili pravne nedostatke stvari, može zahtijevati od dužnika, ali ne više od jemca, ispunjenje prvobitnog potraživanja i naknadu štete.

Član 345.
(Preuzimanje nove obaveze)

Ako dužnik radi namirenja povjerioca preuzme prema ovome novu obavezu, u slučaju sumnje ne smatra se da on preuzima tu obavezu kao zamjenu za ispunjenje.

Član 346.
(Predaja radi prodaje)

Ako je dužnik predao povjeriocu neku stvar ili neko drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoje potraživanje, a ostatak mu preda, obaveza prestaje tek kad se povjerilac naplati iz postignutog iznosa.

Član 347.
(Teret dokazivanja kod zamjene ispunjenja)

Ako povjerilac prihvati neko drugo ispunjenje umjesto dugovanog, smatra se da je to primio kao potpunu zamjenu ispunjenja, ukoliko ne dokaže suprotno.

Član 348.
(Djelimično ispunjenje)

- (1) Povjerilac nije dužan primiti djelimično ispunjenje, osim ako priroda obaveze drugačije ne određuje.
- (2) Izuzetno od odredbe Stava (1) ovog člana, povjerilac je dužan primiti djelimično ispunjenje novčane obaveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.

Član 349.
(Obaveza davanja stvari određenih prema rodu)

- (1) Ako su stvari određene samo prema rodu, dužnik je dužan dati stvari srednjeg kvaliteta.
- (2) Ako je dužniku bila poznata namjena stvari, dužan je dati stvari odgovarajućeg kvaliteta.

V Uračunavanje ispunjenja

Član 350.

(Red uračunavanja)

- (1) Kad između istih subjekata postoji više istorodnih obaveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda se, ako o tome ne postoji sporazum povjerioca i dužnika, uračunavanje vrši onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja.
- (2) Kad nema dužnikove izjave o uračunavanju, obaveze se namiruju redom, kako je koja dospjela za ispunjenje.
- (3) Ako je više obaveza istovremeno dospjelo, prvo se namiruju one koje su najmanje osigurane, a kad su sve podjednako osigurane, prvo se namiruju one koje su dužniku na najvećem teretu.
- (4) Ako su, u smislu okolnosti opisanih u stavovima (2) i (3) ovog člana, obaveze jednake, namiruju se redom kako su nastale, a ukoliko su istovremeno nastale, ono što je dato na ime ispunjenja raspoređuje se na sve obaveze, srazmjerno njihovim iznosima.

Član 351.

(Uračunavanje kamata i troškova)

Ako dužnik osim glavnice, duguje i kamate i troškove, uračunavanje se vrši tako što se prvo otplaćuju troškovi, zatim kamate i najzad glavnica.

VI Vrijeme ispunjenja

Član 352.

(Slučaj kad rok nije određen)

Ako rok nije određen, a svrha posla, priroda obaveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju izvjestan rok za ispunjenje, povjerilac može zahtijevati ispunjenje obaveze odmah, a dužnik sa svoje strane može zahtijevati od povjerioca da primi ispunjenje odmah.

Član 353.

(Ispunjenje prije roka)

- (1) Kad je rok ugovoren isključivo u interesu dužnika, dužnik ima pravo ispuniti obavezu i prije ugovorenog roka, ali je dužan obavijestiti povjerioca o svojoj namjeri i paziti da to ne bude u ne vrijeme.
- (2) Kad rok nije ugovoren isključivo u interesu dužnika, a dužnik ponudi ispunjenje prije roka, povjerilac može odbiti ispunjenje, ali ga može i primiti i zadržati pravo na naknadu štete, ako o tome bez odgađanja obavijesti dužnika.

Član 354.

(Pravo povjerioca da zahtijeva ispunjenje prije roka)

Povjericilac ima pravo zahtijevati ispunjenje prije roka, ako mu dužnik nije dao obećano osiguranje ili ako na njegov zahtjev nije dopunio osiguranje smanjeno bez njegove krivice, kao i kad je rok ugovoren isključivo u njegovom interesu.

Član 355.

(Slučaj kad je određivanje roka ostavljeno jednoj strani)

Kad je određivanje vremena ispunjenja ostavljeno na volju povjeriocu ili dužniku, druga strana može, ako ovlaštenik ne odredi rok ni poslije opomene, zahtijevati od suda da odredi primjeren rok za ispunjenje.

Član 356.

(Novčana obaveza)

- (1) Ako se plaćanje vrši posredovanjem banke ili druge organizacije kod koje se vodi račun povjerioca, smatrat će se, ukoliko ugovorne strane nisu drugačije odredile, da je dug izmiren kada banci, odnosno organizaciji kod koje se vodi račun, stigne novčana doznaka u korist povjerioca ili nalog (virman) dužnikove banke, odnosno organizacije, da odobri računu povjerioca iznos naznačen u nalogu.
- (2) Ako je ugovorom predviđeno plaćanje poštom, pretpostavlja se da su se strane saglasile s tim da je uplatom dužnog iznosa pošti dužnik izmirio svoju obavezu prema povjeriocu, a ukoliko ovakav način plaćanja nije ugovoren, dug je izmiren onda kad povjericilac primi novčanu doznaku.
- (3) Ako je posebnim propisom ili ugovorom predviđeno plaćanje čekovnom uplatnicom na određeni račun, pretpostavlja se da su se stranke saglasile s tim da je isplata izvršena onda kad dužnik uplati dužni iznos čekovnom uplatnicom u korist označenog računa.

VII Mjesto ispunjenja

Član 357.

(Opća pravila)

- (1) Dužnik je dužan ispuniti obavezu, a povjericilac primiti ispunjenje u mjestu određenom pravnim poslom ili zakonom.
- (2) Kad mjesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti ni prema svrsi posla, prirodi obaveze ili ostalim okolnostima, obaveza se ispunjava u mjestu u kojem je dužnik u vrijeme nastanka obaveze imao svoje sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.
- (3) Ako je dužnik pravni subjekt koji ima više dijelova u raznim mjestima, mjestom ispunjenja smatra se sjedište dijela koji treba da izvrši radnje nužne za ispunjenje obaveze, ukoliko je povjeriocu ta okolnost pri zaključivanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata.

Član 358.

(Mjesto ispunjenja novčanih obaveza)

- (1) Novčane obaveze ispunjavaju se u mjestu u kojem povjerilac ima sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, boravište.
- (2) Ako se plaćanje vrši virmanom, novčane obaveze ispunjavaju se u sjedištu organizacije kod koje se vode povjeriočeva novčana sredstva.
- (3) Ako je povjerilac promijenio mjesto u kojem je imao svoje sjedište, odnosno prebivalište, u vrijeme kad je obaveza nastala te su zbog toga povećani troškovi ispunjenja, to povećanje pada na teret povjerioca.

VIII Priznanica

Član 359.

(Pretpostavke u vezi sa priznanicom)

- (1) Ko ispuni obavezu, potpuno ili djelimično, ima pravo zahtijevati da mu povjerilac o tome izda priznanicu o svom trošku.
- (2) Dužnik, koji je novčanu obavezu isplatio posredstvom banke ili pošte, može zahtijevati da mu povjerilac izda priznanicu, samo ako za to ima opravdan razlog.
- (3) Ako je izdata priznanica da je potpuno isplaćena glavnica, pretpostavlja se da su isplaćene i kamate i sudski i drugi troškovi, ukoliko ih je bilo.
- (4) Ako dužnik povremenih davanja, kao što su zakupnine, i drugih potraživanja koja se povremeno obračunavaju, kao što su ona koja nastaju utroškom električne energije ili vode ili upotrebom telefona, ima priznanicu da je isplatio kasnije dospjelo potraživanje, pretpostavlja se da je isplatio i ona koja su ranije dospjela.

Član 360.

(Priznanica kod potraživanja iz vrijednosnih papira na donosioca i prema naredbi)

- (1) Kod ispunjenja potraživanja iz vrijednosnih papira na donosioca ili prema naredbi, dužnik može zahtijevati da se priznanica stavi na taj papir i da mu se taj papir preda.
- (2) Ako se ispunjenje ne odnosi na ukupno potraživanje ili je taj papir povjeriocu potreban zbog vršenja drugih prava, on ga može zadržati pod uvjetom da, osim priznanice koja je stavljena na taj papir, izda istovremeno i posebnu priznanicu.
- (3) Izdavanje priznanice je dovoljno, ako povjerilac na zahtjev druge strane dokaže da je papir uništen ili postao bezvrijedan ili ako da osiguranje za tako dug period u čijem trajanju se može očekivati da bi druga strana mogla biti izložena još nekom potraživanju iz tog papira.
- (4) Dužnik može odbiti ispunjenje svoje obaveze, ako povjerilac ne postupi prema odredbama stavova (1)-(3) ovog člana.

Član 361.

(Odbijanje izdavanja priznanice)

Ako povjerilac odbije izdati priznanicu, dužnik može položiti kod suda predmet svoje obaveze.

IX Vraćanje obveznice

Član 362.

(Vraćanje obveznice)

- (1) Kad potpuno ispuni svoju obavezu, dužnik može, osim priznanice, zahtijevati od povjerioca da mu vrati obveznicu.
- (2) Kad povjerilac ne može vratiti obveznicu, dužnik ima pravo zahtijevati da mu povjerilac izda javno ovjereni dokument da je obaveza prestala.
- (3) Ako je dužniku vraćena obveznica, pretpostavlja se da je obaveza potpuno ispunjena.
- (4) Dužnik, koji je ispunio obavezu samo djelimično, ima pravo zahtijevati da se to ispunjenje zabilježi na obveznici.

Odsjek 2. Kašnjenje

I Kašnjenje dužnika

Član 363.

(Kada dužnik dolazi u kašnjenje)

- (1) Dužnik dolazi u kašnjenje onda kad ne ispuni obavezu u roku određenom za ispunjenje.
- (2) Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u kašnjenje onda kad ga povjerilac pozove da ispuni obavezu, usmeno ili pismeno, izvansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka, čija je svrha da se postigne ispunjenje obaveze.
- (3) Dužnik i bez opomene dolazi u kašnjenje, ako očigledno odbija ispunjenje obaveze.
- (4) Ako nije ugovoren rok plaćanja, dužnik nekog novčanog potraživanja, koje se duguje kao protučinidba za isporuku roba i obavljanje usluga, dolazi u kašnjenje najkasnije onda:
 - a) ako ne ispuni obavezu u roku trideset dana nakon prispjeća računa ili istovrsnog zahtjeva za plaćanje, ili
 - b) ako se vrijeme prispjeća računa ili istovrsnog zahtjeva za plaćanje ne može utvrditi, trideset dana nakon prijema roba ili usluga, ili
 - c) ako dužnik dobije račun ili istovrsni zahtjev za plaćanje prije prijema roba ili usluga, trideset dana nakon prijema roba ili usluga, ili
 - d) ako je zakonom ili ugovorom predviđen postupak prijema ili provjere, kojim treba da se utvrdi istovjetnost roba ili usluga s ugovorom, a dužnik dobije račun ili istovrsni zahtjev za plaćanje prije ili u trenutku u kome se vrši prijem ili provjera, trideset dana nakon završenog prijema ili provjere.

Član 364.

(Isključenje kašnjenja)

Dužnik ne dolazi u kašnjenje onda kad je ovlašten da odbije izvršenje činidbe.

Član 365.

(Kamata na naknadu vrijednosti)

- (1) Ako je dužnik obavezan na naknadu vrijednosti nekog predmeta koji je u vrijeme kašnjenja propao ili iz nekog razloga nastalog u vrijeme kašnjenja ne može biti predat, povjerilac može zahtijevati kamate na iznos koji treba da se nadoknadi, počevši od dana dolaska u kašnjenje sa obavezom predaje stvari.

- (2) Pravilo iz Stava (1) ovog člana primjenjuje se, i ako je dužnik obavezan na naknadu umanjenja vrijednosti predmeta koji se pogoršao u vrijeme kašnjenja.

II Kašnjenje povjerioca

Član 366.

(Kada povjerilac dolazi u kašnjenje)

Povjerilac dolazi u kašnjenje, ako bez osnovanog razloga odbije primiti ispunjenje koje mu je ponuđeno u potpunosti onako kako ono glasi ili ga svojim ponašanjem spriječi.

Član 367.

(Ponuda ispunjenja)

Smatra se da je dužnik ponudio ispunjenje, ako mu je povjerilac izjavio da ga neće prihvatiti ili ako nije postupio prema pozivu dužnika da preduzme radnju potrebnu za prijem ispunjenja

Član 368.

(Nepotrebnost ponude)

Ako je dan za ispunjenje određen, dužnik nije obavezan pozvati povjerioca da primi ispunjenje.

Član 369.

(Nedostatak ispunjenja na strani povjerioca)

Povjerilac dolazi u kašnjenje i onda kad je spreman da primi ispunjenje dužnikove istovremene obaveze, ali ne nudi ispunjenje svoje dospjele obaveze.

Član 370.

(Nedostatak ispunjenja na strani dužnika)

Povjerilac ne dolazi u kašnjenje, ako dokaže da u vrijeme ispunjenja ili u vrijeme određeno za ispunjenje dužnik nije bio u mogućnosti ispuniti svoju obavezu.

Član 371.

(Oslobađanje dužnika od obaveze)

Ako je povjerilac u kašnjenju zbog svoje krivice, sud može dužnika osloboditi obaveze, ukoliko to odgovara principu pravednosti.

Član 372.

(Kašnjenje povjerioca i dužnika)

- (1) Dolaskom povjerioca u kašnjenje prestaje kašnjenje dužnika, i na povjerioca prelazi rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.
- (2) Od dana povjeriočevog kašnjenja prestaje teći kamata.

Član 373.

(Naknada troškova i štete)

Povjerilac je dužan nadoknaditi primjerene troškove izazvane njegovim kašnjenjem, a i nadoknaditi štetu, ako je odgovoran za kašnjenje.

Član 374.

(Odgovornost u vrijeme kašnjenja povjerioca)

Dužnik ne odgovara za nemogućnost ispunjenja obaveze, koja nastupi u vrijeme povjeriočevog kašnjenja, osim ako ga je izazvao namjerno ili grubom nepažnjom.

Član 375.

(Kašnjenje povjerioca kod ponude ispunjenja trećeg)

- (1) Povjerilac dolazi u kašnjenje i onda kada protivno odredbama ovog zakona odbije ponudu ispunjenja trećeg subjekta.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, treći subjekt ima prava koja pripadaju dužniku u vrijeme povjeriočevog kašnjenja.

Odsjek 3. Polaganje i prodaja dugovane stvari

Član 376.

(Polaganje kod suda)

- (1) Kad je povjerilac u kašnjenju ili je nepoznat, ili kad je neizvjesno ko je povjerilac ili gdje se nalazi, ili kad je povjerilac poslovno nesposoban, a nema zastupnika, dužnik može položiti dugovanu stvar kod suda za povjerioca.
- (2) Pravo iz Stava (1) ovog člana imaju i treći subjekti koji su pravno zainteresovani da obaveza bude ispunjena.
- (3) O izvršenom polaganju dužnik je dužan obavijestiti povjerioca, ako zna za njega i za njegovo boravište.

Član 377.

(Sud kod kojeg se vrši polaganje)

- (1) Polaganje se vrši kod stvarno nadležnog suda u mjestu ispunjenja, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtijevaju da se polaganje izvrši u mjestu gdje se stvar nalazi.
- (2) Svaki drugi stvarno nadležni sud mora primiti stvar u depozit, a dužnik je dužan dati naknadu povjeriocu, ako je ovaj polaganjem kod drugog suda pretrpio štetu.

Član 378.

(Predaja na čuvanje drugom subjektu)

- (1) Kad je predmet obaveze neka stvar koja se ne može čuvati u sudskom depozitu, dužnik može zahtijevati od suda da odredi subjekta kojem će predati stvar da je čuva o trošku i za račun povjerioca.
- (2) U slučaju obaveze iz ugovora u privredi, predaja takve stvari javnom skladištu na čuvanje za račun povjerioca ima djeljivo polaganje kod suda.

- (3) O izvršenoj predaji na čuvanje dužnik je dužan obavijestiti povjerioca.

Član 379.

(Uzimanje položene stvari natrag)

- (1) Dužnik može uzeti natrag položenu stvar.
- (2) O uzimanju stvari dužnik je dužan obavijestiti povjerioca.
- (3) Pravo dužnika da uzme položenu stvar prestaje onda kad dužnik izjavi sudu da se odriče tog prava, kad povjerilac izjavi da prima položenu stvar, a i onda kad bude utvrđeno pravosnažnom odlukom da polaganje zadovoljava uvjete urednog ispunjenja.

Član 380.

(Dještvo polaganja)

- (1) Polaganjem dugovane stvari dužnik se oslobađa obaveze u trenutku kad je izvršio polaganje.
- (2) Ako je dužnik bio u kašnjenju, njegovo kašnjenje prestaje.
- (3) Od trenutka kada je stvar položena rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na povjerioca.
- (4) Od dana polaganja prestaje teći kamata.
- (5) Ako dužnik uzme natrag položenu stvar, smatrat će se da nije bilo polaganja, a njegovi sadužnici i jemci ostaju u obavezi.

Član 381.

(Troškovi polaganja)

Troškove punovažnog i neopozvanog polaganja snosi povjerilac, ako prelaze troškove ispunjenja koje je dužan snositi dužnik.

Član 382.

(Prodaja umjesto polaganja stvari)

- (1) Ako je stvar neprikladna za čuvanje ili ako su za njeno čuvanje ili održavanje potrebni troškovi nesrazmjerni s njenom vrijednošću, dužnik je može prodati na javnoj prodaji u mjestu određenom za ispunjenje, ili nekom drugom mjestu, ukoliko je to u interesu povjerioca, a postignuti iznos, nakon odbijanja troškova prodaje, položiti kod suda tog mjesta.
- (2) Ako stvar ima tekuću cijenu ili ako je male vrijednosti u poređenju sa troškovima javne prodaje, dužnik je može prodati iz slobodne ruke.
- (3) Ako je stvar takva da može brzo propasti ili se pokvariti, dužnik je dužan prodati je bez odgađanja na najpogodniji način.
- (4) U svakom slučaju, dužnik je dužan obavijestiti povjerioca o namjeravanoj prodaji kad god je to moguće, a nakon izvršene prodaje o postignutoj cijeni i njenom polaganju kod suda.

Član 383.

(Predaja stvari povjeriocu)

Sud će predati povjeriocu položenu stvar pod uvjetima koje je dužnik postavio.

Član 384.

(Prodaja radi pokrića troškova čuvanja)

- (1) Ako troškovi čuvanja ne budu isplaćeni u razumnom roku, sud će, na zahtjev čuvara, narediti da se stvar proda i odrediti način prodaje.
- (2) Od iznosa dobijenog prodajom odbit će se troškovi prodaje i troškovi čuvanja, a ostatak položiti kod suda za povjerioca.

Odjeljak C Ostali načini prestanka obaveza

Odsjek 1. Kompenzacija

Član 385.

(Opći uvjeti)

Dužnik može prebiti potraživanje koje ima prema povjeriocu sa onim što ovaj potražuje od njega, ako se oba potraživanja odnose na novac ili druge zamjenjive stvari istog roda i istog kvaliteta i ako su oba dospjela.

Član 386.

(Kompenzaciona izjava)

- (1) Kompenzacija ne nastaje čim se steknu uvjeti za nju, nego je potrebno da jedna strana izjavi drugoj da vrši kompenzaciju.
- (2) Poslije izjave o kompenziranju smatra se da je kompenzacija nastala onog trenutka kad su se stekli uvjeti za to.

Član 387.

(Odsustvo uzajamnosti)

- (1) Dužnik ne može izvršiti kompenzaciju onoga što duguje povjeriocu sa onim što povjerilac duguje njegovom jemcu.
- (2) Ali, jemac može izvršiti kompenzaciju dužnikove obaveze prema povjeriocu sa dužnikovim potraživanjem od povjerioca.
- (3) Ko je dao svoju stvar u zalogu za tuđu obavezu, može zahtijevati od povjerioca da mu vrati založenu stvar kad se ispune uvjeti za prestanak te obaveze kompenziranjem, kao i kad povjerilac svojom krivicom propusti izvršiti kompenzaciju.

Član 388.

(Zastarjelo potraživanje)

- (1) Dug se može kompenzirati sa zastarjelim potraživanjem, samo ako ono još nije bilo zastarjelo u trenutku kad su se stekli uvjeti za kompenzaciju.

- (2) Ako su uvjeti za kompenzaciju nastali pošto je jedno od potraživanja zastarjelo, kompenzacija ne nastaje, ukoliko je dužnik zastarjelog potraživanja istakao prigovor zastarjelosti.

Član 389.

(Kompenzacija sa ustupljenim potraživanjem)

- (1) Dužnik ustupljenog potraživanja može kompenzirati prijemniku ona svoja potraživanja koja je do obavještenja o ustupanju mogao kompenzirati ustupiocu.
- (2) On mu može kompenzirati i ona svoja potraživanja od ustupioca koja je stekao prije obavještenja o ustupanju, a čiji rok za ispunjenje nije bio dospio u trenutku kada je obaviješten o ustupanju, ali samo ako taj rok pada prije roka za ispunjenje ustupljenog potraživanja ili u isto vrijeme.
- (3) Dužnik koji je bez rezerve izjavio prijemniku da pristaje na ustupanje ne može mu više kompenzirati nikakvo svoje potraživanje od ustupioca.
- (4) Ako je ustupljeno potraživanje upisano u javne knjige, dužnik može izvršiti kompenziranje prijemniku, samo ako je njegovo potraživanje upisano kod ustupljenog potraživanja ili ako je prijemnik obaviješten prilikom ustupanja o postojanju tog potraživanja.

Član 390.

(Slučajevi kad je kompenzacija isključena)

Kompenzacijom ne može prestati:

- a) potraživanje koje se ne može zaplijeniti;
- b) potraživanje stvari ili vrijednosti stvari koje su dužniku bile date na čuvanje, ili posuđene, ili koje je dužnik uzeo bespravno, ili ih bespravno zadržao;
- c) potraživanje nastalo namjernim prouzrokovanjem štete;
- d) potraživanje naknade štete prouzrokovane narušavanjem zdravlja ili prouzrokovanjem smrti;
- e) potraživanje koje potječe iz zakonske obaveze izdržavanja.

Član 391.

(Zabrana na potraživanje druge strane)

Dužnik ne može vršiti kompenzaciju, ako je njegovo potraživanje dospjelo tek pošto je neko treći stavio zabranu na povjeriočevo potraživanje prema njemu.

Član 392.

(Uračunavanje kompenziranjem)

Kad između dva subjekta postoji više obaveza koje mogu prestati kompenziranjem, kompenzacija se vrši prema pravilima koja važe za uračunavanje ispunjenja.

Odsjek 2. Otpuštanje duga

Član 393.

(Sporazum)

- (1) Obaveza prestaje kad povjerilac izjavi dužniku da neće tražiti njeno ispunjenje, a dužnik se s tim saglasi.
- (2) Za punovažnost sporazuma iz Stava (1) ovog člana nije potrebno da bude zaključen u formi u kojoj je zaključen posao iz kojega je obaveza nastala.

Član 394.

(Odricanje od sredstava osiguranja)

Vraćanje zaloge i odricanje od drugih sredstava kojima je bilo osigurano ispunjenje obaveze ne znači povjeriočevo odricanje od prava da traži njeno ispunjenje.

Član 395.

(Otpuštanje duga jemcu)

- (1) Otpuštanje duga jemcu ne oslobađa glavnog dužnika, a otpuštanje duga glavnom dužniku oslobađa jemca.
- (2) Kad ima više jemaca, pa povjerilac oslobodi jednog od njih, ostali ostaju u obavezi, ali se njihova obaveza smanjuje za dio koji otpada na oslobođenog jemca.

Član 396.

(Opće otpuštanje dugova)

Opće otpuštanje dugova gasi sva povjeriočeva potraživanja prema dužniku, osim onih za koja povjerilac nije znao da postoje u trenutku kad je otpuštanje izvršeno.

Odsjek 3. Prenov (Novacija)

Član 397.

(Uvjeti)

- (1) Obaveza prestaje, ako se povjerilac i dužnik saglase s tim da postojeću obavezu zamijene novom i ako nova obaveza ima različit predmet ili različitu pravnu osnovu.
- (2) Sporazum povjerioca i dužnika, kojim se mijenja ili dodaje odredba o roku, o mjestu ili načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamati, ugovornoj kazni, osiguranju ispunjenja ili o nekoj drugoj sporednoj odredbi, kao i sporazum o izdavanju novog dokumenta o dugu, ne smatraju se prenovom.
- (3) Izdavanje mjenice ili čeka zbog neke ranije obaveze ne smatra se prenovom, osim kad je to ugovoreno.

Član 398.

(Volja da se izvrši prenov)

Prenov se ne pretpostavlja, te ako strane nisu izrazile namjeru da ugase postojeću obavezu kad su stvarale novu, ranija obaveza ne prestaje, već postoji i dalje pored nove.

Član 399.

(Dejstvo prenova)

- (1) Ugovorom o prenovu ranija obaveza prestaje, a nova nastaje.
- (2) S ranijom obavezom prestaju i zalog i jemstvo, osim ako je sa jemcem ili zalogodavcem drugačije ugovoreno.
- (3) Pravilo iz Stava (2) ovog člana primjenjuje se i na ostala sporedna prava koja su bila u vezi sa ranijom obavezom.

Član 400.

(Nedostatak ranije obaveze)

- (1) Prenov je bez djeljstva, ako je ranija obaveza bila ništavna ili već ugašena.
- (2) Ako je ranija obaveza bila rušljiva, prenov je punovažan, ukoliko je dužnik znao za nedostatak ranije obaveze.

Član 401.

(Djelstvo poništenja)

Kada je ugovor o prenovu poništen, smatra se da nije ni bilo prenova i da ranija obaveza nije ni prestala postojati.

Odsjek 4. Sjedinjenje (Konfuzija)

Član 402.

(Sjedinjenje)

- (1) Obaveza prestaje sjedinjenjem kad jedan isti subjekt postane i povjerilac i dužnik.
- (2) Kad jemac postane povjerilac, obaveza glavnog dužnika ne prestaje.
- (3) Obaveza upisana u javnoj knjizi prestaje sjedinjenjem, tek kad se izvrši upis brisanja.

Odsjek 5. Nemogućnost ispunjenja

Član 403.

(Prestanak obaveze zbog nemogućnosti ispunjenja)

- (1) Obaveza prestaje kad njeno ispunjenje postane nemoguće usljed okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara.
- (2) Dužnik dokazuje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Član 404.

(Stvari određene prema rodu kao predmet obaveze)

- (1) Ako su predmet obaveze stvari određene prema rodu, obaveza ne prestaje čak i kad sve što dužnik ima od takvih stvari propadne usljed okolnosti za koje on ne odgovara.
- (2) Kad su predmet obaveze stvari određene prema rodu koje se imaju uzeti iz određene mase tih stvari, obaveza prestaje kad propadne cijela ta masa.

Član 405.

(Zahtjev za ustupanje prava prema trećem)

- (1) Ako ispunjenje obaveze postane nemoguće, povjerilac može zahtijevati da mu dužnik ustupi pravo koje ima prema trećem subjektu zbog nastale nemogućnosti ili preda naknadu koju je primio.
- (2) Ako povjerilac iskoristi pravo iz Stava (1) ovog člana, ostaje obavezan na protučinidbu. Protučinidba se shodno umanjuje, ukoliko je ustupljena naknada ili pravo na naknadu u manjoj vrijednosti od činidbe koja je postala nemoguća.

Odsjek 6. Prolazak vremena i otkaz

Član 406.

(Rok u trajnom dugovinskom odnosu)

Trajni dugovinski odnos sa određenim rokom trajanja prestaje onda kad rok istekne, osim kad je ugovoreno ili zakonom određeno da se poslije istjecanja roka dugovinski odnos produžava za neodređeno vrijeme, ako ne bude pravovremeno otkazan.

Član 407.

(Otkaz trajnog dugovinskog odnosa)

- (1) Ako vrijeme trajanja dugovinskog odnosa nije određeno, svaka ga strana može prekinuti otkazom.
- (2) Otkaz mora biti dostavljen drugoj strani.
- (3) Otkaz se može dati u svako doba, osim u nevrijeme.
- (4) Otkazani dugovinski odnos prestaje onda kada istekne otkazni rok određen ugovorom, a ako takav rok nije određen ugovorom, odnos prestaje nakon istjecanja roka određenog zakonom ili običajem, odnosno istjecanjem primjerenog roka.
- (5) Strane mogu ugovoriti da će njihov dugovinski odnos prestati samim dostavljanjem otkaza, ako za određeni slučaj zakon ne uređuje nešto drugo.
- (6) Povjerilac ima pravo zahtijevati od dužnika ono što je dospjelo, prije nego što je obaveza prestala prolaskom roka ili otkazom.

Odsjek 7. Smrt dužnika ili povjerioca

Član 408.

(Smrt dužnika ili povjerioca)

Smrću dužnika ili povjerioca prestaje obaveza, samo ako je nastala s obzirom na lične osobine neke od ugovornih strana ili lične sposobnosti dužnika.

Odjeljak D Zastarjelost

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 409.

(Opće pravilo)

- (1) Zastarjelošću prestaje pravo da se zahtijeva ispunjenje obaveze.
- (2) Zastarjelost nastupa onda kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je povjerilac mogao zahtijevati ispunjenje obaveze.
- (3) Sud se ne može obazirati na zastarjelost, ako se dužnik nije na nju pozvao.

Član 410.

(Početak toka zastarijevanja)

- (1) Zastarijevanje počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije nešto drugo propisano.
- (2) Ako se obaveza sastoji u tome da se nešto ne učini, propusti ili trpi, zastarijevanje počinje teći prvog dana poslije dana kad je dužnik postupio protivno obavezi.

Član 411.

(Nastupanje zastarjelosti)

Zastarjelost nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena.

Član 412.

(Uračunavanje vremena prethodnika)

U vrijeme zastarjelosti računa se i vrijeme koje je proteklo u korist dužnikovih prethodnika.

Član 413.

(Zabrana promjene roka zastarjelosti)

- (1) Pravnim poslom ne može se odrediti duže ili kraće vrijeme zastarjelosti od onog vremena koje je određeno zakonom.
- (2) Pravnim poslom ne može se odrediti da zastarjelost neće teći neko vrijeme.

Član 414.

(Odricanje od zastarjelosti)

Dužnik se ne može odreći zastarjelosti, prije nego što protekne vrijeme određeno za zastarjelost.

Član 415.

(Pismeno priznanje i osiguranje zastarjele obaveze)

- (1) Pismeno priznanje zastarjele obaveze smatra se odricanjem od zastarjelosti.
- (2) Pismeno priznanje osnova zastarjele obaveze smatra se odricanjem od zastarjelosti cjelokupne obaveze.
- (3) Ako je pismeno priznanje zastarjele obaveze ograničeno na dio obaveze, smatra se odricanjem od zastarjelosti samo tog dijela obaveze.

- (4) Davanje zaloge ili nekog drugog osiguranja za zastarjelo potraživanje ima djestvo odricanja od zastarjelosti.

Član 416.

(Djestvo ispunjenja zastarjele obaveze)

Ako dužnik ispuni zastarjelu obavezu, nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obaveza zastarjela.

Član 417.

(Povjerilac čije je potraživanje osigurano)

- (1) Kad protekne vrijeme zastarjelosti, povjerilac, čije je potraživanje osigurano zalogom ili hipotekom, može se namiriti samo iz opterećene stvari, ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi.
- (2) Zastarjela potraživanja kamata i drugih povremenih davanja ne mogu se namiriti iz opterećene stvari.

Član 418.

(Sporedna potraživanja)

Kad zastari glavno potraživanje, zastarjela su i sporedna potraživanja, kao što su potraživanja kamata, plodova, troškova, ugovorne kazne.

Član 419.

(Slučajevi kad se ne primjenjuju pravila o zastarjelosti)

Pravila o zastarjelosti ne primjenjuju se u slučajevima kada su zakonom određeni rokovi u kojima treba da se podigne tužba ili da se izvrši određena radnja pod prijetnjom gubitka prava.

Odsjek 2. Vrijeme potrebno za zastarjelost

Član 420.

(Opći rok zastarjelosti)

Potraživanja zastarijevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

Član 421.

(Povremena potraživanja)

- (1) Potraživanja povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim određenim vremenskim razmacima (povremena potraživanja), pa bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima, kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je potraživanje izdržavanja, zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.

- (2) Odredba Stava (1) primjenjuje se i na anuitete, kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali se ne primjenjuje na obročne otplate i druga djelimična ispunjenja.

Član 422.

(Zastarjelost samog prava)

- (1) Samo pravo iz kojega proistječu povremena potraživanja zastarijeva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije kojeg dužnik nije vršio davanja.
- (2) Kada zastari pravo iz kojega proistječu povremena potraživanja, povjerilac gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospjela prije ove zastarjelosti.
- (3) Pravo na izdržavanje određeno zakonom ne zastarijeva.

Član 423.

(Međusobna potraživanja iz ugovora o prometu roba i usluga)

- (1) Međusobna potraživanja iz ugovora o prometu roba i usluga, te potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarijevaju za tri godine.
- (2) Zastarijevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad i uslugu.

Član 424.

(Potraživanja zakupnine i najamnine)

Potraživanje zakupnine i najamnine, bilo da je ugovoreno da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastarijeva za tri godine.

Član 425.

(Potraživanje naknade štete)

- (1) Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i za subjekta koji je štetu počinio.
- (2) U svakom slučaju, potraživanje iz Stava (1) ovog člana zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.
- (3) Potraživanje naknade štete nastale povodom ugovorne obaveze zastarijeva u vrijeme određeno za zastarjelost te obaveze.

Član 426.

(Potraživanje naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom)

- (1) Kad je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom subjektu zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnoga gonjenja.
- (2) Prijekid zastarijevanja krivičnog gonjenja povlači za sobom i prijekid zastarijevanja zahtjeva za naknadu štete.
- (3) Pravila iz stavova (1) i (2) primjenjuju se i na zastoje zastarijevanja.

Član 427.

(Potraživanje naknade štete prouzrokovane neispravnim proizvodom)

- (1) Zahtjev za naknadu štete prouzrokovane neispravnim proizvodom zastarijeva u roku tri godine od dana kada je oštećeni saznao ili morao saznati za štetu, neispravnost i ličnost proizvođača.
- (2) Pravo na naknadu štete prouzrokovane neispravnim proizvodom gasi se u svakom slučaju u roku pet godina od dana nastanka štete.

Član 428.

(Jednogodišnji rok zastarijevanja)

- (1) Za jednu godinu zastarijevaju:
 - a) potraživanja naknade za isporučenu električnu i toplotnu energiju, plin, vodu, za dimnjačarske usluge i za održavanje čistoće, kad je isporuka, odnosno usluga, izvršena za potrebe domaćinstava;
 - b) potraživanja radiostanice i radio-televizijske stanice za upotrebu i televizijskog i radioprijemnika;
 - c) potraživanja pošte, telegrafa i telefona za upotrebu telefona i poštanskih pretinaca, te druga njihova potraživanja koja se naplaćuju u tromjesečnim ili kraćim rokovima;
 - d) potraživanja pretplate na povremene publikacije, računajući od istjecanja vremena za koje je publikacija naručena;
 - e) potraživanja naknade na osnovu upravljanja i održavanja zajedničkih dijelova zgrade;
 - f) potraživanja iz osnova pružanja usluga kablovske televizije i kablovskog interneta, odnosno interneta;
 - g) potraživanja naknade iz osnova drugih usluga za potrebe domaćinstava.
- (2) Zastarijevanje potraživanja navedenih u Stavu (1) ovog člana teče, iako su isporuke ili usluge produžene.

Član 429.

(Potraživanja utvrđena pred sudom ili drugim nadležnim organom)

- (1) Sva potraživanja, koja su utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa, ili poravnanjem pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarijevaju za deset godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastarjelosti.
- (2) Sva povremena potraživanja koja proistječu iz takvih odluka ili poravnanja i dopijevaju ubuduće, zastarijevaju u roku predviđenom za zastarjelost povremenih potraživanja.

Član 430.

(Rokovi zastarjelosti kod ugovora o osiguranju)

- (1) Potraživanja ugovarača osiguranja, odnosno trećeg subjekta iz ugovora o osiguranju života zastarijevaju za pet, a iz ostalih ugovora o osiguranju za tri godine, računajući od prvog dana poslije prolaska kalendarske godine u kojoj je potraživanje nastalo.
- (2) Ako zainteresovani subjekt dokaže da do dana određenog u Stavu (1) ovog člana nije znao da se osigurani slučaj dogodio, zastarijevanje počinje od dana kada je za to saznao, s tim da u svakom slučaju potraživanje zastarijeva kod osiguranja života za

- (3) Potraživanja osiguravača iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine.
- (4) Kad u slučaju osiguranja od odgovornosti trećeg oštećeni subjekt zahtijeva naknadu od osiguranika ili je dobije od njega, zastarijevanje osiguranikovog zahtjeva prema osiguravaču počinje od dana kad je oštećeni subjekt tražio sudskim putem naknadu od osiguranika, odnosno kada mu je osiguranik nadoknadio štetu.
- (5) Neposredan zahtjev trećeg oštećenog subjekta prema osiguravaču zastarijeva za isto vrijeme za koje zastarijeva njegov zahtjev prema osiguraniku odgovornom za štetu.
- (6) Zastarijevanje potraživanja koje pripada osiguravaču prema trećem subjektu odgovornom za nastupanje osiguranog slučaja počinje teći kad i zastarijevanje potraživanja osiguranika prema tom subjektu i navršava se u istom roku.

Odsjek 3. Zastoj zastarijevanja

Član 431.

(Potraživanja između određenih subjekata)

Zastarijevanje ne teče:

- a) između supružnika;
- b) između roditelja i djece dok traje roditeljsko pravo;
- c) između štićenika i njegovog staratelja te organa starateljstva tokom trajanja starateljstva i dok ne budu položeni računi;
- d) između dvije osobe koje žive u izvanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji.

Član 432.

(Potraživanja određenih subjekata)

Zastarijevanje ne teče:

- a) u vrijeme mobilizacije, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata u smislu potraživanja subjekata na vojnoj dužnosti;
- b) u smislu potraživanja koja imaju subjekti zaposleni u tuđem domaćinstvu prema poslodavcu ili članovima njegove porodice koji žive zajedno s njim, sve dok taj odnos traje.

Član 433.

(Nesavladive prepreke)

Zastarijevanje ne teče sve vrijeme za koje povjericu nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahtijeva ispunjenje obaveze.

Član 434.

(Utjecaj uzroka zastoja zastarijevanja)

- (1) Ako zastarijevanje nije moglo početi teći zbog nekog zakonskog uzroka, ono počinje teći kad taj uzrok prestane.

- (2) Ako je zastarijevanje počelo teći prije nego što je nastao uzrok koji je zaustavio njegov daljnji tok, ono nastavlja teći kad prestane taj uzrok, a vrijeme koje je isteklo prije zaustavljanja računa se u zakonom određeni rok za zastarjelost.

Član 435.

(Potraživanja prema poslovno nesposobnim subjektima i njihova potraživanja)

- (1) Zastarijevanje teče i prema maloljetniku i drugom poslovno nesposobnom subjektu, bez obzira na to imaju li zakonskog zastupnika ili ne.
- (2) Izuzetno, zastarjelost potraživanja maloljetnika koji nema zastupnika i drugog poslovno nesposobnog subjekta bez zastupnika ne može nastupiti dok ne proteknu dvije godine otkad su postali potpuno poslovno sposobni ili otkad su dobili zastupnika.
- (3) Ako je za zastarjelost nekog potraživanja određeno vrijeme kraće od dvije godine, a povjerilac je maloljetnik koji nema zastupnika ili neki drugi poslovno nesposobni subjekt bez zastupnika, zastarijevanje tog potraživanja počinje teći od kada je povjerilac postao poslovno sposoban ili od kada je dobio zastupnika.

Član 436.

(Potraživanje profesionalnog vojnog lica i pripadnika rezervnog vojnog sastava)

Zastarjelost potraživanja profesionalnog vojnog lica, odnosno pripadnika rezervnog vojnog sastava, koje je na dužnosti u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine u mirovnim operacijama izvan zemlje, ne može nastupiti dok ne proteknu tri mjeseca od prestanka mirovne operacije.

Odsjek 4. Prekid zastarijevanja

Član 437.

(Priznanje duga)

- (1) Zastarijevanje se prekida kad dužnik prizna dug.
- (2) Ako je dužnik priznao dug u osnovi, bez izjašnjavanja o visini obaveze, zastarijevanje je prekinuto u odnosu na cijelu obavezu.
- (3) Ako je dužnik izjavu o priznanju duga ograničio na određeni dio obaveze, prekinuto je zastarijevanje tog dijela.
- (4) Priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom povjeriocu, nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje osiguranja.

Član 438.

(Podnošenje tužbe)

Zastarijevanje se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom povjeriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja.

Član 439.

(Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe)

- (1) Prijekid zastarijevanja izvršen podnošenjem tužbe ili nekom drugom povjeriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja, smatra se da nije nastupio, ako povjerilac odustane od tužbe ili radnje koju je preduzeo.
- (2) Smatra se da nije bilo prijekida, ako povjeriočeva tužba ili zahtjev bude odbačen ili odbijen, ili ako postignuta ili preduzeta mjera izvršenja ili osiguranja bude poništena.

Član 440.

(Odbacivanje tužbe zbog nenadležnosti)

- (1) Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili nekog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa povjerilac podnese ponovo tužbu u roku tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarijevanje prekinuto prvom tužbom.
- (2) Pravilo iz Stava (1) ovog člana primjenjuje se i na pozivanje u zaštitu i za isticanje prebijanja potraživanja u sporu, te u slučaju kad je sud ili drugi organ uputio dužnika da svoje prijavljeno potraživanje ostvaruje u parničnom postupku.

Član 441.

(Pozivanje dužnika)

Za prijekid zastarijevanja nije dovoljno da povjerilac pozove dužnika pismeno ili usmeno da obavezu ispuni.

Član 442.

(Rok zastarjelosti u slučaju prijekida)

- (1) Nakon prijekida zastarijevanje počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prijekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarjelost.
- (2) Zastarijevanje prekinuto priznanjem od dužnika počinje teći iznova od priznanja.
- (3) Kad je prijekid zastarijevanja nastao podnošenjem tužbe ili pozivanjem u zaštitu, ili isticanjem prebijanja potraživanja u sporu, odnosno prijavljivanjem potraživanja u nekom drugom postupku, zastarijevanje počinje teći iznova od dana kad je spor okončan ili završen na neki drugi način.
- (4) Kad je prijekid zastarijevanja nastao prijavom potraživanja u stečajnom postupku, zastarijevanje počinje teći iznova od dana okončanja tog postupka.
- (5) Pravilo iz Stava (4) ovog člana primjenjuje se i kad je prijekid zastarijevanja nastao zahtjevom prinudnog izvršenja ili osiguranja.
- (6) Zastarijevanje, koje počinje teći iznova poslije prijekida, navršava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom određeno za zastarijevanje koje je prekinuto.

Član 443.

(Zastarjelost u slučaju prenova)

Ako je prijekid nastao dužnikovim priznanjem duga, a povjerilac i dužnik su se sporazumjeli da izmijene osnovu ili predmet obaveze, novo potraživanje zastarijeva za vrijeme koje je određeno za njegovu zastarjelost.

GLAVA V RAZNE VRSTE OBAVEZA

Odjeljak A Novčane obaveze

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 444.

(Načelo monetarnog nominalizma)

Kad obaveza ima za predmet iznos novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obaveza glasi, osim kad zakon određuje nešto drugo.

Član 445.

(Valuta obaveze)

- (1) Dopuštena je odredba ugovora, prema kojoj se vrijednost ugovorene obaveze u domaćoj valuti izračunava na osnovu cijene zlata ili kursa domaće valute u odnosu prema stranoj valuti.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, obaveza se ispunjava plaćanjem u domaćoj valuti prema prodajnom kursu ovlaštene banke u mjestu ispunjenja obaveze koji važi tog dana, ako stranke nisu ugovorile drugi kurs.
- (3) Ako novčana obaveza protivno zakonu glasi na plaćanje u zlatu ili nekoj stranoj valuti, njeno se ispunjenje može zahtijevati samo u domaćoj valuti prema prodajnom kursu ovlaštene banke u mjestu ispunjenja obaveze koji važi tog dana.

Član 446.

(Plaćanje prije roka)

- (1) Dužnik može novčanu obavezu ispuniti prije roka.
- (2) Ništavna je odredba ugovora kojom se dužnik odriče tog prava.
- (3) U slučaju ispunjenja novčane obaveze prije roka, dužnik ima pravo od iznosa duga odbiti iznos kamate za vrijeme od dana isplate do dospelosti obaveze, samo ako je na to ovlašten ugovorom ili to proizlazi iz običaja.

Odsjek 2. Ugovorna kamata

Član 447.

(Stopa ugovorne kamate)

- (1) Ugovorne strane slobodno određuju stopu ugovorne kamate.
- (2) Ako je kamata ugovorena, ali nije određena njena stopa, važi stopa zatezne kamate.

Član 448.

(Kamata na kamatu)

- (1) Ništavna je odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamatu, kada dospije za isplatu, početi teći kamata, ako ne bude isplaćena.
- (2) Može se unaprijed ugovoriti da će se stopa kamate povećati, ako dužnik ne isplati dospjele kamate na vrijeme.

Član 449.

(Kamata u nenovčanim obavezama)

Odredbe ovog zakona o ugovornoj kamati na odgovarajući način važe i za ostale obaveze koje imaju za predmet stvari određene prema rodu.

Odjeljak B Obaveze sa više predmeta

Odsjek 1. Alternativne obaveze

Član 450.

(Pravo izbora)

Ako neka obaveza ima dva ili više predmeta, ali je dužnik dužan dati samo jedan da bi se oslobodio obaveze, pravo izbora, ako nije nešto drugo ugovoreno, pripada dužniku i obaveza prestaje onda kad on preda predmet koji je izabrao.

Član 451.

(Neopozivost i dještvo izvršenog izbora)

- (1) Izbor je izvršen kad strana kojoj pripada pravo izbora obavijesti drugu stranu o tome šta je izabrala, i od tog trenutka izbor se više ne može mijenjati.
- (2) Izvršenjem izbora smatra se da je obaveza od početka bila jednostavna i da je njen predmet od početka bila izabrana stvar.

Član 452.

(Trajanje prava izbora)

- (1) Dužnik ima pravo izbora sve dok u postupku prinudnog izvršenja jedna od dugovanih stvari ne bude potpuno ili djelimično predana povjeriocu prema njegovom izboru.
- (2) Ako pravo izbora pripada povjeriocu, a on se ne izjasni o izboru u roku određenom za ispunjenje, dužnik ga može pozvati da izvrši izbor i za to mu odrediti primjeren rok, poslije čijeg istjecanja pravo izbora prelazi na dužnika.

Član 453.

(Izbor povjeren trećem subjektu)

Ako izbor treba da izvrši neki treći subjekt, a on to ne učini, svaka strana može zahtijevati da izbor izvrši sud.

Član 454.

(Ograničenje na preostali predmet)

Ako je jedan predmet obaveze postao nemoguć usljed nekog događaja za koji ne odgovara nijedna strana, obaveza se ograničava na preostali predmet.

Član 455.

(Ograničenje u slučaju odgovornosti jedne strane)

- (1) Kad je jedan predmet obaveze postao nemoguć usljed događaja za koji je odgovoran dužnik, obaveza se ograničava na preostali predmet u slučaju da pravo izbora pripada njemu, a ako pravo izbora pripada povjeriocu, on može prema svom izboru tražiti preostali predmet ili naknadu štete.
- (2) Kad je jedan predmet obaveze postao nemoguć usljed događaja za koji je odgovoran povjerilac, dužnikova obaveza prestaje, ali u slučaju da njemu pripada pravo izbora, on može tražiti naknadu štete i izvršiti svoju obavezu preostalim predmetom, a ako pravo izbora ima povjerilac, on može dati naknadu štete i tražiti preostali predmet.

Odsjek 2. Fakultativne obaveze i fakultativna potraživanja

I Fakultativne obaveze

Član 456.

(Ovlaštenja dužnika u fakultativnoj obavezi)

Dužnik, čija obaveza ima jedan predmet, ali mu je dopušteno da se oslobodi svoje obaveze dajući neki drugi određeni predmet, može se koristiti tom mogućnošću sve dok povjerilac u postupku prinudnog izvršenja ne dobije potpuno ili djelimično predmet obaveze.

Član 457.

(Ovlaštenja povjerioca u fakultativnoj obavezi)

- (1) Povjerilac u fakultativnoj obavezi može zahtijevati od dužnika samo predmet obaveze, ali ne i drugi predmet kojim dužnik, ako hoće, može također ispuniti svoju obavezu.
- (2) Kad predmet obaveze postane nemoguć usljed događaja za koji dužnik nije odgovoran, povjerilac može tražiti samo naknadu štete, ali se dužnik može osloboditi obaveze dajući predmet koji je ovlašten dati umjesto dugovanog predmeta.

II Fakultativna potraživanja

Član 458.

(Pravila)

- (1) Kad je ugovorom ili zakonom predviđeno da povjerilac može umjesto dugovanog predmeta zahtijevati od dužnika neki drugi određeni predmet, dužnik je dužan predati mu taj predmet, ako povjerilac to zahtijeva.
- (2) Za fakultativna potraživanja, osim utvrđenog u Stavu (1) ovog člana, važe prema namjeri ugovarača i prema prilikama posla odgovarajuća pravila o fakultativnim i o alternativnim obavezama.

Odjeljak C Obaveza sa više dužnika ili povjerilaca

Odsjek 1. Djeljive obaveze

Član 459.

(Djeljivost obaveze)

Obaveza je djeljiva, ako se ono što se duguje može podijeliti i ispuniti u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijela činidba i ako ono tom podjelom ne gubi ništa od svoje vrijednosti.

Član 460.

(Djelimični dužnik)

- (1) Kod djeljive obaveze više subjekata, svaki dužnik je obavezan samo na svoj dio, ako iz zakona, ugovora ili iz odnosa između dužnika ne proizlazi nešto drugo (djelimični dužnik).
- (2) U slučaju sumnje u smislu veličine dugovanog dijela, obaveza se dijeli na jednake dijelove.

Član 461.

(Djelimični povjerilac)

- (1) Ako više subjekata može zahtijevati neku djeljivu obavezu, svaki povjerilac ima pravo samo na jedan dio, ako iz zakona, ugovora ili odnosa između povjerilaca ne proizlazi nešto drugo (djelimični povjerilac).
- (2) U slučaju sumnje u smislu veličine dijela potraživanja, svakom od povjerilaca pripada jednak dio potraživanja.
- (3) Svojim dijelom u potraživanju svaki povjerilac može samostalno raspolagati, ako time ne vrijeđa obligacioni odnos iz kojeg potraživanje potječe.

Odsjek 2. Solidarne obaveze

I Solidarnost dužnika

Član 462.

(Pretpostavka solidarnosti)

Kad ima više dužnika u nekoj djeljivoj obavezi nastaloj ugovorom između privrednika, oni odgovaraju povjeriocu solidarno, osim ako su ugovarači izričito isključili solidarnu odgovornost.

Član 463.

(Sadržaj solidarnosti dužnika)

- (1) Svaki dužnik solidarne obaveze odgovara povjeriocu za cijelu obavezu i povjerilac može zahtijevati njeno ispunjenje od bilo kojeg solidarnog dužnika sve dok ne bude potpuno ispunjena, ali kad jedan dužnik ispuni obavezu, ona prestaje i svi se dužnici oslobađaju.
- (2) Od više solidarnih dužnika svaki može dugovati sa drugim rokom ispunjenja, pod drugim uvjetima i uopće sa različitim odstupanjima.

Član 464.

(Zamjena ispunjenja solidarne obaveze)

- (1) Svaki solidarni dužnik može se pozvati na prebijanje koje je izvršio njegov sadužnik.
- (2) Davanje umjesto ispunjenja, polog i prebijanje, koje kao ispunjenje obaveze učini jedan od solidarnih dužnika, djeluju i za ostale dužnike.
- (3) Potraživanje jednog solidarnog dužnika ne mogu prebijati ostali solidarni dužnici.

Član 465.

(Otpuštanje duga)

- (1) Otpuštanje duga izvršeno sporazumno sa jednim solidarnim dužnikom oslobađa obaveze i ostale dužnike.
- (2) Izuzetno od Stava (1) ovog člana, ako je otpuštanje imalo za svrhu da oslobodi obaveze samo dužnika sa kojim je izvršeno, solidarna obaveza smanjuje se za dio koji se prema međusobnim odnosima dužnika odnosi na njega, a ostali dužnici odgovaraju solidarno za ostatak obaveze.

Član 466.

(Prenov)

- (1) Prenovom koji je povjerilac izvršio sa jednim solidarnim dužnikom oslobađaju se ostali dužnici.
- (2) Izuzetno od Stava (1) ovog člana, ako su povjerilac i dužnik prenov ograničili na dio obaveze koji dolazi na ovoga, obaveza ostalih ne prestaje, nego se samo smanjuje za taj dio.

Član 467.

(Poravnanje)

Poravnanje koje je zaključio jedan od solidarnih dužnika sa povjericem nema djeljivo prema ostalim dužnicima, ali oni imaju pravo prihvatiti to poravnanje, ako ono nije ograničeno na dužnika sa kojim je zaključeno.

Član 468.

(Sjedinjenje)

Kad se u jednom subjektu sjedini svojstvo povjerioca i svojstvo dužnika iste solidarne obaveze, obaveza ostalih dužnika smanjuje se za iznos dijela koji se odnosi na nju.

Član 469.

(Kašnjenje povjerioca)

Kad povjerilac dođe u kašnjenje prema jednom solidarnom dužniku, on je u kašnjenju i prema ostalim solidarnim dužnicima.

Član 470.

(Kašnjenje jednog dužnika i priznanje duga)

- (1) Kašnjenje jednog solidarnog dužnika nema djeljstva prema ostalim dužnicima.
- (2) Pravilo iz Stava (1) primjenjuje se i na priznanje duga, koje bi izvršio jedan od solidarnih dužnika.

Član 471.

(Zastoj i prijekid zastarijevanja i odricanje od zastarjelosti)

- (1) Ako zastarijevanje ne teče ili je prekinuto prema jednom dužniku, ono teče za ostale solidarne dužnike i može se navršiti, ali dužnik prema kojem obaveza nije zastarjela i koji ju je morao ispuniti ima pravo zahtijevati od ostalih dužnika, prema kojima je obaveza zastarjela, da mu nadoknade svaki svoj dio obaveze.
- (2) Odricanje od navršene zastarjelosti nema djeljstva prema ostalim dužnicima.

Član 472.

(Djelstvo činjenica u vezi sa jednim solidarnim dužnikom)

Činjenice koje su u vezi sa ličnošću samo jednog od solidarnih dužnika ne djeluju prema ostalim solidarnim dužnicima, ako iz prirode obligacionog odnosa ne proizlazi nešto drugo. Ovo važi naročito za pravosnažnu presudu koju povjerilac izdjelstvuje protiv jednog solidarnog dužnika.

Član 473.

(Pravo ispunioca na naknadu - regres)

- (1) Dužnik koji je ispunio obavezu ima pravo zahtijevati od svakog sadužnika da mu nadoknadi dio obaveze koji se odnosi na njega. Regres obuhvata i primjerene troškove koje je dužnik imao zbog namirenja povjerioca.
- (2) Na pravilo iz Stava (1) nije od utjecaja okolnost što je povjerilac nekog od sadužnika oslobodio duga ili mu je dug smanjio.
- (3) Dio koji se odnosi na dužnika od koga se ne može dobiti naknada dijeli se srazmjerno na sve dužnike.

Član 474.

(Podjela na jednake dijelove i izuzetak)

- (1) Ako nije nešto drugo ugovoreno ili inače ne proizlazi iz pravnih odnosa učesnika u poslu, na svakog dužnika dolazi jednak dio duga.
- (2) Ako je solidarna obaveza zaključena u isključivom interesu jednog solidarnog dužnika, on je dužan nadoknaditi cijeli iznos obaveze sadužniku koji je namirio povjerioca.

Član 475.

(Ostale obaveze u odnosu solidarnih dužnika)

Ako iz međusobnog odnosa dužnika ne proizlazi suprotno, solidarni dužnici su obavezni učestvovati u namirenju povjerioca, a naročito na zahtjev sadužnika obavezu kod povjerioca izmiriti u odgovarajućim dijelovima.

Član 476.

(Smanjenje obaveze solidarnih dužnika kod naknade štete)

Kada je prouzrokovanju štete nastale u istom štetnom događaju učestvovalo više subjekata tako da bi prema prirodi stvari njihova odgovornost za štetu bila solidarna, a prema odredbama zakona ili prema sporazumu sa povjeriocem odgovornost nekog od njih bude smanjena ili isključena, solidarna obaveza naknade štete se smanjuje za udio koji bi u regresnom obračunu između dužnika konačno teretio privilegovanog dužnika, ako razlozi isključenja, odnosno smanjenja njegove obaveze ne bi upućivali na drugačije rješenje.

II Solidarnost povjerilaca

Član 477.

(Solidarnost se ne pretpostavlja)

Kad na povjeriočevoj strani ima više subjekata, između njih postoji solidarnost samo ako je ugovorena ili zakonom određena.

Član 478.

(Sadržaj solidarnosti)

- (1) Svaki solidarni povjerilac ima pravo zahtijevati od dužnika ispunjenje cijele obaveze, ali kad jedan od njih bude namiren, obaveza prestaje i prema ostalim povjeriocima.
- (2) Dužnik može ispuniti obavezu povjeriocu kojeg sam izabere, sve dok neki povjerilac ne zatraži ispunjenje.

Član 479.

(Zamjena ispunjenja kod solidarnih povjerilaca)

Davanje umjesto ispunjenja i polog djeluju prema svim solidarnim povjeriocima.

Član 480.

(Prebijanje)

- (1) Dužnik može izvršiti prebijanje svoje obaveze potraživanjem koje ima prema povjeriocu koji mu zahtijeva ispunjenje.
- (2) Prebijanje potraživanjem koje ima prema nekom drugom povjeriocu dužnik može izvršiti samo do visine dijela solidarnog potraživanja koje pripada tom povjeriocu.

Član 481.

(Otpuštanje duga i prenov)

Otpuštanjem duga i prenovom između dužnika i jednog povjerioca smanjuje se solidarna obaveza za onoliko koliko iznosi dio potraživanja tog povjerioca.

Član 482.

(Poravnanje)

Poravnanje koje je zaključio jedan od solidarnih povjerilaca sa dužnikom nema djeljstvo prema ostalim povjeriocima, ali oni imaju pravo prihvatiti to poravnanje, osim kad se ono odnosi samo na dio potraživanja povjerioca sa kojim je zaključeno.

Član 483.

(Sjedinjenje)

Kad se u subjektu jednog solidarnog povjerioca sjedini i svojstvo dužnika, svaki od ostalih solidarnih povjerilaca može od njega zahtijevati samo svoj dio potraživanja.

Član 484.

(Kašnjenje)

- (1) Kad dužnik dođe u kašnjenje prema jednom solidarnom povjeriocu, on je u kašnjenju i prema ostalim povjeriocima.
- (2) Kašnjenje jednog solidarnog povjerioca djeluje i prema ostalim povjeriocima.

Član 485.

(Priznanje duga)

Priznanje duga učinjeno jednom povjeriocu koristi svim povjeriocima.

Član 486.

(Zastarjelost)

- (1) Ako jedan povjerilac prekine zastarijevanje ili ako prema njemu ne teče zastarijevanje, to ne koristi ostalim povjeriocima i prema njima zastarijevanje teče i dalje.
- (2) Odricanje od zastarjelosti izvršeno prema jednom povjeriocu koristi i ostalim povjeriocima.

Član 487.

(Djelstvo činjenica u vezi sa jednim solidarnim povjeriocem)

Činjenice koje su u vezi sa ličnošću samo jednog od solidarnih povjerilaca ne djeluju prema ostalim solidarnim povjeriocima, ako iz prirode obligacionog odnosa ne proizlazi nešto drugo.

Član 488.

(Odnosi između povjerilaca nakon ispunjenja)

- (1) Svaki solidarni povjerilac ima pravo zahtijevati od povjerioca koji je primio ispunjenje od dužnika da mu preda dio koji mu pripada.
- (2) Ako iz odnosa među povjeriocima ne proistječe nešto drugo, svakom solidarnom povjeriocu pripada jednak dio.

Odsjek 3. Nedjeljive obaveze

Član 489.

(Nedjeljive obaveze)

- (1) Za nedjeljive obaveze u kojima ima više dužnika na odgovarajući se način primjenjuju propisi o solidarnim obavezama.
- (2) Kad u nedjeljivoj obavezi ima više povjerilaca među kojima nije ni ugovorena ni zakonom utvrđena solidarnost, jedan povjerilac može zahtijevati da dužnik ispunji njemu obavezu, samo ako je ovlašten od ostalih povjerilaca da primi ispunjenje, a inače svaki povjerilac može zahtijevati od dužnika da obavezu ispunji svim povjeriocima zajedno ili da je položi sudu.

Član 490.

(Zajednički dužnici)

Ako više subjekata duguje jednu činidbu koja se može izvršiti samo zajednički (zajednička obaveza), svi dužnici su zajedno obavezni na zajedničku radnju. Oni će biti zajednički tuženi i može se samo iz jednog izvršnog naslova usmjerenog protiv svih provesti izvršenje.

Član 491.

(Zajednički povjerioci)

- (1) Ako više subjekata može zahtijevati ispunjenje nedjeljive obaveze, dužnik može, ako to nisu solidarni povjerioci, samo prema svima zajedno izvršiti obavezu, a svaki povjerilac može zahtijevati ispunjenje obaveze samo prema svima.
- (2) Svaki povjerilac može zahtijevati da dužnik dugovanu stvar položi za sve povjerioce ili, ako ta stvar nije pogodna za polaganje, preda na čuvanje trećem subjektu kojeg odredi sud.
- (3) Druge činjenice koje su u vezi samo sa ličnošću jednog od povjerilaca ne djeluju prema ostalim povjeriocima.

GLAVA VI PROMJENA POVJERIOCA ILI DUŽNIKA

Odjeljak A Ustupanje potraživanja ugovorom (cesija)

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 492.

(Potraživanja koja se mogu prenijeti ugovorom)

- (1) Povjerilac može ugovorom zaključenim sa trećim, na trećeg prenijeti svoje potraživanje, osim onog čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koje je u vezi sa ličnošću povjerioca, ili koje se prema svojoj prirodi protivi prenošenju na drugoga.
- (2) Ugovor o ustupanju nema dještvo prema dužniku, ako su on i povjerilac ugovorili da ovaj neće moći prenijeti potraživanje na drugoga ili da ga neće moći prenijeti bez dužnikovog pristanka.

Član 493.

(Obavještavanje dužnika)

- (1) Za prijenos potraživanja nije potreban pristanak dužnika, ali je ustupilac dužan obavijestiti dužnika o izvršenom ustupanju.

- (2) Ispunjenje izvršeno ustupiocu prije obavijesti o ustupanju punovažno je i oslobađa dužnika obaveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, inače obaveza ostaje i on ju je dužan ispuniti novom povjeriocu.

Član 494.

(Višestruko ustupanje)

Ako je povjerilac ustupio isto potraživanje raznim subjektima, potraživanje pripada novom povjeriocu o kome je raniji povjerilac prvo obavijestio dužnika, odnosno koji se prvi javio dužniku.

Član 495.

(Odgovornost za postojanje potraživanja)

Kad je ustupanje izvršeno ugovorom sa naknadom, raniji povjerilac odgovara za postojanje potraživanja u trenutku kad je izvršeno ustupanje.

Član 496.

(Odgovornost za naplativost)

- (1) Raniji povjerilac odgovara za naplativost ustupljenog potraživanja, ako je to bilo ugovoreno, ali samo do visine onoga što je primio od novog povjerioca, te za naplativost kamata, troškova ustupanja i troškova postupka protiv dužnika.
- (2) Veća odgovornost savjesnog ranijeg povjerioca ne može se ugovoriti.

Odsjek 2. Pravne posljedice promjene povjerioca usljed ustupanja

Član 497.

(Sporedna prava)

- (1) S potraživanjem prelaze na novog povjerioca sporedna prava, kao što su pravo prvenstvene naplate, hipoteke, zalog, prava iz ugovora s jemcem, prava na kamatu, ugovornu kaznu i sl.
- (2) Osim navedenog u Stavu (1) ovog člana, novi povjerilac ima zahtjev za prijenos neakcesornih osiguranja datih za potraživanje.
- (3) Raniji povjerilac može predati založenu stvar novom povjeriocu samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod ranijeg povjerioca da je čuva za račun novog povjerioca.
- (4) Pretpostavlja se da su dospjele a neisplaćene kamate ustupljene sa glavnim potraživanjem. U slučaju prelaska glavnog potraživanja po sili zakona, stjecatelj glavnog potraživanja stječe pravo na ugovorene kamate, samo ako se one odnose na period nakon prelaska.

Član 498.

(Predaja dokumenta o potraživanju i davanje obavještenja)

- (1) Raniji povjerilac je dužan predati novom povjeriocu obveznicu ili drugi dokument o potraživanju, ako ih ima, te druge dokaze o ustupljenom potraživanju i sporednim pravima. On će novom povjeriocu dati neophodne informacije radi ostvarivanja potraživanja ili sporednih prava.

- (2) Ako je raniji povjerilac prenio na novog povjerioca samo jedan dio potraživanja, on je dužan predati mu ovjeren prijepis obveznice ili nekog drugog dokumenta kojim se dokazuje postojanje ustupljenog potraživanja.
- (3) Raniji povjerilac je dužan izdati novom povjeriocu, na njegov zahtjev i o njegovom trošku, ovjerenu potvrdu o ustupanju.
- (4) U slučaju prelaska nekog potraživanja sa kojim je povezana hipoteka, raniji povjerilac je na traženje obavezan učestvovati u upisu prijenosa potraživanja u javne registre.

Član 499.

(Odnos povjerioca i dužnika)

- (1) Novi povjerilac ima prema dužniku ista prava koja je raniji povjerilac imao prema dužniku do ustupanja.
- (2) Dužnik može istaći novom povjeriocu osim prigovora koje ima prema njemu i one prigovore koje je mogao istaći ranijem povjeriocu do trenutka kad je saznao za ustupanje.

Odsjek 3. Posebni slučajevi ustupanja potraživanja

Član 500.

(Ustupanje umjesto ispunjenja ili radi naplate)

- (1) Kad dužnik umjesto ispunjenja svoje obaveze ustupi povjeriocu svoje potraživanje ili jedan njegov dio, zaključivanjem ugovora o ustupanju dužnikova obaveza se gasi do iznosa ustupljenog potraživanja.
- (2) Kad dužnik ustupi svome povjeriocu svoje potraživanje samo radi naplate, njegova se obaveza gasi, odnosno smanjuje, tek kad povjerilac naplati ustupljeno potraživanje.
- (3) U slučajevima iz stavova (1) i (2) ovog člana, novi povjerilac je dužan predati ranijem povjeriocu sve što je naplatio preko iznosa svoga potraživanja prema ranijem povjeriocu.
- (4) U slučaju ustupanja radi naplate, dužnik ustupljenog potraživanja može ispuniti svoju obavezu i prema ranijem povjeriocu, čak i kad je obaviješten o ustupanju.

Član 501 .

(Ustupanje radi osiguranja)

Kad je ustupanje izvršeno radi osiguranja potraživanja novog povjerioca prema ranijem povjeriocu, novi povjerilac je dužan brinuti se s pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina, o naplati ustupljenog potraživanja i nakon izvršene naplate, pošto zadrži koliko je potrebno za namirenje vlastitog potraživanja prema ranijem povjeriocu, ovome predati višak.

Odsjek 4. Shodna primjena propisa

Član 502.

(Prijenos drugih prava)

Propisi o ustupanju potraživanja shodno se primjenjuju i na zakonsko i sudsko ustupanje potraživanja, te na prijenos ostalih samostalnih prava, ako zakon ne propisuje nešto drugo.

Odjeljak B Promjena dužnika

Odsjek 1. Preuzimanje duga

I Opće odredbe

Član 503.

(Ugovor o preuzimanju duga)

- (1) Dug se preuzima ugovorom između dužnika i preuzimaoca, na koji je pristao povjerilac.
- (2) O zaključenom ugovoru povjerioca može izvijestiti svaki od njih, i svakome od njih može povjerilac saopćiti svoj pristanak na preuzimanje duga.
- (3) Pretpostavlja se da je povjerilac dao svoj pristanak, ako je bez rezerve primio neko ispunjenje od preuzimaoca, koje je preuzimalac učinio u svoje ime.
- (4) Ugovorači, a i svaki od njih posebno, mogu pozvati povjerioca da se u određenom roku izjasni pristaje li na preuzimanje duga, pa ako se povjerilac u određenom roku ne izjasni smatra se da nije dao svoj pristanak.
- (5) Ugovor o preuzimanju duga ima djejtvo ugovora o preuzimanju ispunjenja sve dok povjerilac ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, kao i ako on odbije dati pristanak.

Član 504.

(Slučaj kad je dug osiguran hipotekom)

- (1) Kad je prilikom otuđenja neke nekretnine na kojoj postoji hipoteka između pribavioca i otuđioca ugovoreno da će pribavilac preuzeti dug prema hipotekarnom povjeriocu, smatra se da je hipotekarni povjerilac dao pristanak na ugovor o preuzimanju duga, ako ga na pismeni poziv otuđioca nije odbio u roku tri mjeseca od prijema poziva.
- (2) U pismenom pozivu povjeriocu se mora skrenuti pažnja na ovu posljedicu, inače će se smatrati da poziv nije upućen.

II Djejtvo ugovora o preuzimanju duga

Član 505.

(Promjena dužnika)

- (1) Preuzimanjem duga preuzimalac stupa na mjesto prijašnjeg dužnika, a ovaj se oslobađa obaveze.
- (2) Ako je u vrijeme povjeriočevog pristanka na ugovor o preuzimanju duga preuzimalac bio prezadužen, a povjerilac to nije znao niti je morao znati, prijašnji

- (3) Pretpostavlja se da povjerilac u vrijeme davanja pristanka na preuzimanje duga nije znao da je preuzimalac duga prezadužen.
- (4) Između preuzimaoca i povjerioca postoji ista obaveza koja je do tada postojala između prijašnjeg dužnika i povjerioca.

Član 506.

(Sporedna prava)

- (1) Sporedna prava koja su do ustupanja duga postojala uz potraživanje ostaju i dalje, ali jemstva te zalozi koje su dali treći subjekti prestaju, ako jemci i zalogodavci ne pristanu da odgovaraju i za novog dužnika.
- (2) Ako nije nešto drugo ugovoreno, preuzimalac ne odgovara za nenaplaćene kamate koje su dospjele do preuzimanja.

Član 507.

(Prigovori)

- (1) Preuzimalac može istaći povjeriocu sve prigovore koji proistječu iz pravnog odnosa između prijašnjeg dužnika i povjerioca iz koga potječe preuzeti dug, kao i prigovore koje preuzimalac ima prema povjeriocu.
- (2) Preuzimalac ne može istaći povjeriocu prigovore koji potječu iz njegovog pravnog odnosa s prijašnjim dužnikom, a čiji odnos je bio osnov preuzimanja.

Odsjek 2. Pristupanje dugu

Član 508.

(Ugovor o pristupanju dugu)

Ugovorom između povjerioca i trećeg, kojim se ovaj obavezuje povjeriocu da će ispuniti njegovo potraživanje od dužnika, treći stupa u obavezu pored dužnika.

Član 509.

(Pristupanje dugu u slučaju primanja neke imovinske cjeline)

- (1) Subjekt na kojeg pređe, na osnovu ugovora, neka imovinska cjelina fizičkog, odnosno pravnog subjekta, ili jedan dio te cjeline, odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu, odnosno na njen dio, pored dotadašnjeg imaoca i solidarno s njim, ali samo do vrijednosti njene aktive.
- (2) Nema pravnog djeljstva prema povjeriocima odredba ugovora, kojom bi se isključivala ili ograničavala odgovornost utvrđena u Stavu (1) ovog člana.

Odsjek 3. Preuzimanje ispunjenja

Član 510.

(Preuzimanje ispunjenja)

- (1) Preuzimanje ispunjenja vrši se ugovorom između dužnika i nekog trećeg kojim se ovaj obavezuje da ispuni njegovu obavezu prema njegovom povjeriocu.
- (2) On odgovara dužniku, ako pravovremeno ne ispuni obavezu povjeriocu te ovaj zatraži ispunjenje od dužnika.
- (3) Preuzimalac ispunjenja ne preuzima taj dug, niti pristupa dugu i povjerilac nema nikakvo pravo prema njemu.

DIO DRUGI - POJEDINI UGOVORNI OBLIGACIONI ODNOSI

GLAVA I UGOVOR O PRODAJI

Odjeljak A Opće odredbe

Član 511.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prodaji obavezuje se prodavac da prenese na kupca pravo vlasništva na prodatoj stvari i da mu je u tu svrhu preda, a kupac se obavezuje da plati cijenu u novcu i preuzme stvar.
- (2) Prodavac nekog drugog prava obavezuje se da kupcu pribavi prodano pravo, a kad vršenje tog prava zahtijeva posjed stvari, da mu i preda stvar.

Član 512.

(Forma prodaje nepokretnih stvari)

Ugovor o prodaji nepokretnih stvari mora biti zaključen u pismenoj formi, a potpisi ugovornih strana moraju biti ovjereni od nadležnog organa.

Član 513.

(Rizik)

- (1) Do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavac, a predajom stvari rizik prelazi na kupca.
- (2) Rizik ne prelazi na kupca, ako je on zbog nekog nedostatka predate stvari raskinuo ugovor ili tražio zamjenu stvari.
- (3) Kada je prodavac privrednik, a kupac potrošač, ne može se na štetu kupca odstupati od odredbi stavova (1) i (2) ovog člana.

Član 514.

(Prijelaz rizika u slučaju kupčevog kašnjenja)

- (1) Ako predaja stvari nije izvršena zbog kupčevog kašnjenja, rizik prelazi na kupca u trenutku kad je došao u kašnjenje.
- (2) Kad su predmet ugovora stvari određene prema rodu, rizik prelazi na kupca u kašnjenju, ako je prodavac izdvojio stvari očito namijenjene za izvršenje predaje i o tome odaslao obavijest kupcu.

- (3) Kad su stvari određene prema rodu takve prirode da prodavac ne može izdvojiti jedan njihov dio, dovoljno je da je prodavac izvršio sve radnje koje su potrebne da bi kupac mogao preuzeti stvari i da je o tome obavijestio kupca.

Odjeljak B Elementi ugovora o prodaji

Odsjek 1. Stvar

Član 515.

(Opće pravilo)

- (1) Stvar koja je predmet ugovora mora biti u prometu, te je ništavan ugovor o prodaji stvari koja je izvan prometa.
- (2) Za prodaju stvari čiji je promet ograničen važe posebni propisi.
- (3) Prodaja se može odnositi i na buduću stvar.

Član 516.

(Propast stvari prije zaključenja ugovora)

- (1) Ugovor o prodaji nema pravno djeinstvo, ako je u trenutku njegovog zaključenja stvar, koja je predmet ugovora, bila propala.
- (2) Ako je u trenutku zaključenja ugovora stvar bila samo djelimično propala, kupac može raskinuti ugovor ili ostati pri njemu uz srazmjerno sniženje cijene.
- (3) Ugovor će ostati na snazi i kupac će imati samo pravo na sniženje cijene, ako djelimična propast ne smeta postizanju svrhe ugovora, ili ako za određenu stvar postoji takav običaj u pravnom prometu.

Član 517.

(Prodaja tuđe stvari)

Prodaja tuđe stvari obavezuje ugovarače, ali kupac koji nije znao ili nije morao znati da je stvar tuđa može, ako usljed toga nije moguće ostvariti svrhu ugovora, raskinuti ugovor i tražiti naknadu štete.

Član 518.

(Prodaja spornog prava)

- (1) Sporno pravo može biti predmet ugovora o prodaji.
- (2) Ništavan je ugovor, kojim bi advokat ili neki drugi nalogoprimac kupio sporno pravo čije mu je ostvarivanje povjereno, ili ugovorio za sebe udio u podjeli iznosa dosuđenog njegovom nalogodavcu.

Odsjek 2. Cijena

Član 519.

(Slučaj kad cijena nije određena)

- (1) Ako ugovorom o prodaji cijena nije određena, a ni ugovor ne sadrži dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, ugovor nema pravno djejestvo.
- (2) Kad ugovorom o prodaji u privredi cijena nije određena, niti u njemu ima dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavac redovno naplaćivao u vrijeme zaključivanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu.
- (3) Razumnom cijenom smatra se tekuća cijena u vrijeme zaključenja ugovora, a ako se ona ne može utvrditi, onda cijena koju utvrđuje sud prema okolnostima slučaja.

Član 520.

(Propisana cijena)

Kad je ugovorena cijena veća od one koju je za određenu vrstu stvari propisao nadležni organ, kupac duguje samo iznos propisane cijene, a ako je već isplatio ugovorenu cijenu, ima pravo zahtijevati da mu se vrati razlika.

Član 521.

(Ugovorena tekuća cijena)

- (1) Kad je ugovorena tekuća cijena, kupac duguje cijenu utvrđenu službenom evidencijom na tržištu mjesta prodavca u vrijeme kad je trebalo da uslijedi ispunjenje.
- (2) Ako evidencije iz Stava (1) ovog člana nema, tekuća cijena se određuje na osnovu elemenata pomoću kojih se, prema običajima tržišta, utvrđuje cijena.

Član 522.

(Određivanje cijene povjereno trećem)

Ako treći subjekt, kome je povjereno određivanje cijene, neće ili je ne može odrediti, a ugovarači se ne usaglasе naknadno o određivanju cijene niti ugovor raskinu, smatrat će se da je ugovorena razumna cijena.

Član 523.

(Određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaraču)

Odredba ugovora, kojom se određivanje cijene ostavlja na volju jednom ugovaraču, smatra se kao da nije ni ugovorena i tada kupac duguje cijenu kao u slučaju kad cijena nije određena.

Odjeljak C Obaveze prodavca

Odsjek 1. Predaja stvari

I O predaji uopće

Član 524.

(Vrijeme i mjesto predaje)

- (1) Prodavac je dužan predati stvar kupcu u vrijeme i na mjestu predviđenom ugovorom.

- (2) Prodavac je izvršio obavezu predaje kupcu, prema pravilu, kad mu stvar uruči ili kad preda dokument kojim se stvar može preuzeti.

Član 525.

(Predmet predaje)

- (1) Ako nije šta drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz prirode posla, prodavac je dužan predati stvar kupcu u ispravnom stanju, zajedno s njenim pripadajućim dijelovima.
- (2) Plodovi i druge koristi od stvari pripadaju kupcu od dana kad je prodavac bio dužan da mu ih preda.

Član 526.

(Ugovorena predaja u toku izvjesnog vremenskog perioda)

Kad je ugovoreno da predaja stvari bude izvršena u toku izvjesnog vremenskog perioda, a nije određeno koja će strana imati pravo da odredi datum predaje u granicama tog perioda, to pravo pripada prodavcu, osim kad iz okolnosti slučaja proizlazi da je određivanje datuma predaje ostavljeno kupcu.

Član 527.

(Datum predaje nije ugovorom određen)

Kad datum predaje stvari kupcu nije određen, prodavac je dužan izvršiti predaju u razumnom roku nakon zaključivanja ugovora, s obzirom na prirodu stvari i ostale okolnosti.

Član 528.

(Mjesto predaje nije ugovorom određeno)

- (1) Kad mjesto predaje nije određeno ugovorom, stvar se predaje u mjestu u kojem je prodavac u trenutku zaključivanja ugovora imao svoje prebivalište ili, u nedostatku ovoga, svoje boravište, a ako je prodavac zaključio ugovor pri obavljanju svoje redovne privredne djelatnosti, onda u mjestu njegovog sjedišta.
- (2) Ako je u trenutku zaključivanja ugovora ugovaračima bilo poznato gdje se stvar nalazi, odnosno gdje treba da bude izrađena, predaja se obavlja u tom mjestu.

Član 529.

(Predaja prijevozniku)

- (1) U slučaju kad je, prema ugovoru, potrebno da se obavi prijevoz, a ugovorom nije određeno mjesto ispunjenja, predaja je izvršena uručenjem stvari prijevozniku ili subjektu koji organizuje otpremu.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana ne primjenjuje se onda kada je prodavac privrednik, a kupac potrošač.

Član 530.

(Organizovanje prijevoza)

Ako je prodavac dužan poslati stvar kupcu, mora zaključiti na uobičajen način i pod uobičajenim uvjetima ugovore potrebne za obavljanje prijevoza do određenog mjesta.

Član 531.
(Troškovi)

Troškove predaje, a i troškove koji prethode predaji, snosi prodavac, a troškove odnošenja stvari i sve ostale troškove poslije predaje snosi kupac, ako nije šta drugo ugovoreno.

II Istovremena predaja stvari i isplata cijene

Član 532.
(Odgadanje predaje do isplate cijene)

Ako nije šta drugo ugovoreno ili uobičajeno, prodavac nije dužan predati stvar, ako mu kupac ne isplati cijenu istovremeno ili nije spreman to istovremeno učiniti, ali kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.

Član 533.
(Odgadanje predaje u slučaju prijevoza stvari)

- (1) Kad se predaja stvari ostvaruje uručenjem prijevozniku, prodavac može odgoditi odašiljanje stvari do isplate cijene, ili poslati stvar tako da zadrži pravo da raspolaže njom tokom prijevoza.
- (2) Ako je zadržao pravo da raspolaže stvari tokom prijevoza, prodavac može zahtijevati da stvar ne bude predana kupcu u određenom mjestu dok ne isplati cijenu, a kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.
- (3) Kad ugovor predviđa plaćanje uz predaju odgovarajuće isprave, kupac nema pravo odbiti isplatu cijene zbog toga što nije imao mogućnost pregledati stvar.

Član 534.
(Sprečavanje izručenja otposlane stvari)

- (1) Ako se nakon odašiljanja stvari kupcu pokaže da su njegove materijalne prilike takve da se osnovano može posumnjati da će on moći isplatiti cijenu, prodavac može spriječiti izručenje stvari kupcu čak i kad ovaj već ima u rukama dokument koji ga ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari.
- (2) Prodavac ne može spriječiti izručenje, ako ga zahtijeva neki treći subjekt koji uredno ima dokument koji ga ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari, osim ako dokument sadrži rezerve u smislu djestva prijenosa, ili ako prodavac dokaže da je imalac dokumenta prilikom njegovog pribavljanja postupio svjesno na štetu prodavca.

Odsjek 2. Odgovornost za materijalne nedostatke

I O materijalnim nedostacima uopće

Član 535.
(Materijalni nedostaci za koje prodavac odgovara)

- (1) Prodavac odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prelaska rizika na kupca, bez obzira na to je li mu to bilo poznato.
- (2) Prodavac odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave nakon prelaska rizika na kupca, ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga.
- (3) Neznatan materijalni nedostatak ne uzima se u obzir.

Član 536.

(Postojanje materijalnih nedostataka)

- (1) Nedostatak postoji:
 - a) ako stvar nema potrebna svojstva za svoju redovnu upotrebu ili promet;
 - b) ako stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavcu ili mu je morala biti poznata;
 - c) ako stvar nema svojstva i odlike koje su izričito ili prešutno ugovorene, odnosno propisane;
 - d) ako kupljena stvar nema osobine koje kupac, prema javnim izjavama prodavca ili proizvođača, a naročito u reklamama ili prilikom označavanja u vezi sa konkretnim svojstvima stvari može očekivati, osim ako prodavac nije znao niti morao znati za tu izjavu, ukoliko je u trenutku zaključivanja ugovora ona bila izmijenjena ili ukoliko nije mogla utjecati na odluku o kupovini;
 - e) kad je prodavac predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo zbog obavijesti.
- (2) Materijalni nedostatak postoji i kada je ugovorena montaža nestručno obavljena od prodavca ili njegovog pomoćnika u ispunjenju. Materijalni nedostatak kod stvari predviđene za montažu postoji i ako je uputstvo za montažu nepotpuno, osim ako je stvar i uprkos tome pravilno montirana.
- (3) Materijalni nedostatak postoji i kada je prodavac predao kupcu neku drugu stvar, osim ako bi ugovorne strane isporuku te stvari smatrale ispunjenjem.

Član 537.

(Pretpostavka postojanja nedostatka)

Ako se prilikom prodaje od privrednika potrošaču u roku šest mjeseci nakon prelaska rizika pokaže neki materijalni nedostatak, smatra se da je stvar već prilikom prelaska rizika bila sa nedostatkom, osim ako ova pretpostavka nije spojiva sa vrstom robe ili vrstom nedostatka.

Član 538.

(Nedostaci za koje prodavac ne odgovara)

- (1) Prodavac ne odgovara za nedostatke iz tačaka 1. i 3. stava (1) Člana 563. ovog zakona, ako su u trenutku zaključivanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati.
- (2) Smatra se da kupcu nisu mogli ostati nepoznati oni nedostaci koje bi oprezni subjekt prosječnog znanja i iz iskustva bavljenja istim zanimanjem i strukom kao kupac mogao lako opaziti pri uobičajenom prijegledu stvari.
- (3) Prodavac odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti, ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da ima određena svojstva ili odlike.

Član 539.

(Prijegled stvari i vidljivi nedostaci)

- (1) Kupac je dužan primljenu stvar na uobičajeni način pregledati ili je dati na prijedlog, čim je to prema redovnom toku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavca u roku dva mjeseca, a kod ugovora u privredi bez odgađanja, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.
- (2) Kad je prijedlog izvršen u prisutnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka saopćiti prodavcu odmah, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.
- (3) Ako je kupac otpremio stvar dalje bez pretovara, a prodavcu je pri zaključivanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve daljnje otpreme, prijedlog stvari može biti odgođen do njenog prispjeća u novo odredišno mjesto, i u tom slučaju kupac je dužan prodavca obavijestiti o nedostacima čim je prema redovnom toku stvari mogao za njih doznati od svojih klijenata.

Član 540.

(Skriveni nedostaci)

- (1) Kad se nakon prijema stvari od kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim prijedgom prilikom preuzimanja stvari (skriveni nedostatak), kupac je dužan, pod prijetnjom gubitka prava, o tom nedostatku obavijestiti prodavca u roku dva mjeseca, računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod ugovora u privredi bez odgađanja.
- (2) Prodavac ne odgovara za nedostatke koji se pokažu nakon što proteknu dvije godine od prodaje stvari, osim kad je ugovorom određen duži rok. Kod ugovora u privredi ovaj rok iznosi šest mjeseci.

Član 541.

(Rokovi u slučaju opravke, zamjene i sl.)

Kad je zbog nekog nedostatka došlo do opravke stvari, isporuke druge stvari, zamjene dijelova i slično, rokovi iz članova 539. i 540. ovog zakona počinju teći od predaje popravljene stvari, predaje druge stvari, izvršene zamjene dijelova i slično.

Član 542.

(Obavještenje o nedostatku)

- (1) U obavještenju o nedostatku stvari kupac je dužan detaljnije opisati nedostatak i pozvati prodavca da pregleda stvar.
- (2) Ako obavještenje o nedostatku, koje je kupac pravovremeno poslao prodavcu preporučenim pismom, telegramom ili na neki drugi pouzdan način, zakasni ili uopće ne stigne prodavcu, smatra se da je kupac izvršio svoju obavezu da obavijesti prodavca.

Član 543.

(Značaj činjenice da je prodavac znao za nedostatak)

Kupac ne gubi pravo da se pozove na neki nedostatak i kad nije izvršio svoju obavezu da stvar pregleda bez odgađanja, ili obavezu da u određenom roku obavijesti prodavca o

postojanju nedostatka, a i kad se nedostatak pokazao tek nakon prolaska dvije godine, odnosno kod ugovora u privredi šest mjeseci od predaje stvari, ako je taj nedostatak bio poznat prodavcu ili mu nije mogao ostati nepoznat.

Član 544.

(Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavčeve odgovornosti za materijalne nedostatke)

- (1) Ugovarači mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavčevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari.
- (2) Odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništavna je, ako je nedostatak bio poznat prodavcu, a on o njemu nije obavijestio kupca, kao i kad je prodavac nametnuo tu odredbu, koristeći se monopolskim položajem.
- (3) Kupac koji se odrekao prava da raskine ugovor zbog nedostatka stvari zadržava ostala prava zbog tih nedostataka.
- (4) Ako je prodavac privrednik, a kupac potrošač, odredba Stava (1) ovog člana se ne primjenjuje.

Član 545.

(Prinudna javna prodaja)

Vlasnik stvari koja je prodana na prinudnoj javnoj prodaji ne odgovara za nedostatke stvari.

II Prava kupca

Član 546.

(Ispunjenje, sniženje cijene, raskid ugovora, naknada štete)

- (1) Kupac koji je pravovremeno i uredno obavijestio prodavca o nedostatku može:
 - a) zahtijevati od prodavca da nedostatak ukloni ili da mu preda drugu stvar bez nedostatka (ispunjenje ugovora);
 - b) zahtijevati sniženje cijene, ili
 - c) izjaviti da raskida ugovor.
- (2) U svakom od slučajeva iz Stava (1) ovog člana kupac ima pravo i na naknadu štete.
- (3) Osim prava utvrđenih u stavovima (1) i (2) ovog člana i neovisno o istima, prodavac odgovara kupcu i za štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpio na drugim svojim dobrima, i to prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

Član 547.

(Neispunjenje ugovora u razumnom roku)

Ako kupac ne dobije zahtijevano ispunjenje ugovora u razumnom roku, zadržava pravo da raskine ugovor ili da snizi cijenu.

Član 548.

(Pravo na raskid ugovora)

- (1) Kupac može raskinuti ugovor, samo ako je prethodno ostavio prodavcu naknadni primjereni rok za ispunjenje ugovora.
- (2) Kupac može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka, ako mu je prodavac nakon obavještenja o nedostacima saopćio da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slučaja očito proizlazi da prodavac neće moći ispuniti ugovor ni u naknadnom roku.

Član 549.

(Neispunjenje ugovora u naknadnom roku)

Ako prodavac u naknadnom roku ne ispuni ugovor, on se raskida prema samom zakonu, ali ga kupac može održati, ako bez odgađanja izjavi prodavcu da ugovor održava na snazi.

Član 550.

(Djelimični nedostaci)

- (1) Kad samo dio predate stvari ima nedostatke ili kad je predat samo dio stvari, odnosno manja količina od ugovorene, kupac može raskinuti ugovor u smislu članova 545.-548. ovog zakona, samo kad je riječ o dijelu koji ima nedostatke, ili samo kad je riječ o dijelu ili količini koja nedostaje.
- (2) Kupac može raskinuti cijeli ugovor, samo ukoliko ugovorena količina ili predata stvar čine cjelinu, ili ukoliko kupac inače ima opravdan interes da primi ugovorenu stvar ili količinu u cjelini.

Član 551.

(Davanje količine veće od ugovorene)

- (1) Ugovorom o prodaji između privrednika, kad je prodavac stvari određenih prema rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak te je dužan platiti ga po istoj cijeni.
- (2) Ako kupac odbije primiti višak, prodavac je dužan nadoknaditi kupcu štetu.

Član 552.

(Ugovaranje jedne cijene za više stvari)

- (1) Kad je jednim ugovorom i za jednu cijenu prodato više stvari ili jedna grupa stvari, pa samo neke od njih imaju nedostatke, kupac može raskinuti ugovor samo u smislu tih stvari, a ne i stvari bez nedostatka.
- (2) Ako stvari iz Stava (1) ovog člana čine jednu cjelinu tako da bi njihovo razdvajanje bilo štetno, kupac može raskinuti cijeli ugovor, ili ako on, ipak, izjavi da raskida ugovor samo u smislu stvari sa nedostatkom, prodavac sa svoje strane može raskinuti ugovor i u smislu ostalih stvari.

Član 553.

(Gubitak prava raskida ugovora zbog nedostatka)

- (1) Kupac gubi pravo da raskine ugovor zbog nedostatka stvari kad mu je nemoguće vratiti stvar ili je vratiti u stanju u kojem ju je primio.

- (2) Izuzetno od Stava (1) ovog člana, kupac može raskinuti ugovor zbog nekog nedostatka stvari, ako je stvar potpuno ili djelimično propala ili oštećena usljed nedostatka koji opravdava raskid ugovora, ili usljed nekog događaja koji ne potječe od njega niti od nekog subjekta za kojeg on odgovara.
- (3) Odredba Stava (2) ovog člana primjenjuje se i ako je stvar potpuno ili djelimično propala ili je oštećena usljed obaveze kupca da pregleda stvar, ili ako je kupac prije nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmijenio jedan dio stvari u toku njene redovne upotrebe, te ako je oštećenje ili izmjena bez značaja.

Član 554.

(Očuvanje ostalih prava)

Kupac koji je zbog nemogućnosti da vrati stvar ili da je vrati u stanju u kojem je istu primio izgubio pravo da raskine ugovor, zadržava ostala prava koja mu daje zakon zbog postojanja nekog nedostatka.

Član 555.

(Dještva raskida zbog nedostatka)

- (1) Raskid ugovora zbog nedostatka stvari ima isto dještvo kao i raskid dvostranih ugovora zbog neispunjenja.
- (2) Kupac duguje prodavcu naknadu za korist od stvari i kad mu je nemoguće da je vrati cijelu ili jedan njen dio, a ugovor je ipak raskinut.

Član 556.

(Sniženje cijene)

Cijena se snižava prema odnosu između vrijednosti stvari bez nedostatka i vrijednosti stvari sa nedostatkom, u vrijeme zaključenja ugovora.

Član 557.

(Postupno otkrivanje nedostatka)

Kupac koji je postigao sniženje zbog postojanja nekog nedostatka može raskinuti ugovor ili zahtijevati novo sniženje cijene, ako se naknadno otkrije neki drugi nedostatak.

Član 558.

(Gubitak prava)

- (1) Prava kupca koji je pravovremeno obavijestio prodavca o postojanju nedostatka gase se nakon prolaska dvije godine, računajući od dana odašiljanja obavještenja prodavcu, osim ako je prodavčevom prevarom kupac bio spriječen da ih upotrijebi.
- (2) Kupac koji je pravovremeno obavijestio prodavca o postojanju nedostatka može nakon prolaska roka iz Stava (1) ovog člana, ako još nije isplatio cijenu, istaći svoj zahtjev da se cijena snizi ili da mu se nadoknadi šteta kao prigovor protiv prodavčevog zahtjeva da mu se isplati cijena.

III Garancija za ispravno funkcionisanje prodate stvari

Član 559.

(Odgovornost prodavca i proizvođača)

- (1) Kad je prodavac predao kupcu garantni list kojim proizvođač jamči ispravno funkcionisanje stvari u toku određenog vremena, računajući od njene predaje kupcu, kupac može, ako stvar ne funkcioniše ispravno, zahtijevati kako od prodavca tako i od proizvođača da stvar popravi u razumnom roku ili, ako to ne učini, da mu umjesto nje preda stvar koja funkcioniše ispravno.
- (2) Ovim se pravilima ne dira u pravila o odgovornosti prodavca za nedostatke stvari.

Član 560.

(Traženje opravke ili zamjene)

- (1) Kupac može zbog neispravnog funkcionisanja zahtijevati od prodavca, odnosno od proizvođača, opravku ili zamjenu stvari u toku garantnog roka, bez obzira na to kad se nedostatak u funkcionisanju pojavio.
- (2) Kupac ima pravo na naknadu štete koju je pretrpio usljed toga što je bio lišen upotrebe stvari od trenutka traženja opravke ili zamjene do njihovog izvršenja.

Član 561.

(Produženje garantnog roka)

- (1) U slučaju manje opravke garantni rok se produžuje onoliko koliko je kupac bio lišen upotrebe stvari.
- (2) Kad je zbog neispravnog funkcionisanja izvršena zamjena stvari ili njena važna opravka, garantni rok počinje teći ponovo od zamjene, odnosno od vraćanja popravljene stvari.
- (3) Ako je zamijenjen ili važno popravljen samo neki dio stvari, garantni rok počinje teći ponovo samo za taj dio.

Član 562.

(Raskid ugovora i sniženje cijene)

Ako prodavac u razumnom roku ne izvrši opravku ili zamjenu stvari, kupac može raskinuti ugovor ili sniziti cijenu te zahtijevati naknadu štete.

Član 563.

(Troškovi i rizik)

- (1) Prodavac, odnosno proizvođač, dužan je o svom trošku prenijeti stvar do mjesta gdje treba da se popravi, odnosno zamijeni, te popravljenu, odnosno zamijenjenu stvar vratiti kupcu.
- (2) Do vraćanja stvari kupcu u skladu sa odredbom Stava (1) ovog člana prodavac, odnosno proizvođač, snosi rizik za propast ili oštećenje stvari.

Član 564.

(Odgovornost kooperanata)

Kad je u izradi pojedinih dijelova stvari ili u izvršenju pojedinih radnji učestvovalo više samostalnih proizvođača, njihova odgovornost prema finalnom proizvođaču za

neispravno funkcionisanje stvari koje potječe od tih dijelova ili od tih radnji prestaje onda kad prestane odgovornost finalnog proizvođača prema kupcu stvari.

Član 565.
(Gubitak prava)

Prava kupca prema proizvođaču po osnovu garantnog lista gase se nakon prolaska jedne godine, računajući od dana kad je tražio od njega opravku ili zamjenu stvari.

Član 566.
(Posebne odredbe za garancije)

- (1) Garancija koja se predaje potrošaču mora biti sastavljena jednostavno i razumljivo te mora sadržavati:
 - a) uputu na zakonska prava potrošača, kao i na to da se ona ne ograničavaju tom garancijom, i
 - b) sadržaj garancije i sve važne podatke, koji su neophodni za realizaciju garancije, naročito trajanje i prostorno područje važenja zaštite iz garancije te naziv i adresu davaoca garancije.
- (2) Potrošač može zahtijevati da mu se izjava o garanciji stavi na raspolaganje u pismenoj formi ili na nekom drugom trajnom nosaču podataka.
- (3) Punovažnost obaveze iz garancije se ne dira time što jedan od gornjih zahtjeva nije ispunjen.

Odsjek 3. Odgovornost za pravne nedostatke - zaštita od evikcije

Član 567.
(Pravni nedostaci)

- (1) Prodavac odgovara, ako na prodatoj stvari postoji neko pravo trećeg koje isključuje, umanjuje ili ograničava pravo kupca, a o čijem postojanju kupac nije obaviješten, niti je pristao da uzme stvar opterećenu tim pravom.
- (2) Prodavac nekog drugog prava jemči da ono postoji i da nema pravnih smetnji za njegovo ostvarenje.
- (3) Ako je u javnim knjigama upisano neko pravo trećih subjekata, koje u stvarnosti ne postoji, prodavac je dužan o svom trošku izvršiti brisanje tog prava.

Član 568.
(Obavještanje prodavca)

Kad se pokaže da treći subjekt polaže neko pravo na stvar, kupac je dužan obavijestiti prodavca o tome, osim kad je to prodavcu već poznato, te pozvati ga da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili pretenzije trećeg ili da mu, kad su predmet ugovora stvari određene prema rodu, isporuči drugu stvar bez pravnog nedostatka.

Član 569.
(Sankcije pravnih nedostataka)

- (1) Ako prodavac ne postupi prema zahtjevu kupca, u slučaju oduzimanja stvari od kupca ugovor se raskida prema samom zakonu, a u slučaju umanjnja ili ograničenja

prava kupca, kupac može prema svom izboru raskinuti ugovor ili zahtijevati srazmjerno sniženje cijene.

- (2) Ako prodavac ne udovolji zahtjevu kupca da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili pretenzija trećeg, kupac može raskinuti ugovor, ukoliko se zbog toga njegova svrha ne može ostvariti.
- (3) U svakom slučaju, kupac ima pravo na naknadu pretrpljene štete.
- (4) Međutim, ako je kupac u trenutku zaključivanja ugovora znao za mogućnost da mu stvar bude oduzeta, ili da njegovo pravo bude smanjeno ili ograničeno, nema pravo na naknadu štete, ukoliko se ta mogućnost ostvari, ali ima pravo zahtijevati vraćanje, odnosno sniženje cijene.

Član 570.

(Odsustvo obavještenja)

Kupac koji se, ne obavještavajući prodavca, upustio u spor s trećim i spor izgubio, može se ipak pozvati na prodavčevu odgovornost za pravne nedostatke, osim ako prodavac dokaže da je on raspolagao sredstvima da se odbije zahtjev trećeg subjekta.

Član 571.

(Očigledno osnovano pravo trećeg)

- (1) Kupac ima pravo pozvati se na prodavčevu odgovornost za pravne nedostatke i kad je bez obavijesti prodavca i bez spora priznao očigledno osnovano pravo trećeg.
- (2) Ako je kupac isplatio trećem izvjesnu sumu novca da bi odustao od svoga očiglednog prava, prodavac se može osloboditi svoje odgovornosti, ukoliko nadoknadi kupcu isplaćenu sumu i pretrpljenu štetu.

Član 572.

(Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavčeve odgovornosti)

- (1) Odgovornost prodavca za pravne nedostatke može se ugovorom ograničiti ili isključiti.
- (2) Ako je u vrijeme zaključenja ugovora prodavcu bio poznat ili mu nije mogao ostati nepoznat neki nedostatak u njegovom pravu, odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za pravne nedostatke ništavna je.
- (3) Ako je prodavac privrednik, a kupac potrošač, Stav (1) ovog člana se ne primjenjuje.

Član 573.

(Ograničenje javnopravne prirode)

Prodavac odgovara i za posebna ograničenja javnopravne prirode koja kupcu nisu bila poznata, ako je on za njih znao ili je znao da se mogu očekivati, a nije ih kupcu saopćio.

Član 574.

(Gubitak prava)

- (1) Pravo kupca po osnovu pravnih nedostataka gasi se prolaskom jedne godine od saznanja za postojanje prava trećeg.
- (2) Ako je treći subjekt prije istjecanja roka iz Stava (1) ovog člana pokrenuo spor, a kupac pozvao prodavca da se u spor umiješa, pravo kupca gasi se prolaskom šest mjeseci nakon pravosnažno okončanog spora.

Odjeljak D Obaveze kupca

Odsjek 1. Isplata cijene

Član 575.

(Vrijeme i mjesto isplate)

- (1) Kupac je dužan platiti cijenu u vrijeme i na mjestu određenom u ugovoru.
- (2) U nedostatku ugovorne odredbe ili drugačijih običaja, plaćanje se obavlja u trenutku i u mjestu u kome se obavlja predaja stvari.
- (3) Ako se cijena ne mora platiti u trenutku predaje, plaćanje se obavlja u prebivalištu, odnosno sjedištu prodavca.

Član 576.

(Kamata u slučaju prodaje na kredit)

Ako stvar prodana na kredit daje plodove ili neke druge koristi, kupac duguje kamatu od kada mu je stvar predana, bez obzira na to je li dospjela obaveza na isplatu cijene.

Član 577.

(Isplata cijene u slučaju uzastopnih isporuka)

- (1) U slučaju uzastopnih isporuka, kupac je dužan isplatiti cijenu za svaku isporuku u trenutku njenog preuzimanja, osim ako je šta drugo ugovoreno ili proizlazi iz okolnosti posla.
- (2) Ukoliko je u ugovoru sa uzastopnim isporukama kupac dao prodavcu predujam, prve isporuke naplaćuju se iz predujma, ako nije šta drugo ugovoreno.

Odsjek 2. Preuzimanje stvari

Član 578.

(Preuzimanje stvari)

- (1) Preuzimanje stvari sastoji se u poduzimanju potrebnih radnji, da bi preuzimanje bilo moguće te u odnošenju stvari.
- (2) Ako kupac bez opravdanog razloga odbije preuzeti stvar, čija mu je predaja ponuđena na ugovoren ili uobičajen način i na vrijeme, prodavac može, ukoliko ima osnovanog razloga da posumnja da kupac neće isplatiti cijenu, izjaviti da raskida ugovor.

Odjeljak E Obaveza čuvanja stvari za račun saugovarača

Član 579.

(Slučajevi obaveze čuvanja)

- (1) Kad je zbog kašnjenja kupca rizik prešao na kupca prije predaje stvari, prodavac je dužan čuvati stvar sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina, i u tu svrhu preduzeti potrebne mjere.
- (2) Isto vrijedi i za kupca kad mu je stvar uručena, a on hoće da je vrati prodavcu, bilo da je raskinuo ugovor, bilo da je zahtijevao drugu stvar umjesto nje.

- (3) I u jednom i u drugom slučaju ugovarač, koji je dužan preduzeti mjere za očuvanje stvari, ima pravo na naknadu troškova potrebnih zbog očuvanja stvari.

Član 580.

(Odbijanje prijema stvari od kupca)

Kupac koji neće da primi stvar koja mu je upućena u odredišno mjesto i tamo stavljena na raspolaganje dužan ju je preuzeti za račun prodavca, ako ovaj nije prisutan u odredišnom mjestu niti tamo ima nekog ko bi je za njega preuzeo, a pod uvjetom da je to moguće bez isplate cijene i bez većih nezgoda ili pretjeranih troškova.

Član 581.

(Prava strane dužne da čuva stvar)

Ugovorna strana koja je, prema prethodnim odredbama, dužna preduzeti mjere za čuvanje stvari može je, pod uvjetima i sa posljedicama navedenim u odredbama o polaganju kod suda i prodaji dugovane stvari ovog zakona, položiti kod suda, predati na čuvanje nekom drugom ili je prodati za račun druge strane.

Odjeljak F Naknada štete u slučaju raskida prodaje

Član 582.

(Opće pravilo)

Kad je prodaja raskinuta zbog povrede ugovora od jednog ugovarača, druga strana ima pravo na naknadu štete koju zbog toga trpi, prema općim pravilima o naknadi štete nastale povredom ugovora.

Član 583.

(Stvar koja ima tekuću cijenu)

- (1) Kad je prodaja raskinuta zbog povrede ugovora od jednog ugovarača, a stvar ima tekuću cijenu, druga strana može zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i tekuće cijene na dan raskida ugovora na tržištu mjesta u kojem je posao obavljen.
- (2) Ako na tržištu mjesta u kojem je posao obavljen nema tekuće cijene, za izračunavanje visine naknade uzima se u račun tekuća cijena tržišta koje bi ga moglo zamijeniti u datom slučaju, a kojoj treba dodati razliku u troškovima prijevoza.

Član 584.

(Prodaja ili kupovina radi pokrića)

- (1) Kad je predmet prodaje izvjesna količina stvari određenih prema rodu, pa jedna strana ne izvrši svoju obavezu na vrijeme, druga strana može izvršiti prodaju radi pokrića, odnosno kupovinu radi pokrića, i zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i cijene prodaje, odnosno kupovine radi pokrića.

- (2) Prodaja, odnosno kupovina radi pokrića, mora biti izvršena u razumnom roku i na razuman način.
- (3) O namjeravanoj prodaji, odnosno kupovini, povjerilac je dužan obavijestiti dužnika.

Član 585.

(Naknada ostale štete)

Osim prava na naknadu štete prema pravilima iz članova 582.-584. ovog zakona, ugovoru vjerna strana ima pravo i na naknadu veće štete, ako ju je pretrpjela.

Odjeljak G Slučajevi prodaje sa naročitim pogodbama

Odsjek 1. Prodaja sa pravom preče kupovine

Član 586.

(Pojam)

Ugovornom odredbom o pravu preče kupovine obavezuje se kupac da izvijesti prodavca o namjeravanoj prodaji stvari određenoj osobi, a i o uvjetima te prodaje i da mu ponudi da on stvar kupi po istoj cijeni.

Član 587.

(Rokovi za vršenje prava i isplatu cijene)

- (1) Poslodavac je dužan obavijestiti kupca na pouzdan način o svojoj odluci da se koristi pravom preče kupovine u roku mjesec dana, računajući od dana kad ga je kupac obavijestio o namjeravanoj prodaji trećem subjektu.
- (2) Istovremeno sa izjavom da on kupuje stvar, poslodavac je dužan isplatiti cijenu dogovorenu s trećim subjektom, ili je položiti kod suda.
- (3) Ako je u ugovoru s trećim predviđen rok za isplatu cijene, prodavac se može koristiti tim rokom samo ako zakonom nije drugačije određeno

Član 588.

(Mogućnost nasljeđivanja i otuđenja)

Pravo preče kupovine pokretnih stvari ne može se ni otuđiti ni naslijediti, ako zakonom nije drugačije određeno.

Član 589.

(U slučaju prinudne javne prodaje)

- (1) U slučaju prinudne javne prodaje, prodavalac se ne može pozivati na svoje pravo preče kupovine.
- (2) Ali, prodavac čije je pravo preče kupovine bilo upisano u javnoj knjizi može zahtijevati poništenje javne prodaje, ako nije posebno pozvan da joj prisustvuje.

Član 590.

(Trajanje prava preče kupovine)

- (1) Pravo preče kupovine prestaje poslije pet godina od sklapanja ugovora, ako nije ugovoreno da će ono prestati prije.

- (2) Ugovoren duži rok svodi se na rok od pet godina.

Član 591.

(Kada je izvršen prijenos vlasništva bez obavještenja prodavca)

- (1) Ako je kupac prodao stvar i prenio vlasništvo na trećeg ne obavještavajući prodavca, i ako je trećem bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato da prodavac ima pravo preče kupovine, prodavac može u roku šest mjeseci, računajući od dana kad je saznao za ovaj prijenos, zahtijevati da prijenos poništi i da se stvar njemu ustupi pod istim uvjetima.
- (2) Ako je kupac netačno obavijestio prodavca o uvjetima prodaje trećem, i ako je trećem to bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato, ovaj rok u trajanju šest mjeseci počinje teći od dana kad je prodavac saznao za tačne uvjete ugovora.
- (3) Pravo preče kupovine prestaje u svakom slučaju nakon protjecanja od prijenosa vlasništva stvari trećeg.

Član 592.

(Zakonsko pravo preče kupovine)

- (1) Za određene subjekte pravo preče kupovine može biti ustanovljeno zakonom.
- (2) Trajanje zakonskog prava preče kupovine nije ograničeno.
- (3) Subjekti koji prema samom zakonu imaju pravo preče kupovine moraju biti pismeno obaviješteni o namjeravanoj prodaji i njenim uvjetima, inače imaju pravo zahtijevati poništenje prodaje.
- (4) Pravila o prodaji sa pravom preče kupovine na odgovarajući se način primjenjuju i na zakonsko pravo preče kupovine.

Odsjek 2. Kupovina na probu

Član 593.

(Pojam)

- (1) Kad je ugovoreno da kupac uzima stvar pod uvjetom da je isproba kako bi utvrdio odgovara li njegovim željama, dužan je o tome ostaje li pri ugovoru obavijestiti prodavca u roku utvrđenom ugovorom ili običajem, a ako takvog nema, onda u primjerenom roku koji mu bude odredio prodavac, inače se smatra da je odustao od ugovora.
- (2) Ako je stvar predata kupcu kako bi je isprobao do određenog roka, a on je ne vrati bez odgađanja nakon istjecanja roka ili ne izjavi prodavcu da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru.

Član 594.

(Objektivna proba)

Kad je proba ugovorena kako bi se utvrdilo ima li stvar određeno svojstvo ili je li odgovarajuća za određenu upotrebu, opstanak ugovora ne zavisi od nahodjenja kupca, već od toga da li ona zaista ima ta svojstva, odnosno je li odgovarajuća za određenu upotrebu.

Član 595.

(Rizik)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari predate kupcu radi probe snosi prodavac do izjave kupca da ostaje pri ugovoru, odnosno do istjecanja roka kad je kupac bio dužan vratiti stvar prodavcu.

Član 596.

(Kupovina nakon prijegleda, odnosno sa rezervom probanja)

Odredbe o kupovini na probu na odgovarajući način primjenjuju se na kupovinu nakon prijegleda i na kupovinu sa rezervom probanja.

Odsjek 3. Prodaja prema uzorku ili modelu

Član 597.

(Prodaja prema uzorku ili modelu)

- (1) U slučaju prodaje prema uzorku ili modelu kod ugovora u privredi, ako stvar koju je prodavac predao kupcu nije saobrazna uzorku ili modelu, prodavac odgovara prema propisima o odgovornosti za materijalne nedostatke stvari, a u drugim slučajevima prema propisima o odgovornosti za neispunjenje obaveze.
- (2) Prodavac ne odgovara za nedostatak saobraznosti, ako je uzorak, odnosno model, podnio kupcu samo radi obavještenja i približnog određivanja osobina stvari, bez obećanja saobraznosti.

Odsjek 4. Prodaja sa specifikacijom

Član 598.

(Prodaja sa specifikacijom)

- (1) Ako je ugovorom zadržano pravo za kupca da kasnije odredi oblik, mjeru ili neke druge pojedinosti stvari, a kupac ne izvrši specifikaciju do ugovorenog datuma, ili do protjecanja razumnog roka računajući od prodavčevog traženja da to učini, prodavac može izjaviti da raskida ugovor ili obaviti specifikaciju prema onome što mu je poznato o potrebama kupca.
- (2) Ako sam prodavac izvrši specifikaciju, dužan je obavijestiti kupca o njenim pojedinostima i odrediti mu razuman rok da sam izvrši drugačiju specifikaciju.
- (3) Ako kupac ne iskoristi mogućnost predviđenu Stavom (2) ovog člana, važeća je specifikacija koju je izvršio prodavac.

Odsjek 5. Prodaja sa zadržavanjem prava vlasništva

Član 599.

(Uvjeti)

- (1) Prodavac određene pokretne stvari može posebnom odredbom ugovora zadržati pravo vlasništva i poslije predaje stvari kupcu, dok kupac ne isplati cijenu u potpunosti.
- (2) Zadržavanje prava vlasništva ima djeinstvo prema kupčevim povjeriocima, samo ako je učinjeno u obliku javno ovjerenog dokumenta, prije kupčevog stečaja ili prije zapljene stvari.

- (3) Na pokretnim stvarima, o kojima se vode posebne javne knjige, može se zadržati pravo vlasništva samo ako je to predviđeno propisima o uređenju i vođenju tih knjiga

Član 600.

(Rizik)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi kupac od trenutka kad mu je stvar predata.

Odsjek 6. Prodaja sa obročnim otplatama cijene

Član 601.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prodaji pokretne stvari sa obročnim otplatama cijene obavezuje se prodavac da preda kupcu određenu pokretnu stvar prije nego što mu cijena bude potpuno isplaćena, a kupac se obavezuje da isplati njenu obročnu cijenu, u određenim vremenskim razmacima.
- (2) Odredbe ovog odsjeka o prodaji s obročnim otplatama cijene primjenjuju se samo ako je kupac pojedinac.

Član 602.

(Forma ugovora)

Ugovor o prodaji sa obročnim otplatama mora biti sastavljen u pismenoj formi.

Član 603.

(Važni elementi ugovora)

- (1) Osim stvari i njene cjeline u prodaji za gotovo, u dokumentu o ugovoru moraju pod prijetnjom ništavnosti biti navedeni: ukupan iznos svih obročnih otplata, računajući i onu koja je izvršena u trenutku sklapanja ugovora, iznos pojedinih otplata, njihov broj i njihovi rokovi.
- (2) Dokument ugovora mora pod prijetnjom ništavnosti sadržavati odredbu da kupac može odustati od ugovora, ako to pismeno saopći prodavcu u roku tri dana od potpisivanja dokumenta te da se ovog prava kupac ne može odreći unaprijed.

Član 604.

(Pravo kupca da isplati cijenu odjednom)

- (1) Kupac može uvijek isplatiti odjednom ostatak dužne cijene.
- (2) Taj ostatak se isplaćuje čist, bez ugovorenih kamata i bez troškova.
- (3) Ništavna je suprotna odredba ugovora.

Član 605.

(Raskid ugovora i zahtjev potpune isplate cijene)

- (1) Prodavac može raskinuti ugovor, ako kupac dođe u kašnjenje sa početnom otplatom.

- (2) Nakon isplate početne otplate prodavac može raskinuti ugovor, ako kupac dođe u kašnjenje s najmanje dvije uzastopne otplate, koje predstavljaju najmanje osminu cijene.
- (3) Iznimno, prodavac može raskinuti ugovor kad kupac dođe u kašnjenje sa isplatom samo jedne otplate, ako za isplatu cijelog ostatka cijene nije predviđeno više od četiri otplate.
- (4) U slučajevima predviđenim u stavovima (2) i (3) ovog člana prodavac može, umjesto da raskine ugovor, zahtijevati od kupca isplatu cijelog ostatka cijene, ali je prije toga zahtjeva dužan ostaviti kupcu naknadni rok u trajanju petnaest dana.

Član 606.

(Sudsko produženje rokova otplate)

Na traženje kupca sud može, kad to okolnosti slučaja opravdavaju, produžiti rokove za isplatu zakasnelih otplata, ako kupac da osiguranje da će izvršiti svoje obaveze i ako usljed toga prodavac ne trpi štetu.

Član 607.

(Ništavnost ugovorene kazne)

Ništavna je odredba ugovora o ugovorenoj kazni za slučaj raskida ugovora te za slučaj da kupac dođe u kašnjenje sa isplatom neke rate cijene.

Član 608.

(Raskid ugovora)

- (1) U slučaju raskida ugovora, prodavac je dužan vratiti kupcu primljene otplate sa zakonskom kamatom od dana kad ih je primio, i nadoknaditi mu nužne troškove što ih je učinio za stvar.
- (2) Sa svoje strane, kupac je dužan vratiti prodavcu stvar u stanje u kojem je bila kad mu je bila predana i dati mu naknadu za njeno upotrebljavanje do raskida ugovora.

Član 609.

(Primjena pravila o prodaji sa obročnim otplatama cijene)

- (1) Pravila o prodaji sa obročnim otplatama cijene vrijede i u slučaju drugih pogodbi koje imaju istu suštinu, kao što je, naprimjer, ugovor o zakupu sa odredbom da će stvar koja je data u zakup preći u vlasništvo zakupca, ako bude plaćao zakupninu na određeno vrijeme.
- (2) Ona će se primjenjivati i u slučaju zajma datog kupcu i namijenjenog za kupovinu određenih stvari, ako su se zajmodavac i prodavac sporazumjeli da kupac cijenu stvari koju mu je prodavac prodao otplaćuje zajmodavcu u ratama, prema ugovoru sklopljenom između kupca i prodavca.

Član 610.

(Ništavnost odredbi nepovoljnih za kupca)

Ništavne su odredbe ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cijene, koje bi bile nepovoljne za kupca prema odredbama ove glave, osim odredbi o zadržavanju prava raspolaganja, odnosno prava vlasništva.

Odsjek 7. Prodajni nalog

Član 611.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prodajnom nalogu obavezuje se nalogoprimac da određenu pokretnu stvar koju mu je predao nalogodavac proda za određenu cijenu u određenom roku ili da je u tom roku vrati nalogodavcu.
- (2) Prodajni nalog ne može se opozvati.

Član 612.

(Rizik za propast i oštećenje stvari)

Stvar predana nalogoprimcu ostaje nalogodavčeva i on snosi rizik njene slučajne propasti ili oštećenja, ali ne može raspolagati njom dok mu ne bude vraćena.

Član 613.

(Kupovina stvari od nalogoprimca)

- (1) Ako nalogoprimac ne proda stvar i ne preda određenu cijenu nalogodavcu do određenog roka, niti stvar vrati u tom roku, smatra se da je on stvar kupio.
- (2) Povjerioci nalogoprimca ne mogu zaplijeniti stvar, dok on ne isplati cijenu nalogodavcu.

GLAVA II UGOVOR O RAZMJENI

Član 614.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o razmjeni svaki ugovarač obavezuje se prema svom saugovaraču da preda stvar koja se razmjenjuje, tako da on stekne pravo vlasništva.
- (2) Predmet razmjene mogu biti i druga prenosiva prava.

Član 615.

(Dještva ugovora o razmjeni)

Iz ugovora o razmjeni nastaju za svakog ugovarača obaveze i prava koja iz ugovora o prodaji nastaju za prodavca.

GLAVA III UGOVOR O ZAJMU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 616.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o zajmu obavezuje se zajmodavac da zajmoprimcu preda određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenjivih stvari, a zajmoprimac se obavezuje da mu poslije izvjesnog vremena vrati isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i kvaliteta.
- (2) Na primljenim stvarima zajmoprimac stječe pravo vlasništva.

Član 617.

(Kamate)

- (1) Zajmoprimac može se obavezati da uz glavnicu duguje i kamate.
- (2) U ugovorima u privredi zajmoprimac duguje kamate, iako nisu ugovorene.

Odjeljak B Obaveze i prava zajmodavca

Član 618.

(Predaja stvari)

- (1) Zajmodavac je dužan predati određene stvari u ugovoreno vrijeme, a ako rok za predaju nije određen, onda kad to zajmoprimac zatraži.
- (2) Pravo zajmoprimca da traži predaju određenih stvari zastarijeva za tri mjeseca od dolaska zajmodavca u kašnjenje, a u svakom slučaju za jednu godinu od zaključenja ugovora.

Član 619.

(Loše materijalne prilike zajmoprimca)

- (1) Ako se pokaže da su materijalne prilike zajmoprimca takve da je neizvjesno hoće li on biti u stanju vratiti zajam, zajmodavac može odbiti da izvrši svoju obavezu predaje obećanih stvari, ukoliko u vrijeme zaključenja ugovora nije to znao te ukoliko se pogoršanje materijalnih prilika zajmoprimca dogodilo poslije zaključenja ugovora.
- (2) Zajmodavac je dužan izvršiti svoju obavezu, ako mu zajmoprimac ili neko drugi za njega pruži dovoljno osiguranje.

Član 620.

(Šteta zbog nedostataka pozajmljenih stvari)

- (1) Zajmodavac je dužan nadoknaditi zajmoprimcu štetu koja bi mu bila prouzrokovana zbog materijalnih nedostataka pozajmljenih stvari.
- (2) Ako je zajam bez naknade, zajmodavac je dužan nadoknaditi štetu samo ako su mu nedostaci stvari bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati, a on o njima nije obavijestio zajmoprimca.

Odjeljak C Obaveze i prava zajmoprimca

Član 621.

(Rok vraćanja zajma)

- (1) Zajmoprimac je dužan u ugovorenom roku vratiti istu količinu stvari, iste vrste i kvaliteta.
- (2) Ako ugovarači nisu odredili rok za vraćanje zajma, niti se on može odrediti iz okolnosti zajma, zajmoprimac je dužan vratiti zajam nakon istjecanja primjerenog roka koji ne može biti kraći od dva mjeseca, računajući od traženja zajmodavca da mu se zajam vrati.

Član 622.

(Izbor prilikom vraćanja zajma)

- (1) Ako u zajam nije dat novac, a ugovoreno je da će zajmoprimac vratiti zajam u novcu, zajmoprimac je ipak ovlašten da prema svom izboru vrati pozajmljene stvari ili iznos novca koji odgovara vrijednosti tih stvari u vrijeme i na mjestu koji su ugovorom određeni za vraćanje.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana primjenjuje se i onda kad nije moguće vratiti istu količinu stvari, iste vrste i istog kvaliteta.

Član 623.

(Odustajanje od ugovora)

Zajmoprimac može odustati od ugovora, prije nego što mu zajmodavac preda određene stvari, ali ako bi zbog toga bilo neke štete za zajmodavca, dužan je nadoknaditi je.

Član 624.

(Vraćanje zajma prije roka)

Zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan unaprijed obavijestiti zajmodavca o svojoj namjeri i nadoknaditi mu eventualnu štetu.

Odjeljak D Namjenski zajam

Član 625.

(Namjenski zajam)

Ako je ugovorom određena svrha u koju zajmoprimac može upotrijebiti pozajmljeni novac, pa ga on upotrijebi u neku drugu svrhu, zajmodavac može izjaviti da raskida ugovor.

GLAVA IV UGOVOR O POKLONU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 626.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o poklonu davalac poklona obavezuje se prepustiti primaocu poklona bez protučinidbe stvar ili imovinsko pravo, a primalac poklona to prihvatiti.
- (2) Ugovorom o poklonu smatraju se i oprost i isplata duga uz dužnikovu saglasnost.
- (3) Ugovorom o poklonu ne smatraju se odricanje od nasljedstva, odricanje od prava prije nego što je stečeno ili prava koje je sporno, ispunjenje neke moralne obaveze i prenošenje na drugoga stvari i prava sa namjerom da ga se obaveže na protučinidbu.
- (4) Ugovor o poklonu je prešutno zaključen, ako davalac poklona poklonjeni predmet bez izričitog ugovaranja obaveze poklona doda imovini primaoca poklona, a strane su pritom saglasne da se ta činidba izvrši bez naknade.
- (5) Ako je obećana činidba samo djelimično bez naknade (mješoviti poklon), propisi o poklonu primjenjuju se samo na dio pravnog posla bez naknade.

Član 627.

(Predmet ugovora o poklonu)

- (1) Pokloniti se mogu sadašnje i buduće stvari, prenosiva imovinska prava i sadašnja, odnosno buduća imovina.
- (2) U slučaju sumnje o predmetu ugovora o poklonu, predmetom se smatra sadašnja imovina.
- (3) Ugovor o poklonu, kojim se davalac poklona obavezao na povremena davanja, prestaje smrću davaoca poklona, ako nije šta drugo ugovoreno.

Član 628.

(Predaja poklona prije prihvatanja)

- (1) Ako je pokretna stvar predata primaocu prije prihvatanja poklona, smatrat će se da je poklon prihvaćen, ukoliko ga primalac poklona nije vratio u roku koji mu je ostavio davalac poklona.
- (2) U slučaju neprihvatanja poklona, davalac poklona može zahtijevati njegovo vraćanje prema pravilima o stjecanju bez osnova.

Član 629.

(Forma ugovora o poklonu)

- (1) Ugovor o poklonu nekretnine zaključuje se u pismenoj formi i mora ga ovjeriti nadležni organ.
- (2) Stav (1) ovog člana primjenjuje se i na nalog i teret u vezi sa ugovorom o poklonu. Nalog, odnosno teret, mora biti sadržan u istom dokumentu.
- (3) Ugovor o poklonu, koji za predmet ima pokretnu stvar, zaključen bez pridržavanja forme propisane odredbama ovog člana punovažan je, ako je obećana činidba u cijelosti izvršena.
- (4) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se, ukoliko je posebnim zakonom propisana strožija forma od ovdje propisane, s obzirom na predmet ugovora o poklonu.

Član 630.

(Opoziv prije ispunjenja)

- (1) Davalac poklona može opozvati poklon prije ispunjenja, ako bi ispunjenjem ugovora bilo ugroženo njegovo nužno izdržavanje ili ispunjenje njegovih zakonskih obaveza izdržavanja.
- (2) U slučaju postojanja više primalaca poklona, opoziv se vrši obrnutim redoslijedom datih obećanja. U slučaju istovremeno datih obećanja, opoziv se vrši srazmjerno njihovoj pojedinačnoj vrijednosti prema sumi vrijednosti svih zahtjeva.
- (3) Odricanje davaoca poklona od prava na opoziv obećanja izjavljeno prije nastanka pretpostavki iz Stava (1) ovog člana, ne proizvodi pravno djestvo.

Član 631.

(Odgovornost za neispunjenje ili kašnjenje)

- (1) Davalac poklona odgovara za namjerno neispunjenje obaveze iz ugovora o poklonu, kao i za zakašnjenje.
- (2) U slučaju kašnjenja sa ispunjenjem novčanog poklona, davalac poklona ne duguje kamatu.

Član 632.

(Odgovornost davaoca poklona za materijalne i pravne nedostatke)

- (1) Davalac poklona ne odgovara za materijalne i pravne nedostatke poklonjene stvari.
- (2) Izuzetno od Stava (1) ovog člana, primalac poklona ima pravo zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio zbog nekog od tih nedostataka koji je davaocu poklona bio poznat, a o kome ga nije obavijestio.
- (3) Odgovornosti za štetu nema, ukoliko je davalac poklona bio u zabludi u smislu vlasništva nad stvari, odnosno ako je primalac poklona znao da je stvar tuđa, a ipak prihvatio poklon.
- (4) Poklon za učinjene usluge te poklon sa teretom, odnosno nalogom, u smislu materijalnih i pravnih nedostataka smatra se teretnim poslom, te davalac poklona odgovara za nedostatke poklonjene stvari, u slučaju da vrijednost učinjenih usluga premašuje vrijednost poklonjene stvari sa nedostatkom.

Odjeljak B Poklon sa nalogom

Član 633.

(Poklon sa nalogom)

Ugovornom odredbom u ugovoru o poklonu može se obavezati primaoca poklona da u korist davaoca poklona, trećeg subjekta, u javnom odnosno u ličnom interesu, izvrši određenu radnju, odnosno da se od iste uzdrži, pri čemu je ugovor o poklonu zaključen pod uvjetom da se prihvatanje primaoca poklona odnosi i na nalog.

Član 634.

(Ispunjenje naloga)

- (1) Pravo zahtijevanja ispunjenja naloga ima davalac poklona, njegovi nasljednici, i ako je određen u javnom interesu, nadležni državni organ.
- (2) Davalac poklona može zahtijevati ispunjenje poklona, samo ako je izvršio svoju obavezu iz ugovora o poklonu.

- (3) Davalac poklona nema pravo zahtijevati ispunjenje naloga, ukoliko je ispunjenje naloga postalo nemoguće nakon zaključenja ugovora o poklonu bez krivice primaoca poklona.
- (4) Ako primalac poklona ne izvrši nalog ni u naknadno ostavljenom primjerenom roku, davalac poklona može raskinuti ugovor i zahtijevati vraćanje poklona, osim kad je neko treći stekao pravo zahtijevanja ispunjenja nameta.

Član 635.

(Pravo odbijanja ispunjenja naloga)

- (1) Primalac poklona ima pravo odbiti ispunjenje naloga iz ugovora o poklonu, ako vrijednost poklona ne pokriva troškove njegovog ispunjenja, a razlika mu se ne nadoknađuje.
- (2) Primalac poklona ima pravo odbiti ispunjenje naloga, ako se nalog odnosi na protupravnu radnju.

Član 636.

(Oslobađanje od obaveze ispunjenja naloga)

- (1) Primalac poklona može se osloboditi obaveze ispunjenja naloga iz ugovora o poklonu vraćanjem poklona u onom stanju u kojem se nalazio u vrijeme dospjelosti obaveze ispunjenja naloga.
- (2) Primalac poklona ne može se osloboditi obaveze ispunjenja naloga vraćanjem poklona, ukoliko je nalog uspostavljen u javnom interesu.

Odjeljak C Nagradni, uzajamni i mješoviti poklon

Član 637.

(Nagradni poklon)

- (1) Poklonom se smatra i poklon dat na ime nagrade, priznanja ili neke zasluge, osim ako je primalac imao odranije pravo zahtijevati nagradu.
- (2) Ako je primalac imao pravo na nagradu po osnovu ugovora ili zakona, ne radi se o poklonu, nego o naplatnom pravnom poslu.

Član 638.

(Uzajamni poklon)

Ako je ugovoreno da će primalac uzvratiti poklon, poklon postoji samo u smislu veće vrijednosti poklona.

Član 639.

(Mješoviti poklon)

- (1) Ako u teretnom pravnom poslu vrijednost davanja nije jednaka, razlika u vrijednosti bit će smatrana poklonom, samo ako je postojala namjera.
- (2) Poklon iz Stava (1) ovog člana ne može se pobijati zbog prekomjernog oštećenja.

Odjeljak D Poklon u slučaju smrti

Član 640.

(Poklon u slučaju smrti)

Ugovor o poklonu koji se ima ispuniti tek nakon smrti davaoca poklona mora biti sastavljen u pismenoj formi i mora ga ovjeriti nadležni organ.

Odjeljak E Odustajanje od poklona, odnosno opoziv poklona

Član 641.

(Odustajanje od poklona)

Davalac poklona može, sve dok njegova obaveza ne dospije za ispunjenje, odustati od ugovora o poklonu, ako se nakon zaključenja ugovora njegovo imovinsko stanje toliko pogorša da bi ispunjenje ugovora ugrozilo njegovo izdržavanje, odnosno onemogućilo ispunjavanje njegove obaveze davanja izdržavanja.

Član 642.

(Opoziv poklona zbog osiromašenja)

- (1) Davalac poklona koji nakon ispunjenja ugovora o poklonu toliko osiromaši da više nema sredstava za svoje nužno izdržavanje, a nema ni subjekta koji ga je prema zakonu dužan izdržavati, može opozvati poklon i zahtijevati vraćanje poklona.
- (2) Poklon se može opozvati, samo ako se poklon ili njegova vrijednost još nalazi u imovini primaoca poklona te ako se i primalac poklona ne nalazi u oskudici u smislu svog izdržavanja, odnosno izdržavanja subjekata koje je prema zakonu dužan izdržavati.
- (3) Primalac poklona nije dužan vratiti poklon, ukoliko davaocu poklona osigura sredstva koja mu nedostaju za izdržavanje u granicama opravdanih potreba.
- (4) Davalac poklona ne može opozvati poklon ili zahtijevati vraćanje poklona, ako se namjerno ili grubom nemarnošću doveo u oskudicu.
- (5) Davalac poklona ne može opozvati poklon, ako je od predaje poklona proteklo deset godina za nepokretne stvari, odnosno pet godina za pokretne stvari.

Član 643.

(Opoziv poklona zbog nezahvalnosti)

- (1) Davalac poklona može opozvati poklon zbog grube nezahvalnosti primaoca poklona.
- (2) Gruba nezahvalnost podrazumijeva da je primalac poklona učinio prema davaocu ili nekom od članova njegove uže porodice krivično djelo ili se teže ogriješio o zakonom utvrđene dužnosti prema davaocu poklona, odnosno prema članovima njegove uže porodice.

- (3) Nasljednik davaoca poklona može opozvati poklon, ukoliko je primalac poklona namjerno usmrtio davaoca poklona, odnosno ukoliko ga je spriječio da opozove poklon.
- (4) Odricanje od prava na opoziv poklona za slučaj grube nezahvalnosti primaoca poklona nema pravnog dejstva.

Član 644.

(Dopuna zbog povrede dužnog izdržavanja)

- (1) Ako je davalac poklona, koji je dužan izdržavati drugoga, poklonom učinjenim trećem povrijedio tu dužnost, izdržavani ima pravo od primaoca poklona zahtijevati dopunu onoga što mu davalac poklona zbog učinjenog poklona nije više u mogućnosti davati.
- (2) Ako je više primalaca poklona, raniji primalac će biti u obavezi, samo ako priloži kasnijih nisu dovoljni za dopunu izdržavanja.
- (3) Dopuna se može zahtijevati i od nasljednika primaoca poklona, ukoliko se poklon ili njegova vrijednost nalazi u ostavštini.

Član 645.

(Forma opoziva)

- (1) Poklon se opoziva pismenom izjavom primaocu poklona.
- (2) Potpis na izjavi iz Stava (1) ovog člana mora ovjeriti nadležni organ.

Član 646.

(Prestanak prava na opoziv poklona)

Pravo na opoziv poklona prestaje prolaskom jedne godine od dana kada je subjekt koji ima pravo na opoziv saznao za razlog opoziva, ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Član 647.

(Djejtvo opoziva)

- (1) U slučaju opoziva poklona, primalac poklona je dužan vratiti poklon ili njegovu vrijednost.
- (2) Na vraćanje poklona primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na stjecanje bez osnova.

GLAVA V UGOVOR O ZAKUPU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 648.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o zakupu obavezuje se zakupodavac da preda određenu stvar zakupcu na upotrebu, a ovaj se obavezuje da mu za to plaća određenu zakupninu.

- (2) Upotreba obuhvata i uživanje stvari (ubiranje plodova), ako nije drugačije ugovoreno ili uobičajeno.

Član 649.

(Primjena posebnih propisa)

Odredbe ove glave neće se primjenjivati na zakupe uređene posebnim propisima.

Odjeljak B Obaveze zakupodavca

Član 650.

(Predaja stvari)

- (1) Zakupodavac je dužan predati zakupcu zakupljenu stvar u ispravnom stanju, zajedno sa njenim pripadajućim dijelovima.
- (2) Stvar je u ispravnom stanju ako je u onom stanju određenim ugovorom, a u nedostatku ugovora, u takvom stanju da može poslužiti za upotrebu zbog koje je ugovor sklopljen.

Član 651.

(Održavanje stvari)

- (1) Zakupodavac je dužan održavati stvar u ispravnom stanju tokom trajanja zakupa i zbog toga vršiti potrebne opravke na njoj.
- (2) On je dužan nadoknaditi zakupcu troškove koje je ovaj napravio za održavanje stvari, a koje bi on sam bio dužan učiniti.
- (3) Troškovi sitnih opravki izazvanih redovnom upotrebom stvari, a i troškovi same upotrebe, padaju na teret zakupca.
- (4) O potrebi opravki zakupac je dužan obavijestiti zakupodavca.

Član 652.

(Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog opravki)

- (1) Ako potrebne opravke zakupljene stvari ometaju njenu upotrebu u znatnoj mjeri i za duže vrijeme, zakupac može raskinuti ugovor.
- (2) On ima pravo na sniženje zakupnine srazmjerno ograničenju upotrebe stvari zbog tih opravki.

Član 653.

(Izmjene na zakupljenoj stvari)

- (1) Zakupodavac ne može bez pristanka zakupca činiti izmjene na zakupljenoj stvari tokom trajanja zakupa, ukoliko bi to ometalo upotrebu stvari.
- (2) Ako bi izmjenama stvari u određenoj mjeri bila smanjena zakupčeva upotreba stvari, smanjit će se i zakupnina u odgovarajućoj razmjeri.

Član 654.

(Odgovornost za materijalne nedostatke)

- (1) Zakupodavac odgovara zakupcu za sve nedostatke zakupljene stvari koji smetaju njenoj ugovorenoj ili redovnoj upotrebi, bez obzira na to je li znao za njih ili ne, te za nedostatke svojstava ili odlika predviđenih izričito ili prešutno ugovorom.
- (2) Ne uzimaju se u obzir nedostaci manjeg značaja.
- (3)

Član 655.

(Nedostaci za koje zakupodavac ne odgovara)

- (1) Zakupodavac ne odgovara za nedostatke zakupljene stvari koji su u trenutku zaključenja ugovora bili poznati zakupcu ili nisu mogli ostati nepoznati.
- (2) Ali, zakupodavac odgovara za nedostatak zakupljene stvari koji je zakupcu usljed krajnje nepažnje ostao nepoznat, ako je on znao za taj nedostatak i namjerno propustio da o njemu obavijesti zakupca.

Član 656.

(Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke)

Zakupodavac odgovara za sve nedostatke zakupljene stvari, ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

Član 657.

(Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti)

- (1) Odgovornost za materijalne nedostatke zakupljene stvari može biti ugovorom isključena ili ograničena.
- (2) Odredba ugovora, kojom se ova odgovornost isključuje ili ograničava, ništavna je ako je zakupodavac znao za nedostatke i namjerno propustio o njima obavijestiti zakupca ili ako je nedostatak takav da onemogućuje upotrebu zakupljene stvari, te onda kad je zakupodavac nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem.

Član 658.

(Obavješćavanje zakupodavca o nedostacima i opasnostima)

- (1) Zakupac je dužan obavijestiti zakupodavca bez nepotrebnog odgađanja o svakom nedostatku zakupljene stvari koji bi se pokazao u toku zakupa, osim ako zakupodavac zna za nedostatak.
- (2) On je također dužan obavijestiti zakupodavca o svakoj nepredviđenoj opasnosti koja bi u toku zakupa prijetila zakupljenoj stvari, da bi mogao poduzeti potrebne mjere.
- (3) Zakupac koji ne obavijesti zakupodavca o pojavljenom nedostatku ili o nastaloj opasnosti, za koje ovaj nije znao, gubi pravo na naknadu štete koju bi pretrpio zbog postojanja nedostatka ili nastale opasnosti za zakupljenu stvar, a dužan je nadoknaditi štetu koju bi zakupodavac pretrpio zbog toga.

Član 659.

(Prava zakupca kad stvar ima neki nedostatak)

- (1) Ako u trenutku predaje zakupljena stvar ima neki nedostatak koji se ne može otkloniti, zakupac može, prema svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.

- (2) Kad stvar ima neki nedostatak koji se može otkloniti bez većih nezgoda za zakupca, a predaja stvari u određenom roku nije bila važni element ugovora, zakupac može zahtijevati od zakupodavca ili otklanjanje nedostatka u primjerenom roku ili sniženje zakupnine.
- (3) Ako zakupodavac ne otkloni nedostatak u naknadnom primjerenom roku koji mu je zakupac odredio, zakupac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.
- (4) U svakom slučaju, zakupac ima pravo na naknadu štete.

Član 660.

(Kad nedostatak nastane u toku zakupa i kad stvar nema ugovoreno ili uobičajeno svojstvo)

- (1) Odredbe ovog člana primjenjuju se i u slučaju kad u toku zakupa nastane nedostatak na zakupljenoj stvari.
- (2) One se primjenjuju i u slučajevima kad zakupljena stvar nema neko svojstvo koje, prema ugovoru ili običaju, treba da ima ili kad to svojstvo izgubi tokom zakupa.

Član 661.

(Odgovornost zakupodavca za pravne nedostatke)

- (1) Kad neko treći pretenduje da na zakupljenoj stvari ili na nekom njenom dijelu vrši neko pravo, pa se obrati svojim zahtjevom zakupcu, te ako samoinicijativno oduzme stvar od zakupca, ovaj je dužan obavijestiti o tome zakupodavca, osim kad to ovaj već zna, inače će odgovarati za štetu.
- (2) Ako se utvrdi da trećem pripada neko pravo koje sasvim isključuje pravo zakupca na upotrebu stvari, ugovor o zakupu se raskida prema samom zakonu, a zakupodavac je dužan nadoknaditi štetu zakupcu.
- (3) U slučaju kad se pravom trećeg samo ograničava zakupčevo pravo, ovaj može prema svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine, i u svakom slučaju može zahtijevati naknadu štete.

Odjeljak C Obaveze zakupca

Član 662.

(Upotreba stvari prema ugovoru)

- (1) Zakupac je dužan upotrebljavati stvar kao dobar privrednik, odnosno dobar domaćin.
- (2) On je može upotrebljavati samo onako kako je predviđeno ugovorom ili namjenom stvari.
- (3) On odgovara za štetu koja nastane upotrebom zakupljene stvari protivno ugovoru ili namjeni stvari, bez obzira na to da li je stvar upotrebljavao on ili neki subjekt koji radi prema njegovom nalogu, podzakupac ili neki drugi subjekt kojem je on omogućio da upotrebljava stvar.

Član 663.

(Otkaz ugovora o zakupu zbog upotrebe suprotno ugovoru)

Ako zakupac i poslije opomene zakupodavca upotrebljava stvar suprotno ugovoru ili namjeni stvari ili zapušta njeno održavanje, te postoji opasnost znatne štete za zakupodavca, zakupodavac može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka.

Član 664.

(Plaćanje zakupnine)

- (1) Zakupac je dužan plaćati zakupninu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovora i zakona, kako je uobičajeno u mjestu gdje je stvar predana zakupcu.
- (2) Ako nije drugačije ugovoreno ili u mjestu predaje uobičajeno, zakupnina se plaća polugodišnje kad je stvar data u zakup za jednu ili više godina, a ako je data za kraći period, onda nakon istjecanja tog perioda.

Član 665.

(Otkaz zbog neplaćanja zakupnine)

- (1) Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu, ako zakupac ne plati zakupninu ni u roku petnaest dana pošto ga je zakupodavac pozvao na plaćanje.
- (2) Ali će ugovor ostati na snazi, ako zakupac isplati dužne zakupnine prije nego što mu otkaz bude saopćen.

Član 666.

(Vraćanje zakupljene stvari)

- (1) Zakupac je dužan čuvati zakupljenu stvar i nakon prestanka zakupa vratiti je neoštećenu.
- (2) Stvar se vraća u mjestu u kojem je bila predana.
- (3) Zakupac ne odgovara za istrošenost stvari koja nastaje njenom redovnom upotrebom, a ni za oštećenja koja potječu od njene dotrajalosti.
- (4) Ako je u vrijeme zakupa zakupac izvršio promjene na stvari, dužan je vratiti stvar u stanje u kome je bila kad mu je predana u zakup.
- (5) On može odnijeti dodatke koje je učinio na stvari, ako se mogu odvojiti bez njenog oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati ukoliko zakupcu nadoknadi njihovu vrijednost u vrijeme vraćanja.
- (6) Ako se dodaci na zakupljenoj stvari ne mogu odvojiti bez njenog oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati, ukoliko mu se nadoknade njihove vrijednosti u vrijeme vraćanja.

Odjeljak D Podzakup

Član 667.

(Kad se stvari mogu dati u podzakup)

- (1) Ako nije drugačije ugovoreno, zakupac može zakupljenu stvar dati u zakup drugome (podzakup) ili mu je prema nekoj drugoj osnovi predati na upotrebu, ali samo ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu.
- (2) Zakupac jemči zakupodavcu da će podzakupac upotrebljavati stvar prema ugovoru o zakupu.

Član 668.

(Kad zakupodavac može odbiti dopuštenje)

Kad je za davanje zakupljene stvari u podzakup potrebno dopuštenje zakupodavca, ovaj ga može odbiti samo iz opravdanih razloga.

Član 669.

(Otkaz zbog nedopuštenog podzakupa)

Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu, ako je zakupljena stvar data u podzakup bez njegovog dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Član 670.

(Neposredni zahtjev zakupodavca)

Zakupodavac može, radi naplate svojih potraživanja od zakupca nastalih iz zakupa, zahtijevati neposredno od podzakupca isplatu iznosa koje ovaj duguje zakupcu po osnovu podzakupa.

Član 671.

(Prestanak podzakupa prema zakonu)

Podzakup prestaje u svakom slučaju kad prestane zakup.

Odjeljak E Otudjenje zakupljene stvari

Član 672.

(Otudjenje nakon predaje u zakup)

- (1) U slučaju otudjenja stvari koja je prije toga predana nekom drugom u zakup, pribavilac stvari stupa na mjesto zakupodavca, te nakon toga prava i obaveze iz zakupa nastaju između njega i zakupca.
- (2) Pribavilac ne može zahtijevati od zakupca da mu preda stvar prije protjecanja perioda za koji je zakup ugovoren, a ako trajanje zakupa nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda prije istjecanja otkaznog roka.
- (3) Za obaveze pribavioca iz zakupa prema zakupcu odgovara prenosilac kao solidarni jemac.

Član 673.

(Pravo na zakupninu)

- (1) Ako nije šta drugo ugovoreno, pribavilac stvari predane u zakup ima pravo na zakupninu počevši od prvog narednog roka poslije pribavljanja stvari, a ako je prenosilac primio tu zakupninu unaprijed, dužan mu je ustupiti.
- (2) Od trenutka kad je obaviješten o otuđenju zakupljene stvari zakupac može isplatiti zakupninu samo pribaviocu.

Član 674.

(Otudjenje zakupljene stvari prije predaje zakupcu)

- (1) Kad je stvar, o kojoj je zaključen ugovor o zakupu, predana pribaviocu, a ne zakupcu, pribavilac stupa na mjesto zakupodavca i preuzima njegove obaveze prema zakupcu, ako je u trenutku zaključenja ugovora o otuđenju znao za postojanje ugovora o zakupu.
- (2) Pribavilac koji u trenutku sklapanja ugovora o otuđenju nije znao za postojanje ugovora o zakupu, nije dužan predati stvar zakupcu, a zakupac može tražiti samo naknadu štete od zakupodavca.
- (3) Za obaveze pribavioca iz zakupa prema zakupcu odgovara prenosilac, kao solidarni jamac.

Član 675.

(Otkaz ugovora zbog otuđenja stvari)

Kad usljed otuđenja zakupljene stvari prava i obaveze zakupodavca pređu na pribavioca, zakupac može otkazati ugovor u svakom slučaju, poštujući zakonske otkazne rokove.

Odjeljak F Prestanak zakupa

Član 676.

(Prolazak određenog vremena)

- (1) Ugovor o zakupu zaključen na određeno vrijeme prestaje prolaskom vremena za koje je sklopljen.
- (2) Isto vrijedi i u slučajevima kad je usljed nedostatka volje ugovarača, trajanje zakupa određeno zakonom.

Član 677.

(Prešutno obnavljanje zakupa)

- (1) Kad nakon prolaska vremena, za koje je ugovor o zakupu sklopljen, zakupac produži upotrebljavati stvar, a zakupodavac se tome ne protivi, smatra se da je sklopljen novi ugovor o zakupu neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prethodni.
- (2) Osiguranja koja su treći subjekti dali za prvi zakup prestaju prolaskom vremena za koje je bio zaključen.

Član 678.

(Otkaz)

- (1) Ugovor o zakupu, čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mjesnih običaja, prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.

- (2) Ako trajanje otkaznog roka nije određeno ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ono iznosi osam dana, s tim da otkaz ne može biti dat u nevrijeme.
- (3) Ako su zakupljene stvari opasne za zdravlje, zakupac može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka, čak i ako je u trenutku zaključenja ugovora to znao.
- (4) Zakupac se ne može odreći prava iz Stava (3) ovog člana.

Član 679.

(Propast stvari usljed više sile)

- (1) Zakup prestaje, ako zakupljena stvar bude uništena nekim slučajem više sile.
- (2) Ako zakupljena stvar bude djelimično uništena ili samo oštećena, zakupac može raskinuti ugovor ili ostati i dalje u zakupu i zahtijevati odgovarajuće sniženje zakupnine.

Član 680.

(Smrt)

U slučaju smrti zakupca ili zakupodavca, zakup se nastavlja sa njihovim nasljednicima, ako nije drugačije ugovoreno.

Odjeljak G Posebne odredbe za zakup nekretnine

Član 681.

(Forma ugovora o zakupu nekretnina)

- (1) Ugovor o zakupu nekretnine, koji se zaključuje na duže od jedne godine, zaključuje se u pismenoj formi.
- (2) Ugovor zaključen protivno odredbi Stava (1) ovog člana važi kao da je zaključen na neodređeno vrijeme, ali se otkaz može dati nakon istjecanja roka jedne godine.

Član 682.

(Mjere održavanja zakupljene nekretnine)

- (1) Zakupac je dužan dopustiti preduzimanje mjera na zakupljenoj nekretnini neophodnih za održavanje zakupljenih prostorija, zgrade ili zemljišta.
- (2) Zakupodavac je obavezan zakupca unaprijed informisati o redovnim mjerama te izbjegavati ometanje zakupa provođenjem tih mjera.

Član 683.

(Zakup nekretnine sa inventarom)

- (1) Ako se u zakup daje nekretnina sa inventarom, zakupac je dužan održavati pojedine predmete inventara.
- (2) Zakupodavac je dužan zamijeniti predmet inventara koji propadne usljed okolnosti za koje nije odgovoran zakupac, ali je zakupac dužan namiriti gubitak životinja kao predmeta inventara u obimu koji odgovara prirodnom podmlađivanju prema pravilima urednog gazdovanja i uobičajenog korištenja.

- (3) Zakupac je dužan održavati inventar u onom stanju i zamjenjivati u onom obimu koji odgovara pravilima uobičajenog korištenja, odnosno upotrebe. Predmeti koje zakupac nabavi i unese u inventar nakon istjecanja zakupa postaju vlasništvo zakupodavca, ukoliko nije drugačije ugovoreno.

Član 684.

(Preuzimanje inventara prema procijenjenoj vrijednosti)

- (1) Ako zakupac nekretnine preuzima inventar prema procijenjenoj vrijednosti uz obavezu da nakon završetka zakupa osigura njegovo vraćanje prema procijenjenoj vrijednosti, zakupac snosi rizik slučajne propasti i slučajnog pogoršanja inventara. U okviru granica uobičajene upotrebe, on može raspolagati pojedinim predmetima inventara.
- (2) Nakon završetka zakupa zakupac je dužan osigurati da se postojeći inventar vrati zakupodavcu. Zakupodavac može odbiti preuzimanje onih predmeta inventara koje je nabavio zakupac, a koji su prema pravilima uobičajene upotrebe predmetne nekretnine suvišni ili previše vrijedni. Tim odbijanjem vlasništvo nad odbijenim predmetima ostaje kod zakupca.
- (3) Ako između ukupne procijenjene vrijednosti preuzetog inventara i inventara koji se vraća postoji razlika, ona se kompenzira u novcu. Procijenjene vrijednosti se zasnivaju na cijenama u trenutku završetka zakupa.

Član 685.

(Prijevremeno vraćanje zakupljene nekretnine)

Ako nije drugačije ugovoreno, zakupac koji zakupljenu nekretninu vrati u posjed zakupodavcu prije prestanka zakupnog odnosa, oslobađa se plaćanja zakupnine samo ako osigura novog prihvatljivog zakupca, ukoliko nije drugačije ugovoreno.

Član 686.

(Smrt zakupca)

U slučaju smrti zakupca, njegovi nasljednici kao i zakupodavac imaju pravo otkazati zakupni odnos.

Član 687.

(Založno pravo na stvarima zakupca)

Zakupodavac nekretnine ima za svoja potraživanja iz zakupnog odnosa založno pravo na unesenim stvarima, odnosno ubranim plodovima zakupca. Založno pravo se gasi iznošenjem stvari ili plodova.

Odjeljak H Posebne odredbe za zakup stambenih prostorija

Član 688.

(Prinudnost propisa)

Od odredbi koje se odnose na zakup stambenih prostorija ne može se odstupati na teret zakupca.

Član 689.
(Osiguranje)

- (1) Ako je kod zakupnog odnosa za stambeni prostor zakupac dužan zakupodavcu pružiti osiguranje za ispunjenje svojih obaveza, iznos osiguranja ne može preći trostruki iznos mjesečne zakupnine.
- (2) Na osiguranje se uračunavaju kamate.
- (3) Nakon prestanka zakupnog odnosa, iznos osiguranja zajedno s kamatama vraća se zakupcu, ukoliko zakupodavac nema potraživanja prema zakupcu.

Član 690.
(Podzakup)

- (1) Zakupodavac ne može odbiti davanje saglasnosti za podzakup stambenih prostorija, ako za zakupca postoji opravdan razlog da zakupljeni stambeni prostor potpuno ili djelimično ustupi nekom trećem.
- (2) Odredba Stava (1) neće se primijeniti:
 - a) ako postoje opravdani razlozi, a posebno ako zakupljeni stambeni prostor nije dovoljan za podzakup; ili
 - b) ako podzakupac za zakupodavca iz opravdanih razloga nije prihvatljiv.
- (3) Ako nije drugačije ugovoreno, zakupljeni stambeni prostor nije dovoljan za podzakup, ako iznosi manje od deset kvadratnih metara po osobi.

Član 691.
(Produženje ugovora o zakupu stambenih prostorija)

- (1) Ugovor o zakupu stambenih prostorija zaključen na određeno vrijeme može se na pismeni zahtjev zakupca produžiti na neodređeno vrijeme.
- (2) Zahtjev iz Stava (1) ovog člana zakupac mora uputiti zakupodavcu najkasnije trideset dana prije istjecanja ugovora.
- (3) Ako zakupodavac pismenom izjavom u roku petnaest dana od prijema zahtjeva zakupca ne odbije njegov zahtjev, smatrat će se da je saglasnost na produženje data.

Član 692.
(Otkaz ugovora)

- (1) Rok za otkaz ugovora o zakupu stambenih prostorija iznosi tri mjeseca.
- (2) Ugovor o zakupu stambenih prostorija otkazuje se pismenom izjavom.

Član 693.
(Prijevremeni otkaz zakupca)

Zakupac može otkazati ugovor o zakupu sa otkaznim rokom mjesec dana, ako zakupodavcu kao zamjenu predloži nekog platežno sposobnog i njemu prihvatljivog zakupca.

Član 694.
(Vanredni otkaz zakupca)

- (1) Zakupac može otkazati ugovor bez pridržavanja roka, ako su zakupljene stambene prostorije u takvom stanju da njihovo korištenje ugrožava zdravlje.
- (2) Ovo pravo se ugovorom ne može isključiti.

Član 695.

(Vanredni otkaz zakupodavca)

- (1) Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu, ako postoje važni razlozi za to.
- (2) Važan razlog postoji naročito:
 - a) ako je zakupac i uprkos opomeni svojom krivicom znatno povrijedio svoje ugovorne obaveze;
 - b) ako zakupodavac želi koristiti stambene prostorije za vlastite ili potrebe stanovanja bliže rodbine;
 - c) ako se zakupac odbija saglasiti sa primjerenim povećanjem zakupnine;
 - d) ako su odnosi između zakupodavca i zakupca teže poremećeni, a taj se poremećaj ne može pripisati u isključivu krivicu zakupodavca;
 - e) ako je zakupac u kašnjenju s plaćanjem tri pune mjesečne zakupnine.

Član 696.

(Smrt zakupca)

- (1) U slučaju smrti zakupca, u zakupni odnos sa zakupodavcem stupaju subjekti koji su s njim živjeli u zajedničkom domaćinstvu.
- (2) Subjekti iz Stava (1) ovog člana mogu otkazati ugovor o zakupu uz pridržavanje zakonskog otkaznog roka.

Član 697.

(Zakupni odnos razvedenih bračnih drugova)

- (1) Ako se bračni drugovi prilikom razvoda ne mogu sporazumjeti o tome ko će ubuduće stanovati u zajedničkom zakupljenom stanu, o ovom sporu odlučuje sud.
- (2) Za sud je nevažno koji je od bračnih drugova ugovorna strana u zakupnom odnosu. Ako se pravo stanovanja jednog bračnog druga koji nije zakupac prizna od suda, time se zasniva njegov zakupni odnos sa zakupodavcem.

GLAVA VI UGOVOR O POSLUZI

Odjeljak A Opće odredbe

Član 698.

(Pojam)

Ugovorom o posluzi obavezuje se poslugodavac da preda određenu stvar poslugoprimcu na privremenu upotrebu bez naknade, a poslugoprimac se obavezuje na to da je vrati nakon prestanka ugovora.

Odjeljak B Obaveze poslugoprimca

Član 699.

(Obim prava upotrebe poslugoprimca)

- (1) Poslugoprimac je obavezan upotrebljavati predmet usluge na način i u svrhu kako je to ugovoreno.
- (2) Ako ugovorom nije određen način upotrebe, poslugoprimac je dužan upotrebljavati predmet usluge na način koji odgovara njegovoj prirodi i namjeni.
- (3) Poslugoprimac bez saglasnosti poslugodavca nije ovlašten posuđenu stvar ustupiti trećem subjektu na upotrebu.

Član 700.

(Odgovornost za umanjenje vrijednosti posuđene stvari)

Poslugoprimac nije odgovoran za promjenu ili pogoršanje stvari koje nastaje ugovorenom, odnosno uobičajenom upotrebom.

Član 701.

(Troškovi održavanja)

- (1) Poslugoprimac snosi uobičajene troškove održavanja posuđene stvari.
- (2) Na obavezu snošenja ostalih troškova održavanja primjenjuju se odredbe posloводства bez naloga.

Član 702.

(Odgovornost poslugoprimca za slučaj)

- (1) Za slučajno oštećenje ili propast posuđene stvari poslugoprimac je odgovoran, ako je to mogao spriječiti upotrebom ili žrtvovanjem vlastite stvari.
- (2) Poslugoprimac je odgovoran za slučajnu propast ili oštećenje posuđene stvari, ako do toga ne bi došlo da je stvar upotrebljavao u skladu sa ugovorom ili da je neovlašteno nije dao trećem subjektu na upotrebu.

Član 703.

(Obaveza vraćanja)

- (1) Nakon prestanka usluge poslugoprimac je dužan vratiti poslugodavcu stvar u stanju u kojem mu je bila predata, odnosno uz promjene nastale upotrebom stvari u skladu sa ugovorom i zakonom.
- (2) Poslugodavac može, nakon prestanka usluge, zahtijevati vraćanje stvari i od trećeg, kome je poslugoprimac ustupio stvar na upotrebu.

Odjeljak C Obaveze poslugodavca

Član 704.

(Odgovornost poslugodavca za neispunjenje ili kašnjenje)

Poslugodavac odgovara za neispunjenje svojih obaveza te za kašnjenje u ispunjenju, samo ako je prouzrokovano namjerno ili iz krajnje nepažnje.

Član 705.

(Odgovornost poslugodavca za materijalne i pravne nedostatke)

(1) Poslugodavac ne odgovara niti za materijalne niti za pravne nedostatke posuđene stvari.

(2) Međutim, poslugoprimac ima pravo zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio zbog nekog od ovih nedostataka, koji su poslugodavcu bili poznati ili nisu mogli ostati nepoznati, a o kojima nije upoznao poslugoprimca.

Član 706.

(Odgovornost poslugodavca zbog propuštanja upozorenja)

Poslugodavac odgovara za štetu koju pretrpi poslugoprimac, zbog toga što ga poslugodavac nije na vrijeme obavijestio o opasnostima koje bi mogle proizaći iz čuvanja ili upotrebe posuđene stvari.

Odjeljak D Prestanak usluge i zastarjelost

Član 707.

(Prestanak usluge)

(1) Posluga prestaje istjecanjem ugovorenog vremena.

(2) Ako vrijeme nije određeno, posluga prestaje kad je stvar poslužila ili je s obzirom na istjecanje vremena mogla poslužiti za upotrebu za koju je bila posuđena.

(3) Posluga prestaje i otkazom ugovornih strana sa ili bez ostavljanja otkaznog roka.

(4) Poslugodavac može otkazati uslugu:

a) u svako doba, ako trajanje nije određeno prolaskom vremena ili svrhom upotrebe, ali ne u nevrjeme;

b) ako poslugoprimac posuđenu stvar upotrebljava protivno ugovoru, odnosno zakonu;

c) ako je poslugodavcu posuđena stvar potrebna zbog okolnosti za koje stranke nisu znale niti su ih u vrijeme zaključenja ugovora mogle predvidjeti;

d) ako poslugoprimac umre, osim ako su strane za ovaj slučaj isključile pravo otkaza.

Član 708.

(Zastarjelost)

Prava na naknadu troškova i naknadu štete iz ugovora o usluzi zastarijevaju u roku šest mjeseci od vraćanja stvari.

GLAVA VII UGOVOR O DJELU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 709.

(Pojam)

Ugovorom o djelu izvođač (preduzetnik, izvođač radova) obavezuje se da obavi određeni posao, kao što je izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada, a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu.

Član 710.

(Odnos sa ugovorom o prodaji)

- (1) Ugovor kojim se jedna strana obavezuje da izradi određenu pokretnu stvar od svog materijala smatra se, u slučaju sumnje, ugovorom o prodaji.
- (2) Ugovor ostaje ugovor o djelu, ako se naručilac obavezao dati važan dio materijala potreban za izradu stvari.
- (3) U svakom slučaju, ugovor se smatra ugovorom o djelu, ako su ugovarači imali na umu naročito izvođačev rad.

Član 711.

(Kvalitet izvođačevog materijala)

- (1) Kad je ugovoreno da izvođač izradi stvar od svog materijala, a nije određen kvalitet, izvođač je dužan dati materijal srednjeg kvaliteta.
- (2) Izvođač odgovara naručiocu za kvalitet upotrijebljenog materijala, isto kao i prodavac.

Odjeljak B Nadzor nad obavljanjem posla

Član 712.

(Nadzor nad obavljanjem posla)

Naručilac ima pravo vršiti nadzor nad obavljanjem posla i dati upute kad to odgovara prirodi posla, a izvođač mu je dužan to omogućiti.

Odjeljak C Zaključivanje ugovora nadmetanjem

Član 713.

(Poziv na nadmetanje o cijeni radova)

- (1) Poziv upućen određenom ili neodređenom broju subjekata na nadmetanje za izvršenje određenih radova, pod određenim uvjetima i uz određene garancije, obavezuje pozivaoca da zaključi ugovor o tim radovima sa onim koji ponudi najnižu cijenu, osim ako je tu obavezu isključio u pozivu na nadmetanje.
- (2) U slučaju isključenja obaveze da se zaključi ugovor, poziv na nadmetanje smatra se pozivom zainteresovanima da oni naprave ponude ugovora pod objavljenim uvjetima.

Član 714.

(Poziv na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova)

Poziv upućen određenom ili neodređenom broju subjekata na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova obavezuje pozivaoca da pod uvjetima sadržanim u pozivu na nadmetanje zaključi ugovor sa učesnikom u nadmetanju, čije

rješenje prihvati komisija, čiji je sastav unaprijed objavljen, osim ako je tu obavezu isključio u pozivu na nadmetanje.

Odjeljak D Obaveze izvođača

Član 715.

(Obaveze izvođača)

- (1) Izvođač je dužan upozoriti naručioca na nedostatke materijala koji mu je naručilac predao, a koje je primijetio ili je morao primijetiti, inače će odgovarati za štetu.
- (2) Ukoliko je naručilac zahtijevao da se stvar izradi od materijala na čije mu je nedostatke izvođač ukazao, izvođač je dužan postupiti prema njegovom zahtjevu, osim ako je očito da materijal nije odgovarajući za naručeno djelo ili ako bi izrada od zahtijevanog materijala mogla nanijeti štetu ugledu izvođača, u kom slučaju izvođač može raskinuti ugovor.
- (3) Izvođač je dužan upozoriti naručioca na nedostatke u njegovom nalogu te na druge okolnosti za koje je znao ili morao znati, koje mogu biti značajne za naručeno djelo ili za njegovo izvršenje na vrijeme, inače će odgovarati za štetu.

Član 716.

(Obaveza izvršenja radova)

- (1) Izvođač je dužan izvršiti radove kako je ugovoreno i prema pravilima posla.
- (2) Izvođač je dužan izvršiti radove za ugovoreno vrijeme, a ako ono nije ugovorom određeno, onda za vrijeme koje je razumno potrebno za takve poslove.
- (3) Izvođač ne odgovara za zakašnjenje nastalo zbog toga što mu naručilac nije predao materijal na vrijeme, ili zbog toga što je tražio izmjene, ili što mu nije isplatio dužni predujam i uopće za zakašnjenje nastalo ponašanjem naručioca.

Član 717.

(Raskid ugovora zbog odstupanja od ugovorenih uvjeta)

- (1) Ako se tokom izvršenja djela pokaže da se izvođač ne drži uvjeta ugovora i uopće da ne radi u skladu sa pravilima posla, te da će izvršeno djelo imati nedostatke, naručilac može upozoriti izvođača na to i odrediti mu primjeren rok da svoj rad uskladi sa svojim obavezama.
- (2) Ako do istjecanja roka iz Stava (1) ovog člana izvođač ne postupi prema zahtjevu naručioca, ovaj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Član 718.

(Raskid ugovora prije roka)

- (1) Ako je rok važan element ugovora, a izvođač je u tolikom zakašnjenju sa počinjanjem ili završavanjem posla da je očito kako ga neće završiti u roku, naručilac može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.
- (2) Naručilac ima pravo raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete i onda kad rok nije važan element ugovora, ako zbog takvog zakašnjenja naručilac očito ne bi imao interes za ispunjenje ugovora.

Član 719.

(Povjeravanje izvršenja posla trećem)

- (1) Ako iz ugovora ili prirode posla ne proizlazi šta drugo, izvođač nije dužan posao obaviti lično.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, izvođač i dalje odgovara naručiocu za izvršenje posla.
- (3) Izvođač odgovara za subjekte koji su, prema njegovom nalogu, radili na poslu (saradnici) koji je preuzeo da izvrši, kao da ga je sam izvršio.

Član 720.

(Neposredan zahtjev saradnika izvođača prema naručiocu)

Za naplatu svojih potraživanja od izvođača njegovi saradnici mogu se obratiti neposredno naručiocu i zahtijevati od njega da im isplati ta potraživanja na teret svote koju u tom trenutku duguje izvođaču, ako su ta potraživanja priznata.

Član 721.

(Predaja izrađene stvari naručiocu)

- (1) Izvođač je dužan naručiocu predati izrađenu ili popravljenu stvar.
- (2) Izvođač se oslobađa ove obaveze, ako stvar koju je izradio ili popravio propadne zbog uzroka za koje on ne odgovara.

Odjeljak E Odgovornost za nedostatke

Član 722.

(Prijegled izvršenog djela i obavještanje izvođača)

- (1) Naručilac je dužan pregledati izvršeno djelo čim je to prema redovnom toku stvari moguće i o uočenim nedostacima bez odgađanja obavijestiti izvođača.
- (2) Ako naručilac na poziv izvođača da pregleda i primi izvršeni rad to ne uradi bez opravdanog razloga, smatra se da je rad primljen.
- (3) Nakon prijegleda i primanja izvršenog rada, izvođač više nije odgovoran za nedostatke koji su se mogli opaziti običnim prijegledom, osim ako je znao za njih, a nije ih pokazao naručiocu.

Član 723.

(Skriveni nedostaci)

- (1) Ako se nakon primanja izvršenog rada pokaže neki nedostatak koji se nije mogao otkriti običnim prijegledom, naručilac se ipak može pozvati na njega, pod uvjetom da o njemu obavijesti izvođača što prije, a najduže u roku trideset dana od njegovog otkrivanja.
- (2) Prolaskom dvije godine od prijema obavljenog posla naručilac se više ne može pozvati na nedostatke.

Član 724.

(Prestanak prava)

- (1) Naručilac koji je izvođača na vrijeme obavijestio o nedostacima izvršenog posla ne može svoje pravo ostvariti sudskim putem nakon prolaska jedne godine od upućene obavijesti.
- (2) Nakon istjecanja roka iz Stava (1) ovog člana naručilac može, ako je o nedostacima pravovremeno obavijestio izvođača, prigovorom protiv izvođačevog zahtjeva za isplatu naknada istaći svoje pravo na sniženje naknada i naknadu štete.

Član 725.

(Gubitak prava od izvođača)

Izvođač se ne može pozvati na neku od odredbi ovog zakona kad se nedostatak odnosi na činjenice koje su mu bile poznate, ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a nije ih saopćio naručiocu.

Član 726.

(Pravo zahtijevanja uklanjanja nedostataka)

- (1) Naručilac, koji je uredno obavijestio izvođača da izvršeni rad ima neki nedostatak, može zahtijevati od njega da nedostatak otkloni, i za to mu odrediti primjeren rok.
- (2) Osim prava iz Stava (1) ovog člana, naručilac ima pravo na naknadu štete koju trpi zbog nedostatka.
- (3) Ako uklanjanje nedostatka zahtijeva pretjerane troškove, izvođač može odbiti da ga izvrši, ali u tom slučaju naručiocu pripada, prema njegovom izboru, pravo na sniženje naknade ili raskid ugovora, te pravo na naknadu štete.

Član 727.

(Raskid ugovora u posebnom slučaju)

Kad obavljeni posao ima takav nedostatak koji ga čini neupotrebljivim ili je obavljen u suprotnosti sa izričitim uvjetima ugovora, naručilac može, ne tražeći prethodno otklanjanje nedostatka, raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Član 728.

(Pravo naručioca u slučaju drugih nedostataka izvršenog posla)

- (1) Kad izvršeni posao ima nedostatak zbog kojeg djelo nije upotrebljivo, odnosno kad je posao izvršen u suprotnosti sa izričitim uvjetima ugovora, naručilac je dužan dopustiti izvođaču da nedostatak otkloni.
- (2) Naručilac može odrediti izvođaču primjeren rok za otklanjanje nedostataka.
- (3) Ako izvođač ne otkloni nedostatak do istjecanja tog roka, naručilac može, prema svom izboru, izvršiti otklanjanje nedostatka na račun izvođača, ili sniziti naknadu, ili raskinuti ugovor.
- (4) Kad je riječ o neznatnom nedostatku, naručilac se ne može koristiti pravom na raskid ugovora.
- (5) U svakom slučaju, naručilac ima pravo i na naknadu štete.

Član 729.

(Sniženje naknade)

Naknada se snižava u srazmjeri između vrijednosti izvršenog rada bez nedostatka u vrijeme zaključenja ugovora i vrijednosti koju bi imao u to vrijeme izvršeni rad sa nedostatkom.

Odjeljak F Obaveze naručioca

Član 730.

(Obaveza naručioca da primi rad)

Naručilac je dužan primiti rad izvršen prema odredbama ugovora i pravilima posla.

Član 731.

(Određivanje i isplata naknade)

- (1) Naknada se određuje ugovorom, ako nije određena obaveznom tarifom ili nekim drugim obaveznim aktom.
- (2) Ako naknada nije određena, utvrdit će je sud prema vrijednosti rada, prema normalno potrebnom vremenu za takav posao te prema uobičajenoj naknadi za tu vrstu rada.
- (3) Naručilac nije dužan isplatiti naknadu prije nego što je pregledao izvršeni rad i odobrio ga, osim ako je drugačije ugovoreno.
- (4) Odredba Stava (3) ovog člana primjenjuje se i ako je ugovoreno izvršenje i predaja rada u dijelovima.

Član 732.

(Proračun sa izričitim jemstvom)

- (1) Ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna sa izričitim jemstvom izvođača za njegovu tačnost, on ne može zahtijevati povećanje naknade čak i ako je u posao uložio više rada i ako je izvršenje posla zahtijevalo veće troškove nego što je bilo predviđeno.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana ne isključuje primjenu pravila o raskidu i izmjeni ugovora zbog promijenjenih okolnosti.
- (3) Ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna bez izričitog jemstva izvođača za njegovu tačnost, pa se u toku rada prekoračenje proračuna pokaže neizbježnim, izvođač mora o tome bez odgađanja obavijestiti naručioca, inače gubi svako potraživanje zbog povećanih troškova.

Odjeljak G Rizik

Član 733.

(Davanje materijala od izvođača)

- (1) U slučaju kad je izvođač dao materijal za izradu stvari, a stvar bude oštećena ili propadne iz bilo kojeg uzroka prije predaje naručiocu, rizik snosi izvođač, te nema pravo na naknadu za dati materijal, a ni na naknadu za svoj rad.
- (2) Ako je naručilac pregledao izvršeni rad i odobrio ga, smatra se da mu je stvar predata, a da je kod izvođača ostala na čuvanju.
- (3) Ako je naručilac došao u kašnjenje zbog neprimanja ponuđene stvari, rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na njega.

Član 734.

(Davanje materijala od naručioca)

- (1) Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi naručilac, ako je on dao materijal za izradu.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, izvođač ima pravo na naknadu samo ako je stvar propala ili bila oštećena nakon dolaska naručioca u kašnjenje, ili ako se naručilac nije odazvao njegovom urednom pozivu da stvar pregleda.

Član 735.

(Rizik u slučaju predaje po dijelovima)

Ako je ugovoreno da će naručilac obavljati prijedlog i primanje pojedinih dijelova kako budu izrađeni, izvođač ima pravo na naknadu za izradu dijelova što ih je naručilac pregledao i odobrio, čak i ako bi oni nakon toga propali kod njega bez njegove krivice.

Odjeljak H Pravo zaloga

Član 736.

(Pravo zaloga)

Zbog osiguranja naplate potraživanja naknade za rad i naknade za utrošeni materijal te ostalih potraživanja po osnovu ugovora o djelu, izvođač ima pravo zaloga na stvarima što ih je napravio ili popravio te na ostalim predmetima koje mu je predao naručilac u vezi s njegovim radom, sve dok ih drži i ne prestane ih dobrovoljno držati.

Odjeljak I Prestanak ugovora

Član 737.

(Raskid ugovora voljom naručioca)

Sve dok naručeni posao nije dovršen naručilac može raskinuti ugovor kad god hoće, ali je u tom slučaju dužan isplatiti izvođaču ugovorenu naknadu, umanjenu za iznos troškova koje ovaj nije napravio, a koje bi bio dužan napraviti da ugovor nije raskinut, kao i za iznos zarade koju je ostvario na drugoj strani ili koju je namjerno propustio ostvariti.

GLAVA VIII UGOVOR O GRAĐENJU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 738.

(Pojam)

- (1) Ugovor o građenju je ugovor o djelu kojim se izvođač obavezuje prema određenom projektu sagraditi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu ili na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu, izvršiti neke druge građevinske radove, a naručilac se obavezuje da mu za to isplati određenu cijenu.
- (2) Ugovor o građenju mora biti zaključen u pismenoj formi.

Član 739.

(Građevina)

Pod građevinom, u smislu odredbi Zakona, podrazumijevaju se zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, kanalizacije, ceste, željezničke pruge, bunari i ostali građevinski objekti čija izrada zahtijeva veće i složenije radove.

Član 740.

(Nadzor nad radovima i kontrola kvaliteta materijala)

Izvođač je dužan omogućiti naručiocu stalan nadzor nad radovima i kontrolu količine i kvaliteta upotrijebljenog materijala.

Član 741.

(Odstupanje od projekta)

- (1) Za svako odstupanje od projekta građenja, odnosno ugovorenih radova, izvođač mora imati pismenu saglasnost naručioca.
- (2) On ne može zahtijevati povećanje ugovorene cijene za radove što ih je izvršio bez ove saglasnosti.

Član 742.

(Hitni nepredviđeni radovi)

- (1) Nepredviđene radove izvođač može izvesti i bez prethodne saglasnosti naručioca, ako zbog njihove hitnosti nije mogao pribaviti tu saglasnost.
- (2) Nepredviđeni radovi su oni čije je poduzimanje bilo nužno da bi se osigurala stabilnost objekta ili spriječio nastanak štete, a izazvani su neočekivanom težom prirodom zemljišta, neočekivanom pojavom vode ili drugim vanrednim i neočekivanim događajima.
- (3) Izvođač je dužan o tim pojavama i preduzetim mjerama bez odgađanja obavijestiti naručioca.
- (4) Izvođač ima pravo na pravednu naknadu za nepredviđene radove koji su morali biti obavljeni.
- (5) Naručilac može raskinuti ugovor, ako bi usljed tih radova ugovorena cijena morala biti znatno povećana, o čemu je dužan bez odgađanja obavijestiti izvođača.
- (6) U slučaju raskida ugovora, naručilac je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući dio cijene za već izvršene radove, te pravednu naknadu za učinjene nužne troškove.

Član 743.
(Cijena radova)

Cijena radova može se odrediti prema jedinici mjere ugovorenih radova (jedinična cijena) ili u ukupnom iznosu za cijeli objekt (ukupno ugovorena cijena).

Član 744.
(Izmjena cijene)

- (1) Ako ugovorom u smislu izmjene cijene nije predviđeno šta drugo, izvođač koji je svoju obavezu ispunio u predviđenom roku može zahtijevati povećanje cijene radova, ako su se u vrijeme između zaključenja ugovora i njegovog ispunjenja povećale cijene elemenata na osnovu kojih je određena cijena radova, tako da bi ta cijena trebalo da bude veća za više od dva procenta (2%).
- (2) U slučaju da izvođač svojom krivicom nije izveo radove u roku predviđenom ugovorom, on može zahtijevati povećanje cijene radova, ako su se u vrijeme između zaključivanja ugovora i dana kad su radovi prema ugovoru trebalo da budu završeni povećale cijene elemenata na osnovu kojih je određena cijena radova, tako da bi ona, prema novim cijenama tih elemenata, trebalo da bude veća za više od pet procenata (5%).
- (3) U slučajevima iz stavova (1) i (2) ovog člana, izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni radova koja prelazi dva (2%), odnosno pet procenata (5%).
- (4) Izvođač se ne može pozivati na povećanje cijena elemenata na osnovu kojih je određena cijena radova, ako je do povećanja cijene došlo nakon njegovog dolaska u kašnjenje.

Član 745.
(Odredba o nepromjenjivosti cijene)

- (1) Ako je ugovoreno da se cijena radova neće mijenjati u slučaju da se nakon zaključenja ugovora povećaju cijene elemenata na osnovu kojih je ona određena, izvođač može i uprkos ovakvoj odredbi ugovora, zahtijevati izmjenu cijene radova, ukoliko su se cijene elemenata povećale u tolikoj mjeri da bi cijena radova trebalo da bude veća za više od deset procenata (10%).
- (2) I u slučaju iz Stava (1) ovog člana, izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni koja prelazi deset procenata (10%), osim ako je do povećanja cijene elemenata došlo poslije njegovog dolaska u kašnjenje.

Član 746.
(Raskid ugovora zbog povećane cijene)

- (1) Ako bi u slučajevima iz članova 713.-720. ovog zakona ugovorena cijena morala biti znatno povećana, naručilac može raskinuti ugovor.
- (2) U slučaju raskida ugovora, naručilac je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući dio ugovorene cijene za dotad izvršene radove te pravednu naknadu za učinjene nužne troškove.

Član 747.
(Pravo naručioca da traži sniženje ugovorene cijene)

- (1) Ako su se u vrijeme između zaključenja ugovora i ispunjenja obaveze izvođača cijene elemenata na osnovu kojih je određena cijena radova snizile za više od dva procenta (2%), a radovi su izvršeni u ugovorenom roku, naručilac ima pravo tražiti odgovarajuće sniženje ugovorene cijene radova iznad tog procenta.
- (2) Ako je ugovorena nepromjenjivost cijene radova, a oni su izvršeni u ugovorenom roku, naručilac ima pravo na sniženje ugovorene cijene u slučaju da su se cijene elemenata na osnovu kojih je određena cijena smanjile za toliko da bi cijena bila niža za više od deset procenata (10%), i to za razliku u cijeni više od deset procenata (10%).
- (3) U slučaju kašnjenja izvođača radova, naručilac ima pravo na srazmjerno sniženje cijene radova za svako sniženje cijene elemenata na osnovu kojih je cijena radova određena.

Odjeljak B Ugovor o građenju sa posebnom odredbom

Član 748.

(Ugovor o građenju sa posebnom odredbom)

- (1) Ako ugovor o građenju sadrži odredbu „ključ u ruke“ ili neku drugu sličnu odredbu, izvođač se samostalno obavezuje grupno izvršiti sve radove potrebne za izgradnju i upotrebu određenog cjelovitog objekta.
- (2) U tom slučaju, ugovorena cijena obuhvata i vrijednost svih nepredviđenih radova i viška radova, a isključuje utjecaj manjka radova na ugovorenu cijenu.
- (3) Ako u ugovoru „ključ u ruke“ učestvuje kao ugovorna strana više izvođača, njihova odgovornost prema naručiocu je solidarna.

Odjeljak C Odgovornost za nedostatke

Član 749.

(Primjena pravila ugovora o djelu)

Ako u pravilima ugovora o građenju nije drugačije određeno, na odgovornost za nedostatke građevine primjenjuju se odgovarajuće odredbe ugovora o djelu.

Član 750.

(Prelazak prava iz odgovornosti za nedostatke)

Prava naručioca prema izvođaču zbog nedostatka građevine prelaze i na sve kasnije stjecatelje građevine ili njenog dijela, ali s tim da kasnijim stjecateljima ne teče novi rok za obavijest i tužbu, već im se uračunava rok prethodnika.

Odjeljak D Odgovornost izvođača i projektanta za solidnost građevine

Član 751.

(Sadržaj odgovornosti)

- (1) Izvođač odgovara za nedostatke u izradi građevine koji se tiču njene solidnosti, ako bi se ti nedostaci pokazali za period od deset godina od predaje i prijema radova.

- (2) Izvođač odgovara i za nedostatke zemljišta na kojem je podignuta građevina, koji su se pokazali za period od deset godina od predaje i prijema radova, osim ako je specijalizovana organizacija dala stručno mišljenje da je zemljište odgovarajuće za građenje, a u toku gradnje se nisu pojavile okolnosti koje dovode u sumnju osnovanost stručnog mišljenja.
- (3) Pravila iz stavova (1) i (2) ovog člana primjenjuju se na projektanta, ako nedostatak građevine potječe od nekog nedostatka u planu.
- (4) Izvođač i projektant su odgovorni prema odredbama stavova (1) i (2) ovog člana ne samo naručiocu, nego i svakom drugom stjecatelju građevine.
- (5) Odgovornost iz stavova (1)-(4) ovog člana ne može se ugovorom ni isključiti ni ograničiti.

Član 752.

(Dužnost obavještanja i gubitak prava)

- (1) Naručilac ili drugi stjecatelj dužan je o nedostacima obavijestiti izvođača i projektanta u roku šest mjeseci od kada je nedostatak ustanovio, inače gubi pravo da se pozove na njega.
- (2) Pravo naručioca ili drugog stjecatelja prema izvođaču, odnosno projektantu, po osnovu njihove odgovornosti za nedostatke prestaje za jednu godinu, računajući od dana kad je naručilac, odnosno stjecatelj, obavijestio projektanta, odnosno izvođača, o nedostatku.

Član 753.

(Smanjenje i isključenje odgovornosti)

- (1) Izvođač se ne oslobađa odgovornosti, ako je šteta nastala zbog toga što je pri izvođenju određenih radova postupao prema zahtjevima naručioca.
- (2) Izuzetno od Stava (1) ovog člana, ako je prije izvršenja određenog rada prema zahtjevu naručioca upozorio istog na opasnost od štete, njegova odgovornost se smanjuje, a prema okolnostima konkretnog slučaja može se i isključiti.

Član 754.

(Regresi)

- (1) Kad su za štetu odgovorni izvođač i projektant, odgovornost svakog od njih određuje se prema veličini krivice.
- (2) Projektant koji je izradio projekt građevine i kojem je povjeren nadzor nad izvršenjem planiranih radova odgovara i za nedostatke u izvršenim radovima nastale krivicom izvođača, ako ih je mogao opaziti normalnim i razumnim nadgledanjem radova, ali ima pravo zahtijevati od izvođača odgovarajuću naknadu.
- (3) Izvođač koji je nadoknadio štetu nastalu usljed nedostatka u izvršenim radovima ima pravo zahtijevati naknadu od projektanta u mjeri u kojoj nedostaci u izvršenim radovima potječu od nedostataka u projektu.
- (4) Kad je za nedostatak odgovoran subjekt kojem je izvođač povjerio obavljanje jednog dijela posla, izvođač, ukoliko hoće da od njega zahtijeva naknadu, mora ga obavijestiti o postojanju nedostatka u roku dva mjeseca, računajući od dana kada je on sam obaviješten od naručioca o istom nedostatku.

GLAVA IX UGOVOR O ORTAŠTVU/PARTNERSTVU

Odjeljak A Pojam ortaštva

Član 755. (Pojam ortaštva)

- (1) Ugovorom o ortaštvu obavezuju se uzajamno dva ili više subjekata da udruže rad i/ili imovinu radi postizanja nekog dozvoljenog zajedničkog cilja.

Član 756. (Značaj saglasnosti volja)

- (1) Pravni odnosi između ortaka uređuju se ugovorom o ortaštvu.

Odjeljak B Imovina ortaštva

Član 757. (Sadržaj imovine ortaštva)

- (1) Imovinu ortaštva čine ulogi ortaka (glavnica) te imovina stečena poslovanjem ortaštva.
- (2) U imovinu ortaštva ulaze i naknade za uništene, oštećene ili oduzete stvari koje pripadaju imovini ortaštva.
- (3) Imovina ortaštva je zajednička imovina ortaka.
- (4) Imovina ortaka koja kao ulog nije unesena u imovinu ortaštva ostaje njegova posebna, odvojena imovina.

Član 758. (Ulog)

- (1) Ulog se može sastojati u stvarima, pravima, novcu, radu i drugim dobrima.
- (2) Ako se ulaže cijela imovina pod njom se podrazumijeva sadašnja imovina, ali ako ugovor obuhvata i buduću imovinu, pod njom se podrazumijeva samo stečena, a ne i naslijeđena imovina, osim ako obje nisu izričito predviđene ugovorom.
- (3) Ugovor koji se odnosi na ulaganje samo sadašnje ili samo buduće imovine nije valjan bez popisa i opisa dijelova koji u takav ulog ulaze.
- (4) Ortak koji se obavezao uložiti samo svoj rad ima pravo na udio u dobiti, ali ne i na udio u glavnici ortaštva, osim ako je vrijednost njegovog rada procijenjena u novcu i uključena u glavicu.

Član 759. (Veličina uloga)

- (1) Ako nije drugačije ugovoreno, ortaci su obavezni na jednake uloge.

- (2) Ortak nije obavezan na naknadno povećanje ugovorenog uloga, ali ako se zbog promijenjenih okolnosti zajednički cilj ne bi mogao postići bez povećanja uloga, ortak koji ne pristaje na povećanje može istupiti iz ortaštva, a može biti i isključen iz njega.
- (3) Svi ortaci su, prema pravilu, dužni jednako učestvovati u ostvarivanju zajedničkog cilja, neovisno o vrsti i veličini njihovog uloga.

Član 760.

(Unošenje uloga u imovinu ortaštva)

- (1) Stvari i prava, koji čine ulog, postaju imovinom ortaštva na osnovu ugovora o ortaštvu na način propisan za stjecanje pojedinih imovinskih prava.
- (2) Ortak odgovara za materijalne i pravne nedostatke svog uloga.
- (3) U smislu snošenja rizika za slučajnu propast ili oštećenje stvari, odnosno u smislu odgovornosti za nedostatke stvari, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o zakupu, ako se stvar daje na korištenje, a odredbe o kupoprodaji, ako se ulaže vlasništvo na stvari.
- (4) Kad se ulažu novac i stvari procijenjene u novcu, u slučaju sumnje smatra se da se daju u vlasništvo.
- (5) Ortak ne može raspolagati svojim udjelom niti stvarima i pravima iz zajedničke imovine, niti može zahtijevati njenu diobu.
- (6) Ortak može raspolagati pravom na naknadu troškova koje je imao u obavljanju poslova ortaštva, ako dospijevaju prije prestanka ortaštva, sa kamatom koja mu pripada za novac predujma i sa isplatom onoga što će mu pripasti nakon prestanka ortaštva.

Odjeljak C Posloводство i zastupanje

Član 761.

(Zajedničko posloводство)

- (1) Pravo na vođenje poslova ortaštva pripada zajednički svim ortacima.
- (2) Odluke u vođenju poslova ortaštva donose se primjenom propisa o upravljanju stvarima u suvlasništvu.
- (3) Ortak koji ulaže samo svoj rad, a koji nije uključen u glavnica, može učestvovati pri donošenju odluka, ali bez prava glasa.

Član 762.

(Prijenos posloводства, zastupanje, zabrana konkurencije)

- (1) Kad je ugovorom o ortaštvu ovlaštenje za vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, oni se smatraju punomoćnicima.
- (2) Ako je ovlaštenje za vođenje poslova preneseno na više ortaka, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o upravljanju stvarima u suvlasništvu, ali ako je ugovorom o ortaštvu određeno da svaki od njih može sam preduzimati poslove, svaki od ostalih ortaka ovlaštenih za vođenje poslova ortaštva može se usprotiviti preduzimanju posla, u kom slučaju se namjeravani posao ne može preduzeti.

- (3) Na prava i obaveze ortaka kojima je povjereno vođenje poslova na odgovarajući način se primjenjuju i odredbe ovog zakona o nalogu, ako ugovorom o ortaštvu nije drugačije određeno.
- (4) Nijedan ortak nema pravo povjeriti vođenje poslova ortaštva trećem subjektu, ni nekoga primiti u ortaštvo, a niti poduzeti posao kojim bi se, zbog njegove posebne koristi, ugrozilo postizanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu.

Član 763.

(Polaganje računa)

- (1) Ortaci kojima je povjereno posloводство dužni su uredno voditi poslovne knjige i polagati račun o stanju zajedničke imovine te svim prihodima i rashodima.
- (2) Prije nego što se dovrši posao ne može se zahtijevati završni obračun i podjela dobiti i gubitka, ali ako se radi o dugoročnim poslovima koji donose godišnji prihod, ortaci mogu zahtijevati polaganje računa i podjelu dobiti nakon protjecanja svake poslovne godine.
- (3) Ortak koji je pristao na podnošenje samo završnog obračuna ili se odrekao prava zahtijevanja polaganja računa može, ako dokaže nepošteno vođenje poslova, zahtijevati polaganje računa za završene i započete poslove.
- (4) Ortaci su dužni ortaku koji vodi poslove nadoknaditi troškove koje je pri tome učinio kao i štetu koju pretrpi zbog rizika koji su sa vođenjem poslova ortaštva neposredno u vezi.
- (5) Za novac predujma ortak ima pravo na kamate od dana kada ga je uložio do isplate.
- (6) Ortak koji vodi poslove ortaštva nema pravo na posebnu nagradu za lično uloženi trud u vođenju tih poslova.

Član 764.

(Pravo nadzora)

- (1) Ortaci koji su povjerali posloводство jednom ili nekoliko ortaka zadržavaju pravo ličnog nadzora nad poslovima ortaštva koje uključuje i pravo zahtijevanja izvještaja o poslovima ortaštva te pravo uvida u poslovne knjige i druge dokumente.
- (2) Isključenje ili ograničenje prava ortaka iz Stava (1) ovog člana je bez dještva, ako se može osnovano posumnjati da poslovi ortaštva nisu savjesno vođeni.

Član 765.

(Oduzimanje ovlaštenja i otkaz posloводства)

- (1) Ovlaštenje za vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, ako ugovorom o ortaštvu nije drugačije uređeno, može se jednoglasnom odlukom ostalih ortaka oduzeti zbog grube povrede povjerene dužnosti, nesposobnosti za uspješno vođenje poslova ili drugih važnih razloga.
- (2) Ortak može otkazati povjereno posloводство, ako za to ima opravdan razlog.
- (3) U slučaju otkaza, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog zakona, koje se odnose na otkaz nalogoprimca.

Odjeljak D Odnos prema trećima

Član 766.

(Zaključenje pravnih poslova)

- (1) Ortak ne može pravnim poslom sa trećim subjektom pravovaljano obavezati ortaštvo bez izričitog ili prešutnog pristanka ostalih ortaka ili njihovih punomoćnika.
- (2) Položaj trećega može imati i ortak koji je u ortaštvu samo sa dijelom svoje imovine, a sa preostalim dijelom samostalno učestvuje u pravnom prometu.

Član 767.

(Potraživanja i dugovanja ortaštva)

- (1) Ako ugovorom o ortaštvu nije drugačije određeno, potraživanja ortaštva pripadaju svim ortacima zajedno.
- (2) Ortak može zahtijevati od dužnika da obavezu ispuni svim ortacima zajedno, a samo njemu ako je od svih ostalih ortaka ovlašten primiti ispunjenje.
- (3) Dužnik može ispuniti obavezu prema ortaštvu ortaku koga sam izabere, sve dok svi ortaci ili neki od njih ne zahtijevaju ispunjenje.
- (4) Ako sa povjericem nije drugačije ugovoreno, za obaveze ortaštva solidarno odgovaraju svi ortaci.
- (5) Treći kao dužnik ortaštva ne može prebijati potraživanje koje ima prema nekom od ortaka sa potraživanjima koja pripadaju ortaštvu.
- (6) Prigovor da potraživanje pripada imovini ortaštva ne može se istaći prema dužniku koji to nije znao niti morao znati.

Odjeljak E Odgovornost za štetu

Član 768.

(Odgovornost za štetu i nedopuštenost prebijanja)

- (1) Ortak odgovara za štetu koju nanese ortaštvu, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.
- (2) Nije dopušteno prebijanje štete sa korišću koju je ortak inače pribavio ortaštvu, osim ako su šteta i korist nastali istim, samoinicijativno preduzetim poslom.

Odjeljak F Dobit i gubitak

Član 769.

(Pojam)

- (1) Dobit je onaj dio imovine ortaštva koji preostane nakon odbitka vrijednosti uloga, zajedničkih dugova i troškova.
- (2) Gubitak nastaje kad vrijednost imovine ortaštva padne ispod vrijednosti uloga.

Član 770.

(Udjeli u dobiti i gubitku)

- (1) Ako udjeli ortaka u dobiti i gubitku nisu utvrđeni ugovorom o ortaštvu, svaki ortak ima, neovisno o vrsti i visini uloga, jednak udio u dobiti i gubitku.
- (2) Ako je ugovorom određen samo udio u dobiti ili samo udio u gubitku, u slučaju sumnje takva odredba se primjenjuje i na dobit i na gubitak.

Odjeljak G Istupanje i isključenje ortaka

Član 771.

(Istupanje iz ortaštva)

- (1) Ugovor o ortaštvu zaključen na neodređeno vrijeme ortak može otkazati u svako doba, osim u nevrjeme ili na štetu ostalih ortaka.
- (2) Pravilo iz stava (1) ovog člana primjenjuje se i na ortaštvo koje je nakon isteka određenog vremena prešutno nastavljeno kao i ortaštvo koje je osnovano za života ortaka.
- (3) Ugovor o ortaštvu zaključen na određeno vrijeme može se otkazati prije isteka tog vremena samo iz važnih razloga, a naročito zbog povrede bitne obaveze iz ugovora o ortaštvu koju, namjerno ili iz krajnje nepažnje, učini drugi ortak, zbog nemogućnosti ispunjenja takve obaveze ili smrti odnosno istupanja ortaka od kojeg je naročito zavisilo obavljanje poslova ortaštva.
- (4) Ortak koji otkáže ugovor o ortaštvu suprotno odredbama stava (1) do (3) ovog člana, odgovara ostalim ortacima za štetu koja time nastane.
- (5) Ništavna je odredba ugovora kojom se isključuje ili ograničava pravo ortaka na otkaz ugovora o ortaštvu.

Član 772.

(Isključenje ortaka)

- (1) Ortak se može isključiti iz ortaštva ako za to postoje važni razlozi, a naročito zbog povrede bitne obaveze iz ugovora o ortaštvu, stečaja, potpunog ili djelomičnog gubitka poslovne sposobnosti ili gubitka povjerenja zbog učinjenog krivičnog djela.
- (2) Odluku o isključenju, ako nije drugačije ugovoreno, donose ostali ortaci jednoglasno.

Član 773.

(Djejtvo istupanja i isključenja)

- (1) Djejtvo istupanja i isključenja nastupa danom izjave o otkazu, odnosno danom saopćenja odluke o isključenju i u situaciji kad je izjava odnosno odluka bila osporena pa potom potvrđena kao pravaoaljana.
- (2) Ortak koji je otkazao ugovor o ortaštvu ili je iz ortaštva isključen učestvuje u dobiti i gubitku, nastalim do dana otkaza odnosno isključenja.
- (3) Ortak učestvuje u dobiti i gubitku u onim poslovima koji u vrijeme njegova izlaska iz ortaštva još nisu bili okončani i koje su ostali ortaci ovlašteni završiti onako kako je to za njih najpovoljnije.
- (4) Ortak koji je izašao iz ortaštva ima pravo, po proteku svake poslovne godine, zahtijevati obračun o poslovima koji su u međuvremenu završeni, o isplatama koje mu na temelju toga pripadaju i o stanju poslova koji još nisu završeni.

- (5) Udio ortaka koji je istupio, odnosno koji je isključen, pripada ostalim ortacima, a oni su dužni vratiti mu stvari koje je dao ortaštvu na korištenje, osloboditi ga zajedničkih obaveza, odnosno dati mu primjereno osiguranje, ako te obaveze još nisu dospjele i isplatiti mu ono što bi dobio od zajedničke imovine kad bi u vrijeme njegovog istupanja odnosno isključenja ortaštvo prestalo.
- (6) Ako zajednička imovina nije dovoljna da se njome pokriju zajedničke obaveze i ulozi, ortak koji je istupio, odnosno koji je isključen iz ortaštva je dužan srazmjerno njegovom udjelu, nadoknaditi taj gubitak ostalim ortacima.
- (7) Druga prava i obaveze ortaka iz Stava (1) ovog člana utvrđuju se prema odredbama o diobi zajedničke imovine ortaštva u slučaju njegovog prestanka.

Odjeljak H Prestanak ortaštva

Član 774.

(Razlozi prestanka)

Ortaštvo prestaje: ostvarenjem cilja ortaštva, odnosno ako ostvarenje cilja ortaštva postane nemoguće:

- a) protekom vremena na koje je zaključen ugovor o ortaštvu;
- b) propašću zajedničke imovine;
- c) sporazumom ortaka;
- d) smrću odnosno prestankom kao i istupanjem i isključenjem ortaka, ako ortaštvo čine dva ortaka;
- e) odlukom suda u slučaju prestanka ortaštva iz važnih razloga.

Član 775.

(Nasljeđivanje prava i obaveza ortaka)

- (1) Prava i obaveze ortaka u pravilu ne prelaze na njegove nasljednike.
- (2) Nasljednici ortaka dužni su o njegovoj smrti bez odgađanja obavijestiti ostale ortake i preduzeti mjere za zaštitu njihovih interesa, a ostali ortaci su dužni bez odgađanja preuzeti poslove koji su bili povjereni umrlom ortaku.
- (3) Nasljednici ortaka, ako se ortaštvo ne bi s njima nastavilo, ovlašteni su zahtijevati polaganje računa i njihovo podmirenje do dana ostaviteljeve smrti i dužni podmiriti ono što je ortak dugovao ortaštvu.
- (4) Ako su ugovorom o ortaštvu izričito obuhvaćeni nasljednici ortaka, obavezni su, ako prihvate nasljedstvo, nastaviti ortaštvo, ali se ta obaveza ne može odnositi na nasljednike nasljednika.
- (5) Ako nasljednik nije u mogućnosti ispuniti obaveze ostavioca prema ortaštvu, od naslijeđenog udjela će biti odbijen srazmjeran dio.

Odjeljak I Dioba zajedničke imovine

Član 776.

(Vraćanje stvari)

- (1) Nakon prestanka ortaštva dijeli se zajednička imovina.

- (2) Stvari koje je ortak dao na korištenje odnosno upotrebu ortaštvu vraćaju mu se, s tim da nema pravo na naknadu za slučajnu propast ili oštećenje stvari niti za pogoršanje stanja stvari usljed njene redovne upotrebe.

Član 777.

(Redosljed u diobi zajedničke imovine)

- (1) Iz zajedničke imovine prvo se podmiruju dugovanja ortaštva, a ako su ta dugovanja nedospjela i sporna, osiguravaju se sredstva za njihovo naknadno podmirenje.
- (2) Nakon podmirenja zajedničkih dugova vraćaju se ulozi, s tim da se za nenovčane uloge, osim onih koji su se sastojali u radu ili davanju stvari na korištenje odnosno upotrebu, nadoknađuje vrijednost koju su imali u vrijeme ulaganja.
- (3) Ukoliko je to potrebno, radi namirenja dugova odnosno vraćanje uloga, unovčiće se zajednička imovina.
- (4) Ostatak zajedničke imovine, koji preostane nakon izmirenja dugova i vraćanja uloga, dijeli se između ortaka prema udjelima u dobiti.
- (5) Ukoliko je neophodno, radi diobe imovine, smatra se da se ortaštvo nastavlja samo radi završetka poslova u toku, zaključenja novih poslova radi završetka tih poslova kao i za održavanje i upravljanje zajedničkom imovinom.
- (6) Ako iz ugovora o ortaštvu ne proizlazi šta drugo, s prestankom ortaštva prestaje i ovlaštenje na vođenje poslova ortaštva, a poslove iz stava (5) ovog člana nastavljaju obavljati svi ortaci zajedno.

Član 778.

(Nedostatak sredstava za izmirenje zajedničkih dugova)

Ako zajednička imovina nije dovoljna za izmirenje zajedničkih dugova ortaci doplaćuju nedostajuća sredstva prema udjelu u gubitku, a ako se od nekog od ortaka ne bi mogao naplatiti dio koji na njega otpada, ostali ortaci dužni su doplatiti taj dio na jednake dijelove.

GLAVA X UGOVOR O PRIJEVOZU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 779.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prijevozu obavezuje se prijevoznik da preveze na određeno mjesto neku osobu ili stvar, a putnik odnosno pošiljalac se obavezuje da mu za to isplati određenu naknadu.
- (2) Prijevoznikom, prema ovom zakonu, smatra se kako osoba koja se bavi prijevozom kao svojim redovnim poslovanjem, tako i svaki drugi subjekt koji se ugovorom obaveže izvršiti prijevoz uz naknadu.

Član 780.

(Obaveze prijevoznika u linijskom prijevozu)

- (1) Prijevoznik koji obavlja prijevoz na određenoj liniji (linijski prijevoz) dužan je redovno i uredno održavati objavljenu liniju.
- (2) On je dužan primiti na prijevoz svaku osobu i svaku stvar koja udovoljava uvjetima određenim u objavljenim općim uvjetima.
- (3) Ako redovna prijevozna sredstva prijevoznika nisu dovoljna za izvršenje svih zahtijevanih prijevoza, prvenstvo imaju osobe ili stvari za koje je to posebnim propisima predviđeno, a daljnje se prvenstvo određuje prema redu zahtijeva, s tim da se između istovremenih zahtijeva prvenstvo određuje prema većoj dužini prijevoza.

Član 781.

(Odustanak od ugovora)

- (1) Pošiljalac odnosno putnik može odustati od Ugovora prije nego što počne njegovo izvršenje, ali je dužan nadoknaditi štetu koju bi prijevoznik pretrpio usljed toga.
- (2) Kad prijevoznik s počinjanjem prijevoza kasni toliko da druga strana više nema interesa za ugovoreni prijevoz, ili kad prijevoznik neće ili ne može izvršiti ugovoreni prijevoz, druga strana može odustati od ugovora i tražiti da se vrati plaćena naknada za prijevoz.

Član 782.

(Visina naknade za prijevoz)

- (1) Ako je visina naknade za prijevoz određena tarifom ili kojim drugim objavljenim obaveznim aktom, ne može se ugovoriti veća naknada.
- (2) Ako iznos naknade za prijevoz nije određen tarifom ili kojim drugim objavljenim obaveznim aktom, a ni ugovorom, prijevoznik ima pravo na uobičajenu naknadu za tu vrstu prijevoza.
- (3) U ostalom na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o naknadi sadržane u glavi ovog zakona o ugovoru o djelu.

Član 783.

(Ograničenje primjene odredbi ove glave)

Odredbe ove glave primjenjuju se na sve vrste prijevoza, ako zakonom za pojedine vrste nije drugačije određeno.

Odjeljak B Ugovor o prijevozu stvari

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 784.

(Predaja stvari)

Prijevoznik je dužan stvar koju je primio radi prijevoza predati na određenom mjestu pošiljaocu ili određenom subjektu (primaocu).

Član 785.

(Obaveza pošiljaoca da obavijesti prijevoznika o stvari)

- (1) Pošiljalac je dužan obavijestiti prijevoznika o vrsti pošiljke i o njenom sadržaju i količini, i saopćiti mu kuda pošiljka treba da bude prevezena, ime i adresu primaoca pošiljke, svoje ime i svoju adresu te o svemu drugom neophodnom kako bi prijevoznik mogao ispuniti svoje obaveze bez odgađanja i smetnji.
- (2) Kad se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, pošiljalac je dužan obavijestiti o tome prijevoznika u trenutku njihove predaje na prijevoz i saopćiti mu njihovu vrijednost.
- (3) Kad je riječ o prijevozu opasne stvari ili stvari za koju su potrebni posebni uvjeti prijevoza, pošiljalac je dužan o tome obavijestiti prijevoznika na vrijeme tako da bi on mogao preduzeti odgovarajuće posebne mjere.
- (4) Ako pošiljalac ne da prijevozniku podatke iz stava (1) do (3) ovog člana ili mu ih da pogrešno, odgovara za štetu koja bi usljed toga nastala.

Član 786.

(Tovarni list)

- (1) Ugovarači se mogu sporazumjeti da se o pošiljci predatoj na prijevoz sačini tovarni list.
- (2) Tovarni list treba da sadrži: ime i adresu pošiljaoca i prijevoznika, vrstu i sadržaj i količinu pošiljke te vrijednost dragocjenosti i drugih skupocjenih stvari, određeno mjesto, iznos naknade za prijevoz, odnosno zabilješku da je naknada plaćena unaprijed, odredbu o svoti kojom je pošiljka opterećena, mjesto i dan izdavanja tovarnog lista.
- (3) U tovarni list mogu biti unesene i druge odredbe Ugovora o prijevozu.
- (4) Tovarni list mora biti potpisan od oba ugovarača.
- (5) Tovarni list može sadržavati odredbu po naredbi ili glasiti na donosioca.

Član 787.

(Ugovor o prijevozu i tovarni list)

Postojanje i punovažnost Ugovora o prijevozu neovisni su o postojanju tovarnog lista i njegovoj tačnosti.

Član 788.

(Potvrda o prijemu za prijevoz)

Ako nije izdat tovarni list, pošiljalac može zahtijevati od prijevoznika da mu izda potvrdu o prijemu pošiljke na prijevoz, s podacima koje treba da sadrži tovarni list.

Odsjek 2. Odnos pošiljaoca i prijevoznika

Član 789.

(Pakovanje)

- (1) Pošiljalac je dužan zapakovati stvari na propisani ili uobičajeni način, kako ne bi došlo do nastanka kakve štete ili ugrožavanja sigurnosti ljudi ili dobara.

- (2) Prijevoznik je dužan upozoriti pošiljaoca na nedostatke pakovanja koji se mogu opaziti, inače odgovara za oštećenje pošiljke koje bi se dogodilo zbog tih nedostataka.
- (3) Prijevoznik ne odgovara za oštećenje pošiljke ako je pošiljalac, iako mu je skrenuta pažnja na nedostatke pakovanja, zahtijevao da prijevoznik primi pošiljku na prijevoz s tim nedostacima.
- (4) Prijevoznik je dužan odbiti pošiljku ako su nedostaci u njenom pakovanju takvi da može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili uzrokovana kakva šteta.
- (5) Za štetu koju zbog nedostatka u pakovanju pretrpe treći subjekti dok se stvar nalazi kod prijevoznika odgovara prijevoznik, a on ima pravo zahtijevati naknadu od pošiljaoca.

Član 790.

(Isprave koje prate pošiljku)

- (1) Pošiljalac je dužan prijevozniku staviti na raspolaganje isprave koje su neophodne za obavljanje carinske i druge službene obrade prije slanja robe, i dati mu sve potrebne informacije.
- (2) Prijevoznik nije obavezan ispitati jesu li ove isprave i informacije tačne i dovoljne. Pošiljalac odgovara prijevozniku za sve štete koje nastanu zbog nedostajućih, nepotpunih ili netačnih isprava i podataka, osim ako je prijevoznik za to kriv.
- (3) Prijevoznik odgovara za posljedice gubljenja ili nepravilne primjene isprava koje su mu uručene, ali nije dužan namiriti veću štetu nego u slučaju gubljenja robe. Ova odgovornost otpada samo kad je šteta prouzrokovana krivicom pošiljaoca, uputom pošiljaoca za koju nije odgovoran prijevoznik ili okolnostima koje prijevoznik nije mogao izbjeći i preduprijeti njihove posljedice.

Član 791.

(Naknada za prijevoz i troškovi u vezi s prijevozom)

- (1) Pošiljalac je dužan isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz i troškove u vezi s prijevozom.
- (2) Ako u tovarnom listu nije navedeno da pošiljalac plaća naknadu za prijevoz i ostale troškove u vezi s prijevozom, pretpostavlja se da je pošiljalac uputio prijevoznika da ih naplati od primaoca.

Član 792.

(Raspolaganje pošiljkom)

- (1) Pošiljalac može raspolagati pošiljkom i mijenjati naloge sadržane u Ugovoru te može narediti prijevozniku da obustavi dalji prijevoz pošiljke, da mu pošiljku vrati, da je preda drugom primaocu ili da je uputi u neko drugo mjesto.
- (2) Pravo pošiljaoca da mijenja naloge prestaje nakon prispjeća pošiljke na određeno mjesto kad prijevoznik preda primaocu tovarni list, ili kad prijevoznik pozove primaoca da preuzme pošiljku, ili kad primalac sam zatraži njenu predaju.
- (3) Ako je izdat tovarni list po naredbi odnosno na donosioca, prava pošiljaoca iz Stava (3) ovog člana pripadaju isključivo imaocu tovarnog lista.

- (4) Ovlašteni subjekt koja se posluži pravom da daje nove naloge prijevozniku dužan je nadoknaditi mu troškove i štetu što ih je imao zbog toga te mu na njegov zahtjev dati jamstvo da će mu troškovi i šteta biti nadoknađeni.

Član 793.

(Pravac prijevoza)

- (1) Prijevoznik je dužan izvršiti prijevoz ugovorenim putem.
(2) Ako nije ugovoreno kojim putem treba da se izvrši prijevoz, prijevoznik je dužan izvršiti ga onim putem koji najviše odgovara interesima pošiljaoca.

Član 794.

(Smetnje pri vršenju prijevoza)

- (1) Prijevoznik je dužan obavještavati pošiljaoca o svim okolnostima koje bi bile od utjecaja na izvršenje prijevoza i postupiti po uputama što ih od njega dobije.
(2) Prijevoznik nije dužan postupiti prema uputama pošiljaoca čije bi izvršenje moglo ugroziti sigurnost osoba ili dobara.
(3) Ako bi slučaj bio takav da se ne bi mogle čekati upute pošiljaoca, prijevoznik je dužan postupiti kako bi postupio dobar privrednik odnosno dobar domaćin u istoj situaciji, i o tome obavijestiti pošiljaoca i tražiti njegove dalje upute.
(4) Prijevoznik ima pravo na naknadu troškova koje je imao zbog smetnji nastalih bez njegove krivice.

Član 795.

(Naknada u slučaju prijekida prijevoza)

- (1) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji odgovara prijevoznik, on ima pravo na srazmjernan dio naknade za izvršeni prijevoz, ali je dužan nadoknaditi štetu koja bi nastala za drugu stranu prekidom prijevoza.
(2) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji ne odgovara nijedan od zainteresovanih subjekata, prijevoznik ima pravo na razliku između ugovorene naknade za prijevoz i troškova prijevoza od mjesta gdje je prijevoz prekinut do odredišnog mjesta.
(3) Prijevoznik nema pravo ni na dio naknade ako u toku prijevoza pošiljka propadne usljed više sile.

Član 796.

(Nemogućnost predaje pošiljke)

- (1) Ako primalac ne može biti obaviješten o prispjeću pošiljke ili je odbije primiti, i uopće ako pošiljka ne može biti predana, ili ako primalac ne isplati prijevozniku dužnu naknadu i ostale troškove koji terete pošiljku, prijevoznik je dužan obavijestiti o tome pošiljaoca, tražiti od njega upute i preduzeti za njegov račun potrebne mjere za čuvanje stvari.
(2) Ako u primjerenom roku ovlašteni subjekt ne preduzme ništa s pošiljkom, prijevoznik je ima pravo prodati prema pravilima o prodaji dugovane stvari, u slučaju zakašnjenja povjerilaca, i naplatiti svoja potraživanja iz postignute cijene, a ostatak je dužan položiti kod suda za ovlašteni subjekt.

Član 797.

(Odgovornost prijevoznika prema pošiljaocu)

Ako je prijevoznik predao pošiljku primaocu, a nije naplatio svotu kojom je bila opterećena, dužan je isplatiti tu svotu pošiljaocu, ali ima pravo tražiti naknadu od primaoca.

Odsjek 3. Odnos prijevoznika i primaoca

Član 798.

(Obavještavanje primaoca o prispjeću pošiljke)

- (1) Prijevoznik je dužan obavijestiti primaoca bez odgađanja da je pošiljka prispjela, staviti mu je na raspolaganje kako je ugovoreno i podnijeti mu tovarni list, ako je izdat.
- (2) U slučaju kad je izdat tovarni list po naredbi ili na donosioca, prijevoznik je dužan postupiti po Stavu (1) ovog člana samo ako je u tovarnom listu označen subjekt u odredišnom mjestu kojeg treba obavijestiti da je pošiljka prispjela.

Član 799.

(Predaja pošiljke kad je izdat duplikat tovarnog lista)

Prijevoznik može odbiti da preda pošiljku, ako mu se istovremeno ne preda duplikat tovarnog lista na kojem je primalac potvrdio da mu je pošiljka predata.

Član 800.

(Pravo primaoca da zahtijeva predaju pošiljke)

- (1) Primalac može vršiti prava iz Ugovora o prijevozu prema prijevozniku i od njega zahtijevati da mu preda tovarni list i pošiljku tek nakon što ona prispije u odredišno mjesto.
- (2) Prijevoznik je dužan na zahtjev primaoca predati mu pošiljku prije nego što ona prispije u odredišno mjesto, samo ako ga je na to ovlastio pošiljalac.
- (3) Primalac može vršiti prava iz Ugovora o prijevozu i zahtijevati od prijevoznika predaju pošiljke samo ako udovolji uvjetima predviđenim u ugovoru o prijevozu.

Član 801.

(Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke)

- (1) Ovlašteni subjekt ima pravo zahtijevati da se zapisnički utvrdi istovjetnost pošiljke i, ako je pošiljka oštećena, u čemu se sastoji oštećenje.
- (2) Ako se utvrdi da pošiljka nije ona koja je bila predata prijevozniku, ili da je oštećenje veće nego što je prijevoznik tvrdio, troškove utvrđivanja snosi prijevoznik.

Član 802.

(Obaveza primaoca da isplati naknadu za prijevoz)

- (1) Preuzimanjem pošiljke i tovarnog lista, ako je izdat, primalac se obavezuje isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz, ako nije šta drugo određeno u ugovoru o prijevozu ili u tovarnom listu, te mu isplatiti troškove kojima je pošiljka opterećena.
- (2) Ako primalac smatra da nije dužan isplatiti prijevozniku onoliko koliko ovaj zahtijeva, on može vršiti prava iz Ugovora samo ako kod suda položi sporni iznos.

Odsjek 4. Odgovornost prijevoznika za gubitak, oštećenje i zakašnjenje pošiljke

Član 803.

(Gubitak ili oštećenje pošiljke)

- (1) Prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje pošiljke koji bi se dogodili od trenutka preuzimanja do njene predaje, osim ako su uzrokovani radnjom ovlaštenog subjekta, svojstvima pošiljke ili stranim uzrocima koji se nisu mogli predvidjeti, ni izbjeći, ni otkloniti.
- (2) Ništavne su odredbe Ugovora o prijevozu, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kog drugog općeg akta kojima se ova odgovornost smanjuje.
- (3) Izuzetno od odredbe Stava (2) ovog člana, punovažna je odredba kojom se unaprijed određuje najviši iznos naknade, pod uvjetom da nije u očitom nesrazmjeru sa štetom.
- (4) Ograničenje iznosa naknade iz Stava (3) ovog člana ne važi ako je štetu prijevoznik uzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (5) Ako drugačije nije ugovoreno, visina naknade određuje se prema tržišnoj cijeni pošiljke u vrijeme i mjestu predaje za prijevoz.

Član 804.

(Gubitak ili oštećenje pošiljke skupocjenih stvari)

- (1) U slučaju gubitka ili oštećenja pošiljke u kojoj su se nalazile dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocene stvari, prijevoznik je dužan nadoknaditi tako nastalu štetu samo ako je pri predaji stvari na prijevoz obaviješten o prirodi tih stvari i njihovoj vrijednosti, i neovisno o obavijesti, ako je štetu uzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (2) Ako su se s navedenim stvarima u pošiljci nalazile i druge stvari, za njihov gubitak ili oštećenje prijevoznik odgovara prema općim pravilima o odgovornosti prijevoznika.

Član 805.

(Vraćanje plaćene naknade za prijevoz)

U slučaju potpunog gubitka pošiljke prijevoznik je, osim naknade štete, dužan pošiljaocu vratiti naknadu za prijevoz, ako je ona plaćena.

Član 806.

(Preuzimanje pošiljke bez prigovora primaoca)

- (1) Kad primalac preuzme pošiljku bez prigovora i isplati prijevozniku njegova potraživanja, prestaje odgovornost prijevoznika, osim ako je oštećenje zapisnički utvrđeno prije preuzimanja pošiljke.

- (2) Prijevoznik ostaje odgovoran za oštećenja pošiljke koja se nisu mogla primijetiti u trenutku predaje, ako ga je primalac obavijestio o tim oštećenjima odmah po njegovu otkrivanju, ali ne kasnije od osam dana od predaje.
- (3) Prijevoznik se ne može pozivati na odredbe stavova (1) i (2) ovog člana, ako je oštećenje uzrokovano namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Član 807.

(Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje)

Prijevoznik odgovara za štetu nastalu zbog zakašnjenja, osim ako je zakašnjenje uzrokovano nekom činjenicom koja isključuje njegovu odgovornost za gubitak ili oštećenje stvari.

Član 808.

(Odgovornost za pomoćnike)

Prijevoznik odgovara za osobe koje su, prema njegovom nalogu, radile na izvršenju prijevoza.

Član 809.

(Računanje zastarjelosti)

Rok zastarjelosti za prava iz člana 754. do 797. ovog člana počinje se računati:

- a) kod djelomičnog gubitka ili u slučaju oštećenja ili prekoračenja roka isporuke, sa danom dostave robe,
- b) kod potpunog gubitka, trideset dana nakon isteka ugovorenog roka isporuke ili, ako rok isporuke nije ugovoren, šezdeset dana nakon preuzimanja robe od prijevoznika,
- c) u svim drugim slučajevima sa istekom roka od tri mjeseca nakon zaključenja ugovora o prijevozu.

Odsjek 5. Učestvovanje više prijevoznika u prijevozu pošiljke

Član 810.

(Solidarna odgovornost prijevoznika)

- (1) Prijevoznik koji povjeri nekom drugom prijevozniku potpuno ili djelomično izvršenje prijevoza pošiljke koju je primio na prijevoz ostaje i dalje odgovoran za njen prijevoz od njenog prijema do predaje, ali ima pravo na naknadu od prijevoznika kojem je pošiljku povjerio.
- (2) Ako drugi prijevoznik preuzme od prvog prijevoznika s pošiljkom i tovarni list, on postaje ugovorna strana u Ugovoru o prijevozu, s pravima i dužnostima solidarnog dužnika i solidarnog povjerioca, čiji su udjeli srazmjerni njegovom udjelu u prijevozu.
- (3) Odredbe stavova (1) i (2) primjenjuju se i kad se za izvršenje prijevoza neke pošiljke obaveže jednim istim ugovorom više prijevoznika koji će učestvovati u prijevozu jedan za drugim.
- (4) Svaki od više prijevoznika ima pravo zahtijevati da se utvrdi stanje pošiljke u trenutku kada mu se predaje radi izvršenja njegovog dijela prijevoza.
- (5) Solidarni prijevoznici učestvuju u naknadi štete srazmjerno njihovim udjelima u prijevozu, osim onog koji dokaže da šteta nije nastala dok je on prevezio pošiljku.

(6) Prigovori učinjeni kasnijem prijevozniku djeluju i prema svim prijašnjima.

Član 811.

(Podijeljena odgovornost prijevoznika)

Kad u izvršenju prijevoza iste pošiljke učestvuje jedan za drugim nekoliko prijevoznika, koje je odredio pošiljalac, svaki od njih odgovara samo za svoj dio prijevoza.

Odsjek 6. Pravo zaloga

Član 812.

(Pravo zaloga)

- (1) Radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova koje je učinio u vezi s prijevozom, prijevoznik ima pravo zaloga na stvarima koje su mu predate radi prijevoza i u vezi s prijevozom, dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.
- (2) Kad je u izvršenju prijevoza učestvovalo više prijevoznika jedan za drugim, njihova potraživanja u vezi sa izvršenjem prijevoza osigurana su također ovim zalogom, i posljednji prijevoznik je dužan, ako tovarni list ne sadrži šta drugo, naplatiti sva potraživanja po tovarnom listu.
- (3) Potraživanja prijašnjeg prijevoznika i njegovo pravo zaloga prelaze na kasnijeg prijevoznika koji mu je isplatio ta potraživanja.
- (4) Odredba Stava (3) primjenjuje se i kad prijevoznik isplati otpremnikova potraživanja.

Član 813.

(Sukob založnih prava)

- (1) Kad osim založnog prava prijevoznika postoje na istoj stvari, istovremeno, založna prava komisionara, otpremnika i skladištara, prvenstvo naplate imaju potraživanja bilo kojeg od tih povjerilaca nastala otpremom ili prijevozom, i to obrnuto redosljedu kojim su nastala.
- (2) Potraživanja komisionara i skladištara, a i potraživanja otpremnika i prijevoznika nastala davanjem predujmova, naplaćuju se tek nakon isplate potraživanja navedenih u Stavu (1) ovog člana, i to redosljedom kojim su nastala.

Odjeljak C. Ugovor o prijevozu osoba

Član 814.

(Opća odredba)

Prijevoznik je dužan prijevoz osoba izvršiti sigurno onim prijevoznim sredstvom koje je određeno Ugovorom o prijevozu i uz one uvjete udobnosti i higijene koji se prema vrsti odnosnog prijevoznog sredstva i udaljenosti puta smatraju nužnim.

Član 815.

(Pravo putnika na određeno mjesto u prijevoznom sredstvu)

Prijevoznik je dužan dati putniku ono mjesto i u onom prijevoznom sredstvu kako je ugovoreno.

Član 816.

(Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje)

- (1) Prijevoznik je dužan prevesti putnike do određenog mjesta na vrijeme.
- (2) Prijevoznik odgovara za štetu koju bi putnik pretrpio zbog zakašnjenja, osim ako je do zakašnjenja došlo iz uzroka koji nije mogao otkloniti ni pažnjom stručnjaka.

Član 817.

(Odgovornost prijevoznika za sigurnost putnika)

- (1) Prijevoznik odgovara za sigurnost putnika od početka do završetka prijevoza, kako u slučaju prijevoza uz naknadu, tako i u slučaju besplatnog prijevoza, te je dužan nadoknaditi štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, povredom ili smrću putnika, osim ako je uzrokovana radnjom putnika ili stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti, ni izbjeći, ni otkloniti.
- (2) Ništavne su odredbe Ugovora te općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojeg općeg akta, kojima se ova odgovornost smanjuje ili isključuje.

Član 818.

(Odgovornost za prtljag predat na prijevoz)

- (1) Prtljag koji mu je putnik predao prijevoznik je dužan prevesti u isto vrijeme kad i putnika i predati mu isti nakon završetka prijevoza.
- (2) Za gubitak i oštećenje prtljaga, koji mu je putnik predao, prijevoznik odgovara prema odredbama za prijevoz stvari.
- (3) Za oštećenje stvari koje putnik drži sa sobom prijevoznik odgovara prema općim pravilima o odgovornosti.

GLAVA XI UGOVOR O LICENCI

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 819.

(Pojam)

Ugovorom o licenci obavezuje se davalac licence da stjecatelju licence ustupi u cjelini ili djelomično pravo iskorištavanja izuma, tehničkog znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a stjecatelj licence se obavezuje da mu za to plati određenu naknadu.

Član 820.

(Forma)

Ugovor o licenci mora biti zaključen u pismenoj formi.

Član 821.

(Trajanje licence)

Licenca za iskorištavanje patentiranog izuma, uzorka ili modela ne može biti zaključena za vrijeme duže od trajanja zakonske zaštite tih prava.

Član 822.

(Isključiva licenca)

- (1) Ugovorom o licenci stjecatelj licence stječe isključivo pravo iskorištavanja predmeta licence, samo ako je to izričito ugovoreno (isključiva licenca).
- (2) Ostale mogućnosti iskorištavanja predmeta licence zadržava davalac licence.
- (3) Ako u ugovoru o licenci nije naznačeno o kakvoj licenci je riječ, smatra se da je stjecatelju data neisključiva licenca.

Član 823.

(Prostorno ograničenje prava iskorištavanja)

- (1) Pravo iskorištavanja predmeta licence može biti prostorno ograničeno, samo ako to nije protivno ustavnim i drugim propisima o slobodnom prometu roba i usluga.
- (2) Ako ugovorom o licenci nije prostorno ograničeno pravo iskorištavanja predmeta licence, smatra se da je licenca prostorno neograničena.

Odjeljak B. Obaveze davaoca licence

Član 824.

(Predaja predmeta licence)

- (1) Davalac licence dužan je stjecatelju licence u određenom roku predati predmet licence.
- (2) Davalac licence dužan je stjecatelju licence predati i tehničku dokumentaciju potrebnu za praktičnu primjenu predmeta licence.

Član 825.

(Davanje uputa i obavijesti)

Davalac licence je dužan stjecatelju licence dati sve upute i obavijesti koje su potrebne za uspješno iskorištavanje predmeta licence.

Član 826.

(Obaveza garantovanja)

Davalac licence garantuje stjecatelju licence tehničku izvodljivost i tehničku upotrebljivost predmeta licence.

Član 827.

(Jemstvo)

- (1) Davalac licence jemči da pravo iskorištavanja koje je predmet ugovora pripada njemu, da na njemu nema tereta i da nije ograničeno u korist nekoga trećeg.

- (2) Ako je predmet ugovora isključiva licenca, davalac licence jemči da pravo iskorištavanja nije ustupio drugome ni potpuno ni djelomično.
- (3) Davalac licence dužan je braniti pravo ustupljeno stjecatelju licence od svih zahtijeva trećih osoba.

Član 828.

(Obaveza davaoca isključive licence)

Ako je ugovorena isključiva licenca, davalac licence ne može ni u kom obliku sam iskorištavati predmet licence, niti njegove pojedine dijelove, niti to povjeriti nekom drugom u granicama prostornog važenja licence.

Odjeljak C. Obaveze stjecatelja licence

Član 829.

(Iskorištavanje predmeta licence)

Sticalac licence dužan je iskorištavati predmet licence na ugovoreni način, u ugovorenom obimu i u ugovorenim granicama.

Član 830.

(Korištenje naknadnih usavršavanja)

Ako zakonom ili ugovorom nije drugačije određeno, stjecatelj licence nije ovlašten iskorištavati naknadna usavršavanja predmeta licence.

Član 831.

(Čuvanje predmeta licence u tajnosti)

Ako predmet licence čine nepatentirani izum ili tajno tehničko znanje i iskustvo, stjecatelj licence je dužan čuvati ga u tajnosti.

Član 832.

(Kvalitet)

(1) Ako je uz licencu za proizvodnju ustupljena i licenca za upotrebu žiga, stjecatelj licence može stavljati u promet robu s tim žigom, samo ako je njen kvalitet isti kao što je kvalitet robe koju proizvodi davalac licence.

(2) Sporazum suprotan odredbi Stava (1) ovog člana nema pravno djestvo.

Član 833.

(Obilježavanje)

Sticalac licence dužan je robu obilježiti oznakom o proizvodnji po licenci.

Član 834.

(Naknada)

Sticalac licence dužan je isplatiti davaocu licence ugovorenu naknadu u vrijeme i na način kako je to određeno ugovorom.

Član 835.

(Podnošenje izvještaja)

Ako se naknada određuje u zavisnosti od obima iskorištavanja predmeta licence, stjecatelj licence je dužan podnijeti davaocu licence izvještaj o obimu iskorištavanja i obračunati naknadu svake godine, ako ugovorom nije za to određen kraći rok.

Član 836.

(Izmjena ugovorene naknade)

Ako je ugovorena naknada postala očito nesrazmjerna u odnosu prema prihodu koji stjecatelj licence ima od iskorištavanja predmeta licence, zainteresovana strana može zahtijevati izmjenu ugovorene naknade.

Odjeljak D Podlicenca

Član 837.

(Davanje podlicence)

- (1) Sticalac isključive licence može pravo iskorištavanja predmeta licence ustupiti drugome (podlicenca).
- (2) Ugovorom se može predvidjeti da stjecatelj licence ne može dati drugome podlicencu ili mu je ne može dati bez dopuštenja davaoca licence.

Član 838.

(Odbijanje dopuštenja za davanje podlicence)

Kad je za davanje podlicence potrebno dopuštenje davaoca licence, ovaj ga može odbiti stjecatelju isključive licence samo iz naročito opravdanih razloga.

Član 839.

(Otkaz zbog nedopuštene podlicence)

Davalac licence može otkazati ugovor o licenci bez otkaznog roka, ako je podlicenca data bez njegovog dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Član 840.

(Neposredan zahtjev davaoca licence)

- (1) Ugovorom o podlicenci ne stvara se nikakav poseban pravni odnos između stjecatelja podlicence i davaoca licence, čak ni kad je davalac licence dao potrebno dopuštenje za zaključenje podlicence.
- (2) Izuzetno od Stava (1) ovog člana, davalac licence može, radi naplate svojih potraživanja od stjecatelja licence nastalih iz licence, zahtijevati neposredno od stjecatelja podlicence isplatu iznosa koje ovaj duguje davaocu podlicence po osnovi podlicence.

Odjeljak E Prestanak ugovora

Član 841.

(Prolazak određenog vremena)

Ugovor o licenci sklopljen na određeno vrijeme prestaje samim protekom vremena na koje je zaključen, te nije potrebno da bude otkazan.

Član 842.

(Prešutno obnavljanje licence)

- (1) Kad nakon proteka vremena na koje je ugovor o licenci bio zaključen stjecatelj licence produži iskorištavati predmet licence, a davalac licence se tome ne protivi, smatra se da je zaključen novi ugovor o licenci neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prethodni.
- (2) Osiguranja koja su treći subjekti dali za prvi ugovor o licenci prestaju protekom vremena na koje je taj ugovor bio zaključen.

Član 843.

(Otkaz)

- (1) Ugovor o licenci čije trajanje nije određeno prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.
- (2) Ako otkazni rok nije ugovorom određen, iznosi šest mjeseci, s tim što davalac licence ne može otkazati ugovor tokom prve godine njegovog važenja.

Član 844.

(Smrt, stečaj i likvidacija)

- (1) U slučaju smrti davaoca licence licenca se nastavlja s njegovim nasljednicima, ako drugačije nije ugovoreno.
- (2) U slučaju smrti stjecatelja licence licenca se nastavlja s njegovim nasljednicima koji produžavaju njegovu djelatnost.
- (3) U slučaju stečaja ili likvidacije stjecatelja licence davalac licence može raskinuti ugovor.

GLAVA XII UGOVOR O OSTAVI

Odjeljak A. O ostavi uopće

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 845.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o ostavi obavezuje se ostavoprimalac da primi stvar od ostavodavca, da je čuva i da je vrati kad je ostavodavac bude zatražio.
- (2) Predmet ostave mogu biti samo pokretne stvari.

Član 846.

(Ostava tuđe stvari)

- (1) Ugovor o ostavi može pravovaljano sklopiti u svoje ime i osoba koja nije vlasnik (nosilac prava raspolaganja) stvari, i ostavoprimac je dužan vratiti stvar njemu, osim ako bi doznao da je stvar ukradena.
- (2) Ako treći subjekt tužbom zahtijeva stvar od ostavoprimca kao vlasnik, ostavoprimac je dužan saopćiti sudu od kojeg subjekta je stvar primio, a istovremeno obavijestiti ostavodavca o podignutoj tužbi.

Odsjek 2. Obaveze ostavoprimca

Član 847.

(Obaveza čuvanja i obavještanja)

- (1) Ostavoprimac je dužan čuvati stvar kao svoju, a ako je ostava uz naknadu, kao dobar privrednik odnosno domaćin.
- (2) Ako su ugovoreni mjesto ili način čuvanja stvari, ostavoprimac ih može promijeniti samo ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti, inače odgovara i za slučajnu propast ili slučajno oštećenje stvari.
- (3) O svim promjenama koje bi primijetio na stvari i o opasnostima da budu oštećene na bilo koji način, ostavoprimac je dužan obavijestiti ostavodavca.

Član 848.

(Predaja stvari drugom na čuvanje)

- (1) Ostavoprimac ne može bez pristanka ostavodavca ili bez nužde predati povjerenu stvar drugome da je čuva, inače odgovara i za njenu slučajnu propast ili oštećenje.
- (2) Ako je ostavoprimac bio ovlašten povjerenu stvar dati nekoj trećoj osobi na čuvanje, odgovara ostavodavcu za nepažnju pri izboru te osobe.

Član 849.

(Izvanugovorna odgovornost ostavoprimca i trećeg subjekta)

- (1) Ako ostavodavac vanugovorno potražuje naknadu štete u vezi sa stvari od subjekta kojem je ostavoprimac povjerio stvar na čuvanje, ovaj prema njemu ne odgovara više nego što bi odgovarao kao ugovorna strana kojoj je ostavodavac dao stvar na čuvanje.
- (2) Ako osoba koja nije ostavodavac, vanugovorno potražuje naknadu štete u vezi sa stvari od ostavoprimca ili subjekta kojem je ostavoprimac povjerio stvar na čuvanje, ovi prema njemu ne odgovaraju više nego što bi odgovarali prema ostavodavcu iz ugovora.
- (3) Ostavoprimac ili osoba kojoj je on povjerio stvar na čuvanje ne mogu se pozvati na odredbe stavova (1) i (2) ovog člana, ako su prilikom prijema stvari znali ili morali znati da onaj koji im je stvar povjerio nije bio ovlašten dati stvar na čuvanje.

Član 850.

(Upotrebljavanje stvari)

- (1) Ostavoprimac nema pravo upotrebljavati stvar povjerenu mu na čuvanje.
- (2) U slučaju nedopuštene upotrebe stvari, ostavoprimac duuguje ostavodavcu odgovarajuću naknadu i odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari.

- (3) Kad je u ostavu data neka nepotrošna stvar i ostavoprimcu dopušteno da je upotrebljava, na odnose ugovarača primjenjuju se pravila ugovora o posluži, a na pitanja o vremenu i mjestu vraćanja stvari pravila ugovora o ostavi, ako ugovarači nisu šta drugo odredili.

Član 851.

(Upotrebljavanje i predaja stvari drugome)

Kad ostavoprimac bez pristanka ostavodavca i bez nužde, suprotno ugovoru, upotrebljava stvar, mijenja mjesto ili način njenog čuvanja ili kad stvar preda na čuvanje drugoj osobi, ne odgovara za slučajnu propast ili oštećenje stvari do kojih bi došlo i da je postupao u skladu sa ugovorom.

Član 852.

(Vraćanje stvari)

- (1) Ostavoprimac je dužan vratiti stvar čim je ostavodavac zatraži i to sa svim plodovima i drugim koristima od stvari.
- (2) Ako je određen rok za vraćanje stvari, ostavodavac može tražiti da mu se stvar vrati i prije isteka roka, osim kad rok nije ugovoren isključivo u interesu ostavodavca.
- (3) Vraćanje se obavlja u mjestu predaje stvari ostavoprimcu, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto, u kom slučaju ostavoprimac ima pravo na naknadu troškova prijenosa stvari.

Odsjek 3. Prava ostavoprimca

Član 853.

(Naknada troškova i štete)

Ostavoprimac ima pravo zahtijevati od ostavodavca da mu nadoknadi troškove opravdano učinjene radi očuvanja stvari te štetu koju je imao zbog ostave.

Član 854.

(Naknada za čuvanje)

Ostavoprimac nema pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je naknada ugovorena, ako se ostavoprimac bavi primanjem stvari na čuvanje ili ako se naknada mogla očekivati, s obzirom na okolnosti posla.

Član 855.

(Dospjelost naknade)

- (1) Ostavodavac je dužan po prestanku čuvanja platiti ugovorenu naknadu. Ako je naknada određena prema vremenskim periodima, plaća se po isteku pojedinog vremenskog perioda.
- (2) Ako čuvanje prestaje prije isteka za to određenog vremena, ostavoprimac može zahtijevati dio naknade koji odgovara njegovoj dotadašnjoj činidbi.

Član 856.

(Vraćanje stvari u slučaju besplatne ostave)

- (1) Ostavoprimac koji se obavezao da besplatno čuva stvar određeno vrijeme može je vratiti ostavodavcu prije isteka ugovorenog roka, ako bi samoj stvari prijetila opasnost propasti ili oštećenja ili ako bi mu njeno daljnje čuvanje moglo uzrokovati štetu.
- (2) Ako rok nije ugovoren, ostavoprimac iz Štava (1) ovog člana može u svako doba odustati od ugovora, ali je dužan ostavodavcu odrediti primjeren rok za preuzimanje stvari.

Odsjek 4. Posebni slučajevi naknade

Član 857.

(Neprava ostava)

Kad su u ostavu date zamjenjive stvari, s pravom za ostavoprimca da ih potroši i obavezom da vrati istu količinu stvari iste vrste, onda se na njegove odnose s ostavodavcem primjenjuju pravila ugovora o zajmu, samo će u pogledu vremena i mjesta vraćanja važiti pravila ugovora o ostavi, ako ugovarači nisu šta drugo odredili.

Član 858.

(Ostava u nuždi)

Kome je stvar povjerena u slučaju nužde, naprimjer u slučaju požara, potresa, poplave i slično, dužan ju je čuvati s povećanom pažnjom.

Odjeljak B Ugostiteljska ostava

Član 859.

(Ugostitelj kao ostavoprimac)

- (1) Ugostitelj se smatra ostavoprimcem u pogledu stvari koje su gosti donijeli i odgovara za njihov nestanak ili oštećenje najviše do iznosa u vrijednosti 3.500,00 KM, a za novac, vrijednosne papire i dragocjenosti do iznosa u vrijednosti 1.000,00 KM.
- (2) Ova je odgovornost isključena ako su stvari propale ili oštećene usljed okolnosti koje se nisu mogle izbjeći ili otkloniti, usljed nekog uzroka u samoj stvari, ako su nestale ili oštećene ponašanjem samog gosta, ili ponašanjem osoba koje je gost doveo ili koja su gostu došla u posjet.
- (3) Ugostitelj duguje potpunu naknadu ako mu je gost predao stvar na čuvanje te ako je šteta nastala njegovom krivicom ili krivicom osobe za koju on odgovara.

Član 860.

(Obaveza ugostitelja da primi stvar na čuvanje)

- (1) Ugostitelj je dužan primiti na čuvanje stvari koje gosti donesu i hoće da mu predaju na čuvanje, osim ako ne raspolaže prikladnim prostorijama za njihovo smještanje, ili ako njihovo čuvanje prelazi njegove mogućnosti iz nekog drugog uzroka.
- (2) Ako ugostitelj neopravdano odbije primiti stvar na čuvanje, duguje potpunu naknadu štete koju gost usljed toga pretrpi.

Član 861.

(Dužnost gosta da prijavi štetu)

Gost je dužan prijaviti nestanak ili oštećenje stvari čim dozna za njih, inače ima pravo na naknadu samo ako dokaže da je šteta nastala krivicom ugostitelja ili osobe za koju on odgovara.

Član 862.

(Objave o isključenju odgovornosti)

Nemaju nikakvo pravno djeinstvo objave istaknute u prostorijama ugostitelja kojim se isključuje, ograničava ili uvjetuje njihova odgovornost za stvari koje su gosti donijeli.

Član 863.

(Pravo zadržavanja)

Ugostitelj koji prima goste na noćenje ima pravo zadržati stvari koje su gosti donijeli do potpune naplate potraživanja za smještaj i ostale usluge.

Član 864.

(Proširenje primjene odredaba o ugostiteljskoj ostavi)

Odredbe o ugostiteljskoj ostavi shodno se primjenjuju i na bolnice, garaže, kola za spavanje, organizovane kampove i sl.

GLAVA XIII UGOVOR O USKLADIŠTENJU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 865.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o uskladištenju obavezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da preuzima potrebne ili ugovorene mjere radi njenog očuvanja u određenom stanju te da je preda na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obavezuje da mu za to plati određenu naknadu.
- (2) Pri predaji robe, ostavodavac je dužan dati sve potrebne obavijesti o stvari, uključujući vrijednost iste.

Član 866.

(Isključenje odgovornosti i neke obaveze skladištara)

- (1) Skladištar odgovara za štetu na robi, osim ako dokaže da je šteta uzrokovana usljed okolnosti koje se nisu mogle izbjeći ili otkloniti ili je uzrokovana krivicom ostavodavca, manama ili prirodnim svojstvima robe te neispravnom ambalažom.
- (2) Skladištar je dužan upozoriti ostavodavca na mane ili prirodna svojstva robe odnosno na neispravnu ambalažu usljed kojih može doći do štete na robi, čim je navedene nedostatke opazio ili morao opaziti.
- (3) Ako bi se na robi događale takve neotklonjive promjene zbog kojih postoji opasnost da se roba pokvari ili propadne, skladištar je dužan, ako to na njegov poziv ne bi

mogao na vrijeme učiniti ostavodavac, prodati robu bez odgađanja na najpogodniji način.

- (4) Skladištar je obavezan preduzimati radnje radi očuvanja prava ostavodavca prema prijevozniku koji mu je predao robu za račun ostavodavca u oštećenom ili manjkavom stanju.

Član 867.

(Dužnost osiguranja)

- (1) Skladištar je dužan osigurati robu primljenu na čuvanje, samo ako je to ugovoreno.
- (2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba da obuhvati osiguranje, skladištar je dužan osigurati robu od uobičajenih rizika.

Član 868.

(Ograničenje naknade štete)

Naknada štete koju je skladištar dužan platiti zbog propasti, umanjenja ili oštećenja robe od njenog prijema do predaje ne može preći stvarnu vrijednost robe, osim ako je štetu uzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Član 869.

(Miješanje zamjenjivih stvari)

- (1) Skladištar ne može pomiješati primljene zamjenjive stvari sa stvarima iste vrste i iste kakvoće, osim ako je ostavodavac na to pristao, ili ako je očito da je riječ o stvarima koje se mogu miješati bez opasnosti od nastanka štete za ostavodavca.
- (2) Ako su stvari pomiješane, skladištar može na zahtjev ovlaštene osobe, bez učestvovanja ostalih ovlaštenih osoba, iz smjese zamjenjivih stvari izdvojiti dio koji istom pripada.

Član 870.

(Pregledanje robe i uzimanje uzoraka)

Skladištar je dužan dopustiti ovlaštenoj osobi da pregleda robu i da uzima uzorke robe.

Član 871.

(Potraživanje skladištara i pravo zaloga)

- (1) Osim naknade za čuvanje, skladištar ima pravo na naknadu troškova koji su bili potrebni za očuvanje robe.
- (2) Za svoja potraživanja iz ugovora o uskladištenju i ostala potraživanja nastala u vezi s čuvanjem robe on ima založno pravo na toj robi.

Član 872.

(Podizanje robe i prodaja nepodignute robe)

- (1) Ostavodavac može robu podići i prije ugovorenog roka.
- (2) Ako ostavodavac ne podigne robu nakon isteka ugovorenog roka ili nakon isteka jedne godine, ako nije ugovoren rok za čuvanje, skladištar može za njegov račun prodati robu na javnoj prodaji, ali je dužan obavijestiti ga prethodno o svojoj namjeri i ostaviti mu naknadni rok od najmanje osam dana da robu podigne.

Član 873.

(Nedostaci pri prijemu robe)

- (1) Primalac robe dužan je robu pregledati u trenutku njenog preuzimanja.
- (2) Ako prilikom preuzimanja robe primijeti nedostatke, primalac je dužan na to odmah upozoriti skladištara, inače se smatra da je roba uredno primljena.
- (3) O nedostacima robe koji se nisu mogli utvrditi u trenutku preuzimanja primalac je dužan na pouzdan način obavijestiti skladištara u roku sedam dana, računajući od dana preuzimanja robe, inače se smatra da je roba uredno primljena.

Član 874.

(Primjena pravila o ostavi)

Na ugovore o uskladištenju na odgovarajući način se primjenjuju pravila o ostavi, ako pravilima o uskladištenju nije drugačije regulisano.

Odjeljak B Skladišnica

Član 875.

(Dužnost izdavanja skladišnice)

Skladištar koji je na osnovu zakona ovlašten da za robu primljenu na uskladištenje izda skladišnicu dužan je izdati je ostavodavcu na njegov zahtjev.

Član 876.

(Elementi i sadržaj skladišnice)

- (1) Skladišnica se sastoji iz priznanice i založnice.
- (2) Priznanica i založnica sadrže sljedeće podatke: naziv odnosno ime i zanimanje ostavodavca, njegovo sjedište odnosno prebivalište, naziv i sjedište skladištara, datum i broj skladišnice, mjesto gdje se skladište nalazi, vrstu, prirodu i količinu robe, navod o tome do kojeg iznosa je roba osigurana te ostale podatke potrebne za raspoznavanje robe i određivanje njene vrijednosti.
- (3) Priznanica i založnica moraju se pozivati jedna na drugu.

Član 877.

(Skladišnica za dijelove robe)

- (1) Ostavodavac može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu za svaki dio izda posebnu skladišnicu.
- (2) Ako je već dobio skladišnicu za cjelokupnu količinu robe, on može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu, u zamjenu za skladišnicu koju je dobio, izda posebne skladišnice za svaki pojedini dio.
- (3) Ostavodavac može zahtijevati da mu skladištar izda skladišnice samo za jedan dio zamjenjive robe koji je ostavio kod njega.

Član 878.

(Pravo imaoća skladišnice)

- (1) Imalac skladišnice ima pravo zahtijevati da mu se preda roba označena u njoj.
- (2) Imalac skladišnice može raspolagati robom označenom u skladišnici prenošenjem skladišnice.

Član 879.

(Prenošenje priznanice i založnice)

- (1) Priznanica i založnica mogu se prenositi indosamentom, zajedno ili odvojeno.
- (2) Pri svakom prijenosu na priznanici odnosno založnici mora biti ubilježen datum.
- (3) Na zahtjev primaoca priznanice ili založnice, prenos na njega upisat će se u registar skladišta, gdje će se ubilježiti i njegovo sjedište odnosno prebivalište.

Član 880.

(Pravo imaoca priznanice)

- (1) Prijenos priznanice bez založnice daje primaocu pravo zahtijevati da mu se preda roba, samo ako isplati imaocu založnice, ili položi skladištaru za imaoca založnice, iznos koji treba da mu bude isplaćen na dan dospelosti potraživanja.
- (2) Imalac priznanice bez založnice može zahtijevati da se roba proda, ako se postignutom cijenom može isplatiti iznos na koji ima pravo imalac založnice, s tim da se ostvareni višak preda njemu.
- (3) Kad je riječ o zamjenjivim stvarima, imalac priznanice bez založnice može zahtijevati da mu skladištar preda jedan dio robe, pod uvjetom da položi skladištaru za račun imaoca založnice odgovarajući iznos u novcu.

Član 881.

(Prava imaoca založnice)

- (1) Prijenos založnice bez priznanice daje primaocu prava zaloga na robi.
- (2) Pri prvom prijenosu na založnici moraju biti ubilježeni naziv odnosno ime i zanimanje povjerioca, njegovo sjedište odnosno prebivalište, iznos njegova potraživanja, računajući i kamate, i datum dospijevanja.
- (3) Prvi primalac založnice dužan je bez odgađanja prijaviti skladištaru da je na njega izvršen prienos založnice, a skladište je dužno upisati taj prienos u svoj registar i na samoj založnici zabilježiti da je taj upis izvršen.
- (4) U slučaju da primalac založnice ne prijavi skladištaru prienos u skladu s odredbom Stava (3) ovog člana založnica se ne može dalje prenositi indosamentom.
- (5) Založnica koja ne sadrži iznos potraživanja založnog povjerioca obavezuje u korist založnog povjerioca cjelokupnu vrijednost stvari navedenu u njoj.

Član 882.

(Protest zbog neisplate i prodaje robe)

- (1) Imalac založnice bez priznanice, kojem ne bude isplaćeno u roku potraživanje osigurano založnicom, dužan je, pod prijetnjom gubitka prava da zahtijeva isplatu od prenosilaca, podići protest prema Zakonu o mjenici.
- (2) Imalac založnice koji je podigao protest može nakon proteka osam dana od dospelosti potraživanja zahtijevati prodaju založene robe, a isto pravo pripada i prenosiocu koji je isplatio imaocu založnice potraživanje osigurano založnicom.

- (3) Od iznosa postignutog prodajom izdvaja se potrebna svota za podmirenje troškova prodaje, potraživanja skladištara iz ugovora o uskladištenju i ostalih njegovih potraživanja nastalih u vezi sa ostavljenom robom, zatim se isplaćuje osigurano potraživanje imaoca založnice, a ostatak pripada imaocu priznanice.

Član 883.

(Zahtjev isplate od prenosioca založnice)

- (1) Imalac založnice može zahtijevati isplatu od prenosioca tek ako nije mogao postići potpuno namirenje prodajom založene robe.
- (2) Zahtjev iz Stava (1) ovog člana mora biti podignut u roku određenom u Zakonu o mjenici za zahtjev prema indosantima, i taj rok počinje teći od dana kad je izvršena prodaja robe.
- (3) Imalac založnice gubi pravo zahtijevati isplatu od prenosioca ako ne bude zahtijevao prodaju robe najdalje u roku trideset dana od protesta.

GLAVA XIV UGOVOR O NALOGU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 884.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o nalogu obavezuje se i ovlašćuje nalogoprimac prema nalogodavcu da za njegov račun preduzme određene poslove.
- (2) Nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drugačije ugovoreno ili proizlazi iz prirode međusobnog odnosa.

Član 885.

(Subjekti dužni da odgovore na ponudu naloga)

Ko se bavi obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za obavljanje tih poslova dužan je, ako neće da prihvati ponuđeni nalog koji se odnosi na te poslove, o tome bez odgađanja obavijestiti drugu stranu, inače odgovara za štetu koju bi ova pretrpjela zbog toga.

Odjeljak B. Obaveze nalogoprimca

Član 886.

(Izvršenje naloga kako glasi)

- (1) Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputama, s pažnjom dobrog privrednika odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu paziti na interese nalogodavca i njima se rukovoditi.
- (2) Kad nalogoprimac smatra da bi izvršenje naloga prema dobijenim uputama bilo na štetu nalogodavcu, dužan je skrenuti mu na to pažnju i tražiti nove upute.
- (3) Ako nalogodavac nije dao određene upute o poslu koji treba obaviti, nalogoprimac je dužan, rukovodeći se interesima nalogodavca, postupiti kao dobar privrednik odnosno

dobar domaćin, a ako je nalog bez naknade, onako kako bi u istim okolnostima postupio u vlastitoj stvari.

Član 887.

(Odstupanje od naloga i uputa)

- (1) Od dobijenog naloga i uputa nalogoprimac može odstupiti samo uz saglasnost nalogodavca, a kada mu zbog nedostatka vremena ili iz kakvog drugog uzroka nije moguće tražiti saglasnost nalogodavca, on može odstupiti od naloga i uputa samo ako je prema procjeni svih okolnosti mogao osnovano smatrati da to zahtijevaju interesi nalogodavca.
- (2) Ako nalogoprimac prekorači granice naloga ili odstupi od dobijenih uputa izvan slučaja predviđenog u Stavu (1) ovog člana, neće se smatrati nalogoprimcem, već poslovođom bez naloga, osim ako nalogodavac naknadno odobri ono što je uradio.

Član 888.

(Zamjena)

- (1) Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog lično.
- (2) Nalogoprimac može povjeriti izvršenje naloga drugome, samo ako mu je nalogodavac to dozvolio te ako je na to primoran okolnostima.
- (3) U slučaju iz Stava (2) ovog člana, nalogoprimac odgovara samo za izbor zamjenika i za upute koje mu je dao.
- (4) U ostalim slučajevima nalogoprimac odgovara za rad zamjenika te za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili kod zamjenika.
- (5) Nalogodavac može u svakom slučaju zahtijevati neposredno od zamjenika izvršenje obaveze iz naloga.

Član 889.

(Polaganje računa)

O izvršenom poslu nalogoprimac je dužan položiti račun i predati bez odugovlačenja nalogodavcu sve što je primio na osnovu obavljanja povjerenih poslova, bez obzira na to je li ono što je primio za nalogodavca bilo dugovano ovome ili ne.

Član 890.

(Podnošenje izvještaja)

Nalogoprimac je dužan na zahtjev nalogodavca podnijeti izvještaj o stanju poslova i položiti račun i prije ugovorom predviđenog vremena.

Član 891.

(Odgovornost za upotrebu nalogodavčevog novca)

Ako se nalogoprimac služio za svoje potrebe novcem koji je primio za nalogodavca, dužan je platiti kamatu po najvišoj dopuštenoj ugovornoj stopi, računajući od dana upotrebe, a na ostali dugovani novac koji nije predao na vrijeme, zateznu kamatu, računajući od dana kad ga je bio dužan predati.

Član 892.

(Solidarna odgovornost nalogoprimca)

Ako je obavljanje nekog posla povjereno nekolicini osoba istim nalogom da ga zajednički vrše, one odgovaraju solidarno za obaveze iz tog naloga, ako što drugo nije ugovoreno.

Odjeljak C Obaveze nalogodavca

Član 893.

(Predujmljivanje novca)

Nalogodavac je dužan na zahtjev nalogoprimca dati mu izvjesnu svotu novca za predviđene izdatke.

Član 894.

(Naknada troškova i preuzimanje obaveza)

- (1) Nalogodavac je dužan nadoknaditi nalogoprimcu, čak i ako njegov trud bez njegove krivice nije imao uspjeha, sve potrebne troškove što ih je učinio za izvršenje naloga, sa kamatom od dana kada su učinjeni.
- (2) Nalogodavac je dužan preuzeti obaveze što ih je nalogoprimac uzeo na sebe, obavljajući u svoje ime povjerene mu poslove, ili ga na koji drugi način osloboditi njih.

Član 895.

(Naknada štete)

- (1) Nalogodavac je dužan nadoknaditi nalogoprimcu štetu koju isti pretrpi bez svoje krivice u obavljanju naloga.
- (2) Ako je nalogoprimac postupao u vršenju svog zanimanja ili obrta, nalogodavac odgovara samo ako nastali rizik premašuje uobičajene rizike, koje vršenje tog zanimanja ili obrta tipično nosi sa sobom.

Član 896.

(Visina naknade)

Ako drugačije nije ugovoreno, nalogodavac duguje naknadu u uobičajenoj visini, a ako o tome nema običaja, onda pravednu naknadu.

Član 897.

(Isplata naknade)

- (1) Ako nije drugačije ugovoreno, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu naknadu nakon obavljenog posla.
- (2) Ako je nalogoprimac bez svoje krivice samo djelomično obavio nalog, ima pravo na srazmjerni dio naknade.
- (3) U slučaju kad bi unaprijed ugovorena naknada bila u očitom nesrazmjeru s učinjenim uslugama nalogodavac može zahtijevati njeno smanjenje.

Član 898.
(Pravo zaloga)

Radi osiguranja naknade i troškova nalogoprimac ima pravo zaloga na pokretnim stvarima nalogodavca koje je dobio po osnovu naloga, kao i na novčanim iznosima koje je naplatio za račun nalogodavca.

Član 899.
(Solidarna odgovornost nalogodavaca)

Ako je više nalogodavaca povjerilo nalogoprimcu izvršenje naloga, oni mu odgovaraju solidarno.

Odjeljak D. Prestanak naloga

Član 900.
(Odustanak od ugovora)

- (1) Nalogodavac može odustati od ugovora.
- (2) U slučaju odustanka od ugovora u kome nalogoprimcu pripada naknada za njegov trud, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu odgovarajući dio naknade, i nadoknaditi mu štetu koju je pretrpio odustankom od ugovora, ako za odustanak nije bilo osnovanih razloga.

Član 901.
(Otkaz ugovora)

- (1) Nalogoprimac može otkazati nalog kad hoće, samo ne u nevjeme.
- (2) Nalogoprimac je dužan nadoknaditi nalogodavcu štetu koju je ovaj pretrpio zbog otkaza naloga u nevjeme, osim kad su za otkaz postojali osnovani razlozi.
- (3) Nalogoprimac je dužan produžiti nakon otkaza poslove koji ne trpe odgađanje, dok nalogodavac ne bude mogao preuzeti brigu o njima.

Član 902.
(Smrt, prestanak pravnog subjekta)

- (1) Nalog prestaje smrću nalogoprimca.
- (2) Nasljednici nalogoprimca dužni su o njegovoj smrti što prije obavijestiti nalogodavca i preduzeti što je potrebno za zaštitu njegovih interesa, dok ne bude u stanju sam preuzeti brigu o njima.
- (3) Nalog prestaje smrću nalogodavca, samo ako je tako ugovoreno ili ako se nalogoprimac primio naloga s obzirom na svoj lični odnos s nalogodavcem.
- (4) U slučaju iz Stava (3) ovog člana nalogoprimac je dužan produžiti povjerene poslove, ako bi inače nastupila šteta za nasljednike, dok nasljednici ne budu mogli sami preuzeti brigu o njima.
- (5) Ako je nalogodavac ili nalogoprimac pravni subjekt, nalog prestaje kad taj pravni subjekt prestane postojati.

Član 903.
(Stečaj, lišenje poslovne sposobnosti)

Nalog prestaje kad nad nalogodavcem ili nalogoprimcem bude pokrenut stečajni postupak ili bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti.

Član 904.

(Trenutak prestanka naloga)

- (1) Kad je nalogodavac odustao od ugovora te kad je umro ili je nad istim pokrenut stečajni postupak ili potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti, nalog prestaje u trenutku kad je nalogoprimac saznao za događaj zbog kojeg nalog prestaje.
- (2) Kad je nalogoprimcu izdata pismena punomoć, dužan je istu vratiti nakon prestanka naloga.

Član 905.

(Izuzeci)

Kad je nalog dat da bi nalogoprimac mogao postići ispunjenje nekog svog potraživanja od nalogodavca, nalogodavac ne može odustati od ugovora i nalog ne prestaje ni smrću, ni stečajem nalogodavca ili nalogoprimca, ni kada jedan od njih bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti.

GLAVA XV UGOVOR O KOMISIONU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 906.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o komisionu obavezuje se komisionar da za naknadu (proviziju) obavi u svoje ime i za račun komitenta jedan ili više poslova koje mu povjerava komitent.
- (2) Komisionar ima pravo na naknadu i kad ona nije ugovorena.

Član 907.

(Primjena pravila o ugovoru o nalogu)

Na ugovor o komisionu shodno se primjenjuju pravila o nalogu, ako pravilima o komisionu nije drugačije određeno.

Član 908.

(Zaključenje posla pod uvjetima različitim od naloga)

- (1) Ako je komisionar zaključio neki posao pod nepovoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom kad to nije smio, dužan je nadoknaditi komitentu razliku, kao i uzrokovanu štetu.

- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana komitent može odbiti da prihvati zaključeni posao, pod uvjetom da o tome odmah obavijesti komisionara.
- (3) Komitent gubi to pravo ako komisionar pokaže spremnost da mu odmah isplati razliku i nadoknadi uzrokovanu štetu.
- (4) Ako je posao zaključen pod povoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom, sva tako postignuta korist pripada komitentu.

Član 909.

(Pažnja komisionara, prodaja robe prezaduženoj osobi)

- (1) Komisionar je obavezan obaviti preuzeti posao s pažnjom dobrog privrednika.
- (2) Komisionar odgovara komitentu za štetu, ako je izabrao nepouzdanu osobu za posao ili ako je prodao robu osobi za čiju je prezaduženost znao ili mogao znati.

Odjeljak B Obaveze komisionara

Član 910.

(Čuvanje i osiguranje)

- (1) Komisionar je dužan čuvati povjerenu robu s pažnjom dobrog privrednika.
- (2) Komisionar odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje robe ako je nije osigurao, a prema nalogu je bio dužan to učiniti.

Član 911.

(Obavještenje o stanju primljene robe)

- (1) Prilikom preuzimanja robe od prijevoznika koju mu je poslao komitent, komisionar je dužan utvrditi njeno stanje i bez odgađanja izvijestiti komitenta o danu prispjeća robe, kao i o vidljivim oštećenjima ili manjku, inače odgovara za štetu koja bi zbog tog propuštanja nastala za komitenta.
- (2) Komisionar je dužan preduzeti sve potrebne mjere radi očuvanja prava komitenta prema odgovornoj osobi.

Član 912.

(Obavještenje o promjenama na robi)

Komisionar je dužan obavijestiti komitenta o svim promjenama na robi zbog kojih bi ona mogla izgubiti od svoje vrijednosti, a ako nema vremena čekati upute komitenta, ili ako komitent odugovlači sa davanjem uputa, u slučaju opasnosti znatnijeg oštećenja robe komisionar je dužan prodati je na najpogodniji način.

Član 913.

(Saopćavanje komitentu imena saugovarača)

- (1) Komisionar je dužan saopćiti komitentu s kojom je osobom obavio posao što mu ga je komitent povjerio.

- (2) Pravilo iz Stava (1) ovog člana ne primjenjuje se u slučaju prodaje pokretnih stvari koja se obavlja posredstvom komisionih prodavnica, osim ako nije drugačije ugovoreno.

Član 914.
(Polaganje računa)

- (1) Komisionar je dužan položiti račun o obavljenom poslu bez nepotrebnog odgađanja.
(2) Komisionar je dužan predati komitentu sve što je primio po osnovu posla izvršenog za njegov račun.
(3) Komisionar je dužan prenijeti na komitenta potraživanja i ostala prava koja je stekao prema trećem s kojim je obavio posao u svoje ime i za njegov račun.

Član 915.
(Jemstvo za saugovarača)

- (1) Komisionar odgovara za ispunjenje obaveze svog saugovarača samo ako je posebno jemčio da će on svoje obaveze ispuniti (delkredere komisijom), u kom slučaju on odgovara solidarno sa njim.
(2) Komisionar koji je jemčio za ispunjenje obaveza svog saugovarača ima pravo i na posebnu naknadu (delkredere provizija).

Odjeljak C Obaveze komitenta

Član 916.
(Naknada ili provizija)

- (1) Komitent je dužan isplatiti komisionaru naknadu kad bude izvršen posao što ga je komisionar obavio, te ako izvršenje posla bude spriječeno nekim uzrokom za koji odgovara komitent.
(2) U slučaju postupnog izvršavanja komisionar može zahtijevati srazmjerni dio naknade poslije svakog djelomičnog ispunjenja.
(3) Ako ne dođe do izvršenja zaključenog posla iz uzroka za koji ne odgovaraju ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za svoj trud.
(4) Komisionar koji je nevjerno postupio prema komitentu nema pravo na naknadu.

Član 917.
(Visina naknade)

- (1) Ako iznos naknade nije određen ugovorom ili tarifom, komisionaru pripada naknada prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu.
(2) Ako je u datom slučaju naknada nesrazmjerno velika prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu, sud je može, na zahtjev komitenta, sniziti na pravedan iznos.

Član 918.
(Naknada troškova)

- (1) Komitent je dužan nadoknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga, s kamatom od dana kad su učinjeni.
- (2) Komitent je dužan dati komisionaru posebnu naknadu za upotrebu njegovih skladišta i transportnih sredstava, ako ona nije obuhvaćena naknadom za izvršenje posla.

Član 919.

(Predujmljivanje novca komisionaru)

Ako ugovorom o komisionu nije šta drugo određeno, komitent nije dužan predujmiti komisionaru potrebna sredstva za obavljanje povjerenog posla.

Odjeljak D Pravo osiguranja

Član 920.

(Pravo komisionara na osiguranje)

- (1) Komisionar ima pravo zaloga na stvarima koje su predmet ugovora o komisionu dok se te stvari nalaze kod njega, ili kod nekog ko ih drži za njega ili dok on ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.
- (2) Iz vrijednosti tih stvari komisionar može naplatiti prije ostalih komitentovih povjerilaca svoja potraživanja po osnovu svih komisionih poslova sa komitentom kao i po osnovu zajmova i predujmova datih komitentu, bez obzira na to jesu li nastala u vezi s tim stvarima ili nekim drugim.
- (3) Pravo prvenstvene naplate ima komisionar na potraživanja koja je, izvršavajući nalog, stekao za račun komitenta.

Odjeljak E. Odnosi sa trećim subjektima

Član 921.

(Komitentova prava na potraživanja iz posla sa trećima)

- (1) Komitent može zahtijevati ispunjenje potraživanja iz posla što ga je komisionar zaključio s trećima i za njegov račun tek nakon što mu ih komisionar ustupi.
- (2) U pogledu odnosa komitenta sa komisionarom i njegovim povjeriocima, potraživanja iz Stava (1) ovog člana, od svog nastanka smatraju se komitentovim potraživanjem.

Član 922.

(Ograničenje prava komisionarovih povjerilaca)

Povjerioci komisionara ne mogu radi naplate svojih potraživanja, ni u slučaju njegova stečaja, preduzeti mjere izvršenja na pravima i stvarima što ih je komisionar, izvršavajući nalog, stekao u svoje ime, ali za račun komitenta, osim ako je riječ o potraživanjima nastalim u vezi sa stjecanjem tih prava i stvari.

Član 923.

(Stečaj komisionara)

- (1) U slučaju stečaja komisionara komitent može zahtijevati izlučenje iz stečajne mase stvari što ih je predao komisionaru radi prodaje za njegov račun, a i stvari što ih je komisionar nabavio za njegov račun.

- (2) U slučaju iz Stava (1) komitent može zahtijevati od trećega, kome je komisionar predao stvari, da mu isplati njihovu cijenu odnosno njen još neisplaćeni dio.

Odjeljak F Nastup komisionara za svoj račun

Član 924.

(Vlastita kupovina ili prodaja)

- (1) Komision radi kupovine ili prodaje roba, koje imaju vrijednost na berzi ili tržišnu cijenu kao i vrijednosnih papira kod kojih se berzovna ili tržišna cijena službeno utvrđuje, komisionar može, ako komitent nije drugačije odredio, obaviti tako da dobro koje treba da kupi lično isporuči kao prodavac ili dobro koje treba da proda lično preuzme kao kupac.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana obaveza komisionara da položi račun o zaključivanju kupovine ili prodaje ograničava se na dokaz da se pridržavao cijene na berzi ili tržištu koja je postojala u trenutku obavljanja komisiona. Smatra se da je komisionar obavio posao u trenutku predaje obavijesti radi slanja komitentu.
- (3) Ako je kod komisiona kojeg je trebao obaviti u vrijeme rada berze ili tržišta obavijest poslana nakon zatvaranja berze ili tržišta, obračunata cijena ne smije biti nepovoljnija od cijene koja je postojala u trenutku zatvaranja berze ili tržišta.
- (4) Ako komision treba obaviti prema određenom kursu (prvi, srednji ili zadnji kurs), komisionar je dužan obračunati cijenu po tom kursu, bez obzira na vrijeme slanja obavijesti.
- (5) Kod vrijednosnih papira i roba kod kojih se berzovna ili tržišna cijena utvrđuje službeno, komisionar ne može obračunati nepovoljniju cijenu od službeno utvrđene.

Član 925.

(Posao pokrića)

- (1) Ako komisionar u obavljanju komisionog posla istupa za svoj račun, dužan je komitentu obračunati povoljniju cijenu, koju je postupajući sa dužnom pažnjom mogao postići.
- (2) Ako je komisionar prije slanja obavijesti o obavljenom komisionom poslu sklopio posao na berzi ili tržištu sa nekim trećim, komisionar ne može komitentu obračunati nepovoljniju cijenu od tom prilikom postignute.

Član 926.

(Primjena propisa)

Ugovorom se ne može na štetu komitenta odstupati od odredaba članova 1005. i 1006. ovog zakona.

Član 927.

(Provizija i troškovi)

Komisionar koji lično isporučuje dobro kao prodavac ili preuzima kao kupac ovlašten je na uobičajenu proviziju i može obračunavati troškove koji se kod komisionih poslova redovno pojavljuju.

Član 928.

(Obavijest o obavljenom komisionu)

Ako komisionar pošalje obavijest o obavljenom komisionu bez izričite napomene da želi nastupiti za svoj račun, obavijest važi kao izjava da je komision obavljen zaključenjem posla s nekim trećim za račun komitenta.

GLAVA XVI UGOVOR O TRGOVAČKOM ZASTUPANJU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 929.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o trgovačkom zastupanju obavezuje se zastupnik da se stalno brine da treći subjekti zaključuju ugovore s njegovim nalogodavcem, i da u tom smislu posreduje između njih i nalogodavca, te da nakon dobijenog ovlaštenja zaključuje ugovore s trećim osobama u ime i za račun nalogodavca, a ovaj se obavezuje da mu za svaki zaključeni ugovor isplati određenu naknadu (proviziju).
- (2) Fizički subjekt može biti trgovački zastupnik samo ako je preduzetnik odnosno obrtnik.
- (3) Nalogodavac može biti i trgovački zastupnik.
- (4) Nalogodavac može imati na istom području za istu vrstu poslova više zastupnika.
- (5) Jedan zastupnik ne može bez pristanka nalogodavca preuzeti obavezu da na istom području i za istu vrstu poslova radi za drugog nalogodavca.

Član 930.

(Forma ugovora)

Ugovor o trgovačkom zastupanju mora biti zaključen u pismenoj formi.

Odjeljak B Prava i obaveze trgovačkog zastupnika

Član 931.

(Obaveze trgovačkog zastupnika)

- (1) Trgovački zastupnik dužan je brinuti se o interesima nalogodavca i u svim poslovima koje preuzima dužan je postupati s pažnjom dobrog privrednika.
- (2) Trgovački zastupnik je dužan držati se uputstava koja mu je dao nalogodavac i nalogodavcu davati potrebne informacije i bez odgađanja ga obavještavati o svakom obavljenom poslu.
- (3) Odredbe ugovora koje odstupaju od stavova (1) i (2) ovog člana su bez pravnog dejstva.

Član 932.

(Poseban slučaj odgovornosti, delkredere provizija)

- (1) Zastupnik odgovara nalogodavcu za ispunjenje obaveza iz ugovora za čije je zaključenje posredovao ili koje je prema ovlaštenju on zaključio u ime nalogodavca, samo ako je za to posebno pismeno jemčio.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, trgovački zastupnik ima pravo i na posebnu proviziju (delkredere provizija).
- (3) Odredbe stavova (1) i (2) ovog člana ne primjenjuju se na poslove za čije zaključenje i obavljanje je trgovački zastupnik neograničeno ovlašten.

Član 933.

(Pravo na proviziju)

- (1) Nalogodavac je dužan platiti trgovačkom zastupniku proviziju za ugovore zaključene njegovim posredovanjem, kao i za ugovore koje je sam zastupnik zaključio, ako je na to bio ovlašten, te za ugovore koje je nalogodavac zaključio neposredno sa klijentima koje je zastupnik našao.
- (2) Ako je trgovačkom zastupniku dodijeljeno određeno područje ili određeni krug klijenata, on ima pravo na proviziju i za poslove koji su u vrijeme trajanja njegovog ugovora zaključeni bez njegovog učešća sa osobama iz njegovog kruga klijenata ili klijentima sa njegovog područja, ako nije drugačije ugovoreno.
- (3) Za posao koji je zaključen nakon prestanka ugovornog odnosa, trgovački zastupnik ima pravo na proviziju samo:
 - a) ako je u tom poslu posredovao ili ga je tako pripremio da je zaključenje pretežno nastalo kao rezultat njegovog djelovanja i ako je posao zaključen u primjerenom roku nakon prestanka ugovornog odnosa, ili
 - b) ako je prije prestanka ugovornog odnosa trgovačkom zastupniku ili nalogodavcu dostavljena ponuda trećeg za zaključenje posla, za koji trgovačkom zastupniku pripada pravo na proviziju.
- (4) Pravo na proviziju prema Stavu (3) ovog člana pripada trgovačkom zastupniku koji nasljeđuje prethodnog prema njegovom udjelu, ako zbog posebnih okolnosti podjela provizije odgovara pravednosti.
- (5) Trgovački zastupnik koji je prema ovlaštenju nalogodavca izvršio naplatu nekog njegovog potraživanja ima pravo na posebnu proviziju od naplaćene svote.

Član 934.

(Pretpostavke prava na proviziju)

- (1) Trgovački zastupnik stječe pravo na naplatu provizije kada bilo koja od ugovornih strana izvrši svoju ugovornu obavezu ili kada nalogodavac kasni sa ispunjenjem svoje obaveze.
- (2) Provizija se mora isplatiti najkasnije posljednjeg dana u mjesecu koji dolazi poslije kvartala u kojem je stečeno pravo trgovačkog zastupnika na proviziju.
- (3) Ugovorne odredbe ne mogu odstupati od odredaba stavova (1) i (2) ovog člana na štetu trgovačkog zastupnika.

Član 935.

(Gubitak prava na proviziju)

- (1) Pravo na proviziju se gasi samo ako se utvrdi da ugovor između nalogodavca i trećeg neće biti izvršen, zbog okolnosti koje se ne mogu staviti u krivicu nalogodavcu.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana trgovački zastupnik mora vratiti primljenu proviziju.
- (3) Ugovorom nije dozvoljeno odstupati od odredbe Stava (1) ovog člana na štetu trgovačkog zastupnika.

Član 936.

(Izračunavanje provizije)

- (1) Ako visina provizije nije određena ugovorom ili tarifom, trgovački zastupnik ima pravo na uobičajenu proviziju.
- (2) Provizija se izračunava od naknade koju treba da plati treći ili nalogodavac. Popusti kod gotovinskog plaćanja se ne odbijaju. Isto važi za sporedne troškove, naročito za prijevoz, pakovanje, carinu, poreze, osim ako su ti sporedni troškovi posebno stavljeni u račun trećem subjektu. Porez na promet koji je samo na osnovu poreznih propisa na računu posebno prikazan ne smatra se posebno stavljenim u račun.
- (3) Kod ugovora o prepuštanju na upotrebu i o korištenju sa određenim trajanjem provizija se izračunava od naknade u vrijeme trajanja ugovora. Kod ugovora na neodređeno vrijeme provizija se izračunava na osnovu naknade do trenutka do kada treći subjekt prvi put može dati otkaz. Trgovački zastupnik ima pravo na daljnje odgovarajuće izračunate provizije, ako ugovor nastavi postojati.

Član 937.

(Obračun)

- (1) Nalogodavac je dužan trgovačkom zastupniku uručiti obračun o dugovanim provizijama i to najkasnije posljednjeg dana u mjesecu koji dolazi poslije kvartala u kojem je nastalo pravo na proviziju. Ovaj obračun mora sadržavati sve podatke koji su značajni za izračunavanje provizije.
- (2) Trgovački zastupnik može zahtijevati da mu se omogući uvid u sve informacije kojima raspolaže nalogodavac odnosno koje su trgovačkom zastupniku potrebne, s ciljem provjere iznosa provizije koja mu pripada, posebno izvode iz poslovnih knjiga.
- (3) Prava trgovačkog zastupnika predviđena odredbama stavova (1) i (2) ovog člana ne mogu se ugovorom isključiti niti ograničiti.

Član 938.

(Troškovi)

- (1) Trgovački zastupnik nema pravo na naknadu troškova koji proizlaze iz redovnog obavljanja posredničkih poslova, osim ako je drugačije ugovoreno.
- (2) Trgovački zastupnik ima pravo na naknadu posebnih troškova koje je učinio u korist nalogodavca ili prema njegovom nalogu.

Odjeljak C Prava i obaveze nalagodavca

Član 939.

(Obaveze nalagodavca)

- (1) Nalogodavac je dužan trgovačkom zastupniku staviti na raspolaganje dokumentaciju potrebnu za obavljanje njegove djelatnosti (uzorke, crteže, cjenovnike, štampani propagandni materijal, poslovne uvjete i sl.).
- (2) Nalogodavac može prema svom nahodjenju prihvatiti ili odbaciti zaključenje ugovora pripremljenog od zastupnika, ali je dužan bez odgađanja obavijestiti zastupnika o svojoj odluci.
- (3) Nalogodavac je dužan bez odgađanja obavijestiti zastupnika o potrebi da se obim poslova zaključenih njegovim posredovanjem svede na manju mjeru nego što je zastupnik mogao osnovano očekivati, kako bi ovaj blagovremeno smanjio svoju preduzimljivost u odgovarajućoj mjeri, inače mu odgovara za pretrpljenu štetu.

Odjeljak D Osiguranja

Član 940.

(Založno pravo)

Radi osiguranja naplate svojih dospjelih potraživanja nastalih u vezi s ugovorom, zastupnik ima pravo zaloga na iznosima što ih je naplatio za nalagodavca prema njegovom ovlaštenju, te na svim nalagodavčevim stvarima koje je u vezi s ugovorom primio od nalagodavca ili od nekog drugog, dok se nalaze kod njega ili kod nekog ko ih drži za njega, ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

Član 941.

(Pravo zadržavanja)

- (1) Trgovački zastupnik se ne može unaprijed odreći zakonskih prava zadržavanja i založnih prava.
- (2) Nakon prestanka ugovornog odnosa trgovački zastupnik ima, prema općim propisima, pravo zadržavanja isprava koje su mu stavljene na raspolaganje samo zbog svojih dospjelih prava na proviziju i naknadu troškova.

Odjeljak E Prestanak ugovora

Član 942.

(Prestanak ugovora zaključenog na određeno vrijeme)

- (1) Kad je ugovor o trgovačkom zastupanju zaključen na određeno vrijeme, prestaje istekom tog vremena.
- (2) Ako se ugovor zaključen na neodređeno vrijeme prešutno produži, smatra se ugovorom na neodređeno vrijeme.

Član 943.

(Redovni otkaz)

- (1) Ako je ugovorni odnos zaključen na neodređeno vrijeme, on se može u prvoj godini trajanja ugovora otkazati s rokom jednog mjeseca, u drugoj godini s rokom dva mjeseca i u trećoj do navršene pete godine s rokom tri mjeseca. Ako ugovor traje duže od pet godina, otkazni rok je šest mjeseci.
- (2) Ako nije drugačije ugovoreno, otkaz se može dati samo na kraju kalendarskog mjeseca.
- (3) Ako je ugovor na određeno vrijeme pretvoren u ugovor na neodređeno vrijeme, kod utvrđivanja otkaznih rokova mjerodavno je ukupno trajanje ugovornog odnosa.

Član 944.

(Vanredni otkaz)

- (1) Iz ozbiljnih razloga svaka ugovorna strana može, navodeći te razloge, otkazati ugovor bez otkaznog roka. Ovo pravo se ne može ugovorom isključiti ili ograničiti.
- (2) Ako je otkaz dat bez ozbiljnih razloga, smatra se redovnim otkazom.
- (3) Trgovački zastupnik koji je usljed neosnovanog otkaza prekinuo svoju djelatnost ima pravo na naknadu štete zbog izgubljene provizije, a ako je on neosnovano otkazao ugovor, pravo na naknadu štete pripada nalogodavcu.
- (4) Neosnovani otkaz daje pravo drugoj strani da raskine ugovor bez otkaznog roka.

Član 945.

(Pravo na naknadu)

- (1) Trgovački zastupnik može od nalogodavca nakon prestanka ugovora, ako to opravdavaju razlozi pravednosti, zahtijevati primjerenu naknadu:
 - a) ako nalogodavac iz poslovne veze s novim klijentom, koju je ostvario trgovački zastupnik i nakon prestanka ugovora ima značajne koristi,
 - b) ako trgovački zastupnik zbog prestanka ugovora izgubi pravo na proviziju, koju bi imao iz već zaključenih poslova i poslova do kojih bi došlo sa klijentima koje je on pridobio.
- (2) Naknada iznosi najviše jednogodišnju proviziju izračunatu prema prosjeku posljednjih pet godina djelatnosti trgovačkog zastupnika, a kod kraćeg trajanja ugovornog odnosa mjerodavan je prosjek u vrijeme trajanja djelatnosti.
- (3) Pravo na naknadu ne postoji:
 - a) ako je trgovački zastupnik otkazao ugovor, osim ako je otkaz posljedica okolnosti izazvanih ponašanjem nalogodavca ili ako je opravdan starošću, iznemoglošću ili bolešću trgovačkog zastupnika zbog kojih se od njega ne može očekivati da nastavi djelatnost,
 - b) ako je nalogodavac otkazao ugovor iz ozbiljnog razloga izazvanog skrivljenim ponašanjem trgovačkog zastupnika, i
 - c) ako trgovački zastupnik u sporazumu s nalogodavcem trećem subjektu ustupi ugovor.
- (4) Pravo na naknadu ne može se unaprijed isključiti.
- (5) Trgovački zastupnik gubi pravo na naknadu ako u roku jedne godine nakon prestanka ugovora ne podnese pismeni zahtjev nalogodavcu za plaćanje naknade.

Član 946.
(Čuvanje poslovne tajne)

Trgovački zastupnik ne smije poslovne tajne nalogodavca, koje su mu povjerene ili za koje je tokom njegove djelatnosti za nalogodavca saznao, ni nakon prestanka ugovora upotrijebiti u vlastitu korist ili saopćiti drugima.

Član 947.
(Zabrana konkurencije)

- (1) Ugovorne strane mogu ugovoriti da zastupnik nakon prestanka ugovora neće smjeti obavljati, u potpunosti ili djelomično, djelatnost trgovačkog zastupanja najduže dvije godine.
- (2) Takva ugovorna odredba će biti valjana ako je sačinjena u pismenoj formi te ako se odnosi na isto područje, iste subjekte ili istu robu na koje se odnosi i ugovor o trgovačkom zastupanju.
- (3) Kad ugovor prestane zbog razloga koji su na strani nalogodavca, takva ugovorna odredba obavezuje zastupnika samo ako mu nalogodavac po prestanku ugovora plati posebnu naknadu i ako mu u vrijeme trajanja zabrane ili ograničenja obavljanja djelatnosti plaća dodatnu mjesečnu naknadu u iznosu prosjeka provizije na koju je imao pravo u posljednjih pet godina, a ako je ugovor trajao kraće od pet godina u iznosu koji je jednak prosječnom mjesečnom iznosu provizije na koju je imao pravo u vrijeme trajanja ugovora.
- (4) Ako se nalogodavac pismeno odrekne zabrane, trgovački zastupnik gubi pravo na naknadu istekom roka od šest mjeseci od dana uručenja obavijesti.
- (5) Ako trgovački zastupnik otkaže ugovor iz ozbiljnih razloga izazvanih skrivljenim ponašanjem nalogodavca, oslobađa se zabrane konkurencije.
- (6) Ugovorne odredbe kojima se na štetu trgovačkog zastupnika odstupa od odredaba ovog člana ne proizvode pravno djejestvo.

Odjeljak F Posebne odredbe

Član 948.
(Posebno ovlaštenje)

- (1) Trgovački zastupnik, i kad nema ovlaštenje za zaključivanje poslova, ovlašten je da prima prijave nedostatka robe, izjavu da se roba stavlja na raspolaganje, kao i slične izjave kojima treći subjekt prava na osiguranje dokaza koji pripadaju nalogodavcu.
- (2) Ograničenje ovlaštenja iz Stava (1) ovog člana djeluje prema trećem subjektu samo ako je za njih znao ili morao znati.

Član 949.
(Nedostatak ovlaštenja za zastupanje)

- (1) Ako trgovački zastupnik, ovlašten samo za posredovanje, zaključi posao u ime nalogodavca, a trećem subjektu nedostatak ovlaštenja za zastupanje nije bio poznat, smatrat će se da je nalogodavac odobrio posao ako bez odgađanja, nakon što je

obaviješten o zaključenju i važnom sadržaju posla, ne obavijesti drugu ugovornu stranu da odbija posao.

- (2) Pravilo iz Stava (1) primjenjuje se i kad je trgovački zastupnik, kome je povjereno zaključivanje određenih poslova, u ime nalogodavca zaključio posao za čije zaključenje nije ovlašten.

Član 950.

(Zastupnik osiguranja)

- (1) Zastupnik osiguranja je subjekt kome je osiguravač povjerio posredovanje i zaključivanje ugovora o osiguranju.
- (2) Za ugovorni odnos između zastupnika osiguranja i osiguravača važe odredbe za ugovorni odnos između trgovačkog zastupnika i nalogodavca uz izuzetke propisane u stavovima (3) i (4) ovog člana.
- (3) Zastupnik osiguranja ima pravo na proviziju samo za one poslove koji su nastali kao rezultat njegove djelatnosti.
- (4) Zastupnik osiguranja stječe pravo na proviziju čim je plaćena premija iz koje se prema ugovoru izračunava provizija.

Član 951.

(Trgovačko zastupanje kao dopunsko zanimanje)

- (1) Na trgovačko zastupanje kao dopunsko zanimanje ne primjenjuju se odredbe članova 943. i 945. ovog zakona. Ugovor zaključen na neodređeno vrijeme može se otkazati krajem kalendarskog mjeseca uz otkazni rok od jedan mjesec, a ako se ugovori drugi otkazni rok on za obje strane mora biti isti.
- (2) Nalogodavac se može pozvati na odredbe Stava (1) ovog člana samo ako je u ugovoru izričito naveo da povjerava posredovanje i/ili zaključivanje ugovora trgovačkom zastupniku kao njegovo dopunsko zanimanje.

GLAVA XVII UGOVOR O POSREDOVANJU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 952.

(Pojam)

Ugovorom o posredovanju obavezuje se posrednik da nastoji naći i dovesti u vezu s nalogodavcem osobu koja bi s njim pregovarala o zaključivanju određenog ugovora, a nalogodavac se obavezuje da mu isplati određenu naknadu, ako taj ugovor bude zaključen.

Član 953.

(Primjena odredaba o ugovoru o djelu)

Kad je ugovoreno da će posrednik imati pravo na određenu naknadu i ako njegovo nastojanje ostane bez rezultata, takav ugovor cijenit će se prema odredbama koje važe za ugovor o djelu.

Član 954.

(Primanje ispunjenja)

- (1) Nalog za posredovanje ne sadrži ovlaštenje za posrednika da za nalogodavca primi ispunjenje obaveze iz ugovora zaključenog njegovim posredovanjem.
- (2) Za primanje ispunjenja je potrebna posebna pismena punomoć.

Član 955.

(Opoziv naloga za posredovanje)

Nalogodavac može opozvati nalog za posredovanje kad god hoće, ako se toga nije odrekao i pod uvjetom da opoziv nije protivan savjesnosti.

Član 956.

(Nepostojanje obaveze nalogodavca da zaključi ugovor)

Nalogodavac nije dužan pristupiti pregovorima za zaključivanje ugovora sa subjektom kojeg je posrednik našao, ni zaključiti s njim ugovor pod uvjetima koje je saopćio posredniku, ali će odgovarati za štetu ako je postupio protivno savjesnosti.

Odjeljak B Obaveza posrednika

Član 957.

(Obaveza tražiti priliku)

- (1) Posrednik je dužan tražiti s pažnjom dobrog privrednika priliku za zaključenje određenog ugovora i ukazati na nju nalogodavcu.
- (2) Posrednik je dužan posredovati u pregovorima i nastojati da dođe do zaključenja ugovora ako se na to posebno obavezao.
- (3) Posrednik ne odgovara ako, usprkos potrebne brižljivosti, ne uspije u svom nastojanju.

Član 958.

(Obaveza obavještanja)

Posrednik je dužan obavijestiti nalogodavca o svim okolnostima značajnim za namjeravani posao koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate.

Član 959.

(Odgovornost posrednika)

- (1) Posrednik odgovara za štetu koju bi pretrpjela jedna ili druga strana između kojih je posredovao, a koja bi se dogodila zbog toga što je posredovao za poslovno nesposobnog subjekta za čiju je nesposobnost znao ili mogao znati, ili za subjekta za

- kojeg je znao ili morao znati da neće moći izvršiti obaveze iz tog ugovora, i uopće za svaku štetu nastalu njegovom krivicom.
- (2) Posrednik odgovara za štetu koja bi za nalogodavca nastala usljed toga što je bez dopuštenja nalogodavca obavijestio nekog trećeg o sadržaju naloga, o pregovorima ili o uvjetima zaključenog ugovora.

Član 960.
(Posrednički dnevnik i list)

Privrednik kao posrednik dužan je u posebnu knjigu (posrednički dnevnik) ubilježiti bitne podatke o ugovoru koji je zaključen njegovim posredovanjem i izdati potpisani izvadak iz te knjige (posrednički list).

Odjeljak C Obaveze nalogodavca

Član 961.
(Naknada)

- (1) Posrednik ima pravo na naknadu i kad nije ugovorena.
- (2) Ako visina naknade nije utvrđena ni tarifom ili kojim drugim općim aktom, ni ugovorom, a ni običajem, odredit će je sud prema posrednikovom trudu i učinjenoj usluzi.
- (3) Ugovorenu posredničku naknadu sud može sniziti na zahtjev nalogodavca, ako nađe da je pretjerano visoka, s obzirom na posrednikov trud i učinjenu uslugu.
- (4) Sniženje ugovorene naknade ne može se tražiti ako je isplaćena posredniku nakon zaključenja ugovora za koji je on posredovao.

Član 962.
(Stjecanje prava na naknadu)

- (1) Posrednik stječe pravo na naknadu u trenutku zaključenja ugovora za koji je posredovao, ako šta drugo nije ugovoreno.
- (2) Ako je ugovor zaključen pod prolongiranim uvjetom, posrednik stječe pravo na naknadu tek kad se uvjet ostvari.
- (3) Kad je ugovor zaključen pod raskidnim uvjetom, ostvarenje uvjeta nema utjecaja na posrednikovo pravo na naknadu.
- (4) U slučaju nevažnosti ugovora posrednik ima pravo na naknadu ako mu uzrok nevažnosti nije bio poznat.

Član 963.
(Naknada troškova)

- (1) Posrednik nema pravo na naknadu troškova učinjenih u izvršenju naloga, osim kad je to ugovoreno.
- (2) Ako mu je ugovorom priznato pravo na naknadu troškova, on ima pravo na tu naknadu i u slučaju kad ugovor za koji posreduje nije zaključen.

Član 964.

(Posredovanje za obje strane)

- (1) Ako drugačije nije ugovoreno, posrednik koji je dobio nalog za posredovanje od objiju strana može zahtijevati od svake strane samo polovicu posredničke naknade i naknadu polovice troškova, ako je naknada troškova ugovorena.
- (2) Posrednik je dužan da se s pažnjom dobrog privrednika brine o interesima objiju strana između kojih posreduje.

Član 965.

(Gubitak prava na naknadu)

Posrednik koji protivno ugovoru ili protivno interesima svog nalogodavca radi za drugu stranu gubi pravo na posredničku naknadu i na naknadu troškova.

GLAVA XVIII UGOVOR O OTPREMANJU (ŠPEDICIJA)

Odjeljak A Opće odredbe

Član 966.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o otpremanju obavezuje se otpremnik da radi prijevoza određene stvari zaključi u svoje ime i za račun nalogodavca ugovor o prijevozu i druge ugovore potrebne za izvršenje prijevoza te da obavi ostale uobičajene poslove i radnje, a nalogodavac se obavezuje da mu isplati određenu naknadu.
- (2) Ako je ugovorom predviđeno, otpremnik može zaključivati ugovor o prijevozu i preduzimati druge pravne radnje u ime i za račun nalogodavca.

Član 967.

(Odustanak od ugovora)

Nalogodavac može svojom voljom odustati od ugovora, ali je u tom slučaju dužan nadoknaditi otpremniku sve troškove što ih je do momenta odustanka od ugovora imao i isplatiti mu srazmjern dio naknade za dotadašnji rad.

Član 968.

(Primjena pravila o ugovoru o komisionu odnosno trgovačkom zastupanju)

Na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu uređeni u ovoj glavi shodno se primjenjuju pravila o ugovoru o komisionu odnosno o trgovačkom zastupanju.

Odjeljak B Obaveze otpremnika

Član 969.

(Upozorenje na nedostatke naloga)

Otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na nedostatke naloga, naročito na one koji ga izlažu većim troškovima ili šteti.

Član 970.

(Upozorenje na nedostatke pakovanja)

Ako stvar nije zapakovana ili inače nije spremna za prijevoz kako treba, otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na te nedostatke, a kad bi čekanje da ih nalogodavac otkloni bilo štetno za njega, otpremnik ih je dužan otkloniti na račun nalogodavca.

Član 971.

(Briga o interesu nalogodavca)

- (1) Otpremnik je dužan u svakoj prilici postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca i s pažnjom dobrog privrednika.
- (2) Otpremnik je dužan bez odgađanja obavijestiti nalogodavca o oštećenju stvari, kao i o svim događajima značajnim za njega, i preduzeti sve potrebne mjere radi očuvanja njegovih prava prema odgovornom subjektu.

Član 972.

(Postupanje prema uputama nalogodavca)

- (1) Otpremnik je dužan držati se uputa o pravcu puta, sredstvima i načinu prijevoza te ostalih uputa dobijenih od nalogodavca.
- (2) Ako nije moguće postupiti po uputama sadržanim u nalogu, otpremnik je dužan tražiti nove upute, a ako za to nema vremena ili je to nemoguće, otpremnik je dužan postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca.
- (3) O svakom odstupanju od naloga otpremnik je dužan bez odgađanja obavijestiti nalogodavca.
- (4) Ako nalogodavac nije odredio ni pravac ni sredstvo odnosno način prijevoza, otpremnik će ih odrediti kako zahtijevaju interesi nalogodavca u datom slučaju.
- (5) Ako je otpremnik odstupio od dobijenih uputa, odgovara za štetu nastalu usljed više sile, osim ako dokaže da bi se šteta dogodila i da se držao datih uputa.

Član 973.

(Odgovornost otpremnika za druge subjekte)

- (1) Otpremnik odgovara za izbor prijevoznika te za izbor drugih subjekata s kojima je u izvršenju naloga zaključio ugovor (usklađivanje robe i sl.), ali ne odgovara i za njihov rad, osim ako je tu odgovornost preuzeo ugovorom.
- (2) Otpremnik koji izvršenje naloga povjeri drugom otpremniku umjesto da ga sam izvrši, odgovara za njegov rad.
- (3) Ako nalog sadrži izričito ili prešutno ovlaštenje otpremniku da povjeri izvršenje naloga drugom otpremniku ili ako je to očito u interesu nalogodavca, on odgovara samo za njegov izbor, osim ako je preuzeo odgovornost i za njegov rad.
- (4) Odgovornosti iz stavova (1)-(3) ovog člana ne mogu se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Član 974.

(Carinske radnje i plaćanje carine)

Ako ugovorom nije drugačije određeno, nalog za otpremu stvari preko granice sadrži obavezu za otpremnika da provede potrebne carinske radnje i isplati carinske dažbine za račun nalagodavca.

Član 975.

(Samostalno obavljanje prijevoza i/ili drugih poslova otpremnika)

- (1) Otpremnik može i sam obaviti potpuno ili djelomično prijevoz stvari čija mu je otprema povjerena, ako nije šta drugo ugovoreno.
- (2) Ako je otpremnik sam obavio prijevoz ili dio prijevoza, ima prava i obaveze prijevoznika i u tom slučaju pripada mu i odgovarajuća naknada za prijevoz, osim naknade po osnovi otpreme i naknade troškova u vezi sa otpremom.
- (3) Odredba Stava (2) primjenjuje se i u pogledu drugih poslova obuhvaćenih nalogom, običajima ili općim uvjetima.

Član 976.

(Osiguranje pošiljke)

- (1) Otpremnik je dužan osigurati pošiljku samo ako je to ugovoreno.
- (2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba da obuhvati osiguranje, otpremnik je dužan osigurati stvari od uobičajenih rizika.

Član 977.

(Polaganje računa)

- (1) Otpremnik je dužan nakon završenog posla položiti račun nalagodavcu.
- (2) Prema zahtjevu nalagodavca, otpremnik je dužan položiti račun i u toku izvršavanja naloga.

Odjeljak C Obaveze nalagodavca

Član 978.

(Isplata naknade)

Nalagodavac je dužan isplatiti otpremniku naknadu prema ugovoru, a ako naknada nije ugovorena, onda naknadu određenu tarifom ili nekim drugim općim aktom, a ako ovog nema, naknadu određuje sud.

Član 979.

(Potraživanje naknade)

Otpremnik može zahtijevati naknadu kada izvrši svoje obaveze iz ugovora o otpremi.

Član 980.

(Troškovi i predujam)

- (1) Nalagodavac je dužan nadoknaditi otpremniku potrebne troškove učinjene radi izvršenja naloga o otpremanju stvari.
- (2) Otpremnik može zahtijevati naknadu troškova odmah nakon što ih je učinio.

- (3) Nalogodavac je dužan na zahtjev otpremnika predujmiti mu potrebnu svotu za troškove koje zahtijeva izvršenje naloga o otpremi stvari

Član 981.

(Isplata naknade od primaoca stvari)

Ako je ugovoreno da će otpremnik naplatiti svoja potraživanja od primaoca stvari, otpremnik zadržava pravo tražiti isplatu naknade od nalogodavca, ako primalac istu odbije isplatiti.

Član 982.

(Opasne stvari i dragocjenosti)

- (1) Nalogodavac je dužan obavijestiti otpremnika o osobinama stvari kojima može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili nanesena šteta.
- (2) Kada se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, nalogodavac je dužan obavijestiti o tome otpremnika i saopćiti mu njihovu vrijednost u trenutku predaje radi otpreme.

Odjeljak D Posebni slučajevi otpremanja

Član 983.

(Otprema sa ukupnom, odnosno fiksnom naknadom)

- (1) Kad je ugovorom o otpremanju određena jedna ukupna svota za izvršenje naloga o otpremi stvari, ona obuhvaća naknadu po osnovi otpreme i naknadu za prijevoz te naknadu svih ostalih troškova, ako nije šta drugo ugovoreno.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana otpremnik odgovara i za rad prijevoznika i drugih subjekata kojima se putem ovlaštenja iz ugovora poslužio.

Član 984.

(Zbirna otprema)

- (1) Otpremnik može u izvršenju dobijenih naloga organizovati zbirnu otpremu, osim ako je ugovorom to isključeno.
- (2) Ako zbirnom otpremom postigne razliku u vozarini u korist nalogodavca, otpremnik ima pravo na posebnu dodatnu naknadu.
- (3) U slučaju zbirne otpreme otpremnik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari nastale u vrijeme prijevoza do kojih ne bi došlo da nije bilo zbirne otpreme.

Odjeljak E Založno pravo otpremnika

Član 985.

(Založno pravo otpremnika)

- (1) Radi osiguranja naplate svih potraživanja nastalih u vezi s ugovorom o otpremanju, otpremnik ima pravo zaloga na stvarima predanim radi otpremanja i u vezi s otpremanjem sve dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

- (2) Kad je u izvršenju otpremanja učestvovao i drugi otpremnik, on je dužan brinuti se o naplati potraživanja i ostvarenju prava zaloge prethodnih otpremnika.
- (3) Ako drugi otpremnik isplati otpremnikova potraživanja prema nalogodavcu, ta potraživanja i otpremnikovo pravo zaloge prelaze na njega, prema samom zakonu.
- (4) Stav (3) ovog člana primjenjuje se i ako drugi otpremnik isplati prijevoznikova potraživanja.

GLAVA XIX UGOVOR O KONTROLI ROBE I USLUGA

Odjeljak A Opće odredbe

Član 986. (Pojam)

- (1) Ugovorom o kontroli robe jedna ugovorna strana (vršilac kontrole) obavezuje se da stručno i nepristrano obavi ugovorenu kontrolu robe i izda certifikat o tome, a druga strana (naručilac kontrole) obavezuje se da za izvršenu kontrolu isplati ugovorenu naknadu.
- (2) Kontrola robe može se sastojati u utvrđivanju identiteta, kvaliteta, kvantiteta i drugih svojstava robe.

Član 987. (Obim kontrole)

Vršilac kontrole dužan je izvršiti kontrolu u obimu i na način koji su određeni u ugovoru, a ako u ugovoru nije ništa određeno, u obimu i na način koji odgovaraju prirodi stvari.

Član 988. (Ništavnost pojedinih odredaba ugovora)

- (1) Ništavne su odredbe ugovora koje vršiocu kontrole nameću dužnosti koje bi mogle utjecati na nepristranost u obavljanju kontrole ili na ispravnost isprave o izvršenoj kontroli (certifikat).
- (2) Kontrola se smatra izvršenom izdavanjem certifikata.

Odjeljak B Prava i obaveze vršioca kontrole

Član 989. (Čuvanje robe odnosno uzorka)

- (1) Robu koju je naručilac kontrole predao radi obavljanja ugovorene kontrole, vršilac kontrole je dužan čuvati i osigurati od zamjene.
- (2) Vršilac kontrole dužan je čuvati predane mu uzroke najmanje šest mjeseci, ako nije drugačije ugovoreno.

Član 990. (Obaveza obavještanja naručioca)

Vršilac kontrole dužan je o svim značajnim okolnostima u toku kontrole i čuvanja robe blagovremeno obavještavati naručioca kontrole, a naročito o nužnim i korisnim troškovima učinjenim za njegov račun.

Član 991.

(Naknada)

- (1) Za obavljenju kontrolu i čuvanje robe vršilac kontrole ima pravo na ugovorenu odnosno uobičajenu naknadu.
- (2) Vršilac kontrole ima pravo i na naknadu svih nužnih i korisnih troškova koji su učinjeni za račun naručioca kontrole.

Član 992.

(Pravo zaloga)

Radi osiguranja ugovorene ili uobičajene naknade i naknade nužnih i korisnih troškova vršilac kontrole ima pravo zaloga na robu koja mu je predana na kontrolu.

Član 993.

(Povjeravanje kontrole robe drugom vršiocu kontrole)

- (1) Vršilac kontrole može obavljanje ugovorene kontrole povjeriti drugome, osim ako mu je naručilac kontrole to izričito zabranio.
- (2) Vršilac kontrole odgovara naručiocu kontrole za rad drugog vršioca kontrole.

Član 994.

(Kontrola robe s obavljanjem pojedinih pravnih radnji)

- (1) Na osnovu izričitog naloga naručioca kontrole, vršilac kontrole je ovlašten, osim izvršenja ugovorene kontrole robe, obavljati i pojedine pravne radnje u ime i za račun naručioca kontrole.
- (2) Vršilac kontrole ima pravo na posebnu naknadu, uobičajenu ili ugovorenu, za obavljanje pojedinih pravnih radnji u ime i za račun naručioca kontrole.

Član 995.

(Kontrola robe s garancijom)

- (1) Vršilac kontrole može garantovati za nepromjenljivost svojstava kontrolisane robe u ugovorenom roku.
- (2) Za preuzetu garanciju u pogledu svojstava robe vršilac kontrole ima pravo na posebnu, ugovorenu ili uobičajenu naknadu.

Član 996.

(Kontrola usluga i stvari koje nisu namijenjene prometu)

Ako se obavljanje kontrole odnosi na usluge ili stvari koje nisu namijenjene prometu, vršilac kontrole i naručilac kontrole imaju ista prava i obaveze kao i kod kontrole robe.

Član 997.

(Raskid ugovora)

Naručilac kontrole može izjaviti da raskida ugovor sve dok naručena kontrola nije izvršena, ali je i u tom slučaju dužan vršiocu kontrole platiti srazmjerni dio naknade i učinjene nužne i korisne troškove kao i nadoknaditi mu štetu.

GLAVA XX UGOVOR O ANGAŽOVANJU UGOSTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU)

Odjeljak A Opće odredbe

Član 998.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o alotmanu ugostitelj se obavezuje da u toku određenog vremena stavi na raspolaganje turističkoj agenciji određeni broj ležaja u određenom objektu, pruži ugostiteljske usluge osobama koje uputi agencija i plati joj određenu proviziju, a ova se obavezuje da nastoji da ih popuni odnosno da obavijesti u utvrđenim rokovima da to nije u mogućnosti, kao i da plati cijenu pruženih usluga ako je koristila angažovane hotelske kapacitete.
- (2) Ako ugovorom nije drugačije određeno, smatra se da su smještajni ugostiteljski kapaciteti stavljeni na raspolaganje u periodu jedne godine.

Član 999.

(Forma ugovora)

Ugovor o angažovanju ugostiteljskih kapaciteta (alotmanu) mora biti zaključen u pismenoj formi.

Odjeljak B Obaveze turističke agencije

Član 1000.

(Obaveza obavještavanja)

- (1) Turistička agencija je dužna obavještavati ugostitelja o toku popune smještajnih kapaciteta.
- (2) Ako ne može popuniti sve angažovane smještajne kapacitete, turistička agencija dužna je u ugovorenim ili uobičajenim rokovima obavijestiti ugostitelja o tome i dostaviti mu listu gostiju, te u obavijesti odrediti rok do kojega ugostitelj može slobodno raspolagati angažovanim kapacitetima.
- (3) Ugostiteljski kapaciteti koji u listi gostiju nisu označeni kao popunjeni smatraju se slobodnim od dana prijema te liste od hotela, za razdoblje na koje se lista odnosi.
- (4) Nakon protoka roka iz Stava (2) ovog člana turistička agencija ponovo stječe pravo da popunjava angažovane smještajne kapacitete.

Član 1001.

(Obaveza pridržavanja ugovorenih cijena)

Turistička agencija ne može osobama koje šalje u ugostiteljski objekt zaračunati veće cijene za ugostiteljske usluge od onih koje su predviđene ugovorom o alotmanu ili ugostiteljskim cjenovnikom.

Član 1002.

(Obaveza plaćanja ugostiteljskih usluga)

- (1) Ako ugovorom nije drugačije utvrđeno, cijenu datih ugostiteljskih usluga plaća ugostitelju turistička agencija poslije izvršenih usluga.
- (2) Ugostitelj ima pravo zahtijevati plaćanje odgovarajuće akontacije.

Član 1003.

(Obaveza izdavanja posebne pismene isprave)

- (1) Turistička agencija dužna je osobama, što ih šalje na osnovu ugovora o alotmanu u odabrani ugostiteljski objekat, izdati posebnu pismenu ispravu.
- (2) Posebna pismena isprava glasi na ime ili na određenu grupu, neprenosiva je i sadrži nalog ugostitelju da pruži usluge koje su u njoj navedene.
- (3) Posebna pismena isprava služi kao dokaz da je osoba klijent turističke agencije koja je s ugostiteljem zaključila ugovor o alotmanu.
- (4) Na osnovu posebne pismene isprave obračunavaju se uzajamna potraživanja između turističke agencije i ugostitelja.

Odjeljak C Obaveze ugostitelja

Član 1004.

(Obaveza stavljanja na raspolaganje ugovorenih smještajnih kapaciteta)

- (1) Ugostitelj preuzima konačnu i neopozivu obavezu da u toku određenog vremena stavi na raspolaganje radi korištenja ugovoreni broj ležaja i pruži osobama koje upućuje turistička agencija usluge navedene u posebnoj pismenoj ispravi.
- (2) Ugostitelj ne može ugovoriti s drugom turističkom agencijom angažovanje kapaciteta koji su već rezervisani na osnovu ugovora o alotmanu.

Član 1005.

(Obaveza jednakog postupanja)

Ugostitelj je dužan osobama, što ih uputi turistička agencija, dati pod istim uvjetima usluge kao i osobama s kojima je neposredno zaključio ugovor o ugostiteljskim uslugama.

Član 1006.

(Obaveza ugostitelja da ne mijenja cijene usluga)

- (1) Ugostitelj ne može mijenjati ugovorene cijene ako o tome ne obavijesti turističku agenciju najmanje šest mjeseci unaprijed, osim u slučaju promjene u kursu valuta koje utječu na ugovorenu cijenu.

- (2) Nove cijene mogu se primjenjivati nakon isteka jednog mjeseca od njihove dostave turističkoj agenciji.
- (3) Nove cijene neće se primjenjivati na usluge za koje je već dostavljena lista gostiju.
- (4) U svakom slučaju izmjene cijene nemaju utjecaja na rezervacije koje je ugostitelj potvrdio.

Član 1007.

(Obaveza plaćanja provizije)

- (1) Ugostitelj je dužan turističkoj agenciji isplatiti proviziju na promet ostvaren na osnovu ugovora o alotmanu.
- (2) Provizija se određuje u postotku od cijene izvršenih ugostiteljskih usluga.
- (3) Ako postotak provizije nije određen ugovorom, turističkoj agenciji pripada provizija određena općim uvjetima poslovanja turističke agencije, ili, ako ovih nema, poslovnim običajima.

Odjeljak D Pravo turističke agencije da odustane od ugovora

Član 1008.

(Pravo na odustanak od angažovanih smještajnih kapaciteta)

- (1) Ugovorom o alotmanu može se predvidjeti posebna obaveza turističke agencije da popuni angažovane smještajne kapacitete.
- (2) Ako rok obavijesti o odustanku nije određen ugovorom, utvrđuje se na osnovu poslovnih običaja u ugostiteljstvu.
- (3) U slučaju da obavijest o odustanku ne bude poslana u predviđenom roku, ugostitelj ima pravo na naknadu štete.
- (4) Turistička agencija može odustati od ugovora u cijelosti bez obaveze da naknadi štetu ako obavijest o odustanku pošalje u ugovorenom roku.

Član 1009.

(Obaveza turističke agencije da popuni angažovane kapacitete)

- (1) Ugovorom o alotmanu može se predvidjeti posebna obaveza turističke agencije da popuni angažovane ugostiteljske kapacitete.
- (2) Ako u tom slučaju ne popuni angažovane ugostiteljske kapacitete, turistička agencija dužna je platiti ugostitelju naknadu po neiskorištenom ležaju i danu.
- (3) Turistička agencija nema tada pravo da putem blagovremenog obavještenja otkaže ugovor bilo djelomično ili u cijelosti.

GLAVA XXI UGOVOR O OSIGURANJU

Odjeljak A Zajedničke odredbe za osiguranje imovine i osiguranje subjekata

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 1010.

(Pojam)

Ugovorom o osiguranju obavezuje se ugovarač osiguranja da plati određeni iznos organizaciji za osiguranje (osiguravač), a organizacija se obavezuje da, ako se desi događaj koji predstavlja osigurani slučaj, isplati osiguraniku ili nekom trećem subjektu naknadu odnosno ugovorenu svotu ili učini nešto drugo.

Član 1011.

(Osigurani slučaj)

- (1) Događaj s obzirom na koji se zaključuje osiguranje (osigurani slučaj) mora biti budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje ugovarača.
- (2) Ugovor o osiguranju je ništavan ako je u trenutku njegovog zaključenja već nastao osigurani slučaj, ili je taj bio u nastupanju, ili je bilo izvjesno da će nastupiti, ili ako je već tada bila prestala mogućnost da on nastane.
- (3) Ako je ugovoreno da će osiguranjem biti obuhvaćen određeni period koji prethodi zaključenju ugovora, ugovor će biti ništavan samo ako je u trenutku njegovog zaključenja zainteresovanoj strani bilo poznato da se osigurani slučaj već dogodio, odnosno da je već tada bila prestala mogućnost da se osigurani slučaj dogodi.

Član 1012.

(Isključenje primjene kod pojedinih osiguranja)

- (1) Odredbe ovog zakona neće se primjenjivati na plovidbeno osiguranje, kao ni na druga osiguranja na koja se primjenjuju pravila o plovidbenom osiguranju.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana neće se primjenjivati ni na osiguranje potraživanja, kao ni na odnose iz reosiguranja.

Član 1013.

(Odstupanje od odredaba ugovora o osiguranju)

- (1) Ugovorom se može odstupiti samo od onih odredaba člana ovog zakona u kojima je to odstupanje izričito dopušteno te od onih odredaba koje daju ugovaračima mogućnost da postupe kako ugovore.
- (2) Odstupanje od odredaba ovog zakona, ako nije zabranjeno ovim ili kojim drugim zakonom, dopušteno je samo ako je u nesumnjivom interesu osiguranika.

Odsjek 2. Zaključenje ugovora

Član 1014.

(Zaključenje ugovora)

- (1) Ugovor o osiguranju zaključen je kad ugovarači potpišu polis osiguranja ili listu pokrića.
- (2) Pismena ponuda učinjenja osiguravaču za sklapanje ugovora o osiguranju vezuje ponudioca, ako on nije odredio kraći rok, na vrijeme od osam dana kada je ponuda prispjela osiguravaču, a ako je potreban liječnički prijedlog, onda na vrijeme od trideset dana.

- (3) Ako osiguravač u roku iz Stava (2) ovog člana ne odbije ponudu koja ne odstupa od uvjeta pod kojima on vrši predloženo osiguranje, smatrat će se da je prihvatio ponudu i da je ugovor zaključen.
- (4) U slučaju iz Stava (3) ovog člana ugovor se smatra zaključenim kad je ponuda prispjela osiguravaču.

Član 1015.
(Polisa i lista pokrića)

- (1) U polisi trebaju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana stvar odnosno osigurana osoba, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrića, razdoblje u kojem se mogu ostvariti prava iz osiguranja, dan početka osiguranja, svota osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos, dan dospjeća premije, popust na premiju osiguranja, broj i iznos rata otplate premije, uvjeti otkazivanja osiguranja, datum izdavanja polise i potpis ugovornih strana. Bitne odredbe u polisi ne smiju biti napisane sitnim slovima i brojevima.
- (2) Ako neki od elemenata iz Stava (1) ovog člana, bez kojih ugovor može opstati, nisu navedeni u polisi, ugovarač osiguranja može odustati od ugovora, ako o tome pismenim putem obavijesti osiguravača u roku tri mjeseca od zaključenja ugovora.
- (3) Polisa osiguranja može biti privremeno zamjenjena listom pokrića u koju se unose važni elementi ugovora.
- (4) Ako opći i posebni uvjeti osiguranja nisu štampani na samoj polisi, osiguravač je dužan upozoriti ugovarača osiguranja da su ti uvjeti sastavni dio ugovora i predati mu ih u tekstu koji važi na dan zaključenja ugovora, te ugovaraču osiguranja omogućiti upoznavanje sa sadržajem uvjeta prije zaključenja ugovora.
- (5) Izvršenje obaveze iz Stava (4) ovog člana mora biti konstatovano na polisi.
- (6) Ako osiguravač ne postupi u skladu sa Stavom (5) ovog člana ili u svemu ne ispuni obavezu iz Stava (4) ovog člana, ne mogu se na štetu osiguranika primijeniti one odredbe uvjeta koje vode gubitku ili smanjenju prava na naknadu iz ugovora, ako ih ugovarač osiguranja i osiguranik, postupajući sa pažnjom dobrog domaćina odnosno dobrog privrednika, nije mogao predvidjeti.
- (7) U slučaju neslaganja neke odredbe općih ili posebnih uvjeta i neke odredbe polise primijenit će se odredba polise, a u slučaju neusaglašenosti neke štampane odredbe polise i neke njene rukopisne odredbe primijenit će se rukopisna odredba.
- (8) Prema sporazumu ugovarača, polisa može glasiti na određeni subjekt, prema naredbi ili na donosioca.
- (9) Ništavna je ugovorna odredba kojom se ugovarač osiguranja obavezuje na naknadu troškova ako odustane od ugovora u skladu sa odredbom Stava (2) ovog člana.

Član 1016.
(Osiguranje bez polise)

Uvjetima osiguranja mogu biti predviđeni slučajevi u kojima ugovorni odnos osiguranja nastaje samim plaćanjem premije.

Član 1017.
(Zaključenje ugovora u ime drugog bez ovlaštenja)

- (1) Ko zaključi ugovor o osiguranju u ime drugog bez ovlaštenja, odgovara osiguravaču za obaveze sve dok ga onaj u čije je ime ugovor zaključen ne odobri.
- (2) Zainteresovani može odobriti ugovor i nakon što se dogodio osigurani slučaj.
- (3) Ako je odobrenje odbijeno, ugovarač osiguranja duuguje premiju za razdoblje osiguranja u kome je osiguravač obaviješten o odbijanju naloga.
- (4) Izuzetno od Stava (3) ovog člana, ne odgovara za obaveze iz osiguranja poslovođa bez naloga koji je obavijestio osiguravača da istupa bez ovlaštenja u ime i za račun drugoga.

Član 1018.

(Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče)

- (1) U slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obaveze plaćanja premije i ostale obaveze iz ugovora dužan je izvršavati ugovarač osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, čak i kad drži polisu, bez pristanka subjekta čiji je interes osiguran i kojem ona pripadaju.
- (2) Ugovarač osiguranja nije dužan predati polisu zainteresovanom subjektu dok mu ne budu naknađene premije što ih je isplatio osiguravaču, a i troškovi ugovora.
- (3) Ugovarač osiguranja ima pravo prvenstvene naplate ovih potraživanja iz dugovane naknade, a i pravo zahtijevati njihovu isplatu neposredno od osiguravača.
- (4) Osiguravač može istaći svakom korisniku osiguranja za tuđi račun sve prigovore koje po osnovu ugovora ima pravo prema ugovaraču osiguranja.

Član 1019.

(Zastupnici osiguranja)

- (1) Kad osiguravač ovlasti nekoga da ga zastupa, a ne odredi obim njegovih ovlaštenja, zastupnik je ovlašten u ime i za račun osiguravača sklapati ugovore o osiguranju, ugovarati izmjene ugovora ili produženje važenja ugovora, izdavati polise osiguranja, naplaćivati premije i primati izjave upućene osiguravaču.
- (2) Ako je osiguravač ograničio ovlaštenja svog zastupnika, a to ugovaraču osiguranja nije bilo poznato, smatra se da ta ograničenja nisu ni postojala.

Odsjek 3. Obaveze osiguranika odnosno ugovarača osiguranja

I Prijava okolnosti značajnih za ocjenu rizika

Član 1020.

(Dužnost prijavljivanja)

Ugovarač osiguranja dužan je prijaviti osiguravaču prilikom sklapanja ugovora sve okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili nisu mogle ostati nepoznate.

Član 1021.

(Namjerna netačna ili nepotpuna prijava)

- (1) Ako je ugovarač osiguranja namjerno učinio netačnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve prirode da osiguravač ne bi zaključio ugovor da je znao za pravo stanje stvari, osiguravač može zahtijevati poništenje ugovora.
- (2) U slučaju poništenja ugovora iz razloga navedenih u Stavu (1) ovog člana osiguravač zadržava naplaćene premije i ima pravo zahtijevati isplatu premije za razdoblje osiguranja u kome je zatražio poništenje ugovora.
- (3) Osiguravač mora podnijeti tužbu za poništenje ugovora o osiguranju u roku tri mjeseca od saznanja za netačnost prijave ili za prešućivanje.

Član 1022.

(Nenamjerna netačna ili nepotpuna prijava)

- (1) Ako je ugovarač osiguranja učinio netačnu prijavu ili je propustio dati dužnu obavijest, a to nije učinio namjerno, osiguravač može, prema svom izboru, u roku jednog mjeseca od saznanja za netačnost ili nepotpunost prijave izjaviti da raskida ugovor ili predložiti povećanje premije srazmjerno većem riziku.
- (2) Ugovor u tom slučaju prestaje nakon isteka četrnaest dana od kada je osiguravač svoju izjavu o raskidu saopćio ugovaraču osiguranja, a u slučaju prijedloga osiguravača da se premija poveća, raskid nastupa prema samom zakonu, ako ugovarač osiguranja ne prihvati prijedlog u roku četrnaest dana od kada ga je primio.
- (3) U slučaju raskida osiguravač je dužan vratiti dio premije koji otpada na vrijeme do kraja razdoblja osiguranja.
- (4) Ako se osigurani slučaj dogodio prije nego što je utvrđena netačnost ili nepotpunost prijave ili nakon toga, ali prije raskida ugovora odnosno prije postizanja sporazuma o povećanju premije, naknada se smanjuje u srazmjeru između stope plaćenih premija i stope premija koje bi trebalo platiti prema stvarnom riziku.

Član 1023.

(Proširenje primjene odredaba o dužnosti prijavljivanja)

Odredbe ovog zakona o posljedicama netačne prijave ili uskraćivanja informacije o okolnostima značajnim za ocjenu rizika primjenjuju se i u slučajevima osiguranja zaključenih u ime i za račun drugoga, ili u korist trećeg subjekta, ili za tuđi račun, ili za račun koga se tiče, ako su ti subjekti znali za netačnost prijave ili prešućivanje okolnosti značajnih za ocjenu rizika.

Član 1024.

(Slučajevi u kojima se osiguravač ne može pozivati na netačnost ili nepotpunost prijave)

- (1) Osiguravač kome su u trenutku zaključenja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje je ugovarač osiguranja netačno prijavio ili prešutio, ne može se pozivati na netačnost prijave ili prešućivanje.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana primjenjuje se i u slučaju kad je osiguravač saznao za te okolnosti za vrijeme trajanja osiguranja, a nije se koristio svojim zakonskim ovlaštenjima.

II Plaćanje premije

Član 1025.

(Dužnost plaćanja i primanja premije)

- (1) Ugovarač osiguranja dužan je platiti premiju osiguranja, ali je osiguravač dužan primiti isplatu premije od svakog subjekta koji ima pravni interes da ona bude plaćena.
- (2) Premija se plaća u ugovorenim rokovima, a ako treba da se isplati odjednom, onda se plaća prilikom zaključenja ugovora.
- (3) Mjesto plaćanja premije je mjesto u kojem ugovarač osiguranja ima svoje sjedište odnosno prebivalište, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto.

Član 1026.

(Posljedice neplaćanja premije)

- (1) Ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom zaključenja ugovora, obaveza osiguravača da isplati naknadu ili svotu određenu ugovorom počinje idućeg dana od dana uplate premije.
- (2) Ako je ugovoreno da se premija plaća nakon zaključenja ugovora, obaveza osiguravača da isplati naknadu ili svotu određenu ugovorom počinje od dana određenog u ugovoru kao dana početka osiguranja.
- (3) Ako ugovarač osiguranja premiju koja je dospjela nakon zaključenja ugovora ne plati do dospelosti, niti to učini koji drugi zainteresovani subjekt, ugovor o osiguranju prestaje prema samom zakonu nakon isteka roka od trideset dana od kada je ugovaraču osiguranja uručeno preporučeno pismo osiguravača sa obavještenjem o dospelosti premije, ali s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.
- (4) U svakom slučaju, ugovor o osiguranju prestaje prema samom zakonu ako premija ne bude plaćena u roku jedne godine od dospelosti.
- (5) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se na osiguranje života.

III Obavješćavanje osiguravača o promjenama rizika

Član 1027.

(Povećanje rizika)

- (1) Ugovarač osiguranja dužan je, kad je riječ o osiguranju imovine, obavijestiti osiguravača o svakoj promjeni okolnosti koja može biti značajna za ocjenu rizika, a kad je riječ o osiguranju osoba, onda ako je rizik povećan zbog toga što je osigurana osoba promijenila zanimanje.
- (2) Ugovarač osiguranja je dužan bez odgađanja obavijestiti osiguravača o povećanju rizika, ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegovog učestvovanja, on je dužan obavijestiti ga u roku četrnaest dana otkad je za to saznao.
- (3) Ako je povećanje rizika toliko da osiguravač ne bi zaključio ugovor da je takvo stanje postojalo u trenutku njegova zaključenja, on može raskinuti ugovor.

- (4) Ako je povećanje rizika toliko da bi osiguravač zaključio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku zaključenja ugovora, on može ugovaraču osiguranja predložiti novu stopu premije.
- (5) Ako ugovarač osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku četrnaest dana od prijema prijedloga nove stope, ugovor prestaje prema samom zakonu.
- (6) Izuzetno od odredbe Stava (5) ovog člana, ugovor ostaje na snazi i osiguravač se više ne može koristiti ovlaštenjima da predloži ugovaraču osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor, ako ne iskoristi ta ovlaštenja u roku trideset dana od kada je na bilo koji način doznao za povećanje rizika, ili ako još prije isteka roka na neki način pokaže da pristaje na produženje ugovora (ako primi premiju, isplati naknadu za osigurani slučaj koji se dogodio nakon tog povećanja i sl.).

Član 1028.

(Povećanje rizika i osigurani slučaj)

Ako se osigurani slučaj dogodi prije nego što je osiguravač obaviješten o povećanju rizika ili nakon što je obaviješten o povećanju rizika, ali prije nego što je ugovor raskinuo ili postigao sporazum s ugovaračem osiguranja o povećanju premije, naknada se smanjuje u srazmjeru između plaćenih premija i premija koje bi trebalo platiti prema povećanom riziku.

Član 1029.

(Smanjenje rizika)

- (1) U slučaju kad se nakon zaključenja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika ugovarač osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je o smanjenju rizika obavijestio osiguravača.
- (2) Ako osiguravač ne pristane na smanjenje premije, ugovarač osiguranja može raskinuti ugovor.

Član 1030.

(Obaveza obavještavanja o nastupanju osiguranog slučaja)

- (1) Osiguranik je dužan, osim u slučaju osiguranja života, obavijestiti osiguravača o nastupanju osiguranog slučaja najdalje u roku tri dana otkad je to saznao.
- (2) Ako osiguranik ne postupi u skladu sa odredbom Stava (1) ovog člana u određeno vrijeme, dužan je nadoknaditi osiguravaču štetu koju bi ovaj zbog toga imao.

Član 1031.

(Ništavnost odredaba o gubitku prava)

Ništavne su odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na naknadu ili svotu osiguranja, ako osiguranik nakon nastupanja osiguranog slučaja ne izvrši neku od propisanih ili ugovorenih obaveza.

Odsjek 4. Obaveze osiguravača

Član 1032.

(Isplata naknade ili ugovorene svote)

- (1) Kad se dogodi osigurani slučaj, osiguravač je dužan isplatiti naknadu ili svotu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti duži od četrnaest dana, računajući otkada je osiguravač dobio obavještenje da se osigurani slučaj dogodio.
- (2) Izuzetno od odredbe Stava (1) ovog člana, ako je za utvrđivanje postojanja obaveze osiguravača ili njenog iznosa potrebno izvjesno vrijeme, taj rok počinje teći od dana kad je utvrđeno postojanje njegove obaveze i njen iznos.
- (3) Ako iznos obaveze osiguravača ne bude utvrđen u roku određenom u Stavu (1) ovog člana, osiguravač je dužan, na zahtjev ovlaštenog subjekta, isplatiti iznos nespornog dijela svoje obaveze na ime predujma.

Član 1033.

(Isključenje odgovornosti osiguravača u slučaju namjere i prevare)

Ako je ugovarač osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slučaj namjerno ili prevarom, osiguravač nije obavezan ni na kakva davanja, a suprotna ugovorna odredba nema pravnog dejstva.

Član 1034.

(Prigovori osiguravača)

- (1) Protiv zahtjeva donosioca polise, a i zahtjeva kojeg drugog subjekta što se na nju poziva, osiguravač može istaći prigovore koje ima u vezi s ugovorom prema subjektu s kojim je zaključio ugovor o osiguranju.
- (2) Izuzetno od odredbe Stava (1) ovog člana, protiv zahtjeva trećeg subjekta u slučaju dobrovoljnog osiguranja od odgovornosti, i zahtjeva nosilaca određenih prava na osiguranoj stvari, čije je pravo prešlo prema samom zakonu sa uništene ili oštećene osigurane stvari na naknadu iz osiguranja, osiguravač može istaći samo prigovore koji su nastali prije nego što se dogodio osigurani slučaj.

Odsjek 5. Trajanje osiguranja

Član 1035.

(Početak djelovanja i trajanje osiguranja)

- (1) Ako drugačije nije ugovoreno, ugovor o osiguranju proizvodi svoje dejstvo, počevši od dvadeset i četvrtog sata dana koji je u polisi označen kao dan početka trajanja osiguranja, pa sve do svršetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno.
- (2) Ugovarač osiguranja ima pravo bez navođenja razloga odustati od ugovora, ako pismenim putem o tome obavijesti osiguravača u roku četrnaest dana od zaključenja ugovora.
- (3) Dok rok iz Stava (2) ovog člana teče, osiguravač ne može zahtijevati naplatu potraživanja iz ugovora.

- (4) Ako rok trajanja osiguranja imovine nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije, obavještavajući pismenim putem drugu stranu najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije.
- (5) Ako je osiguranje zaključeno na rok duži od tri godine, ugovarač osiguranja može nakon proteka ovog roka, pismenom izjavom upućenom osiguravaču preporučenom poštom najkasnije trideset dana prije dospjeća premije, izjaviti da raskida ugovor.
- (6) Ništavna je odredba ugovora kojom se isključuje pravo raskida ugovora u skladu sa stavovima (2), (4) i (5) ovog člana.
- (7) Ništavna je odredba ugovora kojom se ugovarač osiguranja obavezuje na naknadu troškova ako odustane odnosno raskine ugovor prema odredbama ovog člana.

Član 1036.

(Utjecaj stečaja na osiguranje)

- (1) U slučaju stečaja ugovarača osiguranja osiguranje se nastavlja, ali svaka strana ima pravo raskinuti ugovor o osiguranju u roku tri mjeseca od otvaranja stečaja, u kom slučaju stečajnoj masi ugovarača pripada dio plaćene premije koji odgovara preostalom vremenu osiguranja.
- (2) U slučaju stečaja osiguravača ugovor o osiguranju prestaje nakon isteka trideset dana od otvaranja stečaja.

Odjeljak B Osiguranje imovine

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 1037.

(Interes osiguranja)

- (1) Osiguranje imovine može zaključiti svaki subjekt ili se može zaključiti u korist svakog subjekta koji ima opravdan interes na predmetu osiguranja.
- (2) Osiguranik može biti sami subjekt koji ima ili očekuje da će imati opravdani interes da ne nastane osigurani slučaj, budući da bi nastanak osiguranog slučaja rezultirao materijalnim gubitkom za tog subjekta.
- (3) Osiguranik može zahtijevati naknadu nastale štete pokrivene osiguranjem samo ako je imao pravno dopušten materijalni interes na osiguranom predmetu u trenutku nastanka osiguranog slučaja.

Član 1038.

(Svrha osiguranja imovine)

- (1) Osiguranjem imovine osigurava se naknada za štetu koja bi se dogodila u imovini osiguranika zbog nastupanja osiguranog slučaja.
- (2) Iznos naknade ne može biti veći od štete koju je osiguranik pretrpio nastupanjem osiguranog slučaja.
- (3) Kod osiguranja usjeva i plodova i ostalih proizvoda zemlje iznos štete utvrđuje se s obzirom na vrijednost koju bi imali u vrijeme pribiranja, ako nije drugačije ugovoreno.

- (4) Pravovaljane su odredbe ugovora kojima se naknada ograničava na manji iznos od iznosa štete.
- (5) Pri utvrđivanju iznosa štete uzima se u obzir izmakli dobitak, samo ako je to ugovoreno.
- (6) Ako se u toku istog razdoblja osiguranja dogodi više osiguranih slučajeva jedan za drugim, naknada iz osiguranja za svaki od njih određuje se i isplaćuje u potpunosti s obzirom na cijelu svotu osiguranja, bez njenog umanjenja za iznos ranije isplaćenih naknada u tom razdoblju.
- (7) Ako je ugovorom o osiguranju vrijednost stvari sporazumno utvrđena, naknada se određuje prema toj vrijednosti, osim ako osiguravač dokaže da je ugovorena vrijednost znatno veća od stvarne vrijednosti, a za tu razliku ne postoji opravdan razlog (kao naprimjer osiguranje upotrebljavane stvari na vrijednost takve nove stvari, ili osiguranje subjektivne vrijednosti).

Član 1039.

(Sprečavanje osiguranog slučaja i spašavanje)

- (1) Osiguranik je dužan preduzeti propisane, ugovorene i sve ostale dogovorene mjere potrebne da se spriječi nastupanje osiguranog slučaja, a ako osigurani slučaj nastupi, dužan je preduzeti sve što je u njegovoj moći da se ograniče njegove štetne posljedice.
- (2) Osiguravač je dužan nadoknaditi troškove, gubitke, a i druge štete uzrokovane pokušajem da se otkloni neposredna opasnost nastupanja osiguranog slučaja, te pokušajem da se ograniče njegove štetne posljedice, pa i onda ako su ti pokušaji ostali bez uspjeha.
- (3) Osiguravač je dužan dati ovu naknadu čak i ako ona zajedno sa naknadom štete od osiguranog slučaja prelazi svotu osiguranja.
- (4) Ako osiguranik ne ispuni svoju obavezu sprečavanja osiguranog slučaja ili obavezu spašavanja, a za to nema opravdanja, obaveza osiguravača smanjuje se za onoliko za koliko je nastala šteta veća zbog tog neispunjenja.

Član 1040.

(Prepuštanje oštećene osigurane stvari)

Ako drugačije nije ugovoreno, osiguranik nema pravo da nakon nastupanja slučaja prepusti osiguravaču oštećenu stvar i da od njega zahtijeva isplatu pune svote osiguranja.

Član 1041.

(Propast stvari usljed događaja koji nije predviđen u polisi)

- (1) Ako osigurana stvar ili stvar u vezi s čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti propadne u periodu osiguranja usljed nekog događaja koji nije predviđen u polisi, ugovor prestaje važiti dalje, a osiguravač je dužan vratiti ugovaraču osiguranja dio premije srazmjerno preostalom vremenu.
- (2) Kad jedna od više stvari obuhvaćenih jednim ugovorom propadne usljed nekog događaja koji nije predviđen u polisi, osiguranje ostaje na snazi i dalje u pogledu ostalih stvari uz potrebne izmjene zbog smanjenja predmeta osiguranja.

Odsjek 2. Ograničenje osiguranih rizika

Član 1042.

(Štete pokrивene osiguranjem)

- (1) Osiguravač je dužan nadoknaditi štete nastale slučajno ili krivicom ugovarača osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, osim ako je u pogledu određene štete ova njegova obaveza izričito isključena ugovorom o osiguranju.
- (2) Osiguravač ne odgovara za štetu koju su subjekti navedeni u Stavu (1) ovog člana uzrokovali namjerno, te je ništavna odredba u polisi koja bi predviđala osiguravačevu odgovornost i u tom slučaju.
- (3) Izuzetno od predviđenog Stavom (2) ovog člana, ako se ostvario osigurani slučaj, osiguravač je dužan nadoknaditi svaku štetu uzrokovanu od nekog subjekta za čije postupke osiguranik odgovara po bilo kojoj osnovi, bez obzira na to je li šteta uzrokovana nepažnjom ili namjerno.

Član 1043.

(Šteta uzrokovana nedostacima osigurane stvari)

Osiguravač ne odgovara za štetu na osiguranoj stvari koja potječe od njenih nedostataka, osim ako je drugačije ugovoreno.

Član 1044.

(Štete uzrokovane ratnim operacijama i pobunama)

- (1) Osiguravač nije dužan nadoknaditi štete uzrokovane ratnim operacijama ili pobunama, osim ako je drugačije dogovoreno.
- (2) Osiguravač je dužan dokazati da je šteta uzrokovana nekim od tih događaja.

Odsjek 3. Nadosiguranje i ugovor s više osiguravača

Član 1045.

(Nadosiguranje)

- (1) Ako se pri zaključenju ugovora jedna strana posluži prevarom i tako ugovori iznos osiguranja veći od stvarne vrijednosti osigurane stvari, druga strana može tražiti poništenje ugovora.
- (2) Ako je ugovoreni iznos osiguranja veći od vrijednosti osigurane stvari, a pri tome nijedna strana nije postupila nesavjesno, ugovor ostaje na snazi, iznos se snižava do iznosa stvarne vrijednosti osigurane stvari, a i premije osiguranja se srazmjerno smanjuju.
- (3) U slučajevima iz stavova (1) i (2) ovog člana savjesni osiguravač zadržava primljene premije i ima pravo na nesmanjenu premiju za tekući period.

Član 1046.

(Naknadno smanjenje vrijednosti)

Ako se osigurana vrijednost smanji u vrijeme trajanja osiguranja, svaka ugovorna strana ima pravo na odgovarajuće sniženje iznosa osiguranja i premije, počevši od dana kad je svoj zahtjev za sniženje saopćila drugoj strani.

Član 1047.

(Višestruko i dvostruko osiguranje)

- (1) Ako je neka stvar osigurana kod dva ili više osiguravača od istog rizika, za isti interes i za isto vrijeme, tako da zbir iznosa osiguranja ne prelazi vrijednost te stvari (višestruko osiguranje), svaki osiguravač odgovara u potpunosti za izvršenje obaveza nastalih iz ugovora koji je on zaključio.
- (2) Ako zbir iznosa osiguranja prelazi vrijednost osigurane stvari (dvostruko osiguranje), a pri tome ugovarač osiguranja nije postupio nesavjesno, sva ta osiguranja pravovaljana su, i svaki osiguravač ima pravo na ugovorenu premiju u periodu osiguranja, a osiguranik ima pravo zahtijevati od svakoga pojedinog osiguravača naknadu prema ugovoru zaključenom s njim, ali ukupno ne više od iznosa štete.
- (3) Kad se dogodi osigurani slučaj, ugovarač osiguranja dužan je obavijestiti o tome svakog osiguravača istog rizika i saopćiti mu imena i adrese ostalih osiguravača te iznose osiguranja pojedinih ugovora zaključenih s njima.
- (4) Nakon isplate naknade osiguraniku svaki osiguravač snosi dio naknade u srazmjeri u kojoj stoji svota osiguranja na koju se on obavezao prema ukupnom zbiru svota osiguranja, te osiguravač koji je platio više ima pravo zahtijevati od ostalih osiguravača naknadu više plaćenog.
- (5) Ako je neki ugovor zaključen bez naznake iznosa osiguranja ili uz neograničeno pokriće, smatra se ugovorom zaključenim uz najviši iznos osiguranja.
- (6) Za dio koji ne može platiti pojedini osiguravač odgovaraju ostali osiguravači srazmjerno svojim dijelovima.
- (7) Ako je ugovarač osiguranja zaključio ugovor o osiguranju kojim je nastalo dvostruko osiguranje, ne znajući za ranije zaključeno osiguranje, on može, bez obzira na to je li prijašnje osiguranje zaključio on ili neko drugi, u roku trideset dana otkad je saznao za to osiguranje, zahtijevati odgovarajuće sniženje svote osiguranja i premija kasnijeg osiguranja, ali osiguravač zadržava primljene premije i ima pravo na premiju za tekući period.
- (8) Ako je do dvostrukog osiguranja došlo zbog smanjenja vrijednosti osigurane stvari u vrijeme trajanja osiguranja, ugovarač ima pravo na odgovarajuća sniženja iznosa osiguranja i premija, počevši od dana kada je svoj zahtjev za sniženje saopćio osiguravaču.
- (9) Ako je pri nastanku dvostrukog osiguranja ugovarač osiguranja postupio nesavjesno, svaki osiguravač može tražiti poništenje ugovora, zadržati primljene premije i zahtijevati nesmanjenu premiju za tekući period.

Član 1048.

(Saosiguranje)

Kad je ugovor o osiguranju zaključen sa više osiguravača koji su se sporazumjeli o zajedničkom snošenju i raspodjeli rizika, svaki osiguravač naznačen u polisi osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu.

Odsjek 4. Podosiguranje

Član 1049. (Podosiguranje)

- (1) Kad se utvrdi da je u početku ugovorenog razdoblja osiguranja vrijednost osigurane stvari bila veća od iznosa osiguranja, iznos naknade koju duuguje osiguravač smanjuje se srazmjerno, osim ako je drugačije ugovoreno.
- (2) Osiguravač je dužan dati potpunu naknadu sve do iznosa svote osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrijednosti stvari i iznosa osiguranja nema značaja za određivanje iznosa naknade.

Odsjek 5. Prijelaz ugovora i isplata naknade iz osiguranja drugom

Član 1050. (Prijelaz ugovora na pribavioca osigurane stvari)

- (1) U slučaju otuđenja osigurane stvari, a i stvari u vezi sa čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti, prava i obaveze ugovarača osiguranja prelaze prema samom zakonu na pribavioca, osim ako drugačije nije ugovoreno.
- (2) Ako je otuđen jedan dio osiguranih stvari koji u pogledu osiguranja ne čine zasebnu cjelinu, ugovor o osiguranju prestaje prema samom zakonu u pogledu otuđenih stvari.
- (3) U slučaju kad se zbog otuđenja stvari poveća ili smanji vjerovatnost nastupanja osiguranog slučaja, primjenjuju se opće odredbe o povećanju odnosno smanjenju rizika.
- (4) Ugovarač osiguranja koji ne obavijesti osiguravača da je osigurana stvar otuđena ostaje u obavezi na plaćanje premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja.
- (5) Osiguravač i pribavilac osigurane stvari mogu odustati od osiguranja uz otkazni rok od petnaest dana, s tim što su otkaz dužni podnijeti najdalje u roku trideset dana od saznanja za otuđenje.
- (6) Ugovor o osiguranju ne može se raskinuti ako je polisa osiguranja izdata na donosioca ili prema naredbi.

Član 1051. (Dodjela naknade nosiocima zaloga i drugih prava)

- (1) Nakon nastupanja osiguranog slučaja, založna prava koja su ranije postojala na osiguranoj stvari imaju za predmet dugovanu naknadu, kako u slučaju osiguranja vlastite stvari, tako i u slučaju osiguranja tuđih stvari zbog obaveze njihova čuvanja i

- (2) Subjekti iz Stava (1) ovog člana mogu zahtijevati neposredno od osiguravača da im u granicama iznosa osiguranja i prema zakonskom redu isplati njihova potraživanja.
- (3) Ako u trenutku isplate osiguravač nije znao niti je mogao znati za ta prava, izvršena isplata naknade osiguraniku ostaje pravovaljana.

Odsjek 6. Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornom subjektu na osiguravača (subrogacija)

Član 1052.

(Prijelaz prava osiguranika na osiguravača)

- (1) Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguravača, prema samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema subjektu koji je po bilo kojoj osnovi odgovoran za štetu.
- (2) Ako je krivicom osiguranika onemogućen ovaj prijelaz prava na osiguravača, u potpunosti ili djelomično, osiguravač se oslobađa u odgovarajućoj mjeri svoje obaveze prema osiguraniku.
- (3) Prijelaz prava s osiguranika na osiguravača ne može biti na štetu osiguranika, te ako je naknada koju je osiguranik dobio od osiguravača iz bilo kog uzroka niža od štete koju je pretrpio, osiguranik ima pravo da mu se iz sredstava odgovornog subjekta isplati ostatak naknade prije isplate osiguravačevog potraživanja po osnovu prava koja su prešla na njega.
- (4) Izuzetno od stavova (1)-(3) ovog člana, ova prava ne prelaze na osiguravača ako je štetu uzrokovala osoba u srodstvu u pravoj liniji sa osiguranikom ili osoba za čije postupke osiguranik odgovara, ili koje živi sa njim u istom domaćinstvu, ili osoba koja je radnik osiguranika, osim ako su te osobe štetu uzrokovale namjerno.
- (5) Ako je neka od osoba iz Stava (4) ovog člana bila osigurana od odgovornosti, osiguravač može zahtijevati od njegovog osiguravača naknadu iznosa koji je isplatila osiguraniku.

Odsjek 7. Osiguranje od odgovornosti

Član 1053.

(Odgovornost osiguravača)

- (1) U slučaju osiguranja od odgovornosti osiguravač odgovara za štetu nastalu osiguranim slučajem samo ako treći oštećeni subjekt zahtijeva njenu naknadu.
- (2) Osiguravač snosi, u granicama iznosa osiguranja, troškove spora o osiguranikovoj odgovornosti.

Član 1054.

(Vlastito pravo oštećenika i direktna tužba)

- (1) U slučaju osiguranja od odgovornosti oštećeni subjekt može zahtijevati neposredno od osiguravača naknadu štete koju je pretrpjela događajem za koji odgovara osiguranik, ali najviše do iznosa osiguravačeve obaveze.
- (2) Oštećeni subjekt ima, od dana kada se dogodio osigurani slučaj, vlastito pravo na naknadu iz osiguranja te je svaka kasnija promjena u pravima osiguranika prema osiguravaču bez utjecaja na pravo oštećenog subjekta na naknadu.

Odjeljak C Osiguranje subjekata

Odsjek 1. Opće odredbe

Član 1055.

(Utvrđivanje osiguranog iznosa)

U ugovorima o osiguranju (osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja), visina osiguranog iznosa koji je osiguravač dužan isplatiti kad nastupi osigurani slučaj utvrđuje se u polisi prema sporazumu ugovornih strana.

Član 1056.

(Polisa osiguranja života)

- (1) Osim elemenata koje treba imati svaka polisa, u polisi osiguranja života moraju biti naznačeni: ime i prezime osobe na čiji se život odnosi osiguranje, datum njenog rođenja i događaj ili rok od koga zavisi nastanak prava da se zahtijeva isplata osiguranog iznosa.
- (2) Polisa osiguranja života može glasiti na određenu osobu ili prema naredbi, ali ne može glasiti na donosioca.
- (3) Za pravovaljanost indosamenta polise prema naredbi potrebno je da sadrži ime korisnika, datum indosiranja i potpis indosanta.

Član 1057.

(Netačna prijava starosti osiguranika)

Izuzetno od odredaba ovog zakona o posljedicama netačnih prijava i prešućivanja okolnosti značajnih za ocjenu rizika, za netačne prijave godina života u ugovorima o osiguranju života važe sljedeća pravila:

- a) ugovor o osiguranju života je ništavan, i osiguravač je dužan u svakom slučaju vratiti sve primljene premije ako su pri njegovu sklapanju netačno prijavljene godine života osiguranika, a njegove stvarne godine života prelaze granicu do koje osiguravač prema svojim uvjetima i tarifama vrši osiguranje života;
- b) ako je netačno prijavljeno da osiguranik ima manje godina, a njegove stvarne godine života ne prelaze granicu do koje osiguravač vrši osiguranje života, ugovor je pravovaljan, a osigurana svota se smanjuje u srazmjeru ugovorene premije i premije predviđene za osiguranje života osoba osiguranikovih godina;
- c) kad osiguranik ima manje godina nego što je prijavljeno pri sklapanju ugovora, premija se smanjuje na odgovarajući iznos, a osiguravač je dužan vratiti razliku između primljenih premija i premija na koje ima pravo.

Član 1058.

(Posljedice neplaćanja premije i smanjenje osiguranog iznosa)

- (1) Ako ugovarač osiguranja života ne plati neku premiju o dospelosti, osiguravač nema pravo njenu isplatu tražiti sudskim putem.
- (2) Ako ugovarač osiguranja na poziv osiguravača, koji mu mora biti dostavljen preporučenim pismom, ne isplati dospjelu premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraći od jednog mjeseca, računajući od kad mu je pismo uručeno, niti to učini koja druga zainteresovana osoba, osiguravač može samo, ako su dotle plaćene barem tri godišnje premije, izjaviti ugovaraču osiguranja da smanjuje osigurani iznos na iznos otkupne vrijednosti osiguranja, a u suprotnom slučaju raskida ugovor.
- (3) Ako se osigurani slučaj dogodio prije raskida ugovora ili smanjenja osiguranog iznosa, smatra se da je osigurani iznos smanjen odnosno da je ugovor raskinut, prema okolnosti da li su premije bile plaćene za tri godine ili ne.

Član 1059.

(Osiguranje treće osobe)

- (1) Osiguranje života može se odnositi na život ugovarača osiguranja, a može se odnositi i na život nekog trećeg.
- (2) Pravilo iz Stava (1) ovog člana primjenjuje se i za osiguranje od nesretnog slučaja.
- (3) Ako se osiguranje odnosi na slučaj smrti nekog trećeg, za pravovaljanost ugovora potrebna je njegova pismena saglasnost data u polisi ili u odvojenom pismenu, prilikom potpisivanja polise, s naznakom osiguranog iznosa.

Član 1060.

(Osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i osobe lišene poslovne sposobnosti)

- (1) Ništavno je osiguranje za slučaj smrti treće osobe mlađe od četrnaest godina, a i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti, te je osiguravač dužan vratiti ugovaraču osiguranja sve premije primljene po osnovu takvog ugovora.
- (2) Za pravovaljanost osiguranja za slučaj smrti treće osobe starije od četrnaest godina potrebna je pismena saglasnost njegovog zakonskog zastupnika te pismena saglasnost svake osigurane osobe.

Član 1061.

(Kumuliranje naknade i osigurani iznos)

- (1) U osiguranju osoba osiguravač koji je isplatio osiguranu svotu ne može imati ni po kojoj osnovi pravo na naknadu od trećeg subjekta odgovornog za nastupanje osiguranog slučaja.
- (2) Pravo na naknadu od trećeg subjekta odgovornog za nastupanje osiguranog slučaja pripada osiguraniku odnosno korisniku nezavisno od njegovog prava na osiguranu svotu.
- (3) Odredba stavova (1) i (2) ovog člana ne primjenjuju se na slučaj kad je osiguranje od posljedica nesretnog slučaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti.

Odsjek 2. Isključeni rizici

Član 1062.

(Samoubistvo osiguranika)

- (1) Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti nije obuhvaćen rizik samoubistva, ako se dogodilo u prvoj godini osiguranja.
- (2) U slučaju da se samoubistvo dogodilo u roku tri godine od dana zaključenja ugovora, osiguravač nije dužan isplatiti korisniku osiguranu svotu, nego samo matematičku rezervu ugovora, osim ako je ugovoreno nešto povoljnije za osiguranika.

Član 1063.

(Namjerno ubistvo osiguranika)

Osiguravač se oslobađa obaveze da korisniku isplati osiguranu svotu ako je ovaj namjerno izazvao smrt osiguranika, ali je dužan, ako su dotle bile uplaćene barem tri godišnje premije, isplatiti matematičku rezervu ugovora ugovaraču osiguranja, a ako je on osiguranik, njegovim nasljednicima.

Član 1064.

(Namjerno uzrokovanje nesretnog slučaja)

Osiguravač se oslobađa obaveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja, ako je osiguranik namjerno izazvao nesretni slučaj.

Član 1065.

(Ratne operacije)

- (1) Ako je smrt osiguranika uzrokovana ratnim operacijama, osiguravač, ako šta drugo nije ugovoreno, nije dužan isplatiti korisniku osiguranu svotu, ali je dužan isplatiti mu matematičku rezervu iz ugovora.
- (2) Ako nije šta drugo ugovoreno, osiguravač se oslobađa obaveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja, ako je nesretni slučaj uzrokovan ratnim operacijama.

Član 1066.

(Ugovorno isključenje rizika)

Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti ili od nesretnog slučaja mogu biti isključeni iz osiguranja drugi rizici.

Odsjek 3. Prava ugovarača osiguranja prije nastupanja osiguranog slučaja

Član 1067.

(Otkup)

- (1) Na zahtjev ugovarača osiguranja života zaključenog za cijeli život osiguranika, osiguravač je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost polise, ako su dotle plaćene barem tri godišnje premije.

- (2) U polisi moraju biti navedeni uvjeti pod kojima ugovarač može zahtijevati isplatu njene otkupne vrijednosti, kao i način kako se ta vrijednost izračunava, u skladu s uvjetima osiguranja.
- (3) Pravo zahtijevati otkup ne mogu vršiti povjerioci ugovarača osiguranja, a ni korisnik osiguranja, ali će otkupna vrijednost biti isplaćena korisniku na njegov zahtjev, ako je određivanje korisnika neopozivo.
- (4) Izuzetno od Stava (3) ovog člana, otkup polise može zahtijevati povjerilac kome je polisa predata u zalog, ako potraživanje radi čijeg je osiguranja dat zalog ne bude namireno po dospelosti.

**Član 1068.
(Predujam)**

- (1) Na traženje ugovarača osiguranja života zaključenog za cijeli život osiguranika, osiguravač mu može isplatiti unaprijed dio osigurane svote do visine otkupne vrijednosti polise, koji ugovarač osiguranja može vratiti kasnije.
- (2) Na primljeni predujam ugovarač osiguranja dužan je plaćati određenu kamatu.
- (3) Ako ugovarač osiguranja zakasni sa plaćanjem dospjele kamate, postupit će se kao da je zahtijevao otkup.
- (4) U polisi osiguranja moraju biti navedeni uvjeti davanja predujma, mogućnost da se iznos primljen na ime predujma vrati osiguravaču, visina kamatne stope, posljedice neplaćanja dospjele kamate, kako je određeno uvjetima osiguranja.

**Član 1069.
(Zalaganje polise)**

- (1) Polisa osiguranja života može biti data u zalog.
- (2) Zalaganje polise ima učinak prema osiguravaču samo ako je pismeno obaviješten da je polisa založena određenom povjeriocu.
- (3) Kad polisa glasi prema naredbi, zalaganje se vrši indosamentom.

Odsjek 4. Osiguranje života u korist treće osobe

**Član 1070 .
(Određivanje korisnika)**

- (1) Ugovarač osiguranja života može u ugovoru, a i nekim kasnijim pravnim poslom, pa i oporukom, odrediti osobu kojoj će pripasti prava iz ugovora.
- (2) Ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, za određivanje korisnika potrebna je i njegova pismena saglasnost.
- (3) Korisnik ne mora biti određen imenom, dovoljno je ako akt sadrži nužne podatke za njegovo određivanje.
- (4) Kad su za korisnike određena djeca ili potomci, korist pripada i onima koji su rođeni kasnije, a korist namijenjena suprugu pripada osobi koja je bila u braku sa osiguranikom u trenutku njegove smrti.

Član 1071.

(Podjela koristi između više korisnika)

Kad su za korisnike određena djeca, potomci i uopće nasljednici, ako ugovarač osiguranja nije odredio kako će se izvršiti podjela između njih, podjela će se izvršiti srazmjerno njihovim nasljedničkim dijelovima, a ako korisnici nisu nasljednici, osigurana svota bit će podijeljena na jednake dijelove.

Član 1072.

(Opoziv odredbe o određivanju korisnika)

- (1) Odredbu kojom se korist iz osiguranja dodjeljuje određenoj osobi može opozvati samo ugovarač osiguranja, i to pravo ne mogu vršiti ni povjerioci, ni zakonski nasljednici ugovarača osiguranja.
- (2) Ugovarač osiguranja može opozvati odredbu o koristi sve dok korisnik ne izjavi na bilo koji način da je prima, kad ona postaje neopoziva.
- (3) Izuzetno od odredbe Stava (2) ovog člana, ugovarač osiguranja može opozvati odredbu o koristi i poslije izjave korisnika da je prima, ako je korisnik pokušao ubistvo osiguranika, a ako je korist dodijeljena bez naknade, za opoziv važe i odredbe o opozivu dara.
- (4) Smatra se da je korisnik odbio namijenjenu mu korist ako se poslije smrti ugovarača osiguranja na poziv njegovih nasljednika ne izjasni u roku trideset dana da je prima.

Član 1073.

(Vlastito i neposredno pravo korisnika)

- (1) Osigurana svota koja treba da bude isplaćena korisniku ne ulazi u ostavštinu ugovarača osiguranja, pa ni kad su za korisnike određeni njihovi nasljednici.
- (2) Pravo na osigurani iznos ima samo korisnik, i to od samog zaključenja ugovora o osiguranju, i bez obzira na to kako je i kad određen za korisnika, i bez obzira na to je li izjavio svoje prihvatanje prije ili poslije smrti osiguranika, te se može obratiti neposredno osiguravaču sa zahtjevom da mu se isplati osigurani iznos.
- (3) Ako je ugovarač osiguranja odredio za korisnike svoju djecu, svoje potomke, ili nasljednike uopće, svakom tako određenom korisniku pripada pravo na odgovarajući dio osigurane svote i ako se odrekne naslijeđa.

Član 1074.

(Povjerioci ugovarača osiguranja i osiguranika)

- (1) Povjerioci ugovarača osiguranja i osiguranika nemaju nikakvo pravo na osigurani iznos ugovoren za korisnika.
- (2) Izuzetno od odredbe Stava (1) ovog člana, ako su premije koje je uplatio ugovarač osiguranja bile nesrazmjerno velike prema njegovim mogućnostima u trenutku kad su bile uplaćene, njegovi povjerioci mogu zahtijevati da im se iz osigurane svote preda dio premija koji premašuje mogućnosti osiguravača osiguranja, ako su ispunjeni uvjeti pod kojima povjerioci imaju pravo na pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Član 1075.

(Ustupanje osiguranog iznosa)

Svoje pravo na osigurani iznos korisnik može prenijeti na drugoga i prije osiguranog slučaja, ali mu je za to potreban pismeni pristanak ugovarača osiguranja, u kome mora biti navedeno ime osobe na koju se pravo prenosi, a ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, onda je potreban isti takav pristanak i te osobe.

Član 1076.

(Smrt korisnika prije dospelosti osiguranog iznosa)

Kad osoba koja je bez naknade određena za korisnika umre prije dospelosti osigurane glavnice ili rente, korist iz osiguranja ne pripada njegovim nasljednicima, nego narednom korisniku, a ako ovaj nije određen, onda imovini ugovarača osiguranja.

Član 1077.

(Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika)

Ako ugovarač osiguranja za slučaj smrti ne odredi korisnika ili ako odredba o određivanju korisnika ostane bez učinka zbog opoziva, ili zbog odbijanja određene osobe, ili iz kojeg drugog uzroka, a ugovarač osiguranja ne odredi drugog korisnika, osigurana svota pripada imovini ugovarača osiguranja i kao njen dio prelazi s ostalim njegovim pravima na njegove nasljednike.

Član 1078.

(Savjesna isplata osiguranog iznosa neovlaštenoj osobi)

- (1) Kad osiguravač isplati određeni iznos osobi koja bi na nju imala pravo da ugovarač osiguranja nije odredio korisnika, on se oslobađa obaveze iz ugovora o osiguranju ako u trenutku izvršene isplate nije znao niti je mogao znati da je korisnik određen oporukom ili nekim drugim aktom koji mu nije dostavljen, a korisnik ima pravo zahtijevati vraćanje od osobe koja je primila osiguranu svotu.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana primjenjuje se i u slučaju promjene korisnika.

GLAVA XXII UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1079.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o doživotnom izdržavanju obavezuje se jedna strana (davalac izdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primalac izdržavanja) izdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da daje svu ili dio svoje imovine davaocu izdržavanja, s tim da je stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka smrti primaoca izdržavanja.

- (2) Ako nije drugačije ugovoreno, ugovorom o doživotnom izdržavanju obuhvaćeni su i svi pripaci stvari i prava koji su predmet tog ugovora.
- (3) Ako nije drugačije ugovoreno, obaveza izdržavanja obuhvata davanje stana i hrane u domaćinstvu davaoca izdržavanja te podrazumijeva zadovoljavanje materijalnih i drugih potreba primaoca izdržavanja među kojima naročito pružanje potrebne njege u bolesti kao i obavezu sahranjivanja nakon smrti.
- (4) Prijenos vlasništva na davaoca izdržavanja ugovorom može biti predviđen za života primaoca izdržavanja.
- (5) Doživotno izdržavanje može biti ugovoreno i u korist treće osobe.
- (6) Ugovor o doživotnom izdržavanju mogu zaključiti i osobe koje su prema zakonu obavezne da se međusobno izdržavaju.
- (7) Isti davalac izdržavanja ne može zaključiti više ugovora o doživotnom izdržavanju sa različitim primaocima izdržavanja.

Član 1080.

(Forma ugovora)

- (1) Ugovor o doživotnom izdržavanju mora biti zaključen u formi notarski obrađene isprave.
- (2) Prilikom obrade ugovorne isprave notar će prije nego što sačini i pročita ugovor i upozori ugovorače na posljedice njegovog zaključenja, ispitati i utvrditi:
 - da li primalac izdržavanja shvata smisao i značaj ovog pravnog posla,
 - da li primalac izdržavanja zna od čega se sastoji njegova imovina, i
 - da li zna ko su mu nasljednici i šta im ostavlja u naslijeđe odnosno kojih nasljednjih prava ih lišava zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju.
- (3) Ugovor o doživotnom izdržavanju koji nije zaključen u formi notarski obrađene isprave je ništavan.

Član 1081.

(Poseban slučaj ništavnosti ugovora)

Ništavan je ugovor u kojem se kao davalac izdržavanja obavezuje fizički ili pravni subjekt koji se u okviru svoga zanimanja, odnosno djelatnosti stara o primaocu izdržavanja (medicinsko osoblje, različite agencije i sl.), ako prethodno nije dobivena saglasnost nadležnog organa starateljstva.

Odjeljak B Prava i obaveze ugovarača

Član 1082.

(Odgovornost za dugove)

Davalac izdržavanja ne odgovara poslije smrti primaoca izdržavanja za njegove dugove, ali se može ugovoriti da će davalac izdržavanja odgovarati za one dugove primaoca izdržavanja koji postoje u trenutku zaključenja ugovora prema određenim povjeriocima.

Član 1083.

(Raskid ugovora o doživotnom izdržavanju)

- (1) Ugovorne strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom izdržavanju i nakon što je počelo njegovo ispunjavanje.
- (2) Ako prema ugovoru o doživotnom izdržavanju strane žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda da raskine ugovor.
- (3) Svaka strana može zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava svoje obaveze.

Član 1084.

(Utjecaj smrti davaoca izdržavanja na ugovor)

- (1) Ako davalac izdržavanja umre prije primaoca izdržavanja, prava i obaveze iz ugovora prelaze na njegovog supružnika i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu.
- (2) Ako osobe iz Stava (1) ovog člana ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju, ugovor se raskida, a te osobe nemaju pravo zahtijevati naknadu za ranije dato izdržavanje.
- (3) Ako supružnik i potomci davaoca izdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obaveze, imaju pravo zahtijevati od primaoca izdržavanja naknadu za izdržavanje koje je primalac izdržavanja dobio od davaoca izdržavanja.
- (4) Sud će naknadu iz Stava (3) ovog člana odrediti prema slobodnoj ocjeni, uzimajući prije svega u obzir materijalne prilike primaoca izdržavanja i osoba ovlaštenih na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju.

Član 1085.

(Pravo zakonskih nasljednika primaoca izdržavanja)

- (1) Na zahtjev zakonskih nasljednika primaoca izdržavanja, sud može poništiti ugovor o doživotnom izdržavanju, ako zbog bolesti ili starosti primaoca izdržavanja, ugovor nije predstavljao nikakvu neizvjesnost za davaoca izdržavanja.
- (2) Zakonski nasljednici mogu poništenje ugovora o doživotnom izdržavanju zahtijevati u roku jedne godine od dana saznanja za ugovor, a najkasnije u roku tri godine od dana smrti primaoca izdržavanja.
- (3) Rok od jedne godine ne može početi da teče prije dana smrti primaoca izdržavanja.

Član 1086.

(Utjecaj promijenjenih prilika)

- (1) Ako su se poslije zaključenja ugovora prilike toliko promijenile da je njegovo ispunjenje postalo znatno otežano, sud će na zahtjev jedne ili druge strane njihove odnose iznova urediti ili ih raskinuti, vodeći računa o svim okolnostima.
- (2) Sud može pravo primaoca izdržavanja preinačiti u doživotnu rentu, ako to odgovara i jednoj i drugoj strani.

Odjeljak C Prijenos vlasništva za života primaoca izdržavanja

Član 1087.

(Prijenos vlasništva za života primaoca izdržavanja)

- (1) Ugovorom o doživotnom izdržavanju primalac izdržavanja se može obavezati da će davaocu izdržavanja prenijeti cjelokupnu ili dio svoje imovine za života.
- (2) Davalac izdržavanja stječe stvari i prava koje su predmet ugovora o doživotnom izdržavanju kad mu, na temelju tog ugovora, te stvari ili ta prava budu preneseni na zakonom utvrđeni način.

Član 1088.

(Pridržavanje prava stvarnog tereta)

Ako je predmet ugovora o doživotnom izdržavanju nepokretnost, primalac izdržavanja ima ovlaštenje zahtijevati upis stvarnog tereta izdržavanja u javnim knjigama na toj nepokretnosti.

Član 1089.

(Utjecaj smrti davaoca izdržavanja na ugovor)

- (1) Ako davalac izdržavanja umre prije primaoca izdržavanja, a ugovoren je prijenos vlasništva na predmetu ugovora za života primaoca izdržavanja, prava i obaveze iz ugovora prelaze na nasljednike davaoca izdržavanja, ako oni na to pristanu.
- (2) Ako nasljednici davaoca izdržavanja ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju, ugovor se raskida, a nasljednici nemaju pravo zahtijevati za prethodno dato izdržavanje i dužni su vratiti primaocu izdržavanja sve što je temeljem tog ugovora stekao davalac izdržavanja.
- (3) Ako nasljednici davaoca izdržavanja nisu u stanju vratiti ono što je na temelju ugovora o doživotnom izdržavanju stekao davalac izdržavanja, dužni su primaocu izdržavanja nadoknaditi vrijednost stečenog.
- (4) Ako nasljednici davaoca izdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obaveze, oni imaju pravo zahtijevati naknadu za izdržavanje koje je primalac izdržavanja dobio od davaoca izdržavanja, ali su dužni primaocu izdržavanja vratiti sve što je davalac izdržavanja stekao na temelju ugovora o doživotnom izdržavanju.
- (5) Sud će naknadu iz stavova (3) i (4) ovog člana odrediti prema slobodnoj ocjeni, uzimajući prije svega u obzir materijalne prilike primaoca izdržavanja i osoba ovlaštenih na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju.

Član 1090.

(Neprenosivost prava)

Potraživanja primaoca izdržavanja prema davaocu izdržavanja ne mogu se prenositi na drugoga.

GLAVA XXIII UGOVOR O ZALOGU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1091. (Pojam)

Ugovorom o zalogu obavezuje se dužnik ili neko treći (zalagodavac) prema povjeriocu (zalogoprincu) da mu preda neku pokretnu stvar na kojoj postoji pravo svojine da bi se prije ostalih povjerilaca mogao naplatiti iz njene vrijednosti, ako mu potraživanje ne bude isplaćeno po dospelosti, a povjerilac se obavezuje da primljenu stvar čuva i po prestanku svog potraživanja vrati neoštećenu zalagodavcu.

Član 1092. (Stjecanje založnog prava)

Zalogoprimec stječe založno pravo kad mu stvar koja je predmet ugovora bude predata.

Član 1093. (Sposobnost)

Za zaključenje punovažnog ugovora o zalogu potrebno je da zalagodavac ima sposobnost za raspolaganje stvarima koje daje u zalog.

Član 1094. (Zalog na stvari već založene drugome)

- (1) Ugovor o zalogu može biti zaključen na stvar koja je već založena nekome.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana založno pravo nastaje kad zalagodavac obavijesti povjerioca kod koga se stvar nalazi o zaključenju ugovora o zalogu s drugim povjericem i naredi mu da po naplati svog potraživanja preda stvar drugom povjericu.

Član 1095. (Zalog za buduću ili uvjetnu obavezu)

Zalog se može dati za buduću, kao i za uvjetnu obavezu.

Član 1096. (Djeinstvo zaloga na druge obaveze zalagodavca)

Zalog kojim je osigurano ispunjenje neke obaveze proteže se i na ugovorne obaveze koje bi nastale između zalogoprimeca i zalagodavca poslije zaključenja ugovora o zalogu, a koje bi dospjele za isplatu prije namirenja obaveze za čije je osiguranje zalog dat.

Član 1097. (Nedopuštene odredbe)

- (1) Ništavna je odredba ugovora o zalogu da će založena stvar preći u svojinu povjerioca ako njegovo potraživanje ne bude namireno o dospelosti, kao i odredba da će u tom slučaju povjerilac moći prema unaprijed određenoj cijeni prodati založenu stvar ili je zadržati za sebe.

- (2) Izuzetno od odredbe Stava (1) ovog člana, ako je u zalog data stvar čija je cijena propisana, ugovarači se mogu sporazumjeti da će povjerilac moći prodati založenu stvar po propisanoj cijeni ili je po toj cijeni zadržati za sebe.

Odjeljak B Zalaganje stvari

Odsjek 1. Obaveze zalagodavca

Član 1098. (Predaja stvari)

- (1) Zalagodavac je dužan predati zalogoprimcu ili trećem subjektu, kojeg su sporazumno odredili, stvar koja je predmet ugovora ili ispravu koja daje imaocu isključivo pravo raspolaganja sa založenom stvari.
- (2) Ugovarači se mogu sporazumjeti da zajednički čuvaju stvar ili ispravu.

Odsjek 2. Obaveze zalogoprimca

Član 1099. (Čuvanje založene stvari)

- (1) Zalogoprimac je dužan čuvati stvar sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina.
- (2) Zalogoprimac je dužan vratiti založenu stvar čim dug koji se osigurava zalogom bude namiren.

Član 1100. (Upotrebljavanje založene stvari)

- (1) Zalogoprimac nema pravo upotrebljavati založenu stvar, ili je predati drugome na upotrebu ili je dati u zalog, osim ako mu to dozvoli zalagodavac.
- (2) Zalogoprimac koji upotrebljava stvar bez dozvole zalagodavca ili je preda drugome na upotrebu, ili u zalog, odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili tom prilikom.

Član 1101. (Plodovi založene stvari)

- (1) Ako založena stvar daje plodove, a nije ugovoreno kome će oni pripasti poslije odvajanja od stvari, povjerilac može, ako hoće, plodove zadržati za sebe.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana, iznos čistog prihoda od plodova odbija se od troškova na čiju naknadu povjerilac ima pravo, zatim od dužne kamate i najzad od glavnice.

- (3) Pravilo iz Stava (2) ovog člana primjenjuje se i na koristi postignute upotrebom stvari od zalogoprimca.

Član 1102.

(Oduzimanje založene stvari od zalogoprimca)

Na zahtjev zalogodavca sud će narediti da se založena stvar oduzme od zalogoprimca i preda nekom trećem subjektu da je drži za njega, ako zalogoprimac ne čuva založenu stvar u skladu sa propisanim, ugovorenim odnosno uobičajenim, ako je upotrebljava bez dozvole zalogodavca, ili je daje drugome na upotrebu, ili ako je ne upotrebljava saglasno datoj dozvoli, i uopće ako postupa sa stvari protivno ugovoru i zakonu.

Odsjek 3. Prava zalogoprimca

Član 1103.

(Založena stvar s nedostatkom)

Kad se pokaže da založena stvar ima neki materijalni ili pravni nedostatak, te da ne predstavlja dovoljno osiguranje naplate potraživanja, založni povjerilac ima pravo zahtijevati od zalogodavca drugi odgovarajući zalog.

Član 1104.

(Prodaja založene stvari)

- (1) Ako povjeriočevo potraživanje ne bude namireno po dospelosti, povjerilac može zahtijevati od suda odluku da se stvar proda na javnoj prodaji, ili po tekućoj cijeni, kad stvar ima tržišnu ili berzansku vrijednost.
- (2) Ako bi troškovi javne prodaje bili nesrazmjerno veliki prema vrijednosti založene stvari, sud može odlučiti da povjerilac proda stvar po cijeni utvrđenoj procjenom stručnjaka, ili da je, ako hoće, zadrži za sebe po toj cijeni.

Član 1105.

(Prodaja stvari založene za potraživanje iz ugovora u privredi)

- (1) Ako dužnik ne namiri po dospelosti potraživanje nastalo iz ugovora u privredi, povjerilac nije dužan obraćati se sudu, nego može pristupiti prodaji založene stvari na javnoj prodaji po isteku osam dana od upozorenja učinjenog dužniku kao i zalogodavcu, kad to nije isti subjekt, da će tako postupiti.
- (2) Povjerilac je dužan obavijestiti blagovremeno oba subjekta o datumu i mjestu prodaje.
- (3) Ako založene stvari imaju tržišnu ili berzansku cijenu, povjerilac stvari može prodati po toj cijeni, po isteku osam dana od upozorenja učinjenog dužniku i zalogodavcu da će tako postupiti.

Član 1106.

(Prodaja založene stvari prije vremena ili njena zamjena)

- (1) Kad se založena stvar kvari ili kad inače gubi vrijednost, te postoji opasnost da postane nedovoljna za osiguranje povjeriočevog potraživanja, sud može na zahtjev zalogoprimca ili zalogodavca, a po saslušanju druge strane, odlučiti da se stvar proda

na javnoj prodaji, ili po tržišnoj ili po berzanskoj cijeni ako je ima, i da se cijena ili dovoljan dio cijene položi kod suda radi osiguranja zalogoprimčevog potraživanja.

- (2) Sud će odbiti zahtjev zalogoprimca, ako zalogodavac ponudi da zalogoprimcu preda umjesto založene stvari neku drugu stvar iste vrijednosti čije čuvanje ne zahtijeva veći trud i brigu od čuvanja prvobitno založene stvari.
- (3) Sud će, pod istim uvjetima predviđenim Stavom (2) ovog člana, dozvoliti zamjenu založene stvari na zahtjev zalogodavca i u slučaju kad zalogoprimac ne traži njenu prodaju.

Član 1107.

(Prodaja založene stvari prije vremena na zahtjev zalogodavca)

- (1) Na zahtjev zalogodavca sud može dozvoliti da se založena stvar proda određenom subjektu za određenu cijenu, ako nađe da je cijena dovoljna i ako su time očuvani opravdani interesi zalogoprimca.
- (2) Dobijena cijena, ili dovoljan dio cijene, koji će sud odrediti dozvoljavajući prodaju, stupa na mjesto založene stvari i polaže se u sud za osiguranje naplate povjeriočevog potraživanja.

Član 1108.

(Pravo prvenstvene naplate)

Zalogoprimac ima pravo da iz cijene postignute prodajom založene stvari naplati prije ostalih povjerilaca zalogodavca svoje potraživanje, dužnu kamatu, troškove učinjene za očuvanje založene stvari, kao i troškove vezane za naplatu potraživanja.

Član 1109.

(Redoslijed založnih prava)

Kad je jedna stvar založena nekolicini povjerilaca, red prema kome se isplaćuju njihova potraživanja iz vrijednosti založene stvari određuje se prema datumu nastanka njihovih založnih prava.

Odsjek 4. Prestanak založnog prava

Član 1110.

(Prestanak založnog prava gubitkom državine)

Povjeriočevo pravo da se prvenstveno naplati iz vrijednosti založene stvari prestaje prestankom njegove državine i ponovno nastaje po vraćanju državine na založenoj stvari.

Član 1111.

(Prestanak založnog prava prestankom potraživanja)

Kad prestane potraživanje čije je ispunjenje bilo osigurano zalogom, povjerilac je dužan vratiti založenu stvar zalogodavcu.

Član 1112.

(Zastarjelost međusobnih potraživanja)

Potraživanja zalagodavca prema zalogoprimcu za naknadu štete zbog pogoršanja stvari kao i potraživanja zalogoprimca prema zalagodavcu za naknadu troškova učinjenih radi poboljšanja stvari, zastarijeva u roku jedne godine od dana kada je založena stvar vraćena.

Odjeljak C Zalaganje potraživanja i drugih prava

Odsjek 1. Zalaganje potraživanja

Član 1113.

(Obavještanje dužnika i predaja isprave)

- (1) Za stjecanje založnog prava na nekom potraživanju potrebno je da dužnik bude pismeno obaviješten o ugovoru o zalogu.
- (2) Zalagodavac je dužan predati zalogoprimcu ispravu o založenom potraživanju.

Član 1114.

(Davanje u zalog potraživanja iz vrijednosnog papira)

- (1) Povjerilac stječe založno pravo na potraživanju upisanom u vrijednosni papir na donosioca kad mu taj vrijednosni papir bude predat.
- (2) Davanje u zalog potraživanja iz vrijednosnog papira po naredbi vrši se indosamentom u kome je naznačeno da je predat u zalog.

Član 1115.

(Dužnost očuvanja potraživanja)

Zalogoprimac je dužan preduzimati mjere potrebne za očuvanje založenog potraživanja.

Član 1116.

(Naplaćivanje i uračunavanje kamata)

- (1) Ako založeno potraživanje daje pravo na kamate ili kakva druga povremena potraživanja, zalogoprimac je dužan da takva potraživanja naplati.
- (2) Tako postignuti iznosi prebijaju se sa troškovima na čiju naknadu zalogoprimac ima pravo, zatim s kamatom koja mu se duguje i potom sa glavnicom.

Član 1117.

(Naplaćivanje založenog potraživanja)

- (1) Kad založeno potraživanje dospije za naplatu, zalogoprimac je dužan da ga naplati.
- (2) Ispunjenjem založenog potraživanja založno pravo prelazi na stvar kojom je potraživanje ispunjeno.
- (3) Kad je predmet založenog potraživanja novac, zalogoprimac je dužan na zahtjev zalagodavca položiti naplaćeni iznos kod suda, ali ako je predmet njegovog

potraživanja također novac, i ako je ono dospjelo za naplatu, zalogoprimac može zadržati za sebe koliko mu se duguje, a ostatak je dužan predati zalogodavcu.

Član 1118.

(Prigovori dužnika založenog potraživanja)

Dužnik založenog potraživanja može istaći zalogoprimcu prigovore koje u slučaju ustupanja potraživanja može dužnik ustupljenog potraživanja istaći prijemniku.

Odsjek 2. Davanje u zalog drugih prava

Član 1119.

(Način zalaganja)

- (1) Osim potraživanja, u zalog se mogu dati i druga prava.
- (2) Davanje u zalog prava iz Stava (1) ovog člana vrši se na način propisan za njihovo prenošenje na drugoga, ako za određeni slučaj nije propisano šta drugo.

Odsjek 3. Primjena odredaba o davanju u zalog stvari

Član 1120.

(Shodna primjena)

Odredbe o davanju u zalog stvari primjenjuju se i na zalog potraživanja i drugih prava, ukoliko za njih nije propisano šta drugo.

GLAVA XXIV UGOVOR O JEMSTVU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1121.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o jemstvu jemac se obavezuje prema povjeriocu da će ispuniti punovažnu i dospjelu obavezu dužnika (glavni dužnik), ako to ovaj ne učini.
- (2) Za punovažnost ugovora o jemstvu nije potrebna saglasnost glavnog dužnika.

Član 1122.

(Jemčenje za poslovno nesposobnog)

Ko se obaveže kao jemac za obavezu nekog poslovno nesposobnog subjekta, odgovara povjeriocu isto kao jemac poslovno sposobnog subjekta.

Član 1123.

(Predmet jemčenja)

- (1) Jemčiti se može za svaku punovažnu obavezu, bez obzira na njen sadržaj.
- (2) Jemčiti se može i za uvjetnu obavezu, a i za određenu buduću obavezu.

- (3) Jemstvo za buduću obavezu može se opozvati prije nego što obaveza nastane, ako nije predviđen rok u kojem ona treba da nastane.
- (4) Jemstvo se može dati i za obavezu nekoga drugog jemca (jemac jemčev).

Član 1124.

(Obim jemčeve odgovornosti)

- (1) Jemčeva obaveza ne može biti veća od obaveze glavnog dužnika, a ako je ugovoreno da bude veća, ona se svodi na mjeru dužnikove obaveze.
- (2) Jemac odgovara za ispunjenje cijele obaveze za koju je jemčio, ako njegova odgovornost nije ograničena na neki njen dio ili na drugi način podvrgnuta lakšim uvjetima.
- (3) Jemac je dužan nadoknaditi potrebne troškove koje je povjerilac učinio radi naplate duga od glavnog dužnika.
- (4) Jemac odgovara i za svako povećanje obaveze koje bi nastalo dužnikovim zakašnjenjem ili dužnikovom krivicom, ako nije drugačije ugovoreno. Ako glavna obaveza za predmet ima nešto drugo nego plaćanje nekog novčanog iznosa, jemstvo važi i za pravo na naknadu štete u novcu, koja se duguje na osnovu neispunjenja te obaveze, osim ako je izričito ugovoreno nešto drugo.
- (5) Pravnim poslom preduzetim od glavnog dužnika nakon preuzimanja jemstva ne može se proširiti obaveza jemca.
- (6) Jemac odgovara samo za onu ugovornu kamatu i ugovornu kaznu koja je dospjela nakon zaključenja ugovora o jemstvu.

Član 1125.

(Prijelaz povjeriočevih prava na jemca - subrogacija)

Na jemca koji je namirio povjeriočevo potraživanje prelazi to potraživanje sa svim sporednim pravima i garancijama njegovog ispunjenja.

Odjeljak B Odnos povjerioca i jemca

Član 1126.

(Oblici jemstva)

- (1) Od jemca se može zahtijevati ispunjenje obaveze tek nakon što je glavni dužnik ne ispuni u roku određenom u pismenom pozivu (supsidijarno jemstvo).
- (2) Povjerilac može tražiti ispunjenje od jemca iako nije prije toga pozvao glavnog dužnika na ispunjenje obaveze, ako je očito da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njeno ispunjenje ili ako je glavni dužnik pod stečajem.
- (3) Ako se jemac obavezao kao jemac platac, odgovara povjeriocu kao glavni dužnik za cijelu obavezu i povjerilac može zahtijevati njeno ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jemca ili od obojice u isto vrijeme (solidarno jemstvo).
- (4) Jemac za obavezu nastalu iz ugovora među privrednicima odgovara kao jemac platac, ako nije šta drugo ugovoreno.

Član 1127.

(Solidarnost jemca)

Više jemaca nekog duga odgovaraju solidarno (sajemstvo), bez obzira na to jesu li jemčili zajedno ili se svaki od njih obavezao prema povjeriocu odvojeno, osim kad je ugovorom njihova odgovornost uređena drugačije.

Član 1128.

(Gubitak prava na rok)

Ako je dužnik izgubio pravo na rok određen za ispunjenje njegove obaveze, povjerilac ipak ne može zahtijevati ispunjenje od jemca prije isteka tog roka, ako nije drugačije ugovoreno.

Član 1129.

(Stečaj glavnog dužnika)

- (1) U slučaju stečaja glavnog dužnika povjerilac je dužan prijaviti svoje potraživanje u stečajnom postupku i o tome obavijestiti jemca, inače odgovara jemcu za štetu koju bi ovaj imao zbog toga.
- (2) Smanjenje obaveze glavnog dužnika u stečajnom postupku ili u postupku prinudnog poravnania ne povlači za sobom i odgovarajuće smanjenje jemčeve obaveze, te jemac odgovara povjeriocu za cijeli iznos svoje obaveze.

Član 1130.

(Smanjena odgovornost dužnikovog nasljednika)

Jemac odgovara za cijeli iznos obaveze za koji je jemčio i u slučaju kad bi se od dužnikovog nasljednika mogla zahtijevati isplata samo onog njenog dijela koji odgovara vrijednosti naslijeđene imovine.

Član 1131.

(Jemčevi prigovori)

- (1) Jemac može istaći protiv povjeriočevog zahtjeva sve prigovore glavnog dužnika, uključujući i prigovor prebijanja, ali ne i čisto lične dužnikove prigovore.
- (2) Dužnikovo odricanje od prigovora te njegovo priznanje povjeriočeva potraživanja nema djejtvo prema jemcu.
- (3) Jemac može odbiti namirenje povjerioca, sve dok glavnom dužniku pripada pravo da pravni posao, na kojem se temelji njegova obaveza, prigovorom dovede do gašenja, naročito da ga raskine, da ga pobija ili da ga opozove.
- (4) Jemac može istaći protiv povjerioca i svoje lične prigovore, naprimjer, ništavnost ugovora o jemstvu, zastaru povjeriočeva potraživanja prema njemu, prigovor prebijanja uzajamnih potraživanja.

Član 1132.

(Dužnost obavješćavanja jemca o dužnikovom propuštanju)

Ako dužnik ne ispuni svoju obavezu na vrijeme, povjerilac je dužan obavijestiti o tome jemca, inače će mu odgovarati za štetu koju bi jemac pretrpio zbog toga.

Član 1133.

(Oslobađanje jemca zbog povjeriočevog odugovlačenja)

- (1) Jemac se oslobađa odgovornosti ako povjerilac, na njegov poziv poslije dospelosti potraživanja, ne zahtijeva ispunjenje od glavnog dužnika u roku trideset dana od tog poziva.
- (2) Kad rok za ispunjenje nije određen, jemac se oslobađa odgovornosti, ako povjerilac na njegov poziv poslije isteka jedne godine od zaključenja ugovora o jemstvu ne učini u roku trideset dana od tog poziva potrebnu izjavu za određivanje datuma ispunjenja.

Član 1134.

(Oslobođenje jemca zbog napuštanja garancija)

- (1) Ako povjerilac napusti zalog ili neko drugo pravo kojim je bilo osigurano ispunjenje njegovog potraživanja ili ga izgubi svojom nepažnjom i tako onemogući prelazak tog prava na jemca, ovaj se oslobađa svoje obaveze povjeriocu za onoliko za koliko bi mogao dobiti vršenjem tog prava.
- (2) Pravilo iz Stava (1) ovog člana primjenjuje se kako u slučaju kad je pravo nastalo prije, tako i u slučaju kad je nastalo nakon zaključenja ugovora o jemstvu.

Odjeljak C Odnos jemca i dužnika

Član 1135.

(Pravo na naknadu od dužnika)

- (1) Jemac koji je isplatio povjeriocu njegovo potraživanje može zahtijevati od dužnika da mu nadoknadi sve što je isplatio za njegov račun, a i zakonsku kamatu od dana isplate.
- (2) Jemac ima pravo na naknadu troškova nastalih u sporu sa povjeriocem od trenutka kad je obavijestio dužnika o tom sporu, a i na naknadu štete ako bi je bilo.

Član 1136.

(Pravo jemca solidarnog dužnika)

Jemac jednog od solidarnih dužnika može zahtijevati od bilo koga od solidarnih dužnika da mu nadoknadi ono što je isplatio povjeriocu, kao i troškove.

Član 1137.

(Pravo jemca na prethodno osiguranje)

Prije nego što namiri povjerioca jemac koji se obavezao sa znanjem ili odobrenjem dužnika ima pravo zahtijevati od dužnika da mu pruži potrebno osiguranje za njegove eventualne zahtjeve u sljedećim slučajevima: ako dužnik nije ispunio svoju obavezu po njenoj dospelosti, ako je povjerilac zatražio sudskim putem naplatu od jemca i ako se dužnikovo imovinsko stanje znatno pogoršalo nakon zaključenja ugovora o jemstvu.

Član 1138.

(Gubitak prava na naknadu)

- (1) Dužnik može upotrijebiti protiv jemca koji je bez njegovog znanja izvršio isplatu povjeriočevog potraživanja sva pravna sredstva kojima je u trenutku te isplate mogao odbiti povjeriočev zahtjev.
- (2) Jemac koji je isplatio povjeriočevo potraživanje, a o tome nije obavijestio dužnika, te je i ovaj u neznanju za tu isplatu ponovo isplatio isto potraživanje, ne može zahtijevati naknadu od dužnika, ali ima pravo zahtijevati od povjerioca da mu vrati ono što mu je isplatio.

Član 1139.

(Pravo na vraćanje isplaćenog)

Jemac koji je bez dužnikovog znanja isplatio povjeriočevo potraživanje koje je kasnije na dužnikov zahtjev poništeno ili ugašeno prebijanjem, može zahtijevati samo od povjerioca vraćanje isplaćenog.

Odjeljak D Regres isplatioca prema ostalim jemcima

Član 1140.

(Regres isplatioca prema ostalim jemcima)

Kad ima više jemaca pa jedan od njih isplati dospjelo potraživanje on ima pravo zahtijevati od ostalih jemaca da mu svaki nadoknadi dio koji pada na njega.

Odjeljak E Zastarijevanje

Član 1141.

(Zastarijevanje)

- (1) Zastarijevanjem obaveze glavnog dužnika zastarijeva i obaveza jemca.
- (2) Kad je rok za zastarijevanje obaveze glavnog dužnika duži od dvije godine, obaveza jemca zastarijeva nakon isteka dvije godine od dospelosti obaveze glavnog dužnika, osim kad jemac odgovara solidarno sa dužnikom.
- (3) Prijekid zastarijevanja potraživanja prema glavnom dužniku djeluje i prema jemcu samo ako je do prekida došlo nekim postupkom povjerioca pred sudom protiv glavnog dužnika.
- (4) Zastoj zastarijevanja obaveze glavnog dužnika nema učinka prema jemcu.

Član 1142.

(Jemstvo za glavnu obavezu s neodređenom visinom)

- (1) Ako iznos glavne obaveze u trenutku davanja jemstva nije utvrđen, jemstvo je punovažno samo ako je određen maksimalni iznos jemstva izražen u novcu.
- (2) Jemac duguje kamate i ugovornu kaznu dospjelu nakon zaključenja ugovora o jemstvu, srazmjerno iznosu jemstva prema vrijednosti glavne obaveze.

Član 1143.

(Odbijanje namirenja obaveze)

- (1) Ako nije izričito ugovoreno solidarno jemstvo, jemac može odbiti namirenje povjerioca, sve dok povjerilac nije bez uspjeha pokušao prinudno izvršenje protiv glavnog dužnika.
- (2) Pravo iz Stava (1) ovog člana ima jemac sve dok povjerilac nije bez uspjeha pokušao svoje namirenje tražiti iz neke stvari glavnog dužnika, na kojoj mu pripada neko stvarno pravo ili pravo zadržavanja. Ako povjeriocu pripada pravo na stvari i za neko drugo potraživanje koje nije osigurano jemstvom, to vrijedi samo ako su oba potraživanja pokrivena vrijednošću stvari.
- (3) Jemac ne može odbiti ispunjenje:
 - a) ako je vođenje postupka protiv glavnog dužnika bitno otežano usljed promjene prebivališta, boravišta ili sjedišta glavnog dužnika, koja je nastupila nakon preuzimanja jemstva;
 - b) ako je nad imovinom glavnog dužnika pokrenut postupak stečaja; i
 - c) ako izvršenje na imovini glavnog dužnika neće dovesti do namirenja glavnog povjerioca.

Odjeljak F Posebne odredbe za garantne ugovore

Član 1144.

(Sadržaj garantnog ugovora)

- (1) Garantnim ugovorom garant obećava povjeriocu, da će ga u slučaju nenastupanja nekog obećanog uspjeha obešteti, u skladu s općim odredbama o naknadi štete.
- (2) Ako se garancija odnosi na ispunjenje određenog potraživanja od nekog trećeg, garant obećava povjeriocu da će ga u slučaju neispunjenja potraživanja obešteti čak i onda, ako potraživanje ne postoji ili je prestalo da postoji.
- (3) Ako se garancija odnosi na ispunjenje potraživanja usmjerenog na plaćanje novca od nekog trećeg, obaveza na obeštećenje u slučaju sumnje se ograničava na plaćanje dugovane sume, uključujući dospjele kamate.

Član 1145.

(Razlikovanje ugovora o jemstvu i garantnog ugovora)

- (1) Ako su ugovorne strane privrednici, u slučaju sumnje se pretpostavlja da su oni ugovorili i željeli sadržaj ugovora koji odgovara izričito odabranom pojmu ugovora o jemstvu odnosno garantnom ugovoru.
- (2) Ako je ugovorna strana koja se obavezala imala vlastiti interes u ispunjenju glavne obaveze, u slučaju sumnje smatra se da je zaključen garantni ugovor.

Član 1146.

(Nezavisnost garantne odgovornosti)

Ako se garancija odnosi na ispunjenje nekog određenog potraživanja od nekog trećeg subjekta, garant ne može isticati prigovore koji trećem subjektu pripadaju prema povjeriocu.

Član 1147.

(Garancija u slučaju ustupanja garantovanog potraživanja)

Ako se garancija odnosi na ispunjenje određenog potraživanja od nekog trećeg subjekta, smatra se da se povjerilac prešutno obavezao prema garantu da će u slučaju ustupanja garantovanog potraživanja i zahtjev iz garantnog ugovora ustupiti novom povjeriocu.

GLAVA XXV UGOVOR O UPUĆIVANJU (ASIGNACIJA)

Odjeljak A Pojam ugovora

Član 1148.

(Pojam)

Upućivanjem (asignacijom) jedan subjekt, uputilac (asignant), ovlašćuje drugog subjekta, upućenika (asignat) da za njegov račun izvrši nešto određenom trećem subjektu, primaocu upute (asignatar), a ovoga ovlašćuje da to izvršenje primi u svoje ime.

Odjeljak B Odnos primaoca upute i upućenika

Član 1149.

(Prihvatanje od upućenika)

- (1) Primalac upute stječe pravo da zahtijeva od upućenika ispunjenje tek kada mu ovaj izjavi da prihvata uputu.
- (2) Prihvatanje upute ne može se opozvati.

Član 1150.

(Prigovori upućenika)

- (1) Prihvatanjem upute nastaje između primaoca upute i upućenika dugovinski odnos nezavisan od odnosa između uputioca i upućenika, a i odnosa između uputioca i primaoca upute.
- (2) Upućenik koji je prihvatio uputu može istaći primaocu upute samo prigovore koji se tiču pravovaljanosti prihvatanja, prigovore koji se temelje na sadržaju prihvatanja ili na sadržaju same upute, te prigovore koje ima lično prema njemu.

Član 1151.

(Prenošenje upute)

- (1) Primalac upute može uputu prenijeti na drugog i prije prihvatanja od upućenika, a ovaj je može prenijeti dalje, osim kad iz same upute ili posebnih okolnosti proizlazi da je ona neprenosiva.
- (2) Ako je upućenik izjavio primaocu upute da prihvata uputu, to prihvatanje ima učinak prema svim subjektima na koje bi uputa bila uzastopno prenesena.
- (3) Ako je upućenik izjavio pribaviocu, na koga je primalac upute prenio uputu, da je prihvata, on ne može istaći pribaviocu prigovore koje ima prema primaocu upute lično.

Član 1152.
(Zastarijelost)

- (1) Pravo primaoca upute da zahtijeva ispunjenje od upućenika zastarijeva za jednu godinu.
- (2) Ako za ispunjenje nije određen rok, zastarijevanje počinje teći kada upućenik prihvati uputu, a ako ju je on prihvatio prije nego što je data primaocu upute, onda zastarijevanje počinje teći kad uputa bude data primaocu upute.

Odjeljak C Odnos primaoca upute i uputioca

Član 1153.
(Primalac upute kao povjerilac uputioca)

- (1) Povjerilac nije dužan pristati na uputu koju mu je učinio dužnik radi ispunjenja svoje obaveze, ali je dužan o svom odbijanju odmah obavijestiti dužnika, inače će mu odgovarati za štetu.
- (2) Povjerilac koji je pristao na uputu dužan je pozvati upućenika da je izvrši.

Član 1154.
(Dejstvo upute)

- (1) Kad je povjerilac pristao na uputu učinjenu od njegovog dužnika radi ispunjenja obaveze, ta obaveza ne prestaje ako nije drugačije ugovoreno, ni njegovim pristankom na uputu, ni prihvatanjem od upućenika, nego tek ispunjenjem od upućenika.
- (2) Povjerilac koji je pristao na uputu učinjenu od njegovog dužnika može zahtijevati od uputioca da mu ispuni ono što mu duguje samo ako nije dobio ispunjenje od upućenika u vrijeme određeno u uputi.

Član 1155.
(Dužnost primaoca upute da obavijesti uputioca)

Ako upućenik odbije pristanak na uputu ili odbije ispunjenje koje mu zahtijeva primalac upute ili izjavi unaprijed da neće da je izvrši, primalac upute je dužan obavijestiti odmah uputioca o tome, inače mu odgovara za štetu.

Član 1156.
(Odustanak od prihvaćene upute)

Primalac upute koji nije povjerilac uputioca i koji neće da se koristi uputom može odustati od nje, čak i ako je već izjavio da je prima, ali je dužan bez odgađanja obavijestiti o tome uputioca.

Član 1157.
(Opoziv ovlaštenja datog primaocu upute)

Uputilac može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao primaocu upute, osim ako je uputu izdao radi ispunjenja nekog svog duga prema njemu i uopće ako je uputu izdao u njegovom interesu.

Odjeljak D Odnos uputioca i upućenika

Član 1158.

(Upućenik kao dužnik uputioca)

- (1) Upućenik nije dužan prihvatiti uputu, čak i ako je dužnik uputioca, osim ako je to obećao.
- (2) Kad je uputa izdata na osnovu upućenikovog duga uputiocu, upućenik je dužan izvršiti je do iznosa tog duga, ako mu to ni po čemu nije teže od ispunjenja obaveze prema uputiocu.
- (3) Izvršenjem upute izdate na osnovu upućenikovog duga uputiocu, upućenik se oslobađa u istoj mjeri svog duga prema uputiocu.

Član 1159.

(Opoziv ovlaštenja datog upućeniku)

- (1) Uputilac može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao upućeniku, sve dok ovaj ne izjavi primaocu upute da prihvata uputu ili je ne izvrši.
- (2) Uputilac može opozvati ovlaštenje i kad je u samoj uputi navedeno da je neopoziva ili kad bi se opozivom vrijeđala neka njegova obaveza prema primaocu upute.
- (3) Otvaranje stečaja nad imovinom uputioca povlači po samom zakonu opoziv upute, osim slučaja kad je upućenik već prihvatio uputu prije otvaranja stečaja, a i kad u trenutku prihvatanja nije znao niti je morao znati za stečaj uputioca.

Odjeljak E. Smrt i lišenje poslovne sposobnosti

Član 1160.

(Smrt i lišenje poslovne sposobnosti)

Smrt uputioca, primaoca upute ili upućenika kao i lišenje poslovne sposobnosti nekoga od njih nema utjecaja na uputu.

Odjeljak F Uputa u obliku papira na donosioca

Član 1161.

(Uputa u obliku papira na donosioca)

- (1) Pismena uputa može biti izdata na donosioca.
- (2) U slučaju iz Stava (1) ovog člana svaki imalac papira ima prema upućeniku položaj primaoca upute.
- (3) Odnosi koji uputom nastaju između primaoca upute i uputioca nastaju u ovom slučaju samo između svakog pojedinog imaoca papira i subjekta koji mu je papir ustupio.

Odjeljak G Uputa u obliku papira prema naredbi

Član 1162.

(Uputa u obliku papira prema naredbi)

Pismena uputa koja glasi na novac, na vrijednosne papire ili na zamjenjive stvari može biti izdata s odredbom „prema naredbi“, ako je upućenik subjekt koji se bavi privrednom djelatnošću i ako ono što treba da izvrši ulazi u okvir te djelatnosti.

GLAVA XXVI BANKARSKI UGOVOR

Odjeljak A Opće odredbe o bankarskim poslovima

Član 1163.

(Bankarski ugovor)

- (1) Otvaranjem trajno zasnovane poslovne veze za izvršavanje bankarskih poslova, klijent i banka zaključuju opći bankarski ugovor kao ugovorni trajni obligacioni odnos.
- (2) Bankarski ugovor je okvirni ugovor, unutar kojeg se mogu zaključivati pojedinačni ugovori (bankarski poslovi). Obaveza na zaključivanje određenih pojedinačnih poslova ne postoji.
- (3) Poslovni odnosi u okviru bankarskog ugovora su zasnovani na pažnji i međusobnom povjerenju.
- (4) Na bankarski ugovor, u dijelu koji nije uređen odredbama članova 1163.- 1168. ovog zakona, primjenjuju se odredbe ugovora o nalogu.

Član 1164.

(Bankarska informacija i bankarska tajna)

- (1) Banka je ovlaštena davati bankarske informacije, ako posebnim zakonima nije drugačije propisano.
- (2) Informacija iz Stava (1) ovog člana ne smije sadržavati podatke o stanju računa, uštedevine, deponovanim ili drugim imovinskim vrijednostima povjerenim banci, kao i podatke o visini korištenih kredita.
- (3) Banka je ovlaštena davati bankarske informacije o poslovnoj djelatnosti privrednika, osim ako to klijent nije izričito zabranio. Bankarske informacije o drugim klijentima banka daje samo ako su oni za to dali izričitu saglasnost. Bankarska informacija se daje samo ako za to postoji opravdani interes i ako ne postoji rizik da davanje informacije šteti interesima klijenta.
- (4) Bankarske informacije banka daje samo vlastitim klijentima kao i drugim bankama za njihove i potrebe njihovih klijenata.

- (5) U ostalom banka je obavezna na diskreciju o svim prilikama koje se odnose na klijenta i koje on želi držati tajnim.

Član 1165.

(Kamate, naknade, izdaci)

- (1) Banka za redovne, standardizovane poslovne radnje i bankarske poslove pismeno, u pogodnim okolnostima i elektronski, bez naknade stavlja na raspolaganje informacije o naknadama i izdacima obavljanja posla, ako se ne vrši utvrđivanje cijene prema pravednoj procjeni jednog ugovarača, ili naknade i izdaci nisu zakonom regulisani.
- (2) Promjena kamata kredita sa promjenjivom kamatnom stopom vrši se na osnovu odnosnih kreditnih sporazuma sa klijentom. Naknadu za činidbe, koje klijent u okviru poslovne povezanosti obično trajno koristi, banka može promijeniti prema pravednoj procjeni.
- (3) Banka je dužna obavijestiti klijenta o promjenama kamata i naknada iz Stava (2) ovog člana. Kod povećanja kamatne stope klijent može, ako nije drugačije ugovoreno, u roku trideset dana po obavještenju o promjeni kamatne stope sa trenutnim djejtvom otkazati poslovni odnos. Ako klijent otkáže, onda se povećane kamate i naknade ne uzimaju kao osnov za otkazani poslovni odnos. Banka je dužna odobriti primjereni rok za okončanje.
- (4) Odredbama ovog člana ne isključuje se primjena posebnih propisa o potrošačkim kreditima.

Član 1166.

(Obaveza obavješćavanja)

- (1) Klijent je dužan bez odgađanja obavijestiti banku o promjeni ličnih podataka i promjeni adrese, kao i o prestanku ili promjeni ovlaštenja koje je za zastupanje predočeno banci.
- (2) Ako klijent prilikom izvršenja nekog naloga smatra nužnom naročitu hitnost, dužan je banku posebno obavijestiti o tome.
- (3) Klijent je dužan bez odgađanja provjeriti tačnost i potpunost izvoda sa računa, obračuna vrijednosnih papira, depozitnih i profitnih specifikacija, ostalih obračuna, izvještaja o izvršenju naloga kao i informacija o očekivanim plaćanjima i pošiljkama i hitno izjaviti eventualne prigovore.
- (4) Ako klijentu ne pristižu bilansi računa i depozitne specifikacije kao i druga obavješćenja čije prispijeće očekuje, dužan je o tome bez odgađanja obavijestiti banku.

Član 1167.

(Otkaz ugovora)

- (1) Klijent može sa trenutnim djejtvom otkazati poslovnu vezu ili pojedinačne poslovne odnose za koje nije ugovoren otkazni rok ili posebni uvjeti otkaza niti vrijeme trajanja.
- (2) Banka može poslovnu vezu ili pojedinačne poslovne odnose za koje nije ugovoren otkazni rok ili posebni uvjeti otkaza niti vrijeme trajanja otkazati uz primjereni

- (3) Izuzetno od odredbe Stava (2) ovog člana, banka može dati vanredni otkaz sa trenutačnim djejtvom, ako je klijent dao netačne podatke o svojim imovinskim prilikama, koje su bile od bitnog značaja za odluku banke o poslovima povezanim s rizicima po banku, ili ako nastupi ili prijete da nastupi bitno pogoršanje njegovih imovinskih prilika i time bude ugroženo ispunjenje obaveza prema banci.

Član 1168.

(Pojedinačni bankarski poslovi)

Na pojedinačne bankarske poslove, ukoliko nije drugačije utvrđeno odredbama ovog zakona, supsidijarno se primjenjuju propisi ugovora o nalogu.

GLAVA XXVII UGOVOR O BANKARSKOM NOVČANOM DEPOZITU

Odjeljak A Novčani depozit

Član 1169.

(Pojam)

- (1) Ugovor o novčanom depozitu je zaključen kada se banka obavezala primiti, a deponent položiti kod banke određeni novčani iznos.
- (2) Ovim ugovorom banka stječe pravo raspolagati deponovanim novcem i dužna je vratiti ga prema uvjetima predviđenim u ugovoru.

Član 1170.

(Otvaranje računa)

- (1) Na osnovu ugovora o novčanom depozitu banka otvara račun u korist i na teret kojeg upisuje sva potraživanja i dugovanja koja proizađu iz poslova s deponentom ili za njegov račun s trećim.
- (2) U račun se ne upisuju ona potraživanja odnosno dugovanja za koje se ugovorne strane dogovore da ih isključe.

Član 1171.

(Vlasništvo nad računom i ovlaštenje za raspolaganje)

- (1) Ako nije drugačije ugovoreno, klijent je vlasnik računa i isključivo je ovlašten raspolagati sredstvima na računu (pojedinačni račun).
- (2) Ugovorom može biti predviđeno da više subjekata ima zajedničko vlasništvo na računu (zajednički račun). U ovom slučaju ugovorom se uređuje jesu li ovlašteni na raspolaganje sredstvima na računu svi vlasnici zajedno, određeni broj vlasnika ili svako od njih pojedinačno.
- (3) Klijent može deponovati sredstva u korist trećeg kao vlasnika računa. Ako nije drugačije ugovoreno, klijent zadržava pravo raspolaganja sredstvima na računu.

Član 1172.

(Otklanjanje dugovnog salda)

- (1) Banka je obavezna obavljati isplate s računa u granicama raspoloživih sredstava.
- (2) Ako je banka obavila jednu ili više uplata i isplata u okviru ugovora o depozitu, koje čine račun pasivnim, o tome mora bez odgađanja obavijestiti deponenta koji je dužan odmah preduzeti mjere radi otklanjanja dugovnog salda.

Član 1173.

(Vrste novčanih depozita)

- (1) Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom i bez otkaznog roka, s posebnom namjenom i bez namjene.
- (2) Ako nije drugačije ugovoreno, smatra se da je račun novčanog depozita po viđenju, te deponent računa ima pravo raspolagati dijelom ili cijelim saldom u svakom trenutku.

Član 1174.

(Stanje računa)

- (1) Banka je dužna obavještavati deponenta o svakoj promjeni stanja na njegovom računu.
- (2) Banka je dužna krajem svake godine, a ako je to ugovoreno ili uobičajeno i češće, poslati izvještaj o stanju računa (saldo).

Član 1175.

(Mjesto uplata i isplata)

Ako među ugovornim stranama nije drugačije ugovoreno, nalozi za uplatu i isplatu s računa deponenta upućuju se u sjedište banke kod koje je račun otvoren.

Član 1176.

(Više računa istog subjekta)

U slučaju da isti subjekt ima kod jedne banke ili kod više njenih poslovnih jedinica više računa, svaki od tih računa je samostalan.

Član 1177.

(Plaćanje kamate)

- (1) Banka plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponovana, ako zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Visina kamate utvrđuje se ugovorom o deponovanju sredstava, a ako ugovorom ništa nije uređeno, plaća se zakonska kamata.

Odjeljak B Ulog na štednju

Član 1178.

(Štedna knjižica)

- (1) Ako je novčani depozit primljen kao ulog na štednju, banka ili druga, posebnim zakonom ovlaštena organizacija, izdaje deponentu štednu knjižicu.

(2) Štedna knjižica može biti izdata samo na ime određenog subjekta ili na donosioca.

Član 1179.

(Upis u štednu knjižicu)

- (1) U štednu knjižicu se unose sve uplate i isplate novca.
- (2) Upisi u knjižicu potvrđeni pečatom banke i potpisom ovlaštenog subjekta dokaz su o uplatama odnosno isplatama u odnosima između banke i ulagača.
- (3) Sporazum suprotan odredbama stavova (1) i (2) ovog člana je ništavan.

Član 1180.

(Plaćanje kamate)

Banka plaća kamatu na uloge na štednju.

Član 1181.

(Vrste uloga na štednju)

Ulog na štednju može biti po viđenju ili oročeni s otkaznim rokom i bez otkaznog roka.

GLAVA XXVIII UGOVOR O BANKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1182.

(Pojam)

Ugovorom o bankarskom tekućem računu banka se obavezuje nekom subjektu otvoriti poseban račun i putem njega vršiti uplate i isplate u granicama ugovorenih uvjeta.

Član 1183.

(Forma ugovora)

Ugovor o bankarskom tekućem računu zaključuje se u pismenoj formi.

Odjeljak B Obaveze i prava ugovornih strana

Član 1184.

(Sredstva na tekućem računu)

- (1) Novčana sredstva na tekućem računu ostvaruju se uplatama od vlasnika tekućeg računa ili trećeg subjekta za račun vlasnika tekućeg računa. Iz sredstava koja se nalaze na tekućem računu mogu se vršiti isplate za račun vlasnika računa prema njegovom nalogu, odnosno nalogu subjekta koje vlasnik računa opunomoći.
- (2) Banka je dužna putem tekućeg računa vršiti plaćanja za vlasnika računa i kad na računu nema uopće ili dovoljno sredstava, ako je ugovorom o bankarskom tekućem računu ili posebnim sporazumom predviđeno da vlasnik može prekoračiti iznos sredstava u utvrđenom obimu.

- (3) Obaveza banke iz Stava (2) ovog člana može se isključiti ugovorom o otvaranju tekućeg računa.

Član 1185.

(Prebijanje između salda više računa)

Ako vlasnik računa ima kod iste banke više tekućih računa, aktivni i pasivni saldo tih računa se uzajamno prebijaju, ako nije drugačije ugovoreno.

Član 1186.

(Raspolaganje sredstvima)

Vlasnik ili drugi, na korištenje tekućeg računa, opunomoćeni subjekt može u svakom trenutku raspolagati sredstvima koja se na računu nalaze.

Član 1187.

(Primjena propisa o ugovoru o nalogu)

- (1) Banka odgovara za izvršenje naloga vlasnika tekućeg računa prema propisima o ugovoru o nalogu.
- (2) Ako nalog treba izvršiti u mjestu gdje banka nema poslovnu jedinicu ona to može obaviti posredstvom druge banke.

Član 1188.

(Trajanje ugovora o bankarskom tekućem računu)

Ako u ugovoru o bankarskom tekućem računu nije utvrđen period na koji se ugovor zaključuje, svaka ga strana može otkazati uz otkazni rok od petnaest dana.

Član 1189.

(Provizija i naknada troškova)

- (1) Banka naplaćuje proviziju u visini i za usluge izvršene u skladu sa zaključenim ugovorom o bankarskom tekućem računu kao i naknadu za posebne troškove učinjene u vezi sa tim ugovorom.
- (2) Potraživanja iz Stava (1) ovog člana banka upisuje u svoju korist u tekući račun, ako nije drugačije ugovoreno.

Član 1190.

(Dostava izvještaja/izvoda sa tekućeg računa)

- (1) Periodično, banka je dužna izdati izvještaj odnosno izvod sa tekućeg računa iz koga je vidljiva svaka promjena stanja na tekućem računu, s naznakom stanja na dan izvještavanja, te isti dostaviti odnosno učiniti dostupnim vlasniku na ugovoreni način.
- (2) Smatra se da je izvještaj tačan ako nije osporen u ugovorenom roku ili, ako rok za prigovor na izvještaj nije ugovoren, u roku petnaest dana od primitka izvoda.

- (3) Izvještaj sa tekućeg računa se, i nakon protoka roka iz Stava (2) ovog člana može osporavati zbog grešaka u pisanju, obračunu. Pravo na osporavanje izvještaja s tekućeg računa gasi se u roku jedne godine od zatvaranja računa.

GLAVA XXIX UGOVOR O DEPONOVANJU VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1191. (Pojam)

Ugovorom o deponovanju vrijednosnih papira koji se izdaju u obliku isprave banka se obavezuje da će, uz naknadu, preuzeti vrijednosne papire radi čuvanja i vršenja prava i obaveza koje se u vezi s vrijednosnim papirima zahtijevaju.

Odjeljak B Obaveze i prava ugovornih strana

Član 1192. (Vršenje prava)

Ako nije drugačije ugovoreno, banka može vršiti prava iz deponovanih vrijednosnih papira isključivo za račun deponenta.

Član 1193. (Dužnosti banke)

- (1) Banka je dužna osigurati čuvanje vrijednosnih papira s pažnjom koja se zahtijeva od ostavoprimca uz naknadu i za račun deponenta poduzimati i sve radnje radi očuvanja i ostvarivanja njegovih prava iz vrijednosnih papira.
- (2) Ako između ugovornih strana nije šta drugo dogovoreno, banka je dužna naplaćivati dospjele kamate, glavnice i uopće sve iznose na koje deponovani papiri daju pravo čim oni dopijaju na naplatu.
- (3) Banka je dužna staviti na raspolaganje deponentu naplaćene iznose, a ako deponent ima kod banke račun s novčanim depozitom upisati ih u korist tog računa.

Član 1194. (Vraćanje vrijednosnih papira)

- (1) Banka je dužna na zahtjev deponenta vratiti vrijednosne papire u svako doba.
- (2) Vraćanje se u pravilu obavlja u mjestu gdje je izvršeno deponovanje.
- (3) Predmet vraćanja su sami vrijednosni papiri, ako između ugovornih strana nije dogovoreno da vraćanje može biti izvršeno plaćanjem odgovarajućeg iznosa.
- (4) Vraćanje se može izvršiti samo deponentu ili njegovim pravnim sljednicima ili subjektima koje oni označe, čak i kad je iz samih papira vidljivo da oni pripadaju trećima.

Član 1195.

(Zahtjevi trećih subjekata)

O svakom zahtjevu koji treći subjekt istakne u pogledu deponovanih papira banka je dužna izvijestiti deponenta.

GLAVA XXX UGOVOR O SEFU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1196.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o sefu obavezuje se banka da stavi na upotrebu korisniku sef za određeno razdoblje, a korisnik se obavezuje da za to plati banci određenu naknadu.
- (2) Banka mora preduzeti sve potrebne mjere da osigura dobro stanje sefa i nadzor nad njim.

Odjeljak B Obaveze i prava ugovornih strana

Član 1197.

(Pristup sefu)

- (1) Pristup sefu može se dopustiti samo korisniku ili njegovom punomoćniku.
- (2) Banka ne može držati kod sebe duplikat ključa ili ključeva koji se predaju korisniku.

Član 1198.

(Predmeti koji se ne mogu staviti u sef)

- (1) Korisnik ne može koristiti sef za čuvanje predmeta koji mogu ugroziti sigurnost banke ili sigurnost drugih sefova.
- (2) U slučaju da korisnik sefa postupa suprotno odredbi Stava (1) ovog člana, banka može izjaviti da raskida ugovor o sefu.

Član 1199.

(Prava banke u slučaju neplaćanja)

- (1) Ako korisnik ne plati banci samo jedan obrok naknade po dospelosti, banka može raskinuti ugovor po isteku trideset dana nakon što korisnika preporučenim pismom ili na drugi pogodan način opomene na naplatu.
- (2) Nakon što raskine ugovor banka može pozvati korisnika da isprazni sef i da joj preda ključ. Ako korisnik ne isprazni sef i ne vrati ključ sefa, banka može zahtijevati da se sef otvori putem suda, utvrdi njegov sadržaj i nađene stvari stave u sudski depozit ili povjere banci na čuvanje.
- (3) Banka ima pravo prvenstva naplate dužne naknade nastale iz ugovora o sefu iz novčanog iznosa koji je pronađen u sefu kao i iz cijene dobijene prodajom drugih vrijednosti nađenih u sefu.

Član 1200.

(Shodna primjena propisa)

Odredbe članova 1196. do 1200. ovog zakona na odgovarajući način se primjenjuju na ugovore o sefu koje sklapaju drugi pravni subjekti ovlašteni za njihovo držanje (pošte, aerodromi, željezničke stanice i slično).

GLAVA XXXI UGOVOR O KREDITU

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1201.

(Pojam)

Ugovorom o kreditu banka se obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Član 1202.

(Forma i sadržaj)

- (1) Ugovor o kreditu mora biti zaključen u pismenoj formi.
- (2) Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos kredita te uvjeti davanja, korištenja i vraćanja kredita.

Odjeljak B Obaveze i prava ugovornih strana

Član 1203.

(Otkaz davaoca kredita)

- (1) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka ako je kredit korišten u suprotnosti s njegovom namjenom.
- (2) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka i u slučaju insolventnosti korisnika čak i kad nije utvrđena sudskom odlukom, u slučaju prestanka pravnog subjekta ili smrti korisnika, ako bi u tim slučajevima davalac kredita došao u bitno nepovoljniji položaj.

Član 1204.

(Odustajanje od ugovora i vraćanje kredita prije roka)

- (1) Korisnik kredita može odustati od ugovora prije nego što je počeo koristiti kredit.
- (2) Korisnik kredita može vratiti kredit i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan o tome unaprijed obavijestiti banku.
- (3) U slučajevima iz stavova (1) i (2) ovog člana korisnik kredita dužan je nadoknaditi štetu ako ju je davalac kredita pretrpio.
- (4) U slučaju vraćanja kredita prije određenog roka banka ne može zaračunati kamatu za vrijeme od dana vraćanja kredita do dana kada je po ugovoru trebalo da bude vraćen.

Član 1205.
(Akceptni kredit)

Akceptni kredit je kredit kod kojeg banka akceptira mjenice za račun klijenta i klijenta obavezuje da se prije dospijeća mjenice pobrine za osiguranje sredstava pokrića mjeničnog iznosa.

Član 1206.
(Primjena propisa)

Na ugovor o kreditu i akceptnom kreditu shodno se primjenjuju opći propisi o ugovoru o zajmu i ugovoru o potrošačkom kreditu.

GLAVA XXXII UGOVOR O KREDITU NA OSNOVU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Član 1207.
(Pojam)

Ugovorom o kreditu na osnovu zaloga vrijednosnih papira banka odobrava kredit u određenoj svoti uz osiguranje zalogom vrijednosnih papira koji pripadaju korisniku kredita ili trećem subjektu koji na to pristane.

Član 1208.
(Forma i sadržaj)

Ugovor o kreditu na osnovu zaloga vrijednosnih papira mora biti zaključen u pismenoj formi i sadržavati identifikaciju vrijednosnih papira koji se zalažu, naziv odnosno firmu i sjedište odnosno prebivalište imaoca papira, iznos i uvjete odobrenog kredita, kao i iznos i vrijednost papira koja je uzeta u obzir za odobrenje kredita.

Član 1209.
(Primjena propisa)

Na ugovor o kreditu na osnovu zaloga vrijednosnih papira shodno se primjenjuju opći propisi o ugovoru o zajmu.

Član 1210.
(Pravo banke na prodaju založenih vrijednosnih papira)

Ako korisnik ne vrati po dospelosti dobijeni kredit, banka može prodati založene vrijednosne papire, u skladu sa općim pravilima založnog prava.

GLAVA XXXIII AKREDITIV

Odjeljak A Opće odredbe

Član 1211.

(Pojam, forma i sadržaj akreditiva)

- (1) Prihvatanjem zahtjeva nalogodavca za otvaranjem akreditiva, banka se obavezuje nalogodavcu da će korisniku akreditiva isplatiti određeni novčani iznos ili izvršiti neku drugu činidbu utvrđenu u akreditivu, ako do određenog vremena bude udovoljeno uvjetima navedenim u nalogu za otvaranje akreditiva.
- (2) Akreditiv može biti sačinjen u bilo kojoj formi u kojoj ostaje sačuvan potpuni tekst akreditiva i koja osigurava dokaz vjerodostojnosti njegovog izvora općenito prihvaćenim sredstvima ili procedurom ugovorenom između banke i korisnika.

Član 1212.

(Obaveza prema korisniku)

- (1) Banka je obavezna prema korisniku akreditiva od dana kada mu je otvaranje akreditiva saopćeno.
- (2) Nalogodavac je vezan izdatim nalogom od trenutka kad je nalog prispio banci.

Član 1213.

(Nezavisnost akreditiva od drugog pravnog posla)

Akreditiv je nezavisan od pravnog posla u povodu koga je otvoren.

Član 1214.

(Dokumentarni akreditiv)

- (1) Dokumentarni akreditiv postoji kod svakog sporazuma, nezavisno od njegovog naziva ili oznake, kod kojeg banka koja postupa prema nalogu ili uputama klijenta ili iz vlastitog interesa nakon podnošenja, ugovoru utvrđenih isprava: treba izvršiti plaćanje nekom trećem subjektu ili prema njegovoj naredbi ili akceptirati ili platiti mjenice koje je vukao korisnik; ovlastiti neku drugu banku na izvršenje takvog plaćanja ili akceptiranje i plaćanje takvih mjenica; ovlastiti neku drugu banku za pregovaranje.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana primjenjuje se ako su uvjeti akreditiva ispunjeni.

Odjeljak B Obaveze i prava ugovornih strana

Član 1215.

(Obaveza akreditivne banke)

Banka koja otvara dokumentarni akreditiv dužna je da izvrši klauzule plaćanja pod uvjetima predviđenim u akreditivu.

Član 1216.

(Vrste dokumentovanog akreditiva)

- (1) Dokumentarni akreditiv može biti opoziv i neopoziv.
- (2) Ako nije izričito drugačije ugovoreno, akreditiv je neopoziv.

Član 1217.

(Neopozivi akreditiv)

- (1) Neopozivi dokumentarni akreditiv sadrži samostalnu i neposrednu obavezu banke prema korisniku.
- (2) Obaveza iz Stava (1) ovog člana može biti ukinuta ili izmijenjena samo sporazumom svih zainteresovanih strana.
- (3) Zahtjev na činidbu ovlaštenika je uvjetovan ponudom dokumenata utvrđenih za akreditiv.
- (4) Neopozivi dokumentarni akreditiv može, po ovlaštenju i na zahtjev akreditivne banke, biti potvrđen od neke druge banke koja time, uz akreditivnu banku, preuzima samostalnu i neposrednu obavezu prema korisniku.
- (5) Notifikacija akreditiva korisnika od neke druge banke nije sama po sebi potvrđivanje akreditiva.
- (6) Imenovanje neke druge banke kao „imenovane banke“ (nominated bank) ne podrazumijeva obavezu te banke na potvrdu akreditiva.

Član 1218.

(Opozivi akreditiv)

- (1) Opozivi dokumentarni akreditiv zasniva do njegovog opoziva samostalnu i direktnu obavezu banke prema ovlašteniku na činidbu, u skladu sa uvjetima akreditiva.
- (2) Banka u svakom trenutku može izmijeniti ili opozvati akreditiv na zahtjev nalagodavca ili na vlastitu inicijativu, ako je to u interesu nalagodavca.
- (3) Pravo iz Stava (2) ovog člana se gasi: ako neka druga banka ovlaštena na ispunjenje opozivog akreditiva na plaćanje po viđenju, akceptno plaćanje ili pregovaranje, izvrši plaćanje nakon prezentovanja dokumenata koji prema vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva; ako je neka druga banka ovlaštena na ispunjenje akreditiva na odgođeno plaćanje preuzela dokumente koji prema vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva.

Član 1219.

(Dužnost banke u pogledu dokumenata)

- (1) Banka je dužna ispitati da li dokumenti koji su predati odgovaraju zahtjevima nalagodavca utvrđenim u akreditivu.
- (2) Kad dobije dokumente, banka mora u razumnom roku o tome obavijestiti nalagodavca i upozoriti na utvrđene nepravilnosti i nedostatke.

Član 1220.

(Granice odgovornosti banke)

- (1) Banka ne preuzima nikakvu odgovornost, ako podneseni dokumenti prema svom vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva.
- (2) Banka ne preuzima nikakvu obavezu u pogledu robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Član 1221.

(Prenosivost akreditiva)

- (1) Dokumentarni akreditiv je prenosiv ili djeljiv samo ako je banka koja otvara akreditiv ovlaštena u uputama prvog korisnika platiti u cjelini ili djelomično jednom ili većem broju trećih subjekata.
- (2) Banka prenosilac je obavezna na prijenos u onom obimu i na način s kojim se izričito saglasila.
- (3) Akreditiv može prenijeti, na osnovu izričitih uputa, samo banka koja ga otvara i to samo jednom, ako nije drugačije ugovoreno.

Član 1222.

(Ustupanje prihoda iz akreditiva)

Okolnost da akreditiv nije izričito označen kao prenosiv ne utječe na pravo korisnika da ustupi svoje pravo na prihod koji pod takvim akreditivom postoji ili će ubuduće nastati.

Član 1223.

(Prestanak prava)

- (1) Pravo korisnika da zahtijeva isplatu po osnovu akreditiva prestaje:
 - a) kada je banka primila izjavu korisnika o odricanju prava na naplatu, koja mora ispunjavati uvjete propisane za otvaranje akreditiva;
 - b) kada se korisnik i banka dogovore o prestanku akreditiva u formi koja je utvrđena u akreditivu;
 - c) kada je raspoloživi iznos po osnovu akreditiva isplaćen, ako akreditiv ne predviđa automatsko obnavljanje ili automatsko povećanje raspoloživog iznosa, ili na neki drugi način predviđa nastavak akreditiva;
 - d) kada istekne vrijeme važenja akreditiva.
- (2) Akreditivom se može predvidjeti odnosno banka i korisnik mogu na drugom mjestu ugovoriti, da se povrat dokumenata koji sadržavaju garanciju banci odnosno aktivnost ekvivalentna povratu dokumenata u slučaju izdavanja akreditiva u nekoj drugoj formi osim na papiru, zahtijeva u slučaju prestanka prava na isplatu, bilo sam povrat dokumenata bilo u sastavu aktivnosti zahtijevanih odredbama stava (1) tačkama a. i b. ovog člana. Zadržavanje jednog ili više dokumenata ni u kakvim okolnostima ne može od korisnika, poslije prestanka prava na zahtjev na isplatu, zadržati bilo kakvo pravo korisnika po osnovu akreditiva predviđeno odredbama Stava (1) tačka c. ili d. ovog člana

Odjeljak C Odnos banke i nalogodavca

Član 1224.

(Sadržaj naloga za otvaranje dokumentarnog akreditiva)

- (1) Nalog za otvaranje dokumentarnog akreditiva mora sadržavati naziv korisnika, iznos akreditiva i dokumente čijim podnošenjem nastaje obaveza plaćanja, kao i način plaćanja (plaćanje po viđenju ili odgođeno, akceptno plaćanje ili isplata negociranjem – otkup vučenih mjenica ili dokumenata od banke ovlaštene za negociranje).
- (2) U akreditivu je potrebno navesti da li se akreditiv može koristiti kod same banke otvaranja ili neke druge određene banke ili slobodno. Ako je za korištenje određena

neka druga banka, u nalogu se mora navesti da li treba biti dodatno ovlaštena ili se od nje mora zatražiti da potvrdi akreditiv. Ako akreditiv mora biti potvrđen, ne može biti opoziv.

- (3) Nalogom mora biti određen dan dospijeća i mjesto za podnošenje dokumenata radi plaćanja, akceptnog plaćanja ili ako nije riječ o dokumentarnom akreditivu koji se može slobodno negocirati, mjesto za podnošenje dokumenata radi negociranja. Dan dospijeća je krajnji rok za podnošenje dokumenata.

Član 1225.

(Otvaranje akreditiva)

Akreditivna banka je dužna postupiti prema nalogu za otvaranje akreditiva tako što će bez odgađanja obavijestiti korisnika o izdavanju akreditiva. Akreditiv može biti saopćen korisniku i putem neke druge banke (obavještavajuće banke) i bez posebnog obavještenja nalogodavca, u kom slučaju je obavještavajuća banka dužna sa primjerenom pažnjom provjeriti vidljivu vjerodostojnost akreditiva.

Član 1226.

(Obaveza provjere zahtjeva i pratećih dokumenata)

- (1) Banka je dužna ispitati zahtjev korisnika i sve prateće dokumente u skladu sa međunarodnim standardima koji se odnose na akreditiv.
- (2) Ako u uvjetima akreditiva nije drugačije određeno, banka je dužna u razumnom roku, ali ne kasnije od sedam radnih dana od prijema zahtjeva i pratećih dokumenata, proučiti zahtjev i prateće dokumente te, ako na osnovu utvrđenog odluči da ne plati, o tome je dužna obavijestiti korisnika. Ako nije drugačije određeno u akreditivu ili ugovoreno između banke i korisnika, obavijest o neplaćanju se dostavlja putem teletransmisije ili ako to nije moguće drugim pogodnim sredstvima, uz navođenje razloga za odluku o neplaćanju.

Član 1227.

(Granice odgovornosti banke)

- (1) Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako su podneseni dokumenti naizgled odgovaraju uputama nalogodavca.
- (2) Banka ne preuzima nikakvu obavezu u pogledu robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Član 1228.

(Shodna primjena propisa)

Na odnose između akreditivne banke i nalogodavca koji nisu uređeni odredbama članova od 1211. do 1227. ovog zakona, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o ugovoru o nalogu.

Odjeljak D Odnos između banke i korisnika

Član 1229.

(Utvrđivanje prava i obaveza)

Prava i obaveze banke i korisnika utvrđuju se odredbama ovog zakona i uvjetima akreditiva.

Član 1230.

(Standardi ponašanja i odgovornost banke)

- (1) U ispunjavanju svojih obaveza po osnovu akreditiva banka je dužna postupati u dobroj vjeri i pokazati razumnu pažnju, imajući u vidu općeprihvaćene standarde međunarodne prakse za akreditive.
- (2) Odgovornost banke za grubu nepažnju ne može se ugovorom isključiti.

Član 1231.

(Forma zahtjeva za isplatu akreditiva)

- (1) Zahtjev za isplatu akreditiva treba biti sačinjen u formi određenoj za akreditiv i u skladu sa uvjetima akreditiva.
- (2) Ako nije drugačije utvrđeno akreditivom, zahtjev i bilo kakve potvrde ili drugi dokumenti zahtijevani akreditivom trebaju biti predočeni u vrijeme podnošenja zahtjeva za isplatu banci u mjestu gdje je izdat akreditiv.

Član 1232.

(Isplata)

- (1) Banka će izvršiti isplatu akreditiva ako je zahtjev uredno sačinjen i ako su uz njega dostavljeni potrebni dokumenti. Ako u akreditivu nije predviđen način i rok isplate, isplata će se izvršiti na način i u roku koji zahtijeva korisnik.
- (2) Isplata prema neurednom zahtjevu ne pada na teret nalogodavca.

Član 1233.

(Kompenzacija)

Ako u akreditivu nije drugačije utvrđeno ili ako između banke i korisnika nije šta drugo ugovoreno, banka se može osloboditi obaveze plaćanja akreditiva prebijanjem s potraživanjem prema korisniku. Prebijanje s potraživanjima koja su banci ustupljena od nalogodavca je isključeno.

Član 1234.

(Izuzeci od obaveze plaćanja)

- (1) Banka je dužna odbiti isplatu akreditiva, ukoliko posumnja u vjerodostojnost nekog od dokumenata, ili je zahtjev za plaćanje zloupotrijebljen.
- (2) Zloupotreba zahtjeva za plaćanje postoji ako je isporučena roba sa očiglednim nedostacima, ili ako je sudskom ili arbitražnom odlukom ustanovljeno da je osnovni posao ništavan, prestao poništenjem ili raskidom ili da je obaveza prestala prebijanjem.

GLAVA XXXIV UGOVOR O BANKARSKOJ GARANCIJI

Odjeljak A Pojam, forma i sadržaj bankarske garancije

Član 1235.

(Pojam, forma i neopozivost)

- (1) Bankarska garancija je od osnovnog posla nezavisna obaveza, garantovana od banke da plati korisniku određenu ili određivu sumu na osnovu jednostranog pismenog zahtjeva korisnika ili na osnovu pismenog zahtjeva praćenog drugim dokumentima, ukoliko je tako utvrđeno pravilima i dokumentarnim uvjetima garancije, u kojoj je utvrđeno ili iz koje na drugi način proizlazi da plaćanje dospijeva bilo zbog neispunjenja ili neurednog ispunjenja neke obaveze, bilo po nekom drugom, garancijom utvrđenom osnovu.
- (2) Garancija može biti izdata: na zahtjev ili po instrukciji klijenta (nalogodavca) banke; po instrukciji druge banke, institucije ili osobe (instruirajuće strane) koje djeluje prema zahtjevu nalogodavca; ili u ime same banke.
- (3) Garancija može biti izdata samo u pismenoj formi.
- (4) Ukoliko nije drugačije ugovoreno, bankarska garancija je neopoziva.

Član 1236.

(Garancija „bez prigovora“)

- (1) Ako bankarska garancija sadrži klauzulu „bez prigovora“, „na prvi poziv“ ili sadrži riječi koje imaju isto značenje, banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavac kao dužnik može isticati prema korisniku po osiguranoj obavezi.
- (2) Nalogodavac je dužan platiti banci svaki iznos koji je banka platila na osnovu garancije izdate s klauzulom iz Stava (1) ovog člana.
- (3) Korisnik garancije duguje nalogodavcu iznos primljen na osnovu garancije na koju inače ne bi imao pravo, zbog opravdanih prigovora nalogodavca.

Član 1237.

(Indirektna garancija)

Indirektna bankarska garancija je garancija kod koje klijent svojoj banci izdaje nalog da posredstvom druge, korespondentne banke njegovom saugovaraču iz osnovnog posla izda garanciju pri čemu je korespondentna banka direktno odgovorna korisniku garancije.

Član 1238.

(Izmjena garancije)

- (1) Ako nije drugačije određeno u garanciji ili ugovoreno na drugom mjestu između banke i korisnika, garancija se mijenja po izdavanju izmjene, ako je izmjena prethodno odobrena od korisnika.
- (2) Ako nije drugačije utvrđeno u garanciji ili ugovoreno na drugom mjestu između banke i korisnika, kada izmjena nije prethodno odobrena od korisnika, garancija se mijenja samo kada banka primi obavijest o prihvatanju izmjene od korisnika u pismenoj formi.
- (3) Izmjena garancije nema utjecaja na prava i obaveze nalogodavca ili potvrdioca garancije, ako se on ne saglasi sa izmjenama.

Član 1239.

(Prijenos prava korisnika da zahtijeva plaćanje)

- (1) Pravo korisnika da zahtijeva plaćanje može se prenijeti samo ako je takav prijenos odobren u garanciji, i samo do iznosa i na način kako je odobren garancijom.
- (2) Ako je garancija sačinjena kao prenosiva bez određivanja da li je pristanak banke potreban za prijenos ili nije, banka je obavezna da izvrši prijenos u obimu i na način koji je izričito odobren.

Član 1240.

(Prijenos prava iz garancije)

- (1) Ako nije drugačije utvrđeno u garanciji ili ugovoreno na drugom mjestu između banke i korisnika, korisnik može drugom subjektu prenijeti sva prava koja ima ili može imati na osnovu garancije.
- (2) Ako je banka od korisnika primila obavijest o neopozivom prijenosu, isplata asigniranoj strani oslobađa banku do iznosa isplate daljnjih obaveza po osnovu garancije.

Član 1241.

(Prestanak prava da se zahtijeva isplata)

- (1) Pravo korisnika da zahtijeva isplatu po osnovu garancije prestaje:
 - a) kada je banka primila izjavu korisnika o oslobađanju od obaveza u formi koja je predviđena za zasnivanje garancije;
 - b) kada su banka i korisnik dogovorili prestanak garancije u formi koja je predviđena u garanciji ili, ako u garanciji nije predviđena forma, u formi koja je predviđena za zasnivanje garancije;
 - c) kada je raspoloživi iznos po osnovu garancije isplaćen, ako garancija ne predviđa automatsko obnavljanje ili automatsko povećanje raspoloživog iznosa, ili na neki drugi način predviđa nastavak garancije;
 - d) kada je isteklo vrijeme važenja garancije.
- (2) Garancijom se može predvidjeti, ili banka i korisnik na drugom mjestu mogu tako ugovoriti, da se povrat dokumenata koji sadržavaju garanciju banci ili postupak ekvivalentan povratu dokumenata u slučaju izdavanja garancije u nekoj drugoj formi osim na papiru, zahtijeva u slučaju prestanka prava na isplatu, ili sam ili u sklopu procedure zahtijevane u tačkama a. i b. stava (1) ovog člana. Zadržavanje bilo kojeg takvog dokumenta od korisnika poslije prestanka prava na zahtjev za isplatu u skladu s tačkama c. i d. stava (1) ovog člana ne podrazumijeva zadržavanje bilo kakvog prava korisnika po osnovu garancije.

Odjeljak B Odnos između banke i nalogodavca

Član 1242.

(Neophodni sadržaj garantnog naloga)

- (1) Nalog za izdavanje garancije najmanje mora sadržavati: ime korisnika i vrstu garancije (garancija ponude, isporuke, osiguranja, ispunjenja ugovora); iznos garancije i detaljnu klauzulu o plaćanju; tačan opis potrebnih dodatnih izjava ili

dokumenata koji se imaju predložiti, ako korištenje garancije zavisi i od podataka iz formalizovanih dodatnih izjava i/ili prilaganja dokumentovanih dokaza o nastupanju garantovanog slučaja; podatak da li treba da se stavi direktna ili indirektna garancija; i podatak da li druga banka treba da potvrdi direktnu garanciju prve banke.

- (2) Osim podataka iz Stava (1) ovog člana, nalog treba da sadrži podatke o trajanju garancije, formi dostave garancije korisniku i o mjestu predložavanja dodatnih dokumenata.

Član 1243.

(Obaveza izdavanja i plaćanja)

- (1) Banka je prema nalogodavcu obavezna neodgodnim obavještenjem ovlaštenika o izdavanju garancije izdati garanciju. Za izdavanje garancije banka može i bez posebnog ovlaštenja uključiti drugu banku (avis-banka). Ako je u otvaranje garancije uključena avis-banka, ona mora s primjerenom pažnjom provjeriti vjerodostojnost garancije.
- (2) Neovisno o samostalnoj obavezi plaćanja prema ovlašteniku, banka je i prema nalogodavcu ugovorno obavezna na plaćanje iznosa garancije ovlašteniku kod nastupanja slučaja garancije.

Član 1244.

(Shodna primjena propisa)

Ako odredbama članova 1242. i 1243. ovog zakona nije drugačije propisano, za pravni odnos između akreditivne banke i nalogodavca na odgovarajući način će se primijeniti odredbe ovog zakona o ugovoru o nalogu.

Odjeljak C Odnos između banke i ovlaštenika

Član 1245.

(Shodna primjena propisa)

Ako odredbama člana 1245. do 1249. ovog zakona nije drugačije utvrđeno, na pravni odnos između banke i ovlaštenika na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članova 1226., 1229, 1230., 1232. i 1233. ovog zakona.

Član 1246.

(Zahtjev za isplatu)

- (1) Svaki zahtjev za isplatu po osnovu garancije mora biti sačinjen u formi koja je predviđena za garanciju i u skladu sa uvjetima garancije.
- (2) Ako nije drugačije utvrđeno u garanciji, zahtjev i bilo kakve potvrde ili drugi dokumenti zahtijevani akreditivom trebaju biti predloženi u roku podnošenja zahtjeva za isplatu banci u mjestu gdje je izdata garancija.
- (3) Korisnik, kada zahtjeva isplatu, dužan je potvrditi da zahtjev nije nesavjestan i da ne postoji ni jedan od elemenata iz Člana 1248. stava (1) tačke a., b. i c. ovog zakona.

Član 1247.

(Potvrda garancije - supergarancija)

Ako druga banka potvrdi obavezu iz garancije, korisnik može svoje zahtjeve iz garancije podnijeti bilo banci koja je izdala garanciju, bilo onoj koja je istu potvrdila.

Član 1248.

(Izuzeci od obaveze plaćanja)

- (1) Banka, postupajući u dobroj vjeri, može odbiti plaćanje prema korisniku ako je nedvosmisleno i jasno utvrđeno:
 - a) da neki od dokumenata nije vjerodostojan ili je falsifikovan;
 - b) da plaćanje nije dospjelo prema osnovu navedenom u zahtjevu i pratećim dokumentima, ili
 - c) da sudeći prema vrsti i namjeni garancije zahtjev nema osnova,
- (2) U smislu Stava (1) tačka c. ovog člana, zahtjev nema osnova:
 - a) ako se slučaj ili rizik, protiv kojeg je garancija bila namijenjena da osigura korisnika, nije nesumnjivo ostvario;
 - b) ako je obaveza nalogodavca proglašena nevažećom od suda ili arbitraže, osim ako se samom garancijom izričito ukazuje da takav slučaj predstavlja rizik pokriven garancijom;
 - c) ako je obaveza nesumnjivo ispunjena na zadovoljstvo korisnika;
 - d) ako je ispunjenje obaveze bilo jasno spriječeno namjernim propustom korisnika.

GLAVA XXXV UGOVOR O PORAVNANJU

Član 1249.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o poravnanju subjekata između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjem prekidaju spor odnosno otklanjaju neizvjesnost i utvrđuju svoja uzajamna prava i obaveze.
- (2) Neizvjesnost postoji i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno.

Član 1250.

(Uzajamna popuštanja)

- (1) Popuštanje se može sastojati, između ostalog, u djelomičnom ili potpunom priznavanju nekog zahtjeva druge strane ili u odricanju od nekog svog zahtjeva; u uzimanju na sebe neke nove obaveze; u smanjenju kamatne stope; u produženju roka; u pristajanju na djelomične otplate; u davanju prava na odustanicu.
- (2) Popuštanje može biti uvjetno.
- (3) Kad samo jedna strana popusti drugoj, naprimjer, prizna pravo druge strane, onda to nije poravnanje, te ne podliježe pravilima o poravnanju.

Član 1251.

(Sposobnost)

Za zaključenje ugovora o poravnanju potrebna je sposobnost raspolaganja pravom koje je predmet poravnanja.

Član 1252.

(Predmet poravnanja)

- (1) Predmet poravnanja može biti svako pravo kojim se može raspolagati.
- (2) Pravovaljano je poravnanje o imovinskim posljedicama krivičnog djela.
- (3) Ne mogu biti predmet poravnanja sporovi vezani za statusne odnose.

Član 1253.

(Primjena odredaba o dvostranim ugovorima)

- (1) Za ugovor o poravnanju važe opće odredbe o dvostranim ugovorima, ako za njega nije šta drugo predviđeno.
- (2) Kad pod nazivom poravnanja ugovarači ugovore neki drugi posao, na njihove odnose se ne primjenjuju odredbe zakona koje se primjenjuju na ugovor o poravnanju, već one koje važe za stvarno ugovoreni posao.

Član 1254.

(Prekomjerno oštećenje)

Zbog prekomjernog oštećenja ne može se tražiti poništenje poravnanja.

Član 1255.

(Djejestvo poravnanja prema jemcima i zalagodavcima)

- (1) Ako je ugovorom o poravnanju izvršena novacija obaveze, jemac se oslobađa odgovornosti za njeno ispunjenje, a prestaje i zalog koji je dao neko treći.
- (2) Jemac i treći koji je dao svoju stvar u zalog ostaju i nadalje u obavezi, a njihova odgovornost može biti smanjena poravnanjem, ali ne i povećana, osim ako su se saglasili sa poravnanjem.
- (3) Kad dužnik poravnanjem prizna sporno potraživanje, jemac i zalagodavac zadržavaju pravo da istaknu povjeriocu prigovore kojih se dužnik poravnanjem odrekao.

Član 1256.

(Poravnanje o poslu koji se može poništiti)

- (1) Pravovaljano je poravnanje o pravnom poslu čije je poništenje mogla tražiti jedna strana, ako je ona u trenutku zaključenja poravnanja znala za tu mogućnost.
- (2) Ništavno je poravnanje o ništavnom pravnom poslu i kad su ugovarači znali za ništavnost i htjeli poravnanjem da je otklone.

Član 1257.

(Ništavnost poravnanja)

- (1) Poravnanje je ništavno, ako je zasnovano na pogrešnom uvjerenju oba ugovarača da postoji pravni odnos koji u stvari ne postoji i ako bez tog pogrešnog uvjerenja ne bi među njima bilo ni spora ni neizvjesnosti.
- (2) Odredba Stava (1) ovog člana važi i kad se pogrešno uvjerenje ugovarača odnosi na činjenice.

- (3) Odricanje od ništavnosti predviđene odredbama stavova (1) i (2) ovog člana nema pravnog dejstva i ono što je dato na ime izvršenja obaveza iz takve nagodbe može se tražiti natrag.

Član 1258.

(Ništavnost pojedinačne odredbe poravnanja)

Odredbe poravnanja čine cjelinu, te ako je jedna odredba ništavna, cijelo poravnanje je ništavno, osim kada se iz samog poravnanja vidi da se ono sastoji iz nezavisnih dijelova.

GLAVA XXXVI UTVRĐUJUĆI UGOVORI

Član 1259.

(Sadržaj utvrđujućeg ugovora)

- (1) Utvrđujućim ugovorom strane međusobno utvrđuju postojanje ili nepostojanje, na bilo koji način ranije uspostavljenog pravnog odnosa.
- (2) Strane se mogu sporazumjeti da odluku o sadržaju odnosa povjere nekom trećem subjektu. Svaka strana može trećem subjektu ostaviti primjereni rok unutar kojeg treći subjekt mora donijeti svoju odluku i saopćiti je stranama. Odluka saopćena stranama nakon isteka ovog roka ne proizvodi pravno dejstvo, osim ako obje strane neodgodno ne izjave jedna drugoj da priznaju odluku.
- (3) Utvrđujućim ugovorom u smislu odredaba ovog zakona smatra se i sporazum među stranama o činjenicama koje su od značaja za pravni odnos koji među njima postoji (sporazum o okolnostima).

Član 1260.

(Obavezna pismena forma)

Utvrđujući ugovor je punovažan ako je zaključen u pismenoj formi odnosno u formi strožijoj od propisane zakonom za zasnivanje takvog pravnog odnosa.

Član 1261.

(Nastanak utvrđivanja)

- (1) Valjanost utvrđenja podliježe istim pretpostavkama koje bi morale biti ispunjene ako bi strane pravni položaj utvrđen među njima htjele uspostaviti tek pravnim poslom. Prednje važi i tada ako strane prilikom zaključenja utvrđujućeg ugovora saglasno pođu od toga da utvrđeni pravni odnos ne odstupa od prethodno postojećeg pravnog odnosa.
- (2) Svaka od strana je prema drugoj obavezna izvršiti ono što je u skladu sa stavom (1) ovog člana potrebno s njene strane da izvrši da bi se ispunile pretpostavke za punovažni nastanak utvrđenja.

Član 1262.

(Utvrđujući ugovor na teret trećih subjekata)

Utvrđujućim ugovorom ne može se formalizovati pravni odnos između dvije strane na teret prava trećih subjekata stečenih u međuvremenu.

DIO TREĆI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 1263.

(Primjena Zakona)

Odredbe ovog zakona neće se primjenjivati na obligacione odnose koji su nastali prije stupanja na snagu ovog zakona.

Član 1264.

(Prestanak važenja propisa)

- (1) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:
 - a) Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br.29/78, 39/85 i 57/89 i „Službeni list R BiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94);
 - b) Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list R BiH“, br. 2/92,13/93 i 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“ broj 29/03);
 - c) Zakon o obligacionim odnosima („ Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/8 i „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 1/93, 3/96 i 39/03).
- (2) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena odredaba člana 120. do 125. Zakona o nasljeđivanju – prečišćeni tekst („Službeni list SR BiH“, br. 7/80).

Član 1265.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu šest mjeseci od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

PSBiH broj _____ /10
_____ 2010. godine

Predsjedavajući
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

SADRŽAJ

DIO PRVI - OPĆI DIO

GLAVA I

Osnovna načela	1
Član 1: Predmet Zakona.....	1
Član 2: Shodna primjena propisa	
Član 3: Osnovi nastanka obligacija	
Član 4: Ravnopravnost strana u obligacionim odnosima	
Član 5: Savjesnost i poštenje	
Član 6: Autonomija volje	
Član 7: Dobri poslovni običaji	
Član 8: Zabrana zloupotrebe prava	
Član 9: Zabrana prouzrokovanja štete	
Član 10: Dužnost ispunjenja obaveza	
Član 11: Dužna pažnja	
Član 12: Jednake vrijednosti davanja	
Član 13: Područje primjene	
Član 14: Privrednik	
Član 15: Potrošač	
Član 16: Rješavanje sporova na miran način	

GLAVA II

NASTANAK OBAVEZE

ODJELJAK A Ugovor

Odsjek 1. Zaključenje ugovora

I Saglasnost volja

Član 17: Trenutak zaključenja ugovora	
Član 18: Obavezno zaključenje i obavezni sadržaj ugovora	
Član 19: Izjava volje	
Član 20: Dozvola i odobrenje	
Član 21: Retroaktivno djejestvo odobrenja	
Član 22: Pregovori	
Član 23: Vrijeme i mjesto zaključenja ugovora	
Član 24: Ponuda	
Član 25: Opća ponuda	
Član 26: Izlaganje robe	
Član 27: Slanje kataloga ili oglasa	
Član 28: Isporuka nenaručenih činidbi	

Član 29: Narudžbe elektronskim putem
Član 30: Djeinstvo ponude i opoziv
Član 31: Do kada ponuda obavezuje
Član 32: Forma ponude
Član 33: Prihvatanje ponude
Član 34: Prihvatanje neposredne ponude
Član 35: Prihvatanje ponude sa prijedlogom da se izmijeni
Član 36: Šutnja ponuđenog
Član 37: Zakasnjelo prihvatanje i zakasnjela dostava izjave o prihvatanju
Član 38: Smrt ili nesposobnost jedne strane
Član 39: Predugovor

II Predmet

Član 40: Predmet ugovorne obaveze
Član 41: Ništavnost ugovora
Član 42: Naknadna mogućnost
Član 43: Nedopušteni sadržaj ugovora
Član 44: Potreba odredivosti
Član 45: Određivanje predmeta obaveze od jednog ugovarača
Član 46: Određivanje predmeta obaveze od nekog trećeg

III Osnov

- Član 47: Dopusšten osnov
- Član 48: Ništavnost ugovora zbog osnova
- Član 49: Pobude za zaključenje ugovora

IV Sposobnost

- Član 50: Ugovori pravnog subjekta
- Član 51: Saglasnost za zaključenje ugovora
- Član 52: Ugovor poslovno nesposobnog subjekta
- Član 53: Prava saugovarača poslovno nesposobnog subjekta
- Član 54: Pozivanje zakonskog zastupnika da se izjasni
- Član 55: Stjecanje poslovne sposobnosti nakon zaključenja ugovora

V Mane volje

- Član 56: Prijetnja
- Član 57: Važna zabluda
- Član 58: Zabluda o pobudi kod ugovora bez naknade
- Član 59: Nesporazum
- Član 60: Posredna izjava
- Član 61: Prevara
- Član 62: Prividan ugovor

VI Forma ugovora

- Član 63: Neformalnost ugovora
- Član 64: Raskid formalnih ugovora
- Član 65: Ugovorna forma
- Član 66: Sankcija nedostajanja potrebne forme
- Član 67: Pretpostavka potpunosti dokumenta
- Član 68: Pismena forma
- Član 69: Izvršenje ugovora kojem nedostaje pismena forma

VII Uvjet

- Član 70: Uvjeti i njihovo dještvo
- Član 71: Nedopušten ili nemoguć uvjet
- Član 72: Osiguranje uvjetnog prava

VIII Rok

- Član 73: Računanje vremena
- Član 74: Primjena pravila o uvjetu

IX Kapara i odustanica

1. Kapara

- Član 75: Vraćanje i uračunavanje kapare
- Član 76: Neizvršenje ugovora
- Član 77: Djelimično ispunjenje obaveze

2. Odustanica

- Član 78: Odustanica
- Član 79: Kapara kao odustanica

Odsjek 2. Zastupanje

I O zastupanju uopće

- Član 80: Mogućnost zastupanja
- Član 81: Primjena posebnih propisa
- Član 82: Vrste zastupanja

II Neposredno zastupanje

1. Opći propisi

- Član 83: Djejtvo zastupanja
- Član 84: Neimenovani zastupani subjekt
- Član 85: Ograničeno poslovno sposoban zastupnik
- Član 86: Mane volje i savjesnost
- Član 87: Sukob interesa
- Član 88: Zloupotreba ovlaštenja za zastupanje
- Član 89: Zaključenje ugovora od neovlaštenog subjekta
- Član 90: Obaveza naknade štete zastupnika bez ovlaštenja
- Član 91: Jednostrani pravni posao

2. Dodatni propisi u vezi sa punomoći

- Član 92: Punomoć
- Član 93: Posebna forma punomoći
- Član 94: Obim ovlaštenja
- Član 95: Pretpostavljena punomoć
- Član 96: Zajedničko zastupanje
- Član 97: Punomoć ograničeno poslovno sposobnog subjekta
- Član 98: Prenošenje ovlaštenja
- Član 99: Opozivanje i sužavanje punomoći
- Član 100: Djejtvo prestanka i sužavanja punomoći prema trećem subjektu
- Član 101: Drugi slučajevi prestanka punomoći
- Član 102: Djejtvo prestanka punomoći u odnosu na trećeg subjekta
- Član 103: Jednostrani pravni posao
- Član 104: Vraćanje dokumenta o punomoći
- Član 105: Ovlaštenja trgovačkog putnika

3. Ovlaštenja subjekata koji obavljaju određene poslove

- Član 106: Ovlaštenja subjekata koji obavljaju određene poslove

III Posredno zastupanje

- Član 107: Djejtvo posrednog zastupanja
- Član 108: Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obaveze u odnosu na zastupanog
- Član 109: Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obaveze u odnosu na treću stranu
- Član 110: Potreba saopćenja

Odsjek 3. Tumačenje ugovora

- Član 111: Primjena odredbi i tumačenje spornih odredbi
- Član 112: Nemogućnost utvrđivanja zajedničke namjere
- Član 113: Važne okolnosti kod tumačenja ugovora
- Član 114: Nejasne odredbe u posebnim slučajevima
- Član 115: Dopunsko pravilo
- Član 116: Izvansudsko tumačenje ugovora

Odsjek 4. Nevažnost ugovora

I Ništavnost ugovora

- Član 117: Ništavnost
- Član 118: Posljedice ništavnosti
- Član 119: Djelimična ništavnost
- Član 120: Konverzija ništavnog ugovora
- Član 121: Naknadni nestanak uzroka ništavnosti
- Član 122: Odgovornost subjekta krivog za ništavnost ugovora
- Član 123: Isticanje ništavnosti
- Član 124: Neograničeno isticanje ništavnosti

II Rušljivi ugovori

- Član 125: Kada je ugovor rušljiv
- Član 126: Poništenje ugovora
- Član 127: Posljedice poništenja
- Član 128: Vraćanje i naknada u slučaju poništenja ugovora ograničeno poslovno sposobnog subjekta
- Član 129: Odgovornost za poništenje ugovora
- Član 130: Odgovornost ograničeno poslovno sposobnog subjekta
- Član 131: Prestanak prava

Odsjek 5. Dvostrani ugovori

I Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke stvari

- Član 132: Odgovornost u dvostrano obavezujućim ugovorima

II Prigovor neispunjenja ugovora

- Član 133: Pravilo istovremenog ispunjenja
- Član 134: Neizvjesno ispunjenje obaveze jedne strane

III Raskid ugovora zbog neispunjenja

- Član 135: Prava jedne strane kada druga strana ne ispuni obavezu
- Član 136: Ispunjenje u roku kao važni element ugovora
- Član 137: Ispunjenje u roku koje nije važni element ugovora
- Član 138: Raskid ugovora bez ostavljanja naknadnog roka
- Član 139: Raskid ugovora prije roka
- Član 140: Raskid ugovora sa uzastopnim obavezama
- Član 141: Dužnost obavještanja
- Član 142: Nemogućnost raskida ugovora
- Član 143: Djejtvo raskida ugovora
- Član 144: Izjava o raskidu
- Član 145: Nedjeljivost prava na raskid

IV Pravo opoziva i povrata kod potrošačkih ugovora

- Član 146: Pravo opoziva kod potrošačkih ugovora
- Član 147: Pravo na povrat kod potrošačkih ugovora
- Član 148: Pravne posljedice opoziva i povrata
- Član 149: Trajni nosač podataka

V Raskid ili izmjena ugovora zbog promijenjenih okolnosti

- Član 150: Pretpostavke za raskid
- Član 151: Dužnost obavještanja
- Član 152: Okolnosti značajne za odluku suda
- Član 153: Odricanje od pozivanja na promijenjene okolnosti

VI Nemogućnost ispunjenja

- Član 154: Nemogućnost ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana
- Član 155: Nemogućnost ispunjenja za koju odgovara druga strana

VII Prekomjerno oštećenje

- Član 156: Očigledna nesrazmjera uzajamnih davanja

VIII Zelenaški ugovor

- Član 157: Zelenaški ugovor

IX Opći uvjeti formalnih ugovora

- Član 158: Pojam
- Član 159: Opći uvjeti kao sastavni dio ugovora
- Član 160: Neuobičajene odredbe
- Član 161: Ništavnost pojedinih odredbi općih uvjeta
- Član 162: Zabrana znatnijeg oštećenja
- Član 163: Područje primjene

Odsjek 6. Ustupanje ugovora

- Član 164: Uvjeti ustupanja
- Član 165: Određivanje roka za davanje saglasnosti i posljedice odbijanja saglasnosti
- Član 166: Odgovornost ustupioaca
- Član 167: Prigovor
- Član 168: Prelazak sporednih prava

Odsjek 7. Ugovor u korist trećih subjekata

- Član 169: Neposredno pravo trećeg
- Član 170: Opozivanje koristi za trećeg
- Član 171: Prigovori dužnika prema trećem
- Član 172: Odbijanje trećeg
- Član 173: Obećanje radnje trećeg subjekta

ODJELJAK B Prouzrokovanje štete

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 174: Šteta
- Član 175: Prava ličnosti
- Član 176: Osnovi odgovornosti

- Član 177: Zahtjev da se ukloni opasnost od štete
- Član 178: Zahtjev da se prestane sa povredom prava ličnosti

Odsjek 2. Odgovornost na osnovu krivice

- Član 179: Postojanje krivice
- Član 180: Osobe koje nisu potpuno odgovorne
- Član 181: Odgovornost maloljetnika
- Član 182: Nužna odbrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog
- Član 183: Dopuštena samopomoć
- Član 184: Pristanak oštećenika

Odsjek 3. Odgovornost za drugog

- Član 185: Duševno oboljeli i zaostali u mentalnom razvoju
- Član 186: Odgovornost roditelja
- Član 187: Solidarna odgovornost
- Član 188: Odgovornost drugog subjekta za maloljetnika
- Član 189: Posebna odgovornost roditelja
- Član 190: Odgovornost na osnovu pravednosti

Odsjek 4. Odgovornost poslodavca i drugih pravnih subjekata prema trećem

- Član 191: Odgovornost poslodavca
- Član 192: Odgovornost pravnog subjekta za štetu koju prouzrokuje njegov organ

Odsjek 5. Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti

I Opće odredbe

- Član 193: Pretpostavka uzročnosti
- Član 194: Odgovornost za štetu
- Član 195: Protivpravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika
- Član 196: Predaja stvari trećem subjektu
- Član 197: Oslobađanje od odgovornosti

II Odgovornost za štetu nastalu od životinja i građevina

- Član 198: Odgovornost za štetu nastalu od životinja
- Član 199: Odgovornost za štetu nastalu od građevina

III Odgovornost za motorna vozila

- Član 200: Odgovornost u slučaju nesreće izazvane motornim vozilima u pokretu

IV Odgovornost proizvođača za neispravan proizvod

- Član 201: Odgovornost proizvođača
- Član 202: Proizvod
- Član 203: Neispravan proizvod
- Član 204: Proizvođač
- Član 205: Obim odgovornosti
- Član 206: Zabrana ograničenja ili isključenja odgovornosti
- Član 207: Odgovornost uređena općim odredbama
- Član 208: Rokovi ostvarivanja prava

V Odgovornost za reklamu

- Član 209: Odgovornost za reklamu
- Član 210: Teret dokazivanja

Odsjek 6. Posebni slučajevi odgovornosti

- Član 211: Odgovornost za štetu nastalu usljed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija
- Član 212: Odgovornost organizatora priredbi
- Član 213: Odgovornost zbog uskraćivanja nužne pomoći
- Član 214: Odgovornost u vezi sa obavezom zaključenja ugovora
- Član 215: Odgovornost u vezi sa obavljanjem poslova od općeg interesa

Odsjek 7. Naknada štete

I Naknada materijalne štete

- Član 216: Uspostavljanje prijašnjeg stanja i naknada u novcu
- Član 217: Naknada troškova
- Član 218: Kada dospijeva obaveza naknade
- Član 219: Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način
- Član 220: Naknada u obliku novčane rente

II Obim naknade štete

- Član 221: Obična šteta i izmakla korist
- Član 222: Potpuna naknada
- Član 223: Sniženje naknade
- Član 224: Podijeljena odgovornost
- Član 225: Ustupanje zahtjeva za naknadu štete
- Član 226: Prebijanje koristi sa štetom

III Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja

- Član 227: Izgubljena zarada i troškovi liječenja i sahrane
- Član 228: Pravo subjekta kojeg je poginuli izdržavao
- Član 229: Naknada štete u slučaju tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja
- Član 230: Izmjena dosuđene naknade
- Član 231: Neprenosivost prava

IV Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda

- Član 232: Opća odredba

V Naknada nematerijalne štete

- Član 233: Objavljivanje presude ili ispravke
- Član 234: Pravedna novčana naknada
- Član 235: Subjekti koji imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju smrti ili teškog invaliditeta
- Član 236: Satisfakcija u posebnim slučajevima
- Član 237: Naknada buduće štete
- Član 238: Nasljeđivanje i ustupanje potraživanja naknade nematerijalne štete
- Član 239: Podijeljena odgovornost i sniženje naknade

Odsjek 8. Odgovornost više subjekata za istu štetu

- Član 240: Solidarna odgovornost
- Član 241: Solidarna odgovornost naručioca i izvođača radova
- Član 242: Regres isplatioca

Odsjek 9. Pravo oštećenika nakon zastarjelosti prava da zahtijeva naknadu

- Član 243: Pravo oštećenika nakon zastarjelosti prava da zahtijeva naknadu

ODJELJAK C Stjecanje bez osnova

Odsjek 1. Opća pravila

- Član 244: Pojam
- Član 245: Stjecanje bez osnova iz neobavezne činidbe
- Član 246: Dvostruka isplata duga
- Član 247: Izvršavanje neke prirodne obaveze ili neke moralne ili društvene dužnosti
- Član 248: Obim vraćanja
- Član 249: Naknada troškova
- Član 250: Zadržavanje primljenog
- Član 251: Upotreba stvari u tuđu korist
- Član 252: Izdatak za drugog
- Član 253: Upotrebljavanje tuđe stvari u svoju korist

ODJELJAK D Posloводство bez naloga

Odsjek 1. Opća pravila

- Član 254: Pojam i prepostavke

Odsjek 2. Obaveze i prava poslovođe bez naloga

- Član 255: Obaveze poslovođe bez naloga
- Član 256: Dužna pažnja i odgovornost
- Član 257: Prava poslovođe bez naloga
- Član 258: Obavljanje tuđih poslova u namjeri da se drugom pomogne
- Član 259: Odnosenje dodataka

Odsjek 3. Obavljanje tuđih poslova protiv zabrane

- Član 260: Odgovornost poslovođe

Odsjek 4. Nepravo posloводство

- Član 261: Obavljanje tuđeg posla za vlastiti račun

Odsjek 5. Odobrenje

- Član 262: Odobrenje vlasnika posla

ODJELJAK E Jednostrana izjava volje

Odsjek 1. Javno obećanje nagrade

- Član 263: Obaveznost javnog obećanja nagrade
- Član 264: Opoziv obećanja
- Član 265: Pravo na nagradu
- Član 266: Slučaj nadmetanja
- Član 267: Prestanak obaveze

Odsjek 2. Vrijednosni papiri

I Opće odredbe

- Član 268: Pojam
- Član 269: Važni elementi
- Član 270: Na koga vrijednosni papir može glasiti
- Član 271: Nastanak obaveze
- Član 272: Posebni uvjeti za izdavanje vrijednosnog papira u seriji

II Ostvarivanje prava

- Član 273: Prava iz vrijednosnog papira
- Član 274: Ispunjenje prava iz vrijednosnog papira

III Prijenos vrijednosnog papira

- Član 275: Prijenos prava iz vrijednosnog papira na donosioca
- Član 276: Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime
- Član 277: Prijenos prava iz vrijednosnog papira prema naredbi
- Član 278: Vrste indosamenta

- Član 279: Prijenos punomoći i prijenos za zalog
- Član 280: Dještvo prijenosa prava
- Član 281: Dještvo prijenosa punomoći i prijenosa za zalog
- Član 282: Dokazivanje zakonitosti prijenosa
- Član 283: Zabrana prijenosa

IV Promjene kod vrijednosnih papira

- Član 284: Promjene koje vrši izdavalac
- Član 285: Promjene koje vrši imalac pri prijenosu
- Član 286: Sjedinjavanje i dijeljenje vrijednosnih papira

V Ispunjenje obaveze iz vrijednosnog papira

- Član 287: Prestanak obaveze
- Član 288: Zabrana ispunjenja
- Član 289: Isplata kamate i drugih prijenosa nakon isplate glavnice
- Član 290: Prigovori na zahtjev za ispunjenje obaveze

VI Legitimacioni papiri i znaci

- Član 291: Legitimacioni papiri
- Član 292: Legitimacioni znaci

VII Ostale odredbe

- Član 293: Zamjena oštećenog vrijednosnog papira
- Član 294: Amortizacija vrijednosnog papira
- Član 295: Zastarijevanje potraživanja iz vrijednosnog papira

GLAVA III DJEJSTVA OBAVEZA

ODJELJAK A Povjeriočeva prava i dužnikove obaveze

Odsjek 1. Pravo na naknadu štete

I Opća pravila

- Član 296: Ispunjenje obaveze i posljedice neispunjenja
- Član 297: Oslobađanje dužnika od odgovornosti
- Član 298: Odgovornost za zakonskog zastupnika i pomoćnika
- Član 299: Uračunavanje naknade
- Član 300: Ugovorno proširenje odgovornosti
- Član 301: Ograničenje i isključenje odgovornosti
- Član 302: Obim naknade
- Član 303: Krivica povjerioca
- Član 304: Odgovornost zbog propuštanja obavijesti
- Član 305: Primjena odredbi o prouzrokovanju štete

II Ugovorna kazna

- Član 306: Opća pravila
- Član 307: Način određivanja
- Član 308: Akcesornost
- Član 309: Povjeriočeva prava
- Član 310: Smanjenje iznosa ugovorne kazne
- Član 311: Ugovorna kazna i naknada štete
- Član 312: Zakonom određena naknada i ugovorna kazna

III Zatezna kamata

- Član 313: Dugovanje zatezne kamate
- Član 314: Pravo na potpunu naknadu
- Član 315: Kamata na kamatu

Odsjek 2. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

- Član 316: Opće pravilo
- Član 317: Uvjeti pobijanja
- Član 318: Isključenje pobijanja
- Član 319: Način pobijanja
- Član 320: Dještvo pobijanja
- Član 321: Rok za podnošenje tužbe

Odsjek 3. Pravo zadržavanja

- Član 322: Vršenje prava zadržavanja
- Član 323: Izuzeci
- Član 324: Obaveze vraćanja stvari prije ispunjenja obaveze
- Član 325: Dještvo prava zadržavanja

ODJELJAK B Povjeriočeva prava u nekim posebnim slučajevima

- Član 326: Obaveza koja se sastoji u davanju stvari određenih prema rodu
- Član 327: Obaveza koja se sastoji u činjenju
- Član 328: Obaveza koja se sastoji u nečinjenju
- Član 329: Pravo zahtijevanja naknade umjesto dosuđenog
- Član 330: Sudski penali

GLAVA IV PRESTANAK OBAVEZA

ODJELJAK A Opće pravilo

- Član 331: Opće pravilo

ODJELJAK B Ispunjenje

Odsjek 1. Opća pravila o ispunjenju

I Ispunjenje od dužnika ili trećeg subjekta i troškovi ispunjenja

- Član 332: Ispunjenje od dužnika ili trećeg subjekta
- Član 333: Ispunjenje poslovno nesposobnog
- Član 334: Troškovi ispunjenja

II Ispunjenje sa subrogacijom

- Član 335: Ispunjenje sa prelaskom prava na ispunioca (subrogacija)
- Član 336: Zakonska subrogacija
- Član 337: Subrogacija u slučaju djelimičnog ispunjenja
- Član 338: Dokazi i sredstva osiguranja
- Član 339: Koliko se može zahtijevati od dužnika

- Član 340: Isključenje odgovornosti povjerioca za postojanje i naplativost potraživanja

III Ovlašteni subjekt

- Član 341: Ovlašteni subjekt
- Član 342: Ispunjenje poslovno nesposobnom povjeriocu

IV Predmet ispunjenja

- Član 343: Sadržaj obaveze
- Član 344: Zamjena ispunjenja
- Član 345: Preuzimanje nove obaveze
- Član 346: Predaja radi prodaje
- Član 347: Teret dokazivanja kod zamjene ispunjenja
- Član 348: Djelimično ispunjenje
- Član 349: Obaveza davanja stvari određenih prema rodu

V Uračunavanje ispunjenja

- Član 350: Red uračunavanja
- Član 351: Uračunavanje kamata i troškova

VI Vrijeme ispunjenja

- Član 352: Slučaj kada rok nije određen
- Član 353: Ispunjenje prije roka
- Član 354: Pravo povjerioca da zahtijeva ispunjenje prije roka
- Član 355: Slučaj kada je određivanje roka ostavljeno jednoj strani
- Član 356: Novčana obaveza

VII Mjesto ispunjenja

- Član 357: Opća pravila
- Član 358: Mjesto ispunjenja novčanih obaveza

VIII Priznanica

- Član 359: Pretpostavke u vezi s priznanicom

- Član 360: Priznanica kod potraživanja iz vrijednosnih papira na donosioca i prema naredbi
- Član 361: Odbijanje izdavanja priznanice

IX Vraćanje obveznice

- Član 362: Vraćanje obveznice

Odsjek 2. Kašnjenje

I Kašnjenje dužnika

- Član 363: Kada dužnik dolazi u kašnjenje
- Član 364: Isključenje kašnjenja
- Član 365: Kamata na naknadu vrijednosti

II Kašnjenje povjerioca

- Član 366: Kada povjerilac dolazi u kašnjenje
- Član 367: Ponuda ispunjenja
- Član 368: Nepotrebnost ponude
- Član 369: Nedostatak ispunjenja na strani povjerioca
- Član 370: Nedostatak ispunjenja na strani dužnika
- Član 371: Oslobođanje dužnika od obaveze
- Član 372: Kašnjenje povjerioca i dužnika
- Član 373: Naknada troškova i štete
- Član 374: Odgovornost u vrijeme kašnjenja povjerioca
- Član 375: Kašnjenje povjerioca kod ponude ispunjenja trećeg

Odsjek 3. Polaganje i prodaja dugovane stvari

- Član 376: Polaganje kod suda
- Član 377: Sud kod kojeg se vrši polaganje
- Član 378: Predaja na čuvanje drugom subjektu
- Član 379: Uzimanje položene stvari natrag
- Član 380: Djejestvo polaganja
- Član 381: Troškovi polaganja
- Član 382: Prodaja umjesto polaganja stvari
- Član 383: Predaja stvari povjeriocu
- Član 384: Prodaja radi pokrića troškova čuvanja

ODJELJAK C Ostali načini prestanka obaveza

Odsjek 1. Kompenzacija

- Član 385: Opći uvjeti
- Član 386: Kompenzacija izjava
- Član 387: Odsustvo uzajamnosti
- Član 388: Zastarjelo potraživanje
- Član 389: Kompenzacija sa ustupljenim potraživanjem
- Član 390: Slučajevi kada je kompenzacija isključena
- Član 391: Zabrana na potraživanju druge strane
- Član 392: Uračunavanje kompenziranjem

Odsjek 2. Otpuštanje duga

- Član 393: Sporazum
- Član 394: Odricanje od sredstava osiguranja
- Član 395: Otpuštanje duga jemcu
- Član 396: Opće otpuštanje dugova

Odsjek 3. Prenov (Novacija)

- Član 397: Uvjeti
- Član 398: Volja da se izvrši prenov
- Član 399: Djejestvo prenova
- Član 400: Nedostatak ranije obaveze
- Član 401: Djejestvo poništenja

Odsjek 4. Sjedinjenje (Konfuzija)

- Član 402: Sjedinjenje

Odsjek 5. Nemogućnost ispunjenja

- Član 403: Prestanak obaveze zbog nemogućnosti ispunjenja
- Član 404: Stvari određene prema rodu kao predmet obaveze
- Član 405: Zahtjev za ustupanje prava prema trećem

Odsjek 6. Prolazak vremena i otkaz

- Član 406: Rok u trajnom dugovinskom odnosu
- Član 407: Otkaz trajnog dugovinskog odnosa

Odsjek 7. Smrt dužnika ili povjerioca

- Član 408: Smrt dužnika ili povjerioca

ODJELJAK D: Zastarjelost

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 409: Opće pravilo
- Član 410: Početak toka zastarijevanja
- Član 411: Nastupanje zastarjelosti
- Član 412: Uračunavanje vremena prethodnika
- Član 413: Zabrana promjene roka zastarjelosti
- Član 414: Odricanje od zastarjelosti
- Član 415: Pismeno priznavanje i osiguravanje zastarjele obaveze
- Član 416: Djejestvo ispunjenja zastarjele obaveze
- Član 417: Povjerilac čije je potraživanje osigurano
- Član 418: Sporedna potraživanja
- Član 419: Slučajevi kada se ne primjenjuju pravila o zastarjelosti

Odsjek 2. Vrijeme potrebno za zastarjelost

- Član 420: Opći rok zastarjelosti
- Član 421: Povremena potraživanja
- Član 422: Zastarjelost samog prava
- Član 423: Međusobna potraživanja iz ugovora o prometu roba i usluga
- Član 424: Potraživanja zakupnine i najamnine
- Član 425: Potraživanja naknade štete
- Član 426: Potraživanja naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom
- Član 427: Potraživanje naknade štete prouzrokovane neispravnim proizvodom
- Član 428: Jednogodišnji rok zastarijevanja
- Član 429: Potraživanja utvrđena pred sudom ili drugim nadležnim organom
- Član 430: Rokovi zastarjelosti kod ugovora o osiguranju

Odsjek 3. Zastoj zastarijevanja

- Član 431: Potraživanja između određenih subjekata
- Član 432: Potraživanja određenih subjekata
- Član 433: Nesavladive prepreke
- Član 434: Utjecaj uzroka zastoja zastarijevanja
- Član 435: Potraživanja prema poslovno nesposobnim subjektima i njihova potraživanja
- Član 436: Potraživanje profesionalnog vojnog lica i pripadnika rezervnog vojnog sastava

Odsjek 4. Prekid zastarijevanja

- Član 437: Priznanje duga
- Član 438: Podnošenje tužbe
- Član 439: Odustajanje, odbacivanje ili odbijanje tužbe
- Član 440: Odbacivanje tužbe zbog nenadležnosti
- Član 441: Pozivanje dužnika
- Član 442: Rok zastarjelosti u slučaju prijekida
- Član 443: Zastarjelost u slučaju prenova

GLAVA V RAZNE VRSTE OBAVEZA

ODJELJAK A Novčane obaveze

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 444: Načelo monetarnog nominalizma
- Član 445: Valuta obaveze
- Član 446: Plaćanje prije roka

Odsjek 2. Ugovorna kamata

- Član 447: Stopa ugovorne kamate
- Član 448: Kamata na kamatu
- Član 449: Kamata u nenovčanim obavezama

ODJELJAK B Obaveze sa više predmeta

Odsjek 1. Alternativne obaveze

- Član 450: Pravo izbora
- Član 451: Neopozivost i dještvo izvršnog izbora
- Član 452: Trajanje prava izbora
- Član 453: Izbor povjeren trećem subjektu
- Član 454: Ograničenje na preostali predmet
- Član 455: Ograničenje u slučaju odgovornosti jedne strane

Odsjek 2. Fakultativne obaveze i fakultativna potraživanja

I Fakultativne obaveze

- Član 456: Ovlaštenja dužnika u fakultativnoj obavezi
- Član 457: Ovlaštenja povjerioca u fakultativnoj obavezi

II Fakultativna potraživanja

- Član 458: Pravila

ODJELJAK C Obaveza sa više dužnika ili povjerilaca

Odsjek 1. Djeljive obaveze

- Član 459: Djeljivost obaveze
- Član 460: Djelimični dužnik
- Član 461: Djelimični povjerilac

Odsjek 2. Solidarne obaveze

I Solidarnost dužnika

- Član 462: Pretpostavka solidarnosti
- Član 463: Sadržaj solidarnosti dužnika
- Član 464: Zamjena ispunjenja solidarne obaveze
- Član 465: Otpuštanje duga
- Član 466: Prenov
- Član 467: Poravnanje
- Član 468: Sjedinjenje
- Član 469: Kašnjenje povjerioca
- Član 470: Kašnjenje jednog dužnika i priznanje duga

- Član 471: Zastoj i priekid zastarijevanja i odricanje od zastarjelosti
- Član 472: Dještvo činjenica u vezi sa jednim solidarnim dužnikom
- Član 473: Pravo ispunioca na naknadu - regres
- Član 474: Podjela na jednake dijelove i izuzetak
- Član 475: Ostale obaveze u odnosu solidarnih dužnika
- Član 476: Smanjenje obaveze solidarnih dužnika kod naknade štete

II Solidarnost povjerilaca

- Član 477: Solidarnost se ne pretpostavlja
- Član 478: Sadržaj solidarnosti
- Član 479: Zamjena ispunjenja kod solidarnih povjerilaca
- Član 480: Prebijanje
- Član 481: Otpuštanje duga i prenov
- Član 482: Poravnanje
- Član 483: Sjedinjenje
- Član 484: Kašnjenje
- Član 485: Priznanje duga
- Član 486: Zastarjelost
- Član 487: Dještvo činjenica u vezi sa jednim solidarnim povjeriocem
- Član 488: Odnosi između povjerilaca nakon ispunjenja

Odsjek 3. Nedjeljive obaveze

- Član 489: Nedjeljive obaveze
- Član 490: Zajednički dužnici
- Član 491: Zajednički povjerioci

GLAVA VI PROMJENA POVJERIOCA ILI DUŽNIKA

ODJELJAK A Ustupanje potraživanja ugovorom (cesija)

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 492: Potraživanja koja se mogu prenijeti ugovorom
- Član 493: Obavješćavanje dužnika
- Član 494: Višestruko ustupanje
- Član 495: Odgovornost za postojanje potraživanja
- Član 496: Odgovornost za naplativost

Odsjek 2. Pravne posljedice promjene povjerioca usljed ustupanja

- Član 497: Sporedna prava
- Član 498: Predaja isprave o potraživanju i davanje obavještenja
- Član 499: Odnos povjerioca i dužnika

Odsjek 3. Posebni slučajevi ustupanja potraživanja

- Član 500: Ustupanje umjesto ispunjenja ili radi naplate
- Član 501: Ustupanje radi osiguranja

Odsjek 4. Shodna primjena propisa

- Član 502: Prijenos drugih prava

ODJELJAK B Promjena dužnika

Odsjek 1.: Preuzimanje duga

I Opće odredbe

- Član 503: Ugovor o preuzimanju duga
- Član 504: Slučaj kada je dug osiguran hipotekom

II Djejtvo ugovora o preuzimanju duga

- Član 505: Promjena dužnika
- Član 506: Sporedna prava
- Član 507: Prigovori

Odsjek 2. Pristupanje dugu

- Član 508: Ugovor o pristupanju dugu
- Član 509: Pristupanje dugu u slučaju primanja neke imovinske cjeline

Odsjek 3. Preuzimanje ispunjenja

- Član 510: Preuzimanje ispunjenja

DIO DRUGI - POJEDINI UGOVORNI OBLIGACIONI ODNOSI

GLAVA I

UGOVOR O PRODAJI

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 511: Pojam
- Član 512: Forma prodaje nepokretnih stvari
- Član 513: Rizik
- Član 514: Prijelaz rizika u slučaju kupčevog kašnjenja

ODJELJAK B Elementi ugovora o prodaji

Odsjek 1. Stvar

- Član 515: Opće pravilo
- Član 516: Propast stvari prije zaključenja ugovora
- Član 517: Prodaja tuđe stvari
- Član 518: Prodaja spornog prava

Odsjek 2. Cijena

- Član 519: Slučaj kada cijena nije određena
- Član 520: Propisana cijena
- Član 521: Ugovorena tekuća cijena
- Član 522: Određivanje cijene povjereno trećem
- Član 523: Određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaraču

ODJELJAK C Obaveze prodavca

Odsjek 1. Predaja stvari

I O predaji uopće

- Član 524: Vrijeme i mjesto predaje
- Član 525: Predmet predaje

- Član 526: Ugovorna predaja u toku izvjesnog vremenskog perioda
- Član 527: Datum predaje nije ugovorom određen
- Član 528: Mjesto predaje nije ugovorom određeno
- Član 529: Predaja prijevozniku
- Član 530: Organizovanje prijevoza
- Član 531: Troškovi

II Istovremena predaja stvari i isplata cijene

- Član 532: Odgađanje predaje do isplate cijene
- Član 533: Odgađanje predaje u slučaju prijevoza stvari
- Član 534: Sprečavanje izručenja otposlane stvari

Odsjek 2. Odgovornost za materijalne nedostatke

I O materijalnim nedostacima uopće

- Član 535: Materijalni nedostaci za koje prodavac odgovara
- Član 536: Postojanje materijalnih nedostataka
- Član 537: Pretpostavka postojanja nedostataka
- Član 538: Nedostaci za koje prodavac ne odgovara
- Član 539: Prijegled stvari i vidljivi nedostaci
- Član 540: Skriveni nedostaci
- Član 541: Rokovi u slučaju opravke, zamjene i sl.
- Član 542: Obavještenje o nedostatku
- Član 543: Značaj činjenice da je prodavac znao za nedostatak
- Član 544: Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavčeve odgovornosti za materijalne nedostatke
- Član 545: Prinudna javna prodaja

II Prava kupca

- Član 546: Ispunjenje, sniženje cijene, raskid ugovora, naknada štete
- Član 547: Neispunjenje ugovora u razumnom roku
- Član 548: Pravo na raskid ugovora
- Član 549: Neispunjenje ugovora u naknadnom roku
- Član 550: Djelimični nedostaci
- Član 551: Davanje količine veće od ugovorene
- Član 552: Ugovaranje jedne cijene za više stvari
- Član 553: Gubitak prava raskida ugovora zbog nedostatka
- Član 554: Očuvanje ostalih prava
- Član 555: Dještvo raskida zbog nedostatka
- Član 556: Sniženje cijene

- Član 557: Postupno otkrivanje nedostatka
- Član 558: Gubitak prava

III Garancija za ispravno funkcionisanje prodate stvari

- Član 559: Odgovornost prodavca i proizvođača
- Član 560: Traženje opravke ili zamjene
- Član 561: Produženje garantnog roka
- Član 562: Raskid ugovora i sniženje cijene
- Član 563: Troškovi i rizik
- Član 564: Odgovornost kooperanata
- Član 565: Gubitak prava
- Član 566: Posebne odredbe za garancije

Odsjek 3. Odgovornost za pravne nedostatke - zaštita od evikcije

- Član 567: Pravni nedostaci
- Član 568: Obavještanje prodavca
- Član 569: Sankcije pravnih nedostataka
- Član 570: Odsustvo obavještenja
- Član 571: Očigledno osnovano pravo trećeg
- Član 572: Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavčeve odgovornosti
- Član 573: Ograničenje javnopravne prirode
- Član 574: Gubitak prava

ODJELJAK D Obaveze kupca

Odsjek 1. Isplata cijene

- Član 575: Vrijeme i mjesto isplate
- Član 576: Kamata u slučaju prodaje na kredit
- Član 577: Isplata cijene u slučaju uzastopnih isporuka

Odsjek 2. Preuzimanje stvari

- Član 578: Preuzimanje stvari
- Član 579: Slučajevi obaveze čuvanja
- Član 580: Odbijanje prijema stvari od kupca
- Član 581: Prava strane dužne da čuva stvar

ODJELJAK F Naknada štete u slučaju raskida prodaje

- Član 582: Opće pravilo
- Član 583: Stvar koja ima tekuću cijenu
- Član 584: Prodaja ili kupovina radi pokrića
- Član 585: Naknada ostale štete

ODJELJAK G Slučajevi prodaje sa naročitim pogodbama

Odsjek 1. Prodaja sa pravom preče kupovine

- Član 586: Pojam
- Član 587: Rokovi za vršenje prava i isplatu cijene
- Član 588: Mogućnost nasljeđivanja i otuđenja
- Član 589: U slučaju prinudne javne prodaje
- Član 590: Trajanje prava preče kupovine
- Član 591: Kada je izvršen prijenos vlasništva bez obavještenja prodavca
- Član 592: Zakonsko pravo preče kupovine

Odsjek 2. Kupovina na probu

- Član 593: Pojam
- Član 594: Objektivna proba
- Član 595: Rizik
- Član 596: Kupovina poslije prijegleda odnosno sa rezervom probanja

Odsjek 3. Prodaja prema uzorku ili modelu

- Član 597: Prodaja prema uzorku ili modelu

Odsjek 4. Prodaja sa specifikacijom

- Član 598: Prodaja sa specifikacijom

Odsjek 5. Prodaja sa zadržavanjem prava vlasništva

- Član 599: Uvjeti
- Član 600: Rizik

Odsjek 6. Prodaja sa obročnim otplatama cijene

- Član 601: Pojam
- Član 602: Forma ugovora
- Član 603: Važni elementi ugovora
- Član 604: Pravo kupca da isplati cijenu odjednom
- Član 605: Raskid ugovora i zahtjev potpune isplate cijene
- Član 606: Sudsko produženje rokova otplate
- Član 607: Ništavnost ugovorene kazne
- Član 608: Raskid ugovora
- Član 609: Primjena pravila o prodaji sa obročnim otplatama cijene
- Član 610: Ništavnost odredbi nepovoljnih za kupce

Odsjek 7. Prodajni nalog

- Član 611: Pojam
- Član 612: Rizik za propast i oštećenje stvari
- Član 613: Kupovina stvari od nalogoprimca

GLAVA II UGOVOR O RAZMJENI

- Član 614: Pojam
- Član 615: Djejtvo ugovora o razmjeni

GLAVA III UGOVOR O ZAJMU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 616: Pojam
- Član 617: Kamate

ODJELJAK B Obaveze i prava zajmodavca

- Član 618: Predaja stvari
- Član 619: Loše materijalne prilike zajmoprimca
- Član 620: Štete zbog nedostatka pozajmljenih stvari

ODJELJAK C Obaveze i prava zajmoprimca

- Član 621: Rok vraćanja zajma
- Član 622: Izbor prilikom vraćanja zajma
- Član 623: Odustajanje od ugovora
- Član 624: Vraćanje zajma prije roka

ODJELJAK D Namjenski zajam

- Član 625: Namjenski zajam

GLAVA IV UGOVOR O POKLONU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 626: Pojam
- Član 627: Predmet ugovora o poklonu
- Član 628: Predaja poklona prije prihvatanja
- Član 629: Forma ugovora o poklonu
- Član 630: Opoziv prije ispunjenja
- Član 631: Odgovornost za neispunjenje ili kašnjenje
- Član 632: Odgovornost davaoca poklona za materijalne i pravne nedostatke

ODJELJAK B Poklon sa nalogom

- Član 633: Poklon sa nalogom
- Član 634: Ispunjenje naloga
- Član 635: Pravo odbijanja ispunjenja naloga
- Član 636: Oslobođanje od obaveze ispunjenja naloga

ODJELJAK C Nagradni, uzajamni i mješoviti poklon

- Član 637: Nagradni poklon
- Član 638: Uzajamni poklon
- Član 639: Mješoviti poklon

ODJELJAK D Poklon u slučaju smrti

- Član 640: Poklon u slučaju smrti
- Član 641: Odustajanje od poklona
- Član 642: Opoziv poklona zbog osiromašenja
- Član 643: Opoziv poklona zbog nezahvalnosti
- Član 644: Dopuna zbog povrede dužnog izdržavanja
- Član 645: Forma opoziva
- Član 646: Prestanak prava na opoziv poklona
- Član 647: Dještvo opoziva

GLAVA V

UGOVOR O ZAKUPU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 648: Pojam
- Član 649: Primjena posebnih propisa

ODJELJAK B Obaveze zakupodavca

- Član 650: Predaja stvari
- Član 651: Održavanje stvari
- Član 652: Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog opravki
- Član 653: Izmjene na zakupljenoj stvari
- Član 654: Odgovornost za materijalne nedostatke
- Član 655: Nedostaci za koje zakupac ne odgovara
- Član 656: Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke
- Član 657: Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti
- Član 658: Obavještenje zakupodavca o nedostacima i opasnostima
- Član 659: Prava zakupca kad stvar ima neki nedostatak
- Član 660: Kad nedostatak nastane u toku zakupa i kad stvar nema ugovoreno ili uobičajeno svojstvo
- Član 661: Odgovornost zakupodavca za pravne nedostatke

ODJELJAK C Obaveze zakupca

- Član 662: Upotreba stvari prema ugovoru
- Član 663: Otkaz ugovora o zakupu zbog upotrebe suprotno ugovoru
- Član 664: Plaćanje zakupnine
- Član 665: Otkaz zbog neplaćanja zakupnine

- Član 666: Vraćanje zakupljene stvari

ODJELJAK D Podzakup

- Član 667: Kad se stvari mogu dati u podzakup
- Član 668: Kad zakupodavalac može odbiti dopuštenje
- Član 669: Otkaz zbog nedopuštenog podzakupa
- Član 670: Neposredni zahtjev zakupodavca
- Član 671: Prestanak podzakupa prema zakonu

ODJELJAK E Otudjenje zakupljene stvari

- Član 672: Otudjenje nakon predaje u zakup
- Član 673: Pravo na zakupninu
- Član 674: Otudjenje zakupljene stvari prije predaje zakupcu
- Član 675: Otkaz ugovora zbog otudjenja stvari

ODJELJAK F Prestanak zakupa

- Član 676: Prolazak određenog vremena
- Član 677: Prešutno obnavljanje zakupa
- Član 678: Otkaz
- Član 679: Propast stvari usljed više sile
- Član 680: Smrt

ODJELJAK G Posebne odredbe za zakup nekretnine

- Član 681: Forma ugovora o zakupu nekretnina
- Član 682: Mjere održavanja zakupljene nekretnine
- Član 683: Zakup nekretnine sa inventarom
- Član 684: Preuzimanje inventara prema procijenjenoj vrijednosti
- Član 685: Prijevremeno vraćanje zakupljene nekretnine
- Član 686: Smrt zakupca
- Član 687: Založno pravo na stvarima zakupca

ODJELJAK H Posebne odredbe za zakup stambenih prostorija

- Član 688: Prinudnost propisa
- Član 689: Osiguranje
- Član 690: Podzakup
- Član 691: Produženje ugovora o zakupu stambenih prostorija
- Član 692: Otkaz ugovora
- Član 693: Prijevremeni otkaz zakupca
- Član 694: Vanredni otkaz zakupca
- Član 695: Vanredni otkaz zakupodavca
- Član 696: Smrt zakupca
- Član 697: Zakupni odnos razvedenih bračnih drugova

GLAVA VI UGOVOR O POSLUZI

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 698: Pojam

ODJELJAK B Obaveze poslugoprimca

- Član 699: Obim prava upotrebe poslugoprimca
- Član 700: Odgovornost za umanjenje vrijednosti posuđene stvari
- Član 701: Troškovi održavanja
- Član 702: Odgovornost poslugoprimca za slučaj
- Član 703: Obaveza vraćanja

ODJELJAK C Obaveze poslugodavca

- Član 704: Odgovornost poslugodavca za neispunjenje ili kašnjenje
- Član 705: Odgovornost poslugodavca za materijalne i pravne nedostatke
- Član 706: Odgovornost poslugodavca zbog propuštanja upozorenja

ODJELJAK D Prestanak usluge i zastarjelost

- Član 707: Prestanak usluge
- Član 708: Zastarjelost

GLAVA VII UGOVOR O DJELU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 709: Pojam
- Član 710: Odnos sa ugovorom o prodaji
- Član 711: Kvalitet izvođačevog materijala

ODJELJAK B Nadzor nad obavljanjem posla

- Član 712: Nadzor nad obavljanjem posla

ODJELJAK C Zaključivanje ugovora nadmetanjem

- Član 713: Poziv na nadmetanje o cijeni radova
- Član 714: Poziv na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova

ODJELJAK D Obaveze izvođača

- Član 715: Obaveze izvođača
- Član 716: Obaveza izvršenja radova
- Član 717: Raskid ugovora zbog odstupanja od ugovoreni uvjeta
- Član 718: Raskid ugovora prije roka
- Član 719: Povjeravanje izvršenja posla trećem
- Član 720: Neposredan zahtjev saradnika izvođača prema naručiocu
- Član 721: Predaja izrađene stvari naručiocu

ODJELJAK E Odgovornost za nedostatke

- Član 722: Prijegled izvršenog djela i obavještanje izvođača
- Član 723: Skriveni nedostaci
- Član 724: Prestanak prava
- Član 725: Gubitak prava od izvođača
- Član 726: Pravo zahtijevanja uklanjanja nedostataka
- Član 727: Raskid ugovora u posebnom slučaju
- Član 728: Pravo naručioca u slučaju drugih nedostataka izvršenog posla
- Član 729: Sniženje naknade

ODJELJAK F Obaveze naručioca

- Član 730: Obaveza naručioca da primi rad
- Član 731: Određivanje i isplata naknade
- Član 732: Proračun sa izričitim jemstvom

ODJELJAK G Rizik

- Član 733: Davanje materijala od izvođača
- Član 734: Davanje materijala od naručioca
- Član 735: Rizik u slučaju predaje po dijelovima

ODJELJAK H Pravo zaloga

- Član 736: Pravo zaloga

ODJELJAK I Prestanak ugovora

- Član 737: Raskid ugovora voljom naručioca

GLAVA VIII

UGOVOR O GRAĐENJU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 738: Pojam
- Član 739: Građevina
- Član 740: Nadzor nad radovima i kontrola kvaliteta materijala
- Član 741: Odstupanje od projekta
- Član 742: Hitni nepredviđeni radovi
- Član 743: Cijena radova
- Član 744: Izmjena cijene
- Član 745: Odredba o nepromjenjivosti cijene
- Član 746: Raskid ugovora zbog povećane cijene
- Član 747: Pravo naručioca da traži sniženje ugovorene cijene

ODJELJAK B Ugovor o građenju sa posebnom odredbom

- Član 748: Ugovor o građenju sa posebnom odredbom

ODJELJAK C Odgovornost za nedostatke

- Član 749: Primjena pravila ugovora o djelu
- Član 750: Prelazak prava iz odgovornosti za nedostatke

ODJELJAK D Odgovornost izvođača i projektanta za solidnost građevine

- Član 751: Sadržaj odgovornosti
- Član 752: Dužnost obavještanja i gubitak prava
- Član 753: Smanjenje i isključenje odgovornosti
- Član 754: Regresi

GLAVA IX

UGOVOR O ORTAŠTVU/PARTNERSTVU

ODJELJAK A Pojam ortaštva

- Član 755: Pojam ortaštva
- Član 756: Značaj saglasnosti volja

ODJELJAK B Imovina ortaštva

- Član 757: Sadržaj imovine ortaštva
- Član 758: Ulog
- Član 759: Veličina uloga
- Član 760: Unošenje uloga u imovinu ortaštva

ODJELJAK C Posloводство i zastupanje

- Član 761: Zajedničko posloводство
- Član 762: Prijenos posloводства, zastupanje, zabrana konkurencije
- Član 763: Polaganje računa
- Član 764: Pravo nadzora
- Član 765: Oduzimanje ovlaštenja i otkaz posloводства

ODJELJAK D Odnos prema trećem

- Član 766: Zaključenje pravnih poslova
- Član 767: Potraživanja i dugovanja ortaštva

ODJELJAK E Odgovornost za štetu

- Član 768: Odgovornost za štetu i nedopuštenost prebijanja

ODJELJAK F Dobit i gubitak

- Član 769: Pojam
- Član 770: Udjeli u dobiti i gubitku

ODJELJAK G Istupanje i isključenje ortaka

- Član 771: Istupanje iz ortaštva
- Član 772: Isključenje ortaka
- Član 773: Dještvo istupanja i isključenja

ODJELJAK H Prestanak ortaštva

- Član 774: Razlozi prestanka
- Član 775: Nasljeđivanje prava i obaveze ortaka

ODJELJAK I Dioba zajedničke imovine

- Član 776: Vraćanje stvari
- Član 777: Redoslijed u diobi zajedničke imovine
- Član 778: Nedostatak sredstava za izmirenje zajedničkih dugova

GLAVA X UGOVOR O PRIJEVOZU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 779: Pojam
- Član 780: Obaveze prijevoznika u linijskom prijevozu
- Član 781: Odustanak od ugovora

- Član 782: Visina naknade za prijevoz
- Član 783: Ograničenje primjene odredbi ove glave

ODJELJAK B Ugovor o prijevozu stvari

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 784: Predaja stvari
- Član 785: Obaveza pošiljaoca da obavijesti prijevoznika o stvari
- Član 786: Tovarni list
- Član 787: Ugovor o prijevozu i tovarni list
- Član 788: Potvrda o prijemu za prijevoz

Odsjek 2. Odnos pošiljaoca i prijevoznika

- Član 789: Pakovanje
- Član 790: Isprave koje prate pošiljku
- Član 791: Naknada za prijevoz i troškovi u vezi sa prijevozom
- Član 792: Raspolaganje pošiljkom
- Član 793: Pravac prijevoza
- Član 794: Smetnje pri vršenju prijevoza
- Član 795: Naknada u slučaju prijekida prijevoza
- Član 796: Nemogućnost predaje pošiljke
- Član 797: Odgovornost prijevoznika prema pošiljaocu

Odsjek 3. Odnos prijevoznika i primaoca

- Član 798: Obavješćavanje primaoca o prispijeću pošiljke
- Član 799: Predaje pošiljke kada je izdat duplikat tovarnog lista
- Član 800: Pravo primaoca da zahtijeva predaju pošiljke
- Član 801: Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke
- Član 802: Obaveza primaoca da isplati naknadu za prijevoz

Odsjek 4. Odgovornost prijevoznika za gubitak: Oštećenje i zakašnjenje pošiljke

- Član 803: Gubitak ili oštećenje pošiljke
- Član 804: Gubitak ili oštećenje pošiljke skupocjenih stvari
- Član 805: Vraćanje plaćene naknade za prijevoz
- Član 806: Preuzimanje pošiljke od primaoca bez prigovora
- Član 807: Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje

- Član 808: Odgovornost za pomoćnike
- Član 809: Računanje zastarjelosti

Odsjek 5. Učestvovanje više prijevoznika u prijevozu pošiljke

- Član 810: Solidarna odgovornost prijevoznika
- Član 811: Podijeljena odgovornost prijevoznika

Odsjek 6. Pravo zaloga

- Član 812: Pravo zaloga
- Član 813: Sukob založnih prava

ODJELJAK C. Ugovor o prijevozu osoba

- Član 814: Opća odredba
- Član 815: Pravo putnika na određeno mjesto u prijevoznom sredstvu
- Član 816: Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje
- Član 817: Odgovornost prijevoznika za sigurnost putnika
- Član 818: Odgovornost za prtljag predat na prijevoz

GLAVA XI UGOVOR O LICENCI

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 819: Pojam
- Član 820: Forma
- Član 821: Trajanje licence
- Član 822: Isključiva licenca
- Član 823: Prostorno ograničenje prava iskorištavanja

ODJELJAK B Obaveze davaoca licence

- Član 824: Predaja predmeta licence
- Član 825: Davanje uputa i obavijesti
- Član 826: Obaveza garantovanja
- Član 827: Jemstvo

- Član 828: Obaveza davaoca isključive licence

ODJELJAK C Obaveza sticaoca licence

- Član 829: Iskorištavanje predmeta licence
- Član 830: Korištenje naknadnih usavršavanja
- Član 831: Čuvanje predmeta licence u tajnosti
- Član 832: Kvalitet
- Član 833: Obilježavanje
- Član 834: Naknada
- Član 835: Podnošenje izvještaja
- Član 836: Izmjena ugovorene naknade

ODJELJAK D Podlicenca

- Član 837: Davanje podlicence
- Član 838: Odbijanje dopuštanja za davanje podlicence
- Član 839: Otkaz zbog nedopuštene podlicence
- Član 840: Neposredan zahtjev davaoca licence

ODJELJAK E Prestanak ugovora

- Član 841: Prolazak određenog vremena
- Član 842: Prešutno obnavljanje licence
- Član 843: Otkaz
- Član 844: Smrt, stečaj i likvidacija

GLAVA XII

UGOVOR O OSTAVI

ODJELJAK A: O ostavi uopće

Odsjek 1: Opće odredbe

- Član 845: Pojam
- Član 846: Ostava tuđe stvari

Odsjek 2. Obaveze ostavoprimca

- Član 847: Obaveza čuvanja i obavještanja

- Član 848: Predaja stvari drugom na čuvanje
- Član 849: Izvanugovorna odgovornost ostavoprimca i trećeg subjekta
- Član 850: Upotrebljavanje stvari
- Član 851: Upotrebljavanje i predaja stvari drugome
- Član 852: Vraćanje stvari

Odsjek 3. Prava ostavoprimca

- Član 853: Naknada troškova i štete
- Član 854: Naknada za čuvanje
- Član 855: Dospjelost naknade
- Član 856: Vraćanje stvari u slučaju besplatne ostave

Odsjek 4. Posebni slučajevi naknade

- Član 857: Neprava ostava
- Član 858: Ostava u nuždi

ODJELJAK B Ugostiteljska ostava

- Član 859: Ugostitelj kao ostavoprimac
- Član 860: Obaveza ugostitelja da primi stvar na čuvanje
- Član 861: Dužnost gosta da prijavi štetu
- Član 862: Objave o isključenju odgovornosti
- Član 863: Pravo zadržavanja
- Član 864: Proširenje primjene odredbi o ugostiteljskoj ostavi

GLAVA XIII UGOVOR O USKLADIŠTENJU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 865: Pojam
- Član 866: Isključenje odgovornosti i neke obaveze skladištara
- Član 867: Dužnost osiguranja
- Član 868: Ograničenje naknade štete
- Član 869: Miješanje zamjenjivih stvari
- Član 870: Pregledanje robe i uzimanje uzoraka
- Član 871: Potraživanje skladištara i pravo zaloga

- Član 872: Podizanje robe i prodaja nepodignute robe
- Član 873: Nedostaci pri prijemu robe
- Član 874: Primjena pravila o ostavi

ODJELJAK B Skladišnica

- Član 875: Dužnost izdavanja skladišnice
- Član 876: Elementi i sadržaj skladišnice
- Član 877: Skladišnica za dijelove robe
- Član 878: Pravo imaoca skladišnice
- Član 879: Prenošnje priznanice i založnice
- Član 880: Pravo imaoca priznanice
- Član 881: Pravo imaoca založnice
- Član 882: Protest zbog neisplate i prodaje robe
- Član 883: Zahtjev isplate od prenosioca založnice

GLAVA XIV UGOVOR O NALOGU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 884: Pojam
- Član 885: Subjekti dužni da odgovore na ponudu naloga

ODJELJAK B Obaveze nalogoprimca

- Član 886: Kako izvršenje naloga glasi
- Član 887: Odstupanje od naloga i uputa
- Član 888: Zamjena
- Član 889: Polaganje računa
- Član 890: Podnošenje izvještaja
- Član 891: Odgovornost za upotrebu nalogodavčevog novca
- Član 892: Solidarna odgovornost nalogoprimca

ODJELJAK C Obaveze nalogodavca

- Član 893: Predujmljivanje novca
- Član 894: Naknada troškova i preuzimanje obaveza
- Član 895: Naknada štete
- Član 896: Visina naknade

- Član 897: Isplata naknade
- Član 898: Pravo zaloga
- Član 899: Solidarna odgovornost nalogodavca

ODJELJAK D Prestanak naloga

- Član 900: Odustajanje od ugovora
- Član 901: Otkaz ugovora
- Član 902: Smrt, prestanak pravnog subjekta
- Član 903: Stečaj, lišenje poslovne sposobnosti
- Član 904: Trenutak prestanka naloga
- Član 905: Izuzeci

GLAVA XV UGOVOR O KOMISIONU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 906: Pojam
- Član 907: Primjena pravila o ugovoru o nalogu
- Član 908: Zaključenje posla pod uvjetima različitim od naloga
- Član 909: Pažnja komisionara, prodaja robe prezaduženoj osobi

ODJELJAK B Obaveze komisionara

- Član 910: Čuvanje i osiguranje
- Član 911: Obavještenje o stanju primljene robe
- Član 912: Obavještenje o promjenama na robi
- Član 913: Saopćavanje komitentu imena saugovarača
- Član 914: Polaganje računa
- Član 915: Jemstvo za saugovarača

ODJELJAK C Obaveze komitenta

- Član 916: Naknada ili provizija
- Član 917: Visina naknade
- Član 918: Naknada troškova
- Član 919: Predujmljivanje novca komisionaru

ODJELJAK D Pravo osiguranja

- Član 920: Pravo komisionara na osiguranje

ODJELJAK E Odnosi sa trećim subjektima

- Član 921: Komitentova prava na potraživanja iz posla sa trećim
- Član 922: Ograničenje prava komisionarovih povjerilaca
- Član 923: Stečaj komisionara

ODJELJAK F Nastup komisionara za svoj račun

- Član 924: Vlastita kupovina ili prodaja
- Član 925: Posao pokriva
- Član 926: Primjena propisa
- Član 927: Provizija i troškovi
- Član 928: Obavijest o obavljenom komisionu

GLAVA XVI

UGOVOR O TRGOVAČKOM ZASTUPANJU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 929: Pojam
- Član 930: Forma ugovora

ODJELJAK B Prava i obaveze trgovačkog zastupnika

- Član 931: Obaveze trgovačkog zastupnika
- Član 932: Poseban slučaj odgovornosti, delkredere provizija
- Član 933: Pravo na proviziju
- Član 934: Pretpostavke prava na proviziju
- Član 935: Gubitak prava na proviziju
- Član 936: Izračunavanje provizije
- Član 937: Obračun
- Član 938: Troškovi

ODJELJAK C Prava i obaveze nalogodavca

- Član 939: Obaveze nalogodavca

ODJELJAK D Osiguranja

- Član 940: Založno pravo
- Član 941: Pravo zadržavanja

ODJELJAK E Prestanak ugovora

- Član 942: Prestanak ugovora zaključenog na određeno vrijeme
- Član 943: Redovni otkaz
- Član 944: Vanredni otkaz
- Član 945: Pravo na naknadu
- Član 946: Čuvanje poslovne tajne
- Član 947: Zabrana konkurencije

ODJELJAK F: Posebne odredbe

- Član 948: Posebno ovlaštenje
- Član 949: Nedostatak ovlaštenja za zastupanje
- Član 950: Zastupnik osiguranja
- Član 951: Trgovačko zastupanje kao dopunsko zanimanje

GLAVA XVII UGOVOR O POSREDOVANJU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 952: Pojam
- Član 953: Primjena odredbi o ugovoru o djelu
- Član 954: Primanje ispunjenja
- Član 955: Opoziv naloga za posredovanje
- Član 956: Nepostojanje obaveze nalogodavca da zaključi ugovor

ODJELJAK B Obaveza posrednika

- Član 957: Obaveza tražiti priliku

- Član 958: Obaveza obavještanja
- Član 959: Odgovornost posrednika
- Član 960: Posrednički dnevnik i list

ODJELJAK C Obaveze nalogodavca

- Član 961: Naknada
- Član 962: Stjecanje prava na naknadu
- Član 963: Naknada troškova
- Član 964: Posredovanje za obje strane
- Član 965: Gubitak prava na naknadu

GLAVA XVIII UGOVOR O OTPREMANJU (ŠPEDICIJA)

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 966: Pojam
- Član 967: Odustanak od ugovora
- Član 968: Primjena pravila o ugovoru o komisiju, odnosno trgovačkom zastupanju

ODJELJAK B Obaveze otpremnika

- Član 969: Upozorenje na nedostatke naloga
- Član 970: Upozorenje na nedostatke pakovanja
- Član 971: Briga o interesu nalogodavca
- Član 972: Postupanje prema uputama nalogodavca
- Član 973: Odgovornost otpremnika za druge subjekte
- Član 974: Carinske radnje i plaćanje carine
- Član 975: Samostalno obavljanje prijevoza i/ili drugih poslova od otpremnika
- Član 976: Osiguravanje pošiljke
- Član 977: Polaganje računa

ODJELJAK C Obaveze nalogodavca

- Član 978: Isplata naknade
- Član 979: Potraživanje naknade

- Član 980: Troškovi i predujam
- Član 981: Isplata naknade od primaoca stvari
- Član 982: Opasne stvari i dragocjenosti

ODJELJAK D Posebni slučajevi otpremanja

- Član 983: Otprema sa ukupnom, odnosno fiksnom naknadom
- Član 984: Zbirna otprema

ODJELJAK E Založno pravo otpremnika

- Član 985: Založno pravo otpremnika

GLAVA XIX UGOVOR O KONTROLI ROBA I USLUGA

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 986: Pojam
- Član 987: Obim kontrole
- Član 988: Ništavnost pojedinih odredbi ugovora

ODJELJAK B Prava i obaveze vršioca kontrole

- Član 989: Čuvanje robe, odnosno uzorka
- Član 990: Obaveza obavještanja naručioca
- Član 991: Naknada
- Član 992: Pravo zaloga
- Član 993: Povjeravanje kontrole robe drugom vršiocu kontrole
- Član 994: Kontrola robe s obavljanjem pojedinih pravnih radnji
- Član 995: Kontrola robe s garancijom
- Član 996: Kontrola usluga i stvari koje nisu namijenjene prometu
- Član 997: Raskid ugovora

GLAVA XX UGOVOR O ANGAŽOVANJU UGOSTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU)

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 998: Pojam
- Član 999: Forma ugovora

ODJELJAK B Obaveze turističke agencije

- Član 1.000: Obaveza obavještanja
- Član 1.001: Obaveza pridržavanja ugovorenih cijena
- Član 1.002: Obaveza plaćanja ugostiteljskih usluga
- Član 1.003: Obaveza izdavanja posebne pismene isprave

ODJELJAK C Obaveze ugostitelja

- Član 1.004: Obaveza stavljanja na raspolaganje ugovorenih smještajnih kapaciteta
- Član 1.005: Obaveza jednakog postupanja
- Član 1.006: Obaveza ugostitelja da ne mijenja cijene usluga
- Član 1.007: Obaveza plaćanja provizije

ODJELJAK D Pravo turističke agencije da odustane od ugovora

- Član 1.008: Pravo na odustanak od angažovanih smještajnih kapaciteta
- Član 1.009: Obaveza turističke agencije da popuni angažovane kapacitete

GLAVA XXI

UGOVOR O OSIGURANJU

ODJELJAK A Zajedničke odredbe za osiguranje imovine i subjekata

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 1.010: Pojam
- Član 1.011: Osigurani slučaj
- Član 1.012: Isključenje primjene kod pojedinih osiguranja
- Član 1.013: Odstupanje od odredbi ugovora o osiguranju

Odsjek 2. Zaključenje ugovora

- Član 1.014: Zaključenje ugovora
- Član 1.015: Polisa i lista pokrića
- Član 1.016: Osiguranje bez polise
- Član 1.017: Zaključenje ugovora u ime drugog bez ovlaštenja
- Član 1.018: Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče
- Član 1.019: Zastupnici osiguranja

Odsjek 3. Obaveze osiguranika, odnosno ugovarača osiguranja

I Prijava okolnosti značajnih za ocjenu rizika

- Član 1.020: Dužnost prijavljivanja
- Član 1.021: Namjerna netačna ili nepotpuna prijava
- Član 1.022: Nenamjerna netačna ili nepotpuna prijava
- Član 1.023: Proširenje primjene odredbi o dužnosti prijavljivanja
- Član 1.024: Slučajevi u kojima se osiguravač ne može pozivati na netačnost ili nepotpunost prijave

II Plaćanje premije

- Član 1.025: Dužnost plaćanja i primanja premije
- Član 1.026: Posljedice neplaćanja premije

III Obavješćavanje osiguravača o promjenama rizika

- Član 1.027: Povećanje rizika
- Član 1.028: Povećanje rizika i osigurani slučaj
- Član 1.029: Smanjenje rizika
- Član 1.030: Obaveza obavješćavanja o nastupanju osiguranog slučaja
- Član 1.031: Ništavnost odredbi o gubitku prava

Odsjek 4. Obaveze osiguravača

- Član 1.032: Isplata naknade ili ugovorene svote
- Član 1.033: Isključenje odgovornosti osiguravača u slučaju namjere i prevare
- Član 1.034: Prigovori osiguravača

Odsjek 5. Trajanje osiguranja

- Član 1.035: Početak djelovanja i trajanje osiguranja
- Član 1.036: Utjecaj stečaja na osiguranje

ODJELJAK B Osiguranje imovine

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 1.037: Interes osiguranja
- Član 1.038: Svrha osiguravanja imovine
- Član 1.039: Sprečavanje osiguranog slučaja i spašavanje
- Član 1.040: Prepuštanje oštećene osigurane stvari
- Član 1.041: Propast stvari usljed događaja koji nije predviđen u polisi

Odsjek 2. Ograničenje osiguranih rizika

- Član 1.042: Štete pokrivenne osiguranjem
- Član 1.043: Šteta prouzrokovana nedostacima osigurane stvari
- Član 1.044: Štete prouzrokovane ratnim operacijama i pobunama

Odsjek 3. Nadosiguranje i ugovor s više osiguravača

- Član 1.045: Nadosiguranje
- Član 1.046: Naknadno smanjenje vrijednosti
- Član 1.047: Višestruko i dvostruko osiguranje
- Član 1.048: Saosiguranje

Odsjek 4. Podosiguranje

- Član 1.049: Podosiguranje

Odsjek 5. Prijelaz ugovora i isplata naknade iz osiguranja drugom

- Član 1.050: Prijelaz ugovora na pribavioca osigurane stvari
- Član 1.051: Dodjela naknade nosiocima zaloga i drugih prava

Odsjek 6. Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornom subjektu na osiguravača (subrogacija)

- Član 1.052: Prijelaz prava osiguranika na osiguravača

Odsjek 7. Osiguranje od odgovornosti

- Član 1.053: Odgovornost osiguravača
- Član 1.054: Vlastito pravo oštećenika i direktna tužba

ODJELJAK C Osiguranje subjekata

Odsjek 1. Opće odredbe

- Član 1.055: Utvrđivanje osiguranog iznosa
- Član 1.056: Polisa osiguranja života
- Član 1.057: Netačna prijava starosti osiguranika
- Član 1.058: Posljedice neplaćanja premije i smanjenje osiguranog iznosa
- Član 1.059: Osiguranje treće osobe
- Član 1.060: Osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i subjekta lišenog poslovne sposobnosti
- Član 1.061: Kumuliranje naknade i osigurani iznos

Odsjek 2. Isključeni rizici

- Član 1.062: Samoubistvo osiguranika
- Član 1.063: Namjerno ubistvo osiguranika
- Član 1.064: Namjerno uzrokovanje nesretnog slučaja
- Član 1.065: Ratne operacije
- Član 1.066: Ugovorno isključenje rizika

Odsjek 3. Prava ugovarača osiguranja prije nastupanja osiguranog slučaja

- Član 1.067: Otkup
- Član 1.068: Predujam
- Član 1.069: Zalaganje polise

Odsjek 4. Osiguranje života u korist treće osobe

- Član 1.070: Određivanje korisnika
- Član 1.071: Podjela koristi između više korisnika
- Član 1.072: Opoziv odredbe o određivanju korisnika

- Član 1.073: Vlastito i neposredno pravo korisnika
- Član 1.074: Povjerioci ugovarača osiguranja i osiguranika
- Član 1.075: Ustupanje osiguranog iznosa
- Član 1.076: Smrt korisnika prije dospelosti osiguranog iznosa
- Član 1.077: Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika
- Član 1.078: Savjesna isplata osiguranog iznosa neovlaštenoj osobi

GLAVA XXII

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.079: Pojam
- Član 1.080: Forma ugovora
- Član 1.081: Poseban slučaj ništavnosti ugovora

ODJELJAK B Prava i obaveze ugovarača

- Član 1.082: Odgovornost za dugove
- Član 1.083: Raskid ugovora o doživotnom izdržavanju
- Član 1.084: Utjecaj smrti davaoca izdržavanja na ugovor
- Član 1.085: Pravo zakonskih nasljednika primaoca izdržavanja
- Član 1.086: Utjecaj promijenjenih prilika

ODJELJAK C Prijenos vlasništva tokom života primaoca izdržavanja

- Član 1.087: Prijenos vlasništva tokom života primaoca izdržavanja
- Član 1.088: Pridržavanje prava stvarnog tereta
- Član 1.089: Utjecaj smrti davaoca izdržavanja na ugovor
- Član 1.090: Neprenosivost prava

GLAVA XXIII

UGOVOR O ZALOGU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.091: Pojam
- Član 1.092: Stjecanje založnog prava
- Član 1.093: Sposobnost
- Član 1.094: Zalog na stvari već založene drugome

- Član 1.095: Zalog za buduću ili uvjetnu obavezu
- Član 1.096: Dještvo zaloga na druge obaveze zalogodavca
- Član 1.097: Nedopuštene odredbe

ODJELJAK B Zalaganje stvari

Odsjek 1. Obaveze zalogodavca

- Član 1.098: Predaja stvari

Odsjek 2. Obaveze zalogoprimca

- Član 1.099: Čuvanje založene stvari
- Član 1.100: Upotrebljavanje založene stvari
- Član 1.101: Plodovi založene stvari
- Član 1.102: Oduzimanje založene stvari od zalogoprimca

Odsjek 3. Prava zalogoprimca

- Član 1.103: Založena stvar sa nedostatkom
- Član 1.104: Prodaja založene stvari
- Član 1.105: Prodaja stvari založene za potraživanje iz ugovora u privredi
- Član 1.106: Prodaja založene stvari prije vremena ili njena zamjena
- Član 1.107: Prodaja založene stvari prije vremena na zahtjev zalogodavca
- Član 1.108: Pravo prvenstvene naplate
- Član 1.109: Redosljed založnih prava

Odsjek 4. Prestanak založnog prava

- Član 1.110: Prestanak založnog prava gubitkom državine
- Član 1.111: Prestanak založnog prava prestankom potraživanja
- Član 1.112: Zastarjelost međusobnih potraživanja

ODJELJAK C Zalaganje potraživanja i drugih prava

Odsjek 1. Zalaganje potraživanja

- Član 1.113: Obavješćavanje dužnika i predaja isprave
- Član 1.114: Davanje u zalog potraživanja iz vrijednosnog papira

- Član 1.115: Dužnost očuvanja potraživanja
- Član 1.116: Naplaćivanje i uračunavanje kamata
- Član 1.117: Naplaćivanje založenog potraživanja
- Član 1.118: Prigovori dužnika založenog potraživanja

Odsjek 2. Davanje u zalog drugih prava

- Član 1.119: Način zalaganja

Odsjek 3. Primjena odredbi o davanju u zalog stvari

- Član 1.120: Shodna primjena

GLAVA XXIV

UGOVOR O JEMSTVU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.121: Pojam
- Član 1.122: Jemčenje za poslovno nesposobnog
- Član 1.123: Predmet jemčenja
- Član 1.124: Obim jemčeve odgovornosti
- Član 1.125: Prijelaz povjeriočevih prava na jemca - subrogacija

ODJELJAK B Odnos povjerioca i jemca

- Član 1.126: Oblici jamstva
- Član 1.127: Solidarnost jemca
- Član 1.128: Gubitak prava na rok
- Član 1.129: Stečaj glavnog dužnika
- Član 1.130: Smanjena odgovornost dužnikovog nasljednika
- Član 1.131: Jemčevi prigovori
- Član 1.132: Dužnost obavještavanja jemca o dužnikovom propuštanju
- Član 1.133: Oslobođanje jemca zbog povjeriočevog odugovlačenja
- Član 1.134: Oslobođanje jemca zbog napuštanja garancija

ODJELJAK C Odnos jemca i dužnika

- Član 1.135: Pravo na naknadu od dužnika
- Član 1.136: Pravo jamca solidarnog dužnika
- Član 1.137: Pravo jamca na prethodno osiguranje
- Član 1.138: Gubitak prava na naknadu
- Član 1.139: Pravo na vraćanje isplaćenog

ODJELJAK D Regres isplatioca prema ostalim jencima

- Član 1.140: Regres isplatioca prema ostalim jencima

ODJELJAK E Zastarijevanje

- Član 1.141: Zastarijevanje
- Član 1.142: Jamstvo za glavnu obavezu sa neodređenom visinom
- Član 1.143: Odbijanje namirenja obaveze

ODJELJAK F Posebne odredbe za garantne ugovore

- Član 1.144: Sadržaj garantnog ugovora
- Član 1.145: Razlikovanje ugovora o jamstvu i garantnog ugovora
- Član 1.146: Nezavisnost garantne odgovornosti
- Član 1.147: Garancija u slučaju ustupanja garantovanog potraživanja

GLAVA XXV UGOVOR O UPUĆIVANJU (ASIGNACIJA)

ODJELJAK A Pojam ugovora

- Član 1.148: Pojam

ODJELJAK B Odnos primaoca upute i upućenika

- Član 1.149: Prihvatanje od upućenika
- Član 1.150: Prigovori upućenika
- Član 1.151: Prenošenje upute
- Član 1.152: Zastarjelost

ODJELJAK C Odnos primaoca upute i uputioca

- Član 1.153: Primalac upute kao povjerilac uputioca
- Član 1.154: Dještvo upute
- Član 1.155: Dužnost primaoca upute da obavijesti uputioca
- Član 1.156: Odustanak od prihvaćene upute
- Član 1.157: Opoziv ovlaštenja datog primaocu upute

ODJELJAK D Odnos uputioca i upućenika

- Član 1.158: Upućenik kao dužnik uputioca
- Član 1.159: Opoziv ovlaštenja datog upućeniku

ODJELJAK E Smrt i lišenje poslovne sposobnosti

- Član 1.160: Smrt i lišenje poslovne sposobnosti

ODJELJAK F Uputa u obliku papira na donosioca

- Član 1.161: Uputa u obliku papira na donosioca

ODJELJAK G: Uputa u obliku papira prema naredbi

- Član 1.162: Uputa u obliku papira prema naredbi

GLAVA XXVI

BANKARSKI UGOVOR

ODJELJAK A Opće odredbe o bankarskim poslovima

- Član 1.163: Bankarski ugovor
- Član 1.164: Bankarska informacija i bankarska tajna
- Član 1.165: Kamate, naknade, izdaci
- Član 1.166: Obaveza obavještanja
- Član 1.167: Otkaz ugovora
- Član 1.168: Pojedinačni bankarski poslovi

GLAVA XXVII

UGOVOR O BANKARSKOM NOVČANOM DEPOZITU

ODJELJAK A Novčani depozit

- Član 1.169: Pojam
- Član 1.170: Otvaranje računa
- Član 1.171: Vlasništvo nad računom i ovlaštenje za raspolaganje
- Član 1.172: Otklanjanje dugovnog salda
- Član 1.173: Vrste novčanih depozita
- Član 1.174: Stanje računa
- Član 1.175: Mjesto uplata i isplata
- Član 1.176: Više računa istog subjekta
- Član 1.177: Plaćanje kamate

ODJELJAK B Ulog na štednju

- Član 1.178: Štedna knjižica
- Član 1.179: Upis u štednu knjižicu
- Član 1.180: Plaćanje kamate
- Član 1.181: Vrste uloga na štednju

GLAVA XXVIII

UGOVOR O BANKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.182: Pojam
- Član 1.183: Forma ugovora

ODJELJAK B Obaveze i prava ugovornih strana

- Član 1.184: Sredstva na tekućem računu
- Član 1.185: Prebijanje između salda više računa
- Član 1.186: Raspolaganje sredstvima
- Član 1.187: Primjena propisa o ugovoru o nalogu
- Član 1.188: Trajanje ugovora o bankarskom tekućem računu
- Član 1.189: Provizija i naknada troškova
- Član 1.190: Dostava izvještaja/izvoda sa tekućeg računa

**GLAVA XXIX
UGOVOR O DEPONOVANJU VRIJEDNOSNIH PAPIRA**

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.191: Pojam

ODJELJAK B Obaveze i prava ugovornih strana

- Član 1.192: Vršenje prava
- Član 1.193: Dužnosti banke
- Član 1.194: Vraćanje vrijednosnih papira
- Član 1.195: Zahtjevi trećih subjekata

**GLAVA XXX
UGOVOR O SEFU**

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.196: Pojam

ODJELJAK B Obaveze i prava ugovornih strana

- Član 1.197: Pristup sefu
- Član 1.198: Predmeti koji se ne mogu staviti u sef
- Član 1.199: Prava banke u slučaju neplaćanja
- Član 1.200: Shodna primjena propisa

**GLAVA XXXI
UGOVOR O KREDITU**

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.201: Pojam
- Član 1.202: Forma i sadržaj

ODJELJAK B Obaveze i prava ugovornih strana

- Član 1.203: Otkaz davaoca kredita
- Član 1.204: Odustajanje od ugovora i vraćanje kredita prije roka
- Član 1.205: Akceptni kredit
- Član 1.206: Primjena propisa

GLAVA XXXII

UGOVOR O KREDITU NA OSNOVU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

- Član 1.207: Pojam
- Član 1.208: Forma i sadržaj
- Član 1.209: Primjena propisa
- Član 1.210: Pravo banke na prodaju založenih vrijednosnih papira

GLAVA XXXIII

AKREDITIV

ODJELJAK A Opće odredbe

- Član 1.211: Pojam, forma i sadržaj akreditiva
- Član 1.212: Obaveza prema korisniku
- Član 1.213: Nezavisnost akreditiva od drugog pravnog posla
- Član 1.214: Dokumentarni akreditiv

ODJELJAK B Obaveze i prava ugovornih strana

- Član 1.215: Obaveza akreditivne banke
- Član 1.216: Vrste dokumentovanog akreditiva
- Član 1.217: Neopozivi akreditiv
- Član 1.218: Opozivi akreditiv
- Član 1.219: Dužnost banke u pogledu dokumenata
- Član 1.220: Granice odgovornosti banke
- Član 1.221: Prenosivost akreditiva
- Član 1.222: Ustupanje prihoda iz akreditiva
- Član 1.223: Prestanak prava

ODJELJAK C Odnos banke i nalagodavca

- Član 1.224: Sadržaj naloga za otvaranje dokumentarnog akreditiva
- Član 1.225: Otvaranje akreditiva

- Član 1.226: Obaveza provjere zahtjeva i pratećih dokumenata
- Član 1.227: Granice odgovornosti banke
- Član 1.228: Shodna primjena propisa

ODJELJAK D Odnos između banke i korisnika

- Član 1.229: Utvrđivanje prava i obaveza
- Član 1.230: Standardi ponašanja i odgovornost banke
- Član 1.231: Forma zahtjeva za isplatu akreditiva
- Član 1.232: Isplata
- Član 1.233: Kompenzacija
- Član 1.234: Izuzeci od obaveze plaćanja

GLAVA XXXIV

UGOVOR O BANKARSKOJ GARANCIJI

ODJELJAK A Pojam, forma i sadržaj bankarske garancije

- Član 1.235: Pojam, forma i neopozivost
- Član 1.236: Garancija „bez prigovora“
- Član 1.237: Indirektna garancija
- Član 1.238: Izmjena garancije
- Član 1.239: Prijenos prava korisnika da zahtijeva plaćanje
- Član 1.240: Prijenos prava iz garancije
- Član 1.241: Prestanak prava da se zahtijeva isplata

ODJELJAK B Odnos između banke i nalogodavca

- Član 1.242: Neophodni sadržaj garantnog naloga
- Član 1.243: Obaveza izdavanja i plaćanja
- Član 1.244: Shodna primjena propisa

ODJELJAK C Odnos između banke i ovlaštenika

- Član 1.245: Shodna primjena propisa
- Član 1.246: Zahtjev za isplatu
- Član 1.247: Potvrda garancije - supergarancija
- Član 1.248: Izuzeci od obaveze plaćanja

GLAVA XXXV UGOVOR O PORAVNANJU

- Član 1.249: Pojam
- Član 1.250: Uzajamna popuštanja
- Član 1.251: Sposobnost
- Član 1.252: Predmet poravnanja
- Član 1.253: Primjena odredbi o dvostranim ugovorima
- Član 1.254: Prekomjerno oštećenje
- Član 1.255: Dještvo poravnanja prema jemcima i zalagodavcima
- Član 1.256: Poravnanje o poslu koji se može poništiti
- Član 1.257: Ništavnost poravnanja
- Član 1.258: Ništavnost pojedinačne odredbe poravnanja

GLAVA XXXVI UTVRĐUJUĆI UGOVORI

- Član 1.259: Sadržaj utvrđujućeg ugovora
- Član 1.260: Obavezna pismena forma
- Član 1.261: Nastanak utvrđivanja
- Član 1.262: Utvrđujući ugovor na teret trećih subjekata

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

- Član 1.263: Primjena Zakona
- Član 1.264: Prestanak važenja propisa
- Član 1.265: Stupanje na snagu

OBRAZLOŽENJE

Zakona o obligacionim odnosima Bosne i Hercegovine

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o obligacionim odnosima sadržan je u sljedećim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine:

U Članu IV tačka 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da je Parlamentarna skupština BiH nadležna za donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine ili za provođenje nadležnosti Skupštine prema ovom Ustavu.

U Članu I tačka 4. Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da će u cijeloj Bosni i Hercegovini postojati sloboda kretanja. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati potpunu slobodu kretanja osoba, roba, usluga i kapitala u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Osim toga, prema Akcionom planu za realizaciju prioriteta iz dokumenta „Evropsko partnerstvo sa Bosnom i Hercegovinom“ kao prioritet predviđa se donošenje Zakona o obligacionim odnosima.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Nadležnost za uređivanje obligacionih odnosa u bivšoj SFRJ bila je podijeljena između države i bivših republika. U nadležnosti SFRJ, u skladu sa tadašnjim ustavnim uređenjem, zadržano je uređivanje osnova obligacionih odnosa, koji su se odnosili na opći dio, ugovorne i druge obligacione odnose u oblasti prometa robe i usluga. Sva ostala materija obligacionih odnosa ostavljena je u nadležnosti republika, ali tu nadležnost republike nisu iskoristile, i svojim zakonima nisu uređivale tu oblast. Republike, a kasnije nastale države na području bivše SFRJ, nisu posebno uređivale ni one obligacione odnose koji su bili uređeni starim pravnim pravilima građanskih zakonika, pa je sva nadležnost ostala na nivou SFRJ.

U Bosni i Hercegovini kao pravna pravila sudovi su primjenjivali pravila Općeg austrijskog građanskog zakonika, jer su sadržavala uređene i one odnose koje Bosna i Hercegovina nije uredila svojim propisima, osim ugovora o doživotnom izdržavanju koji je uredila odredbama Zakona o nasljeđivanju. Bivši Zakon o obligacionim odnosima sada se primjenjuje kao entitetski zakon, sa različitim sadržajem. Na nivou Bosne i Hercegovine ne postoji zakonska pokrivenost obligacionih odnosa, mada postoji nadležnost Suda Bosne i Hercegovine za rješavanje u ovoj oblasti.

U Bosni i Hercegovini sada su na snazi dva zakona o obligacionim odnosima. Oba entiteta, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska, preuzela su Zakon o obligacionim odnosima SFRJ, donesen 1978. godine, sa izvjesnim izmjenama. Zakoni su objavljeni u entitetskim službenim novinama i važe za: Federaciju BiH: „Službeni list SFRJ“, 29/78, 39/85, 45/89 i „Službeni list R BiH“, 2/29, 13/93 i 13/94 te „Službene novine FBiH“, 29/03 i Republiku Srpsku: „Službeni list SFRJ“, 29/78, 39/85, 45/89 i „Službeni glasnik RS“, 17/93, 57/98, 39/03, 74/04.

Ovi zakonski tekstovi nisu identični, jer izmjene i dopune nisu izvršene na jedinstven način, i razlikuju se u više od 20 članova. Najznačajnija razlika je u općem roku zastarijevanja koji, prema odredbi Člana 371. Zakona o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine, iznosi pet godina, a prema istom članu Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske iznosi deset godina.

Ovaj zakon urađen je uz pomoć njemačke vladine organizacije GTZ, koja je pružila svu tehničku pomoć, a u radu na Zakonu je učestvovao prof. dr. Helmut Ruessman. Također, u izradi Zakona su učestvovali eksperti USAID-a i UNDP-a, te profesori obligacionog prava na pravnim fakultetima u Sarajevu i Banjoj Luci.

Prilikom izrade Zakona odustalo se od potpuno novog teksta Zakona, odnosno izrade kodifikacije. Kao polazna osnova za ovaj zakon uzet je tekst Zakona o obligacionim odnosima bivše SFRJ, jer je kodifikacija obligacionih odnosa iz 1978. godine izgrađena na višestoljetnim načelima i tekovinama koje su postojale na području bivše SFRJ, odnosno na području sadašnjih država nastalih raspadom SFRJ, a prema tome i u Bosni i Hercegovini.

U vrijeme donošenja Zakona o obligacionim odnosima SFRJ, to je bila najmodernija evropska kodifikacija obligacionog prava. Kao osnova za izradu tog zakona poslužio je Zakon o obligacijama Švicarske, svojevremeno najmodernija evropska kodifikacija obligacionih odnosa. Na osnovama švicarskog prava koncipirani su instituti Zakona o obligacionim odnosima, s tim da je skicu za Zakon pripremio prof. dr. Mihailo Konstantinović. Međutim, pojedina rješenja skice tek su u ovom zakonu u potpunosti razrađena, jer su ranije izostavljena iz teksta Zakona kao odnosi koji ne spadaju u osnove obligacionih odnosa. Uređenje tih odnosa prepušteno je bivšim republikama, koje ova pitanja nisu nikada uredile, a samim tim to nije uradila ni Bosna i Hercegovina. Prije svega, tu se radilo o pojedinim klasičnim imenovanim ugovorima, posluži, poklonu, doživotnom izdržavanju, te pojedinim vrstama odgovornosti za štetu, kao što je odgovornost za štetu od životinja, od građevina, odgovornost za pad, bacanje ili prosipanje iz prostorije.

Drugo pitanje odnosilo se na građanske i trgovačke ugovore. Ostalo se kod ideje jedinstvenog regulisanja, ali se postavilo pitanje treba li obuhvatiti trgovačke ugovore, odnosno poslove autonomnog trgovačkog prava, tzv. „nove ugovore“. Stavovi o tome su različiti: jedni su smatrali da se ovi ugovori još nisu afirmisali ni u našoj poslovnoj praksi i da naša ekonomija još ne osjeća njihovu važnost, dok su drugi smatrali da bi zakonodavac trebalo da promovise njihovu buduću primjenu i upozna praksu sa modernim pravnim rješenjima razvijenih ekonomija u svijetu. Prevladao je stav da se

ovome pride racionalno, a ne revolucionarno i da se posebnim zakonima prepuste „novi ugovori“ iz razloga što njima treba da se uredi i pitanja koja, strogo uzevši, ne spadaju isključivo u obligacione odnose, nego često imaju statusni i administrativni karakter.

S obzirom na to da u Bosni i Hercegovini nije donesen zakon o obligacionim odnosima, kao polazna osnova poslužila su i nova zakonska rješenja koja su usvojena u zemljama nasljednicama bivših federalnih republika SFRJ.

III - USKLAĐENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Tekovine prava Evropske unije su cijenjene, poštovane i ugrađene u tekst Zakona, s obzirom na proces približavanja pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji i njenim *Acquis communautairem*.

Osim toga, uzete su u obzir i tekovine evropske pravne nauke, odnosno aktivnosti međunarodnih organizacija i instituta koji se bave obligacionim odnosima, kao što su:

- načela evropskog ugovornog prava, kao rezultata rada Komisije za evropsko ugovorno pravo (tzv. Lando komisija);
- načela međunarodnih trgovinskih ugovora (UNIDROIT)
- te brojnih konvencija Ujedinjenih naroda i njihovih organa koji se odnose na obligacije i ugovore. To su konvencije UN-a o ugovorima u međunarodnoj prodaji robe (tzv. Bečka konvencija) i objavljeni stavovi naše nauke, struke i sudske prakse.

U ovom zakonu zadržan je dosadašnji kodifikatorski koncept i jedinstveno (osim nužnih izuzetaka) su uređeni obligacioni odnosi za fizičke i pravne subjekte, odnosno i preduzetnike i potrošače.

Tekst Zakona je obimniji od svoga izvornika, jer je regulisao neke obligacione odnose koji do sada nisu bili jedinstveno regulisani ili nisu bili uopće regulisani u Zakonu bivše SFRJ.

Zakon o obligacionim odnosima podijeljen je na opći i posebni dio i sadrži ukupno 1.264 člana, što je povećanje od 155 članova u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima iz 1978. godine.

Zakon o obligacionim odnosima iz 1978. godine sadržavao je u općem dijelu 453, a u posebnom dijelu 656 članova. Ovaj zakon u općem dijelu sadrži 510 članova, tj. 57 članova više u odnosu na opći dio Zakona iz 1978. godine, dok posebni dio, odnosno drugi dio Zakona, sadrži 754 člana, odnosno 98 članova više od posebnog dijela Zakona iz 1978. godine. Ovaj zakon nešto je obimniji i u općem i u posebnom dijelu u odnosu na Zakon bivše SFRJ. To se objašnjava činjenicom da su mnogi članovi iz općeg dijela

ranijeg Zakona zadržani i u tekstu ovog zakona, ali su pojedinim institutima dodate nove odredbe kojima su pojedini instituti potpunije obrađeni ili prvi put definisani.

Proširenje drugog dijela Zakona može se objasniti obradom pojedinih ugovora koji ranije nisu bili uvršteni u Zakon, a trebalo je da budu i tada uvršteni, te unošenjem „novih ugovora“, ali u najnužnijoj mjeri.

IV - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Kodifikacija cjelokupnog građanskog prava (građanski zakonik) ne postoji u Bosni i Hercegovini, niti je postojala na području bivše SFRJ. Ta kodifikacija ne postoji ni sada u novim državama, bivšim jugoslovenskim republikama, mada neke priželjkuju takav razvoj svoga prava (Republika Hrvatska), a druge već izvode pripremne radove u pravcu stvaranja građanskog zakona (Republika Srbija).

Nedostatak građanskog zakona utjecao je i na sadržaj ovog zakona, jer su određeni instituti, koji inače čine sadržaj općeg dijela građanskog zakonika, našli svoje mjesto u ovom zakonskom tekstu (npr. pravna i poslovna sposobnost, zastupanje, uvjet, rok, jednostrani pravni posao i dr).

Zakon o obligacionim odnosima slijedi sistematiku važećeg Zakona koja je zasnovana na tekstu Zakona o obligacionim odnosima bivše SFRJ iz 1978. godine. Podijeljen je u dva osnovna dijela: dio prvi - Opći, dio drugi - Pojedini ugovorni obligacioni odnosi i dio treći - Prijelazne i završne odredbe.

Zakonski tekst je podijeljen na glave, koje se dalje dijele na odjeljke i odsjeke.

Dio prvi - Opći dio ZOO podijeljen je na šest glava, i to:

GLAVA I - OSNOVNA NAČELA (čl. 1-16)

GLAVA II - NASTANAK OBAVEZA (čl. 17-295)

GLAVA III - DJEJSTVO OBAVEZA (čl. 296-330)

GLAVA IV - PRESTANAK OBAVEZA (čl. 331-443)

GLAVA V - RAZNE VRSTE OBAVEZA (čl. 444-491)

GLAVA VI - PROMJENA POVJERIOCA ILI DUŽNIKA (čl. 492-510)

Dio drugi - Pojedini ugovorni obligacioni odnosi podijeljen je na 36 glava, i to:

GLAVA I - UGOVOR O PRODAJI (čl. 511-613)

GLAVA II - UGOVOR O RAZMJENI (čl. 614-615)

GLAVA III - UGOVOR O ZAJMU (čl. 616-625)

GLAVA IV - UGOVOR O POKLONU (čl. 626-647)

GLAVA V - UGOVOR O ZAKUPU (čl. 648-697)

GLAVA VI - UGOVOR O POSLUZI (čl. 698-708)

GLAVA VII - UGOVOR O DJELU (čl. 709-737)

GLAVA VIII - UGOVOR O GRAĐENJU (čl. 738-754)

GLAVA IX - UGOVOR O ORTAKLUKU/PARTNERSTVU (čl. 755-778)

GLAVA X - UGOVOR O PRIJEVOZU (čl. 779-818)
GLAVA XI - UGOVOR O LICENCI (čl. 819-844)
GLAVA XII - UGOVOR O OSTAVI (čl. 845-864)
GLAVA XIII - UGOVOR O USKLADIŠTENJU (čl. 865-883)
GLAVA XIV - UGOVOR O NALOGU (čl. 884-905)
GLAVA XV - UGOVOR O KOMISIONU (čl. 906-928)
GLAVA XVI - UGOVOR O TRGOVAČKOM ZASTUPANJU (čl. 926-951)
GLAVA XVII - UGOVOR O POSREDOVANJU (čl. 925-965)
GLAVA XVIII - UGOVOR O OTPREMANJU/ŠPEDICIJI (čl. 966-985)
GLAVA XIX - UGOVOR O KONTROLI ROBE I USLUGA (čl. 986-997)
GLAVA XX - UGOVOR O ANGAŽOVANJU UGOSTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU) (čl. 998-1.009)
GLAVA XXI - UGOVOR O OSIGURANJU (čl. 1010-1078)
GLAVA XXII - UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU (čl. 1.079-1.090)
GLAVA XXIII - UGOVOR O ZALOGU (čl. 1.091-1.120)
GLAVA XXIV - UGOVOR O JAMSTVU (čl. 1.121-1.147)
GLAVA XXV - UGOVOR O UPUĆIVANJU (ASIGNACIJA) (čl. 1.148-1.162)
GLAVA XXVI - BANKARSKI UGOVOR (čl. 1.163-1.169)
GLAVA XXVII - UGOVOR O BANKARSKOM NOVČANOM DEPOZITU (čl. 1.169-1.181)
GLAVA XXVIII - UGOVOR O BANKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU (čl. 1.182-1.190)
GLAVA XXIX - UGOVOR O DEPONOVANJU VRIJEDNOSNIH PAPIRA (čl. 1.191-1.195)
GLAVA XXX - UGOVOR O SEFU (čl. 1.196-1.200)
GLAVA XXXI - UGOVOR O KREDITU (čl. 1.201-1.206)
GLAVA XXXII - UGOVOR O KREDITU NA OSNOVU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA (čl. 1.207-1.210)
GLAVA XXXIII - AKREDITIV (čl. 1.211-1.234)
GLAVA XXXIV - UGOVOR O BANKARSKOJ GARANCIJI (čl. 1.235-1.248)
GLAVA XXXV - UGOVOR O PORAVNANJU (čl. 1.249-1.258)
GLAVA XXXVI - UTVRĐUJUĆI UGOVORI (čl. 1.259-1.262)

Dio treći - Prijelazne i završne odredbe (čl. 1.263-1.264).

Kao što se vidi iz izloženog sadržaja, u prvom dijelu Zakona, koji se i dalje naziva Opći dio, uređena su osnovna načela, te obligacioni odnosi koji nastaju iz ugovora, uzrokovanja štete, stjecanja bez osnova, posloводства bez naloga, jednostrane izjave volje i drugih zakonom utvrđenih činjenica. Drugi dio Zakona, koji se više ne naziva posebni dio, nego Pojedini ugovorni obligacioni odnosi, uređuje pojedinačne klasične, građanskopravne i privrednopravne ugovore, te bankarske poslove. U svim dijelovima zakonskog teksta zadržana su dosadašnja rješenja, za koja je ocijenjeno da su izdržala praktičnu provjeru i da su primjerena novonastalim društveno-ekonomskim prilikama u Bosni i Hercegovini. Uprkos vremenu nastanka i kasnijim manjim izmjenama i dopunama koje su zakonski tekst potpuno oslobodile ideološko-političkih sadržaja, prijedlog ovog zakona donosi više novih instituta koji do sada nisu postojali u Zakonu o

obligacionim odnosima te više odredbi kojima se mijenjaju ili dopunjuju postojeća zakonska rješenja.

V - NOVI PRAVNI INSTITUTI

Pravni instituti/pravne ustanove predstavljaju skup pravnih normi (pravila), koje uređuju određene obligacione odnose i odnose se na istu ili sličnu materiju. Pravni instituti su pravno-logičke konstrukcije koje predstavljaju sistematizovane cjeline pravnih odnosa i pravnih normi. Skup srodnih pravnih instituta, u ovom slučaju obligacionopravnih, grupiše se u širu pravnu cjelinu, a to je grana prava; u ovom slučaju obligaciono pravo je grana prava koja uređuje obligacione odnose.

U glavi II - Nastanak obaveza, pri zaključenju ugovora prvi put je zakonski regulisana **isporuka nenaručenih činidbi** (Član 28) i **narudžba elektronskim putem** (Član 29).

Pravo **opoziva kod potrošačkih ugovora** (članovi 146-149). Ove odredbe govore o tome pod kojim uvjetima potrošač ima pravo opoziva izjave volje zaključenog ugovora sa preduzetnikom. Odredbe su u korist potrošača i služe provedbi Direktive o prometu (prodaji) na daljinu.

Odgovornost za reklamu (članovi 209. i 210), i to odgovornost za štetu uzrokovanu nekorektnom reklamom.

U drugom dijelu Zakona novi pravni instituti su: **ugovor o poklonu** (čl. 626-647), **ugovor o posluži** (čl. 698-708), **ugovor o ortakluku/partnerstvu** (čl. 755-778), **ugovor o doživotnom izdržavanju** (čl. 1.079-1.090), **bankarski ugovor** (čl. 1.163-1.168) i **utvrđujući ugovori** (čl. 1.259-1.262).

Sve varijante ugovora o poklonu su u potpunosti regulisane, kako pojam, predmet, predaja, forma, opoziv, tako i odgovornost za neispunjenje ugovora i kašnjenje, a posebno je regulisan poklon sa nalogom.

Zakon je, prema uzoru na uporedno zakonodavstvo i s obzirom na pravnu prirodu, normirao ugovor o doživotnom izdržavanju kao ugovor koji nastaje među živima i ima nasljednopravna dještvo. Do sada je ovaj ugovor bio regulisan Zakonom o nasljeđivanju, jer je prvobitno bio regulisan bivšim saveznim zakonom o nasljeđivanju iz 1955. godine. U to vrijeme nije postojao zakon o obligacionim odnosima, pa je ovaj ugovor prema inerciji kasnije prenošen u republičke zakone o nasljeđivanju, jer je nasljeđivanje bilo u nadležnosti republika.

Zakon definiše bankarski ugovor (čl. 1.163-1.168) kao opći bankarski ugovor, koji uređuje trajno zasnovane poslovne veze za izvršavanje bankarskih poslova u kojima klijenti i banka zaključuju ugovor kao trajni obligacioni odnos.

Ovim zakonom se na moderan način uređuju utvrđujući ugovori, a naročito sadržaj, obavezna pismena forma, nastanak i utvrđujuća forma na teret trećih subjekata.

VI - IZMIJENJENI I DOPUNJENI PRAVNI INSTITUTI

Umjesto dosadašnje odredbe iz Člana 1. koja je određivala cilj i sadržaj Zakona, uređuje se predmet Zakona, tako što se ovim zakonom regulišu obligacioni odnosi u Bosni i Hercegovini, te se definiše obligacioni odnos kao pravni odnos na osnovu kojeg je jedan subjekt (povjerilac) ovlašten da zahtijeva od drugog subjekta (dužnik) određeno ponašanje, koje se može sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju, a druga strana je dužna da to ispuni.

U Članu 3. nabrojani su osnovi nastanka obligacija, tako što obligacioni odnos nastaje iz ugovora, uzrokovanja štete, stjecanja bez osnova, posloводства bez naloga, jednostrane izjave volje i na druge zakonom utvrđene načine, dok se u Članu 4. određuju subjekti obligacionih odnosa - pravni i fizički.

U Članu 14. definiše se „privrednik“ kao fizički ili pravni subjekt koji vrši svoje privredne ili samostalne profesionalne djelatnosti, a u Članu 15. definiše se „potrošač“, kao svaki subjekt koji zaključuje neki pravni posao u svrhu koja ne spada u njegovu privrednu ili samostalnu profesionalnu djelatnost.

U Glavi II, odjeljak 1, odsjek 2. - **Zastupanje** (čl. 80 - 110) izmijenjena su dosadašnja rješenja. Zastupanje je podijeljeno na neposredno i posredno, koje je u skladu sa novim tendencijama ugovornog prava, a posebno sa Principima evropskog ugovornog prava (tzv. Landovi principi ili načela).

Opći uvjeti formularnih ugovora (čl. 158-163). Ovaj dio je izmijenjen i dopunjen u odnosu na važeće pravo, a regulisani su pojam, opći uvjeti te sastavni dio ugovora, ne uobičajene odredbe, ništavnost pojedinih odredbi, zabrana znatnijeg oštećenja i područje primjene.

Odgovornost proizvođača za neispravan proizvod (čl. 201-208). Proizvođač odgovara za štetu uzrokovanu usljed greške na tom proizvodu. Ovim odredbama zamijenjen je dosadašnji Član 179. Zakona, a služi harmonizaciji prava o odgovornosti za neispravne proizvode.

Naknada nematerijalne štete (čl. 233-239) proširena je na povredu prava ličnosti u skladu sa savremenim kretanjima i pojačanom zaštitom prava ličnosti.

Ugovor o prodaji (čl. 511-610). Izvršene su manje dopune u smislu postojanja materijalnog nedostatka (Čl. 536), te u smislu dužine rokova za obavještanje prodavca o materijalnim nedostacima (čl. 539. i 540). Ostale izmjene su manjeg značaja i služe objašnjenju dosadašnjih spornih odredbi.

U Glavi III - Dještvo obaveza nova je odredba Člana 298., koja uređuje odgovornost dužnika za skrivljeno postupanje njegovog zakonskog zastupnika ili punomoćnika, isto kao da je sam skrivio neispunjenje ili neuredno ispunjenje obaveze.

Odredba Člana 300. Zakona, „Ugovorno proširenje odgovornosti“, svedena je na jednu odredbu sažimanjem dvaju stavova, čime je značenje ostalo isto, ali je postignuta veća jasnoća pravila.

U odredbi Člana 313. Zakona o obligacionim odnosima, koja uređuje pitanje dugovanja zatezne kamate, u odnosu na važeće uređenje sadržano u odredbi Člana 277. Zakona, dodan je novi stav 2. u kojem se zatezna kamata na novčano potraživanje naknade štete zbog oštećenja ili uništenja stvari, kao i na naknadu nematerijalne štete, računa da počinje teći od trenutka podnošenja pismenog zahtjeva za plaćanje koji može biti u formi opomene ili tužbe. Ovo novo uređenje, kojim se dospelost zatezne kamate veže za opomenu ili tužbu kada se potražuje novčana naknada štete, donosi dvije novine: imat će zaštitnu ulogu od zloupotrebe dužnikovog položaja, jer se dužniku koji je ujedno i oštećenom (povjeriocu) nanio štetu neće više „isplatiti“ da kasni. Od stupanja na snagu Zakona sa ovako izmijenjenom odredbom dužnici naknade štete će izbjegavati neplaćanje naknade štete, kada iz okolnosti slučaja znaju da je dužnikov zahtjev za naknadu štete koji se procesuiru na sudu osnovan. Takvim dužnicima će biti u interesu da što prije obeštete povjerioca, i to neposredno po prijemu pismenog zahtjeva dužnika za naknadu štete putem opomene ili tužbe, kako bi izbjegli povećanje svog duga za visinu kamata, odnosno kako bi im prestala teći kamata.

Ovom izmjenom i dopunom Zakon preuzima naloge Direktive 2000/35/EG Evropskog parlamenta i Vijeća od 29. juna 2000. godine kao prilog naporima u borbi protiv kašnjenja dužnika. Na ovaj način se pojačava položaj povjerioca, jer je povjerilačka strana u važećem Zakonu neopravdano bila izložena dužničkoj samovolji kojoj zakonske odredbe nisu stajale na putu, što je jedna od globalnih zamjerki važećem Zakonu, tj. da povjerilačka prava nisu dovoljno zaštićena i da postoji neravnopravnost strana u obligacionom odnosu na štetu povjerioca.

Kod instituta - pravo zadržavanja, u odredbi Člana 322. „Vršenje prava zadržavanja“, dodan je novi stav 3., prema kojem pravo zadržavanja ne prestaje nastupanjem zastarijevanja potraživanja. Na ovaj način se zaštita povjerioca proširuje i može trajati sve do sudskog rješenja spora.

U Glavi IV - Prestanak obaveza, u odredbi Člana 335., „Ispunjenje s prelaskom prava na ispunioca (subrogacija)“, dodan je novi stav 2., prema kome pravo potraživanja povjerioca može preći na ispunioca i na osnovu ugovora između dužnika i ispunioca koji je zaključen prije ispunjenja.

Odredba Člana 345., „Preuzimanje nove obaveze“, otklanja mogućnost zloupotrebe od dužnika koji nije izmirio raniju obavezu prema istom povjeriocu, da mu ova transakcija posluži kao izgovor za oslobađanje od ranije obaveze.

Prema odredbi Člana 347., teret dokazivanja da je dug isplaćen prebacuje se na povjerioca, ako je on prihvatio nešto drugo umjesto dugovanog predmeta ispunjenja. Zakon ovom odredbom uvodi pretpostavku ispunjenja, ako je povjerilac prihvatio drugi predmet umjesto dugovanog.

Nova odredba Člana 360. je priznanica prilikom potraživanja iz vrijednosnih papira na donosioca i prema naredbi. Ovom odredbom predviđa se da kada povjerilac zadrži vrijednosni papir, dužnik može zahtijevati da mu povjerilac izda posebnu priznanicu. Ove odredbe imaju za cilj da otklone opasnost realizacije prava iz papira koji se nalazi u opticaju, a za čiju isplatu dužnik ne posjeduje priznanicu da je platio.

Odredba Člana 363. Zakona je izmijenjena i dopunjena tako što su dodana nova dva stava uz postojeće, kojima se precizira kada dužnik dolazi u zakašnjenje. To se odnosi na pitanje dolaska u zakašnjenje bez opomene, kada dužnik očigledno odbija ispunjenje obaveze, što je uređeno Stavom 3. U odredbi Stava 4. specificiraju se slučajevi kada dužnik dolazi u zakašnjenje, ako rok plaćanja nekog novčanog potraživanja, koje se duguje kao protučinidba za isporuku roba ili izvršenje usluga, nije ugovoren.

Odredbom Člana 364. uređeno je isključenje zakašnjenja koje dužnik postiže kada istakne prigovor odbijanja izvršenja na koji je ovlašten.

U odredbi Člana 365. uređeno je pitanje kamate na naknadu vrijednosti. Ova odredba uređuje pitanje ako se dužnikova obaveza transformiše u naknadu vrijednosti dugovanog predmeta koji je tokom njegovog zakašnjenja propao. Kamata na naknadu vrijednosti počinje teći tek od padanja dužnika u zakašnjenje sa isplatom naknade vrijednosti propalog dugovanog predmeta.

Povjerilačko zakašnjenje je novelirano tako što su raščlanjene odredbe članova 325. i 326. važećeg Zakona i od njih je nastalo više novih odredbi, a dodane su im i neke nove.

Odredba Člana 405., koja precizira pitanje nemogućnosti ispunjenja, jasnije uređuje zahtjev za ustupanje prava prema trećem, jer se određuje da povjerilac stječe pravo da od dužnika zahtijeva ustupanje prava koje dužnik ima prema trećem zbog nastale nemogućnosti ili da mu preda naknadu koju je od trećeg primio zbog nastale nemogućnosti, npr. naplaćenu premiju osiguranja za osigurani slučaj.

Opći rok zastarijevanja odredbom Člana 420. određen je na pet godina.

Kada je riječ o ugovornoj kamati, važi načelo slobode ugovaranja u smislu njene stope.

Ako stopa nije određena, visina stope svodi se na stopu zakonske kamate.

Kao što je odredbom Člana 447. liberalizovana stopa ugovorne kamate, tako je odredbom Člana 448. stava 1. uspostavljena opća zabrana anatocizma, obračunavanja kamate na kamatu. Ove dvije odredbe unose veću jasnoću u dosadašnje regulisanje ovog pitanja, jer predstavljaju poboljšanje zakonskog teksta, uspostavljanje načela ravnopravnosti strana i dosljednije poštovanje zaštite potrošača u novčanim obligacionim odnosima.

U slučaju obaveza sa više dužnika ili povjerilaca izvršene su određene terminološke promjene i preciziran sadržaj obaveze djelimičnog dužnika ili djelimičnog povjerioca (čl. 459-461).

U slučaju solidarnosti dužnika, odredbom Člana 462. Zakona utvrđena je pretpostavka solidarnosti dužnika u nekoj djeljivoj obavezi između privrednika. Ovim je uvedena pretpostavka solidarnosti koju ugovarači moraju svaki put izričito, ugovornom klauzulom, isključiti.

Odredbom Člana 472. određena je priroda tzv. subjektivnih prigovora, jer činjenice koje su vezane samo za ličnost jednog sadužnika ne djeluju prema ostalima, niti im štode niti koriste, a naročito se to odnosi na presudu koju povjerilac dobije u odnosu na jednoga od sadužnika.

Odredba Člana 475. propisuje obavezu solidarnih dužnika da iznađu načine za izmirenje solidarne obaveze prema povjeriocu, i da se organizuju radi izmirenja solidarne obaveze.

Odredbom Člana 476. predviđeno je smanjenje solidarne obaveze za udio koji otpada na tzv. "privilegovanog dužnika", jer je njegova odgovornost prema nekom pravnom osnovu umanjena ili isključena.

Uređenje nedjeljivih obaveza dopunjeno je dvjema novim odredbama (čl.490-491), kojima se precizira ponašanje zajedničkih dužnika u ispunjenju zajedničke obaveze, odnosno zajedničkih povjerilaca u zahtijevanju zajedničkog potraživanja.

U odredbama o ugovornom ustupanju potraživanja (cesija) izvršena je prenumeracija određenih odredbi i dodata je odredba Člana 502., koja određuje skladnu primjenu ovih propisa na prijenos drugih prava te na zakonsko i sudsko ustupanje potraživanja.

VII - PROVOĐENJE JAVNIH KONSULTACIJA

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, nakon što je pripremlilo Prijedlog zakona o obligacionim odnosima, donijelo je Odluku o provođenju javnih konsultacija.

Procedura za konsultacije sa javnošću regulisane su Pravilnikom za provođenje pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 81/06).

Prijedlog zakona o obligacionim odnosima je stavljen na web-stranicu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (www.mpr.gov.ba) dana 21.05.2009. godine sa pozivom svim zainteresovanim osobama i organima da u roku 30 dana od dana objavljivanja na web-stranici dostave svoje pisane komentare, prijedloge i sugestije.

U navedenom roku Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine nije dobilo nikakve komentare, prijedloge i sugestije.

Zakon o obligacionim odnosima je zakon koji proizvodi promjene ekonomskog statusa subjekata i prema Članu 7. stava 2.(b) Pravilnika za provođenje pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, pa je ne samo stavljen na web-stranicu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, nego su i u skladu sa Članom 6. Pravila i Članom 4. Pravilnika izvršene i dodatne konsultacije.

Dodatne konsultacije izvršene su sa ministarstvima pravde entiteta, Pravosudnom komisijom Brčko Distrikta i Visokim sudskim i tužilačkim vijećem Bosne i Hercegovine.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je svojim aktom (broj: 08-02-1725-1/09) od 29.06.2009. godine obavijestilo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da je 24. i 25.06.2009. godine razmatralo Prijedlog zakona kojim prihvata tekst Prijedloga zakona i podržava njegovo donošenje.

Ministarstvo pravde Republike Srpske je svojim aktom (broj: 08.020/020-341/09) od 28.05.2009. godine obavijestilo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da „nijedan organ u Republici Srpskoj nije donio odluku o prijenosu nadležnosti na državni nivo za donošenje Zakona o obligacionim odnosima, pa iz tog razloga ne postoje pravne pretpostavke da se bilo koji organ iz Republike Srpske uključi u pravnu raspravu za donošenje Zakona o obligacionim odnosima na državnom nivou“.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je posebno cijenilo navedeni akt Ministarstva pravde Republike Srpske, pa je konstatovalo da je prema Akcionom planu za realizaciju prioriteta iz dokumenta „Evropsko partnerstvo sa Bosnom i Hercegovinom“ i usvajanje državnog zakonodavstva o obligacijama (Glava: Evropski standardi, poglavlje: Unutrašnje tržište, oblast: kretanje osoba, usluga i pravo nastanjivanja, EP3.KP.051).

Međutim, ustavni osnov za donošenje Zakona na nivou Bosne i Hercegovine dat je u obrazloženju Zakona.

VIII - FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog zakona neće biti potrebno predvidjeti dodatna sredstva u Budžetu institucija Bosne i Hercegovine.